

**IZVJEŠTAJ O RADU I
STANJU U UPRAVNIM
OBLASTIMA
MINISTARSTVA
FINANSIJA ZA 2023.
GODINU**

Ministarstvo finansija CG
mart 2024. godine

Ministarstvo finansija je u toku 2023. godine bilo usmjereno na realizaciju aktivnosti u cilju unaprijeđenja stanja u upravnoj oblasti, u skladu sa projektovanim ciljevima i očekivanjima: izvršavanje obaveza iz Programa rada Vlade Crne Gore, Programa rada Ministarstva, izvršavanje zaključaka Vlade, kao uslova za sprovođenje programskih aktivnosti i politike Vlade, pripremanje predloga tekuće ekonomske politike Crne Gore i praćenje njenog ostvarivanja; pripremanje, planiranje, izradu i izvršenje budžeta Crne Gore, nadzor nad ostvarivanjem prihoda i izvršavanje izdataka budžeta Crne Gore, predlaganje smjernica i srednjoročnog makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje, učešće u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji i ispunjavanje ostalih prioriternih zadataka iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu, pored aktivnosti, koje su se odnosile na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike, praćene su i promjene i kretanja na nacionalnom, odnosno regionalnom i globalnom nivou. Ministarstvo je učestvovalo i na izradi Programa ekonomskih reformi (PER) 2024-2026, koji je glavni dokument ekonomske politike zemlje u dijalogu sa EU i predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama, koje imaju za cilj održavanje makroekonomske stabilnosti, jačanje međunarodne konkurentnosti i poboljšanje uslova za inkluzivni rast.

Realizacija ostalih prioriternih ciljeva u 2023. godinu

✓ *Održivo upravljanje i unapređenje stanja javnih finansija*

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti - stupio je na snagu 16. marta 2023. godine;

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike - Vlada je, na predlog Ministarstva finansija, usvojila Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine, dokument koji sažima srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje, kao i projekcije i limite potrošnje, a predstavlja i osnov za pripremu budžeta za narednu, 2024. fiskalnu godinu.

Poboljšanje informisanosti javnosti o načinu upravljanja javnim finansijama

Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2022. godinu – u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti priprema se završni račun budžeta države;

Zakon o budžetu za 2024. godinu - budžet, kao plan prihoda i rashoda, ima direktan uticaj na finansijsku stabilnost.

✓ *Pojednostavljenje i smanjenje trajanja carinskih procedura*

Uredba o Carinskoj tarifi za 2024. godinu - kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom EU za 2024. godinu (Regulativa Komisije br. 2023/2364 od 26. septembra 2023. godine).

Uredba o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti - na bliži način uređuje postupanje sa robom koja se unosi i iznosi iz carinskog područja, a sve u cilju daljih pojednostavljenja, modernizacije i racionalizacije carinskih procedura.

✓ *Usklađenost zakona sa pravnom tekovinom EU*

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost ("Sl.list CG", broj 3/23) - ovim zakonom se predviđa dodatno usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2006/112 o zajedničkom sistemu PDV i propisuje poresko oslobođenje pri uvozu prirodnog gasa, električne energije ili energije za grijanje ili hlađenje preko prenosne, transportne ili distributivne mreža ili bilo koje mreže priključene na takav sistem kao i uvoz prirodnog gasa koji se puni iz nekog plovila za prevoz prirodnog gasa u sistem za prirodni gas ili u mrežu proizvodnih gasovoda;

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list CG" 125/23) - ovim zakonom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2009/133/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na spajanja, podjele, djelimične podjele, prenosa imovine i zamjene akcija društava iz različitih država članica Evropske unije, kao i prenosa sjedišta Evropskog privrednog društva ili Evropske zadruge iz jedne države članice u drugu državu članicu, kao i sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja;

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Sl.list CG", broj 125/23) - ovim zakonom stvaraju se pravne pretpostavke za potpuno usklađivanja statusa i poslovanje Centralne banke sa relevantnim propisima EU.

✓ *Nastavak aktivnosti na planu suzbijanja neformalne ekonomije*

Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa AP za period od 2024-2026. godine - uključuje postojeće i nove mjere za suzbijanje neformalne ekonomije i pruža set kontrolnih i podsticajnih mjera, kako bi se sa jedne strane vršila efikasnija kontrola i spriječila neformalna ekonomija, a sa druge strane olakšalo poslovanje privredi.

✓ *Stvaranje normativnih uslova za održavanje popisa*

Uredba o definisanju perioda prikupljanja podataka i referentnog momenta popisa stanovništva, domaćinstava i stanova - kojom je definisan referentni momenat i period prikupljanja podataka, a koji je bio osnovni preduslov za početak sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova u Crnoj Gori;

Uredba o plaćanju učesnicima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova - kojom su definisani obračunski elementi za određivanje visine i rasporeda sredstava namijenjenih svim učesnicima u popisu stanovništva, domaćinstva i stanova.

Uprava prihoda i carina¹

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog i carinskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavljao je prioritet u radu ove uprave. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Ukupno ostvarena bruto naplata za 2023. godinu iznosi 2.597.060.316,15€, pri čemu je po osnovu poreskih obaveza naplaćeno 1.418.959.827,92€, dok naplata po osnovu carinskog duga iznosi 1.178.100.488,23€, što predstavlja porast u odnosu na 2022. godinu za 22,22%.

Uprava za igre na sreću

Ukupan prihod od igara na sreću i nagradnih igara u 2023. godini, po osnovu koncesionih naknada je iznosio 22,352,550.69 €.

Povećanje budžetskih prihoda u 2023. godini u odnosu na isti period prethodne godine, po osnovu koncesionih naknada, iznosio je 37,36%.

Uprava za statistiku

U skladu sa definisanim aktivnostima Uprave za statistiku u Programu rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, predložena su i usvojena sljedeća dokumenta:

- Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu;

¹ Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", broj 113/23), umjesto dotadašnje Uprave prihoda i carina, formirana su dva organa uprave - Poreska uprava i Uprava carina. Uredba se primjenjuje od 1.1.2024. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine (za 2022. godinu) sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za 2023. godinu;
- Strategija razvoja zvanične statistike 2024 – 2028. godine sa dvogodišnjim Akcionim planom;
- Program zvanične statistike 2024-2028. godine;
- Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu;
- Uredba o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa i
- Odluka o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini.

Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu predloženo je i usvajanje Predloga zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine i Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike. Međutim, predlozi nijesu realizovani u ovoj godini, već su isti predloženi Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

SADRŽAJ

1. Uvod
2. Realizacija obaveza iz Programa rada Vlade Crne Gore
3. Realizacija obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024.
4. Realizacija aktivnosti u vršenju upravnog nadzora
5. Programske aktivnosti Ministarstva finansija
  - 5.1. *Direktorat za ekonomsko - finansijski sistem*
  - 5.2. *Direktorat za državni budžet*
  - 5.3. *Direktorat državnog trezora*
  - 5.4. *Direktorat za upravljačku strukturu*
  - 5.5. *Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći*
  - 5.6. *Direktorat za poreski i carinski sistem*
  - 5.7. *Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola*
  - 5.8. *Direktorat za politiku javnih nabavki*
  - 5.9. *Odjeljenje za unutrašnju reviziju*
  - 5.10. *Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara*
  - 5.11. *Odjeljenje za evropske integracije, međunarodnu saradnju i programiranje i implementaciju EU fondova*
  - 5.12. *Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru*
  - 5.13. *Odjeljenje - Alimentacioni fond*
  - 5.14. *Odjeljenje za budžetsku inspekciju*
  - 5.15. *Kabinet ministra finansija*
  - 5.16. *Služba za opšte poslove i upravljanje ljudskim resursima*
  - 5.17. *Služba za materijalno-finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke*
  - 5.18. *Služba za odnose sa javnošću*
  - 5.19. *Služba za IT podršku*
6. Podaci iz finansijskog izvještaja Ministarstva finansija
7. Predlog mjera za unaprijeđenje

Izveštaji organa uprave nad kojima Ministarstvo finansija vrši nadzor:
8. Izveštaj o radu Uprave prihoda i carina
9. Izveštaj o radu Uprave za igre na sreću
10. Izveštaj o radu Uprave za statistiku

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

1. UVOD

U skladu sa obavezom utvrđenom odredbom člana 65 Zakona o državnoj upravi² Ministarstvo finansija podnosi Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima za 2023. godinu, koji sadrži prikaz ostvarenih ciljeva postavljenih u programu rada Vlade, programu rada Ministarstva i strategijama i programima na osnovu kojih se prati izvršavanje zakona i drugih propisa i sagledava i analizira stanje u oblasti za koju je osnovano ministarstvo. Pored toga izvještaj sadrži predlog mjera za unaprijeđenje stanja u oblasti za koju je ministarstvo osnovano i podatke iz finansijskog izvještaja ministarstva za 2023. godinu.

Ovim izvještajem obuhvaćeni su poslovi koji su se obavljali u okviru **devetnaest organizacionih cjelina** i to: **osam direktorata** Ministarstva: *Direktorat za državni budžet; Direktorat državnog trezora; Direktorat za poreski i carinski sistem; Direktorat za ekonomsko - finansijski sistem; Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola; Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći; Direktorat za upravljačku strukturu i Direktorat za politiku javnih nabavki; šest odjeljenja*: *Odjeljenje za unutrašnju reviziju; Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara, Odjeljenje za evropske integracije, međunarodnu saradnju i programiranje i implementaciju EU fondova; Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru; Odjeljenje za budžetsku inspekciju i Odjeljenje - Alimentacioni fond; četiri službe*: *Služba za opšte poslove i upravljanje ljudskim resursima i Služba za materijalno – finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke; Služba za odnose sa javnošću i Služba za IT podršku i Kabinet ministra finansija.*

Osim navedenog, izvještaj sadrži i poslove koji su se obavljali u okviru organa koji su u nadležnosti ovog ministarstva, i to **tri organa uprave**: *Uprava prihoda i carina, Uprava za igre na sreću i Uprava za statistiku*, a koji sadrže podatke o realizaciji ciljeva iz programa rada organa uprave, pregled mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva, prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, predlog mjera za unaprijeđenje stanja u oblasti za koju je organ uprave osnovan, kao i finansijski izvještaj.

Formiranjem 44. Vlade došlo je do promjene u organizaciji i načinu rada državne uprave na način što su određeni resori nastavili sa radom sa istim nadležnostima, dok je kod određenih došlo do promjene nadležnosti i djelokruga rada. Novom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave³ formirano je Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, koje je od Ministarstva finansija preuzelo poslove u vezi sa raspolaganjem, korištenjem i upravljanjem državnom imovinom, kao i druge imovinsko pravne poslove, koji su bili u nadležnosti Direktorata za imovinsko - pravne poslove, kao i državne službenike i namještenike koji su vršili preuzete poslove. Takođe, ovom uredbom su dva novoformirana organa uprave, Uprava za nekretnine i Uprava za državnu imovinu, prešla u nadležnost ovog ministarstva.

Ministarstvo finansija, shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave⁴, vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremanje predloga tekuće ekonomske politike Crne Gore i praćenje njenog ostvarivanja; pripremanje, planiranje, izradu i izvršenje budžeta Crne Gore; fiskalni uticaj; nadzor nad ostvarivanjem prihoda i izvršavanje izdataka budžeta Crne Gore; predlaganje smjernica i srednjoročnog makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje budžeta; izvršenje, izmjenu i procjenu budžeta uz analizu zahtjeva potrošačkih jedinica i vanbudžetskih fondova za dodjelu budžetskih sredstava i predlaganje njihovih izmjena; kapitalnu potrošnju javnog sektora, procjenu osnovnih ekonomskih proporcija i bilansa; simuliranje, testiranje i ocjenu efekata ekonomskih i razvojnih mjera i institucionalnih promjena; bankarski sistem; hartije od vrijednosti; izvršavanje plaćanja po zahtjevu potrošačkih jedinica; vođenje glavne knjige trezora; upravljanje računovodstvenim sistemom državnih

² "Službeni list Crne Gore" br. 78/18, 70/21 i 52/22

³ "Službeni list Crne Gore" broj 98/23 od 31.10.2023. godine

⁴ "Službeni list Crne Gore" br. 98/23, 102/23 i 113/23

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

primitaka; pripremu završnog računa budžeta; finansijsku kontrolu putem korišćenja računovodstvenog sistema baziranog na planiranim obavezama; praćenje izvršavanja izdataka; pripremu redovnih finansijskih izvještaja za potrebe Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada); upravljanje raspoloživim novčanim sredstvima na konsolidovanom računu trezora; upravljanje dugom nastalim po osnovu hartija od vrijednosti koje je emitovala država nastalim po osnovu datih garancija i uzetih zajmova; upravljanje domaćim i spoljnim dugom, stranim donacijama, pomoćima i zajmovima; praćenje finansijskog poslovanja vanbudžetskih fondova i jedinica lokalne samouprave; pripremu predloga propisa iz finansijskog sistema, finansijskih tehnologija (rudarenje, upotreba kriptovaluta i blockchain tehnologija i dr.), sistema igara na sreću, finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja, osiguranja, računovodstva i revizije; koordiniranje aktivnosti, ostvarivanje saradnje i realizaciju obaveza prema Svjetskoj banci, Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim finansijskim institucijama; javne prihode (carine, porezi, doprinosi, takse, naknade i dr.), kojima se finansiraju javni rashodi na nivou države i na nivou jedinica lokalne samouprave; međunarodne ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; primjenu međunarodnih ugovora koji se odnose na carinsku politiku; sistem finansiranja lokalne samouprave; carinsku i poresku politiku; razvoj sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru u skladu sa međunarodnim standardima; primjenu Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II); primjenu Zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Vlade Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III); donošenje propisa, poslovnika i procedura o uspostavljanju indirektnog sistema upravljanja projektima Evropske unije u Crnoj Gori; sprovođenje tendera, ugovaranje, odobravanje plaćanja i finansijsko izvještavanje sa aspekta javnih nabavki u oblasti usluga, radova, opreme, bespovratne pomoći i tviniga, uz obezbjeđivanje primjene pravila Evropske unije, regulativa i procedura, u smislu programa koje finansira Evropska unija u Crnoj Gori; kontrolu aktivnosti u vezi sa organizovanjem tenderskih procedura, grantova i finansiranja; pružanje stručne i savjetodavne podrške u primjeni zakona iz oblasti javnih nabavki; organizovanje i sprovođenje stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih u oblasti javnih nabavki, organizovanje polaganja stručnog ispita i izdavanje sertifikata za rad na poslovima javnih nabavki; uspostavljanje, vođenje, održavanje i praćenje elektronskog sistema javnih nabavki (u daljem tekstu: ESJN); objavljivanje planova nabavki, tenderskih dokumentacija, odluka i drugih akata naručilaca donijetih u postupku javne nabavke, uključujući i njegove izmjene, ugovore o javnoj nabavci i okvirne sporazume, izmjene ugovora i obavještenja o podnijetoj žalbi na ESJN; omogućavanje naručiocima dostupnosti putem ESJN prijema za kvalifikaciju, ponuda, projekata i rješenja; sačinjavanje, objavljivanje i ažuriranje liste naručilaca i liste službenika za javne nabavke; pripremanje i objavljivanje jedinstvenog rječnika javnih nabavki; saradnja sa međunarodnim organizacijama, institucijama, Evropskom komisijom, stručnjacima iz oblasti javnih nabavki; obavještanje nadležnih organa o nepravilnostima u postupcima javnih nabavki; organizovanje i sprovođenje javnog tendera, utvrđivanje ispunjenosti uslova za učešće na javnom tenderu i davanje dozvole za proizvodnju duvanskih proizvoda za privredna društva, odnosno preduzetnike; utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje trgovine na veliko i malo duvanskim proizvodima i izdavanje licence za obavljanje trgovine duvanskim proizvodima privrednom društvu, odnosno preduzetniku, kao i uvozniku koji je upisan u Registar uvoznika duvana i duvanskih proizvoda; koordinaciju aktivnosti organa i organizacija u oblasti suzbijanja nelegalnog prometa duvanskih proizvoda; praćenje stanja na tržištu duvanskih proizvoda; vođenje propisanih registara; državnu

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

pomoć; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnom tekovinom Evropske unije; analizu izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa koje su pripremila druga ministarstva u postupku predlaganja zakona, drugih propisa i strateških dokumenata i davanje mišljenja o njihovoj relevantnosti; davanje mišljenja na predloge zakona, drugih propisa i strateških dokumenata sa aspekta uticaja na poslovni ambijent; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

2. REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2023. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, utvrđeno je ukupno 51 obaveza Ministarstva finansija, s tim da su tri obaveze, u skladu sa novom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave⁵, prešle u nadležnost Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine (*Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti i Predlog Uredbe o utvrđivanju isplate obeštećenja bivšim vlasnicima oduzetih imovinskih prava u novčanim sredstvima za 2022. godinu*). Tokom programskog perioda, od 48 planiranih obaveza, uspješno je realizovano **29 obaveza** koje su bile raspoređene u tematski i normativni dio Programa (**stepen realizacije 60,42%**). Takođe, treba napomenuti da od 19 preostalih nerealizovanih obaveza, dvije obaveze nijesu realizovane jer se odustalo od njihove realizacije.

Realizovane aktivnosti	
Lista prioriternih projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta za 2024. godinu	Vlada Crne Gore je, na sjednici od 25.10.2023. godine, usvojila Informaciju o predlogu Liste prioriternih projekata za finansiranje iz kapitalnog budžeta za 2024. godinu. Lista se priprema u skladu sa Odlukom o izradi kapitalnog budžeta i utvrđivanju i vrednovanju kriterijuma za odabir projekata. Dodatno, omogućava uvid u nove projekte.
Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026.	U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Ministarstvo finansija priprema Smjernice makroekonomske i fiskalne politike, kojima se daju projekcije makroekonomskih i fiskalnih agregata za srednjoročni period koji su osnova za izradu Predloga zakona o budžetu za 2024. Dokument usvojen u III kvartalu godine.
Program ekonomskih reformi (PER) za Crnu Goru 2024-2026. godina	Ovim dokumentom Vlada Crne Gore predstavlja ekonomsku politiku Crne Gore za narednu godinu i srednjoročni period, uvažavajući smjernice i preporuke Evropske komisije, što je i osnov ekonomskog dijaloga u procesu EU integracija. Dokument je bio predmet razmatranja na Skupštinskom odboru za ekonomiju, finansije i budžet. Nakon dobijanja svih predloga i sugestija tokom konsultativnog procesa, i na osnovu istog, unapređenja teksta PER-a 2024-2026,

⁵ "Službeni list Crne Gore" br. 98/23, 102/23 i 113/23

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	dokument je finalizovan i usvojen 11. januara 2024. godine na sjednici Vlade.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore	Nacrt zakona, koji je pripremila Centralna banka je, Ministarstvo finansija, kao predlagač propisa, objavilo na javnu raspravu, u periodu od 23. januara do 13. februara 2023. godine. Obavještenje o javnoj raspravi je dostavljeno svim bankama u Crnoj Gori i Udruženju banaka Crne Gore. Tokom trajanja javne rasprave primjedbi, predloga i sugestija nije bilo. Vlada Crne Gore je, na sjednici od 16.06.2023. godine, odnosno 14.12.2023. godine usvojila Predlog zakona, a Skupština Crne Gore na sjednici od 29.12.2023. godine. Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 125/2023 od 31.12.2023. godine.
Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2022. godinu.	Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30.06.2023. godine usvojila Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru Crne Gore za 2022. godinu i shodno tome usvojila niz zaključaka koji se odnose na realizaciju aktivnosti iz ove oblasti. U skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, priprema se Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, na osnovu dostavljenih godišnjih izvještaja subjekata javnog sektora o sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola i izvještaja o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije u javnom sektoru Crne Gore.
Godišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2022. godinu	Izveštaj se priprema u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i sadrži informacije o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima/računima za jednostavne nabavke. Dokument usvojen i objavljen na zvaničnom sajtu Vlade.
Polugodišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2023. godinu	Izveštaj se priprema u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, za period od 1. januara.-30. juna 2023. godine. Dokument usvojen i objavljen na zvaničnom sajtu Vlade.
Izveštaj o izvršenju godišnjeg Plana zvanične statistike za 2022. godinu	Izveštaj pruža sliku realizacije Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 09. februara 2023. godine razmotrila <i>Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu</i> . S tim u vezi Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 07-011/23-529/2 od 15. februar 2023. godine, kojim je usvojila ovaj izvještaj.
Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine, sa Akcionim planom	<i>Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. (za 2022. godinu) sa Akcionim planom za 2023. godinu</i> , objavljen je na sljedećem linku:

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za 2023. godinu	https://www.monstat.org/cg/page.php?id=2026&pageid=7
Strategiju razvoja zvanične statistike za period 2024 - 2028. godina, sa AP	Strategija razvoja zvanične statistike 2024 – 2028. godine, objavljena je na sljedećem linku: https://www.monstat.org/cg/page.php?id=7&pageid=7
Program zvanične statistike za period 2024 - 2028.	Program je dokument užeg obima u odnosu na strategiju koji detaljno razrađuje statističke aktivnosti. Vlada Crne Gore je 27. decembra 2023. godine, bez održavanja sjednice na osnovu pribavljenje saglasnosti većine članova Vlade, donijela <i>Odluku o Programu zvanične statistiku za 2024 – 2028. godinu</i> ("Sl.list Crne Gore", br. 122/23).
Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu	Vlada Crne Gore je, na sjednici od 29.12.2023. godine donijela o godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu. Ovim planom definiše se se broj statističkih istraživanja za 2024. godinu za sve proizvođače zvanične statistike u Crnoj Gori, po statističkim oblastima, a u skladu sa prihvaćenim metodologijama i međunarodnim standarima.
Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2022. godinu	U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti priprema se završni račun budžeta države.
Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu.	Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", broj 124/23 od 31.12.2023. godine, kada je i stupio na snagu, a primjenjuje se od 1.1.2024. godine. Budžet, kao plan prihoda i rashoda, ima direktan uticaj na finansijsku stabilnost .
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica	Vlada Crne Gore utvrdila je na sjednici od 25. decembra 2023. godine, Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list CG" 125/23) usvojen je u Skupštini 29. decembra 2023. godine. Ovim zakonom je izvršeno usklađivanje sa Direktivom Savjeta 2009/133/EU o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na spajanja, podjele, djelimične podjele, prenos imovine i zamjenu akcija društava iz različitih država članica, kao i na prenos dijela SE -a ili SCE - a iz jedne države članice u drugu.
Uredba o Carinskoj tarifi za 2024. godinu	Vlada je na sjednici od 14. decembra 2023. godine donijela Uredbu o Carinskoj tarifi za 2024. godinu, kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom EU za 2024. godinu (Regulativa Komisije br. 2023/2364 od 26. septembra 2023. godine).
Odluka o zaduživanju i davanju garancija Crne Gore za 2024. godine.	Vlada je na sjednici od 11. decembra 2023. godine utvrdila Predlog odluke o zaduživanju Crne Gore za 2024. godine i dostavila Skupštini na usvajanje. Odlukom je utvrđeno za koje projekte će se država zadužiti u 2024. godini, i u kojem iznosu.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

<p>Uredba o carinskim postupcima i carinskim formalnostima (ranije Uredba za sprovođenje Carinskog zakona.</p>	<p>Vlada je na sjednici od 24. februara 2023. godine donijela Uredbu o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti („Službeni list CG”, broj 26/23). Ovom uredbom se na bliži način uređuje postupanje sa robom koja se unosi i iznosi iz carinskog područja, a sve u cilju daljih pojednostavljenja, modernizacije i racionalizacije carinskih procedura.</p>
<p>Uredba o postupanju carinskog organa sa robom za koju postoji osnovana sumnja da povrjeđuje prava intelektualne svojine.</p>	<p>Pripremljen je Prijedlog Uredbe o zaštiti prava intelektualne svojine na granici. Međutim, na osnovu stava Sekretarijata za zakonodavstvo, odredbe ovog podzakonskog propisa su iz razloga sveobuhvatnosti morale biti sastavni dio Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti. U tom smislu pripremljen je Prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti, kojim su obuhvaćene sve odredbe relevantnih propisa EU u ovoj oblasti (Regulativa EU br. 608/2013 Evropskog Parlamenta i Savjeta o carinskom sprovođenju prava intelektualne svojine i Regulative Komisije 1352/2013 o uspostavljanju obrazaca utvrđenih Uredbom br. 608/2013). Vlada je na sjednici od 25. oktobra 2023. godine donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti («Sl. List Crne Gore», br. 97/23).</p>
<p>Uredba o definisanju perioda prikupljanja podataka i referentnog momenta popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.</p>	<p>Uredbom definisan je referentni momenat i period prikupljanja podataka, a koji je bio osnovni preduslov za početak sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova u Crnoj Gori. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 09. februara 2023. godine, donijela <i>Uredbu o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa (“Sl.list Crne Gore”, broj 25/23).</i></p>
<p>Uredba o plaćanju učesnicima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova</p>	<p>Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. juna 2023. godine, donijela <i>Odluku o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godinu (“Sl.list Crne Gore”, br. 73/23).</i></p>
<p>Uredbu o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske pomoći u okviru instrumenta pretpristupne podrške Evropske unije (IPA III)</p>	<p>Vlada Crne Gore na sjednici od 12. jula 2023. godine usvojila Uredbu o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA), („Sl. list CG", broj 77/23, od 28. jula 2023. godine). Ovom Uredbom definisane su obaveze i odgovornosti svih aktera u IPA sistemu, pa i u pogledu utvrđivanja i prijavljivanja nepravilnosti i prevara.</p>
<p>Izveštaj o javnom dugu Crne Gore na dan 31.12.2022. godine</p>	<p>Pripremljen je, usvojen od strane Vlade i objavljen Izveštaj o javnom dugu za 2022. godinu. Izveštajem je prezentovano stanje domaćeg i ino duga po kreditorima, stanje duga lokalne samouprave, kao i stanje</p>

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	<p>javnog duga, učešće državnog, duga lokalne samouprave i javnog duga u BDP, valutna struktura duga, izdate garancije, kretanje duga u odnosu na glavne makroekonomske pokazatelje, pregled zaključenih aranžmana, kao i otplata duga i kamata u 2022. godini.</p>
<p>Završni izvještaj o sprovođenju Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2019 -2022.</p>	<p>U skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, izrađen je završni izvještaj.</p>
<p>Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju</p>	<p>Imajući u vidu da će novi Zakon o osiguranju primjenjivati od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, neophodno je donošenje izmjena i dopuna Zakona o osiguranju, sa ciljem kontinuiranog unapređenja regulatorne prakse i standarda supervizije u skladu sa iskustvima u primjeni dosadašnjih propisa.</p> <p>Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 12. jula 2023. godine do 31. jula 2023. godine. Vlada je na sjednici od 29.12.2023. godine usvojila Predlog zakona.</p>
<p>Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori</p>	<p>U okviru javne rasprave o nacrtu Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa akcionim planom za period od 2024-2026. godine, predloženi akcioni plan i sama struktura nacrta Programa, ocijenjeni su pozitivnim na okruglom stolu. Javni poziv za učešće u javnoj raspravi je trajao do 6. novembra 2023. godine.</p> <p>Dokument usvojen i objavljen u januaru 2024. godine.</p> <p>Program uključuje postojeće i nove mjere za suzbijanje neformalne ekonomije, i pruža set kontrolnih i podsticajnih mjera, kako bi se sa jedne strane vršila efikasnija kontrola i spriječila neformalna ekonomija, a sa druge strane olakšalo poslovanje privredi.</p>
<p>Odluka o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2024. godinu</p>	<p>Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 29. decembra 2023. godine, donijela <i>Odluku o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2024. godinu.</i></p> <p>Donošenje Odluke propisano je Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru za svaku fiskalnu godinu.</p>
<p>Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u CG, za 2023. godinu</p>	<p>Pripremljen i usvojen Završni izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori.</p>
<p>Informacija o formiranju IPA strukture za IPA III programe (2021 -2027) koji se sprovode kroz Usvajanje Informacije i donošenje zaključaka Vlade Crne Gore</p>	<p>Usvojena je informacija na Vladi koja definiše uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za sprovođenje podrške Evropske unije kroz finansijsku perspektivu IPA III.</p>

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Slijedi tabelarni prikaz 19 nerealizovanih obaveza, sa obrazloženjem. Realizacija nekih obaveza odložena je za 2024. godinu.

Nerealizovane ili djelimično realizovane obaveze	Obrazloženje
<p>Proljećna - jesenja analiza makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi – 2023. godine</p> <p>II i IV kvartal Tematski dio</p>	<p>Planirane informacije i podaci već pripremane i usvojene u drugim dokumentima Vlade.</p>
<p>Predlog Zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu</p> <p>II kvartal Normativni dio</p>	<p>Zbog odlaganja implementacije Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema-NCTS na nacionalnom nivou, ratifikacija Konvencije će se odložiti u skladu sa dinamikom implementacije projekta. Očekuje se da primjena NCTS-a na nacionalnom nivou otpočne u septembru 2024. godine.</p> <p>Ovim zakonom će se pojednostaviti carinske formalnosti u tranzitnom postupku. Pristupanje Crne Gore navedenoj konvenciji jedan je od uslova za pridruživanje EU.</p>
<p>Predlog Zakona o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom</p> <p>II kvartal Normativni dio</p>	<p>Zbog odlaganja implementacije Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema-NCTS na nacionalnom nivou, ratifikacija Konvencije će se odložiti u skladu sa dinamikom implementacije projekta. Očekuje se da primjena NCTS-a na nacionalnom nivou otpočne u septembru 2024. godine.</p> <p>Ovim zakonom će se omogućiti brži protok robe i efikasnije sprovođenje tranzitnog postupka. Pristupanje Crne Gore navedenoj konvenciji jedan je od uslova za pridruživanje EU</p>
<p>Predlog Zakona o osiguranju</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom će se postići usklađenost sa regulatornim okvirom Solventnost II, koji će donijeti novi pristup u upravljanju društvima za osiguranje.</p> <p>Nacrt zakona o osiguranju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 03. februara do 04. marta 2021. godine. Predlog zakona je nakon dobijanja pozitivnog mišljenja domaćih relevantnih insitucija dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje.</p> <p>Međutim, početkom decembra 2021. godine, od strane Kancelarije za evropske integracije je u skladu sa novim pravilima i procedurama, postavljen upit o formi i načinu dostavljanja transpozicionih tabela za Evropsku komisiju, te je o istom traženo i mišljenje Evropske komisije, što je dodatno usporilo proceduru dobijanja mišljenja. Takođe, Kancelariji je 14.12.2021. godine dostavljen i zahtjev za revidiranjem pravila i procedura</p>

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	<p>Kancelarije, ali isti nije uvažen. Insistirano je od strane Kancelarije, a kasnije i od Ministarstva evropskih poslova, da se tranpozicione tabele za obje Direktive sa kojima se usaglašava tekst Zakona (Direktiva Solventnost II i Direktiva o distribuciji osiguranja (IDD)) dostave na crnogorskom jeziku, radi dobijanja pozitivnog mišljenja Kancelarije, a potom budu prevedeni i upućeni Evropskoj komisiji na mišljenje. Direktive su mijenjane više puta, međutim prevodi izmjena direktiva ne postoje na crnogorskom jeziku, a pri izradi transpozicionih tabela moraju proći proces stručne redakture, što nije bilo moguće u ovom slučaju (kada nije postojao ni prvobitni prevod). Predlog zakona zajedno sa pratećim dokumentima (transpozicione tabele i Izvještaj o analizi uticaja propisa) su dostavljeni Kancelariji 03.03.2022.godine, ali je i dalje insistirano da se ovi dokumenti dostave na crnogorskom jeziku, radi davanja mišljenja od strane Kancelarije. Prevedeni dokumenti su Kancelariji dostavljeni 29.04.2022. godine, radi usaglašavanja, a pozitivno mišljenje Ministarstva je dostavljeno 03.08.2022. godine. Kancelariji su, 15.08.2022. godine, dostavljene i verzije tabela na engleskom jeziku, usaglašene sa svim izmjenama koje su pretrpjele verzije na crnogorskom, sa prevodima Predloga zakona o osiguranju i RIA obrascem. Predlog zakona je 23.09.2022. godine upucen EK-u, na mišljenje. EK je 16.10.2023. godine dostavila komentare na TT. Imajući u vidu kompleksnost materije i dostavljenih komentara, očekuju se odgovori ANO, do kraja II kvartala 2024. godine.</p>
<p>Predlog zakona o igrama na sreću III kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom unaprijediće se sistem igara na sreću, kroz kreiranje trajnih i održivih rješenja u skladu sa najboljom evropskom praksom.</p> <p>Nacrt zakona o igrama na sreću je bio na javnoj raspravi od 30.12.2021. do 01.05.2022. godine. Nakon sublimiranja svih komentara (433) pristiglih tokom javne rasprave, Predlog zakona je upućen Sekretarijatu za zakonodavstvo, na mišljenje. Nakon usaglašavanja sa SZZ-om, prevedeni Predlog zakona je, 23.08.2022. godine, dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje. Evropska komisija je, 17.01.2023. godine, dostavila misljenje na Predlog zakona. Nacrt je analiziran u odnosu na preporuke FATF, posebno preporuke 22 i 28, Direktivu (EU) 2015/849 i njene kasnije izmjene i dopune, kao i najbolju praksu i tipologiju pranja novca (PN) i finansiranja terorizma (FT) u sektoru igara na sreću. Takođe su razmotrene Smjernice za procjenu</p>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	<p>prihvatljivosti i primjerenosti koje je objavila Evropska centralna banka. Predlog zakona je ocijenjen kao značajno unapređenje postojećeg teksta zakona i dostavljene su određene sugestije na pojedine odredbe Zakona. U toku je analiza dostavljenih komentara na tekst Zakona.</p>
<p>Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Centralna banka nije još uvijek dostavila nacrt radne verzije.</p> <p>Ovim zakonom izvršiće se dalje usklađivanje sa Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i prudencijalnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicionim društvima i Direktivom (EU) 2019/878 o izmjeni Direktive 2013/36/EU u pogledu izuzetih subjekata, finansijskih holdinga, mješovitih finansijskih holdinga, primanja, nadzornih mjera i ovlašćenja, kao i mjera za očuvanje kapitala.</p>
<p>Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom izvršiće će dodatno usklađivanje sa pravom EU iz ove oblasti. Primjenom Direktive 2019/879/EU (tzv. BRRD II) će se dodatno unaprijediti regulatorni okvir Crne Gore koji se odnosi na sanaciju kreditnih institucija a koji je trenutno usaglašen sa Direktivom 2014/59/EU (tzv. BRRD I).</p> <p>Nacrt zakona je bio na javnoj raspravi u periodu od 11. januara do 13. februara 2023. godine. Nakon dobijanja mišljenja od strane SZZ-a, Predlog zakona je 08.06.2023. godine dostavljen EK-u, na mišljenje. Komentare EK-a na Predlog zakona još uvijek nijesmo dobili.</p>
<p>Predlog Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom izvršiće će dodatno usklađivanje sa pravom EU iz ove oblasti.</p> <p>Nacrt zakona je bio na javnoj raspravi u periodu od 29. maja 2023.godine do 19. juna 2023.godine. Predlog zakona je dobio pozitivno misljenje SZZ. Međutim, u cilju daljih aktivnosti na pripremi dokumenata za slanje EK-u, CBCG je kroz TAIEX misiju angazovao eksperta na pripremi transpozicione tabele. Isti je trenutno u postupku usaglašavanja sa Evropskom komisijom.</p>
<p>Predlog Zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Cilj donošenja ovog zakona je jasnije definisanje zakonskih procedura, prava i obaveza kontrolisanih lica i investitora, razvoj ovog segmenta tržišta kapitala, veći stepen zaštite investitora, kao i usklađivanje sa pravom EU iz ove oblasti.</p> <p>Nacrt zakona je bio na javnoj raspravi u periodu od 04. jula do 05. septembra 2022. godine, nakon čega je Predlog zakona dostavljen SZZ-u, na mišljenje. SZZ je 30.12.2022. godine dao pozitivno mišljenje.</p>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	<p>Komisija za tržište kapitala je aplicirala za TAIEX misiju, u vezi sa pripremom transpozicije tabele i tom prilikom je angažovana HANFA, da u saradnji sa predstavnicima Komisije, pripremi transpozicione tabele. Očekuje se da će do kraja godine prevedeni Predlog zakona sa transpozicionim tabelama, biti dostavljen EK, na mišljenje.</p>
<p>Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Predložena rješenja u ovom zakonu imaće pozitivan uticaj na poslovni ambijent i privredu u pogledu unapređenja procesa osnivanja, poslovanja i uvođenja novih oblika investicionih fondova.</p> <p>Nacrt zakona je bio na javnoj raspravi u periodu od 04. jula do 05. septembra 2022. godine, nakon čega je Predlog zakona dostavljen SZZ-u, na mišljenje. SZZ je 30.12.2022. godine dao pozitivno mišljenje.</p> <p>Komisija za tržište kapitala je aplicirala za TAIEX misiju, u vezi sa pripremom transpozicije tabele i tom prilikom je angažovana HANFA, da u saradnji sa predstavnicima Komisije, pripremi transpozicione tabele. Međutim, jos uvijek nisu definisani datumi održavanja TAIEX misije, zbog angažovanja HANFE oko obaveza povezanih sa pristupanjem Hrvatske OECD-u.</p>
<p>Predlog Zakona o penzionim fondovima</p> <p>IV kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom će se izvršiti usklađivanje sa Direktivom o djelatnostima i nadzoru institucija za penzijsko osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca (IORPs, 2016/2341).</p> <p>Nacrt zakona je bio na javnoj raspravi u periodu od 04. jula do 05. septembra 2022. godine, nakon čega je Predlog zakona dostavljen SZZ-u, na mišljenje. SZZ je 30.12.2022. godine dao pozitivno mišljenje.</p> <p>Komisija za tržište kapitala je aplicirala za TAIEX misiju, u vezi sa pripremom transpozicije tabele i tom prilikom je angažovana HANFA, da u saradnji sa predstavnicima Komisije, pripremi transpozicione tabele. Očekuje se da će do kraja godine prevedeni Predlog zakona sa transpozicionim tabelama, biti dostavljen EK, na mišljenje.</p>
<p>Srednjoročna strategija upravljanja javnim dugom 2023-2025.</p> <p>IV kvartal Tematski dio</p>	<p>Strategija koja je bila planirana za IV kvartal 2023. godine, nije donijeta iz razloga što nije donijeta ni Fiskalna strategija koja je trebalo da posluži kao osnov za donošenje Strategije upravljanja dugom. Imajući u vidu da je u pripremi Fiskalna strategija, nakon donošenja iste, biće pripremljena i finalizovana srednjoročna Strategija upravljanja javnim dugom.</p>
<p>Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji</p>	<p>Ovim zakonom će se izvršiti unapređenje postojećeg zakonskog rješenja u dijelu koji se odnosi na</p>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

<p>II kvartal Normativni dio</p>	<p>imenovanje i naknade članova revizorskih odbora u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države. Kada je u pitanju ova aktivnost, u skladu sa preporukama Svjetske banke, pristupilo se detaljnijoj analizi Zakona i njegovoj usaglašenosti sa relevantnim EU regulativama i međunarodnim standardima. Formirana je radna grupa, i u fazi je izrade.</p>
<p>Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru</p> <p>II kvartal Normativni dio</p>	<p>Tokom 2023. godine predlog Zakona usaglašen je sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, dobijena su pozitivna mišljenja od relevantnih crnogorskih institucija i poslat je Evropskoj komisiji na mišljenje. Nakon dobijanja mišljenja od DG budget-a i SIGMA-e pristupilo se daljem unapređenju teksta predloga Zakona u skladu sa dobijenim sugestijama.</p> <p>Donošenje pomenutog zakona predviđeno je za II kvartal 2024. godine.</p>
<p>Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike</p> <p>II kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom će se izvršiti usklađivanje sa važećim zakonskim normama i međunarodnim propisima.</p> <p>Za realizaciju definisane aktivnosti potrebno je definisanje zajedničkog nacрта izmjena i dopuna Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike od strane svih članova Radne grupe formirane od strane Ministarstva finansija br. 12-040-22-10637/2 od 11.4.2022. godine. U toku je priprema nacрта.</p> <p>Obaveza je definisana za drugi kvartal 2024. godine</p>
<p>Predlog zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine</p> <p>III kvartal Normativni dio</p>	<p>Ovim zakonom uređuju se priprema, organizacija i sprovođenje popisa poljoprivrede u Crnoj Gori u 2024. godini, kao i druga pitanja važna za njegovo sprovođenje.</p> <p>Pripremljen je nacrt zakona koji je prošao proces javne rasprave i nakon prolaska internih procedura (odobrenje užeg kolegijuma) biće dostavljen na mišljenje određenim ministarstvima među kojima je i Ministarstvo vanjskih poslova. Obaveza je definisana za prvi kvartal 2024. godine.</p>
<p>Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu za sprovođenje Strategije unapređenja politike javnih nabavki i javno - privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021 -2025. godine, kao i Akcionog plana za sprovođenje Strategije za 2024. godinu</p>	<p>Vlada Crne Gore je 14. oktobra 2021. godine usvojila Strategiju za unapređenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine. Akcioni planovi za sprovođenje Strategije usvajaju se na godišnjem nivou. Ministarstvo finansija pripremi je nacrt Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu za implementaciju pomenute Strategije, a na osnovu zaključaka i preporuka iz Izvještaja i Predlog</p>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	Akcionog plana za 2024. godinu. Usvajanje ovog dokumenta definisano je za prvi kvartal 2024. godine.
Informacija o realizaciji IPA II programa (2014 - 2020) koji se sprovode kroz model indirektnog upravljanja IV kvartal Tematski dio	Imajući u vidu da nisu prepoznati značajniji rizici u realizaciji aktivnosti iz domena indirektnog upravljanja kada su u pitanju IPA II programi (2014-2020), nije bilo neophodno pripremati planiranu informaciju tokom 2023. godine.
Informacija o o statusu projekata i izazovima u procesu ugovaranja u okviru Godišnjeg akcionog programa za 2020. godinu (CAP 2020) III kvartal Tematski dio	Nije bilo potrebno da Informaciju usvaja Vlada, imajući u vidu da je završeno ugovaranje u roku, pa samim tim nije bilo rizika. Krajni rok za dostavljanje informacije bio je 30. septembar 2023. godine, odnosno kraj trećeg kvartala. Kako je u programu rada Vlade navedeno da, usljed postojanja značajnih rizika i izazova u procesu ugovaranja i implementaciji projekata EU podrške, Ministarstvo finansija predlaže Vladi Crne Gore na razmatranje Informaciju o statusu projekata u okviru Godišnjeg akcionog programa za 2020. godinu, to na kraju trećeg kvartala nije bilo potrebno sprovesti, imajući u vidu da su svi projekti u sklopu ovog programa ugovoreni u predviđenim rokovima, tj. do 28. avgusta 2023. godine.

3. REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA PRISTUPANJA CRNE GORE EVROSPKOJ UNIJI (PPCG) ZA PERIOD 2023-2024, ZA 2023. GODINU

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2023-2024, usvojen na sjednici Vlade 26.1.2022. godine, predstavlja dvogodišnji strategijski dokument koji obuhvata 33 pregovaračka poglavlja. Budući da se pravna tekovina Evropske unije konstantno mijenja PPCG se revidira na godišnjem nivou. Struktura PPCG-a 2023-2024. godinu obuhvata nekoliko segmenata za svako od 33 pregovaračka poglavlja i to: uvod u poglavlje, planove za strategijski okvir, planove za zakonodavni okvir kao i administrativne kapacitete. U nastavku Izveštaja je dat presjek stanja u realizaciji obaveza koje su predviđene Programom pristupanja Crne Gore. Presjek stanja se odnosi na realizaciju obaveza u 2023. godini za poglavlja u nadležnosti Ministarstva finansija.

Za 2023. godinu, kada je u pitanju zakonodavni okvir, stopostotnu realizaciju imaju poglavlja 16 - Porezi i 33 - Finansijske i budžetske odredbe, a iz strategijskog okvira, stopostotnu realizaciju, imaju poglavlja 18 - Statistika, 20 - Preduzetništvo i industrijska politika i 32 - Finansijski nadzor, iz nadležnosti Ministarstva finansija.

Ministarstvo finansija je planiralo 30 propisa kada je u pitanju zakonodavni okvir, od čega je 15 realizovano (procenat realizacije 50%). S druge strane, od 5 planiranih obaveza iz strategijskog okvira, realizovane su 3 (procenat realizacije 60%).

Izveštaj o realizaciji Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024, za 2023. godinu nalazi se na sljedećem linku [Izveštaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024, za 2023. godinu \(www.gov.me\)](http://www.gov.me).

Realizacija obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore EU 2023-2024, za 2023. godinu - zakonodavni okvir

Realizacija obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore EU 2023-2024, za 2023. godinu - strategijski okvir

4. REALIZACIJA AKTIVNOSTI U VRŠENJU UPRAVNOG NADZORA

U okviru nadležnosti Ministarstva finansija, kao i organa nad kojima se vršio nadzor u 2023. godini, dat je pregled o postupanju prvostepenog i drugostepenog javnopravnog organa.

Pregled postupanja prvostepenih javnopravnih organa:

- ✓ U Direkciji za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i porometu duvanskih proizvoda zahtjevi su dostavljeni lično u arhivi Ministarstva finansija ili poslani putem pošte. Nije bilo neriješenih predmeta na dan 01.01.2023. godine, kao ni neriješenih predmeta na dan 31.12.2023.godine. Nije bilo poništenih rješenja po žalbi. Broj predmeta koji su riješeni u roku shodno ZUP-u je 1623. Nije bilo poništenih rješenja, kao ni izmjenjenih rješenja po žalbi od strane prvostepenog organa, kao ni djelimično usvojenih žalbi, kao ni odbijenih žalbi. Nije bilo pribavljanja podataka po službenoj dužnosti.
- ✓ Shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama u Ministarstvu finansija je u 2023. godini podnijeto ukupno 242 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Elektronskim putem je podnijeto 50 zahtjeva. Neriješenih predmeta na kraju 2023. godine je 20, i isti su riješeni poslije izvještajnog perioda iz razloga što se čekao odgovor nadležnih direktorata na predmetne zahtjeve. Usvojenih i djelimično usvojenih zahtjeva je bilo 70, odbijenih 70, obavještenja o nenadležnosti (jer su

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

informacije javno dostupne, odnosno objavljene) bilo je 35, obustavljenih postupaka 47. Ukupan broj podnijetih žalbi je 100. Zbog ćutanja uprave podnijeto je 50 žalbi.

- ✓ Uprava za statistiku - Ovom organu su elektronskim putem (e-mail) podnijeta 25 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Ukupan broj riješenih predmeta u 2023. godini je 35 i to: pozitivno riješeno 18 (10 usvojenih zahtjeva i 8 djelimično riješenih zahtjeva), 3 obavještenja i odbijeno 14 zahtjeva. U 2023. godini bila su 5 predmeta u kojima su izjavljene žalbe stranaka i koji su procesuirani nadležnoj Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Ovih predmeta Uprava za statistiku je imala 3 iz prethodne godine. Uprava za statistiku je u skladu sa članom 33 Zakona o upravnom postupku, izdala 15 uvjerenja o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija (o radnom iskustvu, radnom stažu, zaradama i sl.) i nije izdavala uvjerenja, shodno drugim propisima. U 2023. godini sve žalbe su upućene nadležnoj agenciji, tako da u ovoj godini nije bilo poništenja rješenja prvostepenog organa, odnosno od nadležne agencije nije riješena nijedna žalba.
- ✓ Uprava za igre na sreću - nema podnijetih zahtjeva elektronskim putem, nema neriješenih predmeta iz prethodnih godina; broj predmeta riješenih u roku shodno ZUP-u - 2, broj predmeta riješenih shodno Zakonu o igrama na sreću – saglasnost za organizovanje nagradnih igara, ukupno 79, rok 20 dana, broj predmeta riješenih shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama – 13, rok 15 dana, nema poništenih rješenja, nije bilo žalbi na rješenja, nije bilo zahtjeva ni podataka koji su pribavljani po službenoj dužnosti.
- ✓ Upravi carina - Shodno Zakonu o akcizama, zahtjevi se podnose i u pisanom obliku i elektronskim putem, samo u postupcima povraćaja dijela plaćene akcize, dok za ostale postupke u informacionom sistemu nije obezbijeđena informatička podrška za podnošenje zahtjeva elektronskim putem. Elektronskim putem u 2023. godini, podnijeto je 620 zahtjeva. Na dan 01.01.2023. godine ukupan broj neriješenih predmeta iz prethodne 2022. godine je 61 i ti predmeti su riješeni u izvještajnom periodu 01.01.2023. -31.12.2023. godine. Iz 2021. godine neriješena su 3 predmeta. Na dan 31.12.2023. godine ukupan broj neriješenih predmeta iz perioda koji obuhvata izvještaj je 191. Broj predmeta riješenih u roku shodno ZUP-u i Carinskom zakonu, u toku izvještajnog perioda je 23436 predmeta. U toku izvještajnog perioda je uloženo je 76 žalbi na rešenje po kojima je drugostepeni organ poništio 50 prvostepenih rešenja i predmet vratio na ponovno odlučivanje. U toku izvještajnog perioda, drugostepeni organ je odbio 24 žalbe izjavljene na rešenje prvostepenog organa, a nije bilo žalbi koje su usvojene djelimično. U slučajevima gdje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, a odnosi se na utvrđivanje vrijednosti robe za carinske svrhe, podaci se po službenoj dužnosti pribavljaju iz elektronskih baza podataka sadržanih u Carinskom informacionom sistemu i elektronskoj verziji kataloga vozila Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore, koja je implementirana u CIS-u.
- ✓ Poreska uprava - Broj zahtjeva podnesenih elektronskim putem je 3508, od čega putem mail-a 3168; putem TAX-IS portala 322 i elektronske platforme CEIN 18. Broj neriješenih predmeta na dan 01.01.2023. godine je 28838 (5600 predmeta pokrenuto je zahtjevom u decembru 2022. godine i isti objektivno nisu mogli biti završeni do kraja 2022. godine). Broj neriješenih predmeta na dan 31.12.2023. godine je 40496 (razlozi za rješavanje predmeta iz prethodne godine po isteku roka su: povećanje broja predmeta za upravno rješavanje sa istim ili smanjenim brojem ovlašćenih službenika; nedovoljan broj zaposlenih službenika odgovarajuće stručne spreme; tehnička i informaciona opremljenost; situacije u kojima odlučivanje organa zavisi od postupanja po zahtjevima za dopunu podnesaka; odlučivanje organa koje zavisi od prethodnog odgovora, mišljenja, nalaza od strane druge organizacione jedinice ili drugog državnog organa; omogućavanje strankama razgledanja spisa predmeta; sprovođenje ispitnog postupka, pozivanje stranaka da učestvuju u

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

postupcima i da se izjasne o rezultatima ispitnog postupka; složenost rješavanja upravnih stvari; kratki rokovi za rješavanje određeni posebnim zakonima, neuredno dostavljanje, nemogućnost obezbjeđenja prisustva odgovornih lica u postupku kontrole, jer kontrolisani subjekti ne obavljaju djelatnost ili se neka od odgovornih lica ne nalaze u Crnoj Gori). Broj predmeta riješenih u izvještajnom periodu, a koji su iz prethodnih godina (postupci započeti u 2022. godini i ranije, a koji su riješeni u 2023. godini) je 4998. Broj predmeta riješenih u roku shodno Zakonu o upravnom postupku 122311, shodno ostalim propisima 337 (npr. Zakon o slobodnom pristupu informacijama). Broj po žalbi poništenih rješenja kada je predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak u izvještajnoj godini: po predmetima iz ranijih godina (69), po predmetima u izvještajnoj godini (67). Broj po žalbi: izmijenjenih rješenja od strane prvostepenog organa (46), usvojenih žalbi (38), djelimično usvojenih žalbi (0), odbijenih žalbi (263). U toku 2023. godine prikupljeni su podaci po službenoj dužnosti od drugih državnih organa i to: U skladu sa odredbom člana 44 Zakona o upravnom postupku ovaj organ se obratio zamolnicom Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – Direktoratu za inspekcijski nadzor da preduzme potrebne radnje u cilju provjere da li su prijave radova adaptacije podnijete u skladu sa odredbom čl. 90 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list Crne Gore“, br. 64/17...11/19, 82/20, 86/22, 4/23) i u vezi sa tim dostavi ovom organu odgovarajuće dokaze. Radi oslobađanja plaćanja poreza na promet nepokretnosti po osnovu rješavanja stambenih potreba za 83 sticaoca nepokretnosti od Uprave za nekretnine Crne Gore zatražena dostava podataka da li na području Crne Gore posjeduju u svojini stan ili stambenu zgradu. Na osnovu dostavljenih podataka riješena sva 83 predmeta. Takođe zahtjevi se upućuju prema drugim nadležnim organima radi prikupljanja podataka o preduzimanju mjera prinudne naplate i posjedovanju imovine u vezi donošenja rješenja o obezbjeđenju poreskog potraživanja i to: putem konstituisanja založnog prava – hipoteke na nepokretnoj imovini ili zaloge na pokretnoj imovini kod Privrednog suda Crne Gore. Takvi zahtjevi u izvještajnom periodu dostavljeni su MUP-u, Upravi za nekretnine i CDA u ukupnom broju 548.

Pregled postupanja drugostepenih javnopravnih organa:

Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću pojedinačnih akata Uprave prihoda i carina i Uprave za inspekcijske poslove u drugostepenom postupku po žalbama pravnih i fizičkih lica, a preko Direkcije za drugostepeni poreski i carinski postupak, koja je organizaciono u sastavu Direktorata za poreski i carinski sistem.

U Direkciji za drugostepeni poreski i carinski postupak, u 2023. godini, zaprimljeno je ukupno 1821 predmet. Od 1821 zaprimljeno je 607 novih predmeta. Od novih 607 predmeta koji su zaprimljeni u 2023. godini ova direkcija je donijela 180 rješenja kojim je poništila prvostepena rješenja, 328 rješenja kojima je žalba odbijena, dok se 7 predmeta odnosi na obustavu postupka. Preostalih 92 predmeta se odnosilo na neposredne žalbe, dopunu postupka, kao i 14 neriješenih predmeta koji su u radu. Za predmete iz 2023. godine bilo je 188 tužbi na drugostepena rješenja i 136 odgovora na tužbu. U toku 2023. godine stigla je 261 presuda Upravnog suda od kojih je usvojenih tužbi bilo 156, odbijenih tužbi 84, a Upravni sud je u 21 premet donio rješenja (obustava postupka, neblagovremene tužbe itd.). U toku 2023. godine stiglo je 17 presuda Vrhovnog suda u kojima je u 10 predmeta odbijen zahtjev za ispitivanje sudske odluke, a u 7 predmeta je taj zahtjev usvojen. Osim navedenih u toku 2023. godine, takođe je stiglo i 612 predmeta koji su započeti u prethodnim godinama, a odnose se na donošenje rješenja po presudama Upravnog suda, zahtjeve, traženja spisa, dopune, odgovore, dostave spisa Upravnom i Vrhovnom sudu itd.

5. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI MINISTARSTVA FINANSIJA

5.1. DIREKTORAT ZA EKONOMSKO - FINANSIJSKI SISTEM

Tokom 2023. godine, u okviru Direktorata za ekonomsko - finansijski sistem⁶, preduzete su brojne aktivnosti, koje se, između ostalog, odnose na sljedeće:

- U okviru Direkcije za sektorske politike i strukturne reforme realizovane su aktivnosti koje su se odnosile, prije svega, na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike i, s tim u vezi, praćenje i analiziranje realizacije sektorskih politika i pripadajućih strukturnih reformi i njihov uticaj na makroekonomska kretanja, odnosno makroekonomske indikatore. Direkcija za sektorske politike i strukturne reforme pripremila je poglavlje Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru 2024-2026 koje se odnosi na procjenu uticaja određenih politika i strukturnih reformi, ekonomske scenarije, kao i uticaja realizacije određenih sektorskih projekata na ekonomska kretanja u srednjem roku.
- U okviru Direkcije za finansijski sistem i finansijske tehnologije nastavljene su normativne aktivnosti u sledećim oblastima: bankarskom tržištu, tržištu kapitala i tržištu osiguranja. Pripremljena je i Strategija za uspostavljanje i razvoja FinTech-a, ali i nastavljene su aktivnosti u vezi sa arbitražnim postupkom koji je dr Duško Knežević, "Atlas Capital Holding" DOO i "Meljine Complex" DOO pokrenuo protiv Države Crne Gore, po osnovu Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar ("BIT Kipar - Crna Gora ili "Sporazum"), u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo ("UNCITRAL pravila"). Takođe, nastavljene su i aktivnosti u vezi sa: izradom teksta Nacrta uredbe o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika; RCC-om Radnom grupom za finansijska tržišta, te dostavljanje informacija po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama; dostavljanje podataka za Savjet za finansijsku stabilnost; učešće u pregovaračkim grupama za Poglavlje: 4 (Slobodno kretanje kapitala), 9 (Finansijske usluge) i 30 (Vanjski odnosi), itd.
- U okviru Direkcije za igre na sreću nastavljene su aktivnosti koje se odnose na uređenje tržišta igara na sreću, te dodijeljene dvije koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinima.
- U okviru Direkcije za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć nastavljene su normativne aktivnosti iz oblasti državne pomoći, s obzirom da je jedna od obaveza preuzeta pregovaračkim poglavljem 8 – Konkurencija, a ujedno i jedno od četiri završna mjerila zakonodavno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU. Takođe, preduzete su i aktivnosti koje se odnose na komunikaciju sa međunarodnim organizacijama koje se bave analizama neformalne ekonomije, pripremu i koordinaciju na izradi strateških dokumenata, akcionih planova, informacija i drugih informaciono-dokumentacionih materijala i druge poslove iz ove oblasti.
- U okviru Direkcije za analizu efekata regulative (RIA) nastavljene su brojne aktivnosti na implementaciji Analize efekata propisa u regulatorni sistem, koja je formalno uvedena 01.01.2012. godine. S tim u vezi, Ministarstvo finansija je, u periodu od 01.01.2023. godine do

⁶ Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 7. decembra 2023. godine, utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, koji je stupio na snagu 15. decembra 2023. godine, te je Direktorat za ekonomsko finansijski sistem prestao da postoji.

Formiran je Direktorat za finansijski sistem i koordinaciju politika, koji se sastoji iz Direkcije za finansijski sistem, Direkcije za finansijske tehnologije, Direkcije za koordinaciju, razvoj i unapređenje politika iz nadležnosti Ministarstva finansija i Direkcije za analizu efekata regulative (RIA).

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike je postala sastavni dio Direktorata za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije, dok je Direkcija za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć postala sastavni dio Direktorata za igre na sreću, koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

01.01.2024. godine, dalo 366 mišljenja na predloge akata i prateće obrasce Izveštaja o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent. Tokom 2023. godine, održano je ukupno 6 obuka u skladu sa pripremljenim Programom za sprovođenje specijalističkih obuka za obavljanje tehničkih vještina kada je u pitanju izrada RIA Izveštaja. Obuke su organizovane za opštine: Bar (11 službenika), Cetinje (13 službenika), Tivat (10 službenika), Pljevlja (8 službenika), Berane i Andrijevica (6 službenika) i Bijelo Polje (10 službenika).

U skladu sa obavezama Direktorata koje proizilaze iz Programa rada Vlade za 2023. godinu, Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i zaključaka Vlade, preduzete su brojne aktivnosti, u saradnji sa regulatorima, ali zbog kompleksnosti materije i izrade transpozicionih tabela, te dužine čekanja na mišljenje Evropske komisije i obaveza koje proizilaze, dio obaveza je prenešen za 2024. godinu.

IZAZOVI DIREKTORATA

Tokom 2023. godine, u okviru Direktorata, susreli smo se sa brojnim izazovima, koji su, prije svega, bili uslovljeni tehničkim mandatom Vlade, formiranjem nove Vlade Crne Gore, te ponovnim formiranjem Skupštine Crne Gore i njenih radnih tijela.

U okviru normativnog dijela, na nivou Direktorata, veći dio obaveza je prenešen na 2024. godinu, iz razloga:

- nerazumijevanja neophodnosti donošenja pojedinih akata, kao što je npr novog Zakona o igrama na sreću, Predlog uredbe o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika, itd;
- nedostatka kadrovskih kapaciteta, u dijelu pripreme Predloga zakona, te materijala za Evropsku komisiju, odnosno izrade transpozicionih tabela, te je bilo neophodno angažovanje TAIEX eksperata;
- dugih procedura usaglašavanja sa Evropskom komisijom, itd.

U okviru ostalih aktivnosti, usvojen je Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2024-2026, te Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa akcionim planom za period od 2024 - 2026. godine, itd.

Takođe, započete su brojne aktivnosti, kao što su:

- pridruživanje CG jedinstvenom području plaćanja eurima - SEPA (Single Euro Payment Area)
- izrada FINTECH strategije
- priprema osnova za izradu zakona kojim će se urediti oblast digitalne odnosno kripto imovine, u skladu sa MICA regulativom, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore i Komisijom za tržište kapitala;
- Analiziranje i kontrola izvještaja o sprovedenoj analizi efekata propisa (RIA);
- Priprema Izveštaja o kvalitetu primjene analize uticaja propisa (RIA) u Crnoj Gori za 2023. godinu;
- Realizacija aktivnosti koja ima za cilj da sve RIA-e budu javno dostupne na portalu e-uprave;
- Saradnja sa Skupštinom po pitanju jačanja kapaciteta za pripremu RIA-e;
- Saradnja sa Zajednicom opština;
- Saradnja sa SIGMA-om;
- Monitoring na lokalnom nivou;
- Priprema aktivnosti sa ciljem elektronskog RIA-a obrasca;
- Organizovanje obuka, u saradnji sa Upravom za ljudske resurse.

Imajući u vidu navedeno, u narednom periodu potrebno je sagledati:

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- pitanje prevazilaženja nedovoljnog broja službenika u Direktoratu odnosno sagledati broj slobodnih radnih mjesta po Direkcijama i popunjavati ih na ciljani način, a u skladu sa prioritetima;
- naći modalitete za prevazilaženje odliva kadrova, odnosno za zadržavanje kvalitetnih kadrova;
- omogućiti zapošljavanje saglasno Kadrovskom planu, imajući u vidu obaveze iz okvira nadležnosti Direktorata, kao i brojne obaveze utvrđene strateškim dokumentima, obaveze predviđene Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao i kvalitetnu koordinaciju međunarodne podrške;
- obezbijediti tehničku i finansijsku pomoć od potencijalnih donatora, u cilju efikasnije realizacije planiranih aktivnosti Direktorata;
- intenzivirati aktivnosti na realizaciji prostornih kapaciteta za potrebe Direktorata, odnosno Ministarstva;
- unaprijediti koordinaciju sa institucijama prilikom donošenja normativnih akata u cilju kvalitetnijeg kreiranja i realizacije politika Ministarstava;
- ostvariti punu svrhu postupka procjene uticaja strukturnih reformi, kao i određenih infrastrukturnih i kapitalnih projekata po oblastima politika na makroekonomska kretanja, odnosno makroekonomske indikatore;
- razviti model koji će imati širu primjenu od dosadašnjeg, a time i realnije parametre/rezultate. Cilj je da se, u mjeri mogućeg, obezbijede informacije i stvore pretpostavke za odabir strukturnih reformi i razvojnih projekata kojima će se najviše doprinijeti stvaranju uslova za ubrzanje ekonomskog rasta i razvoja i jačanje konkurentnosti i, u krajnjem, poboljšanju životnog standarda, a sve uz poštovanje principa održivog razvoja.
- obučiti zaposlene i razvijati vještine za adekvatnu primjenu makro-ekonomskih modela, tj. obradu i prezentovanje dobijenih rezultata. U tom smislu, realizovaće se projekat Svjetske banke koji se odnosi na kreiranje i implementaciju nekoliko novih modelskih rješenja, poput velikog strukturnog makro-fiskalnog modela za makroekonomske projekcije i procjenu uticaja.

Tokom 2023. godine, u okviru Direkcije za sektorske politike i strukturne reforme sprovedene su sljedeće aktivnosti:

Direkcija za sektorske politike i strukturne reforme je, u izvještajnom periodu, u skladu sa nadležnostima, realizovala aktivnosti koje su se odnosile, prije svega, na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike i, s tim u vezi, praćenje i analiziranje realizacije sektorskih politika i pripadajućih strukturnih reformi i njihov uticaj na makroekonomska kretanja, odnosno makroekonomske indikatore. Cilj ovih aktivnosti je da se izbjegne rizik od neblagovremenog uočavanja poteškoća u realizaciji utvrđene ekonomske i razvojne politike, odnosno da se ukaže na eventualne prepreke rastu i razvoju ekonomije, odnosno jačanju konkurentnosti.

Ministarstvo finansija ima obavezu da, u saradnji sa relevantnim institucijama, dva puta godišnje priprema analizu makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi, u kojoj se analiziraju kretanja osnovnih makroekonomskih indikatora (BDP, cijene, tržište rada, monetarni i eksterni sektor, javne finansije) i daje ocjena realizacije strukturnih reformi i sektorskih politika. Programom rada Vlade za 2023. godinu, za II i IV kvartal 2023, bila je utvrđena obaveza usvajanja Prolječne i Jesenje analize makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi. U vezi s tim, prikupljeni su podaci i informacije neophodne za njihovu izradu. Imajući u vidu da je navedena problematika tretirana u nizu dokumenata (Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023 – 2025. godine, Izveštaj o implementaciji Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2023-2025. godina, Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2024-2026. godina), odnosno da su istim obuhvaćeni odgovarajući podaci, informacije i analize relevantni za pripremu Prolječne/Jesenje analize, odlučeno je da, u takvim okolnostima, nije racionalno ova dokumenta dostavljati Vladi na razmatranje i usvajanje.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Direkcija za sektorske politike i strukturne reforme pripremila je poglavlja 3.3 i 3.4. Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru 2024-2026, a koja se odnose na simulaciju alternativnog ekonomskog scenarija, procjenu uticaja sektorskih politika i strukturnih reformi na ekonomska kretanja u srednjem roku. Radi predočavanja važnosti planiranih mjera strukturnih reformi i najavljenih projekata u oblasti energetike, izvršena je procjena njihovog uticaja na realni sektor i tržište rada. Reformske mjere i projekti u sektoru energetike najviše će uticati na dekarbonizaciju, veću zapošljivost i poboljšanje kvaliteta javnih usluga putem digitalizacije.

Za analizu procjene uticaja korišćena su dva makroekonomska modela u Ministarstvu finansija, uključujući i novorazvijeni Crnogorski makroekonometrijski model (MMM), koji je Vlada Crne Gore dobila podrškom Evropske unije kroz projekat „Podrška procjeni makroekonomskog uticaja strukturnih reformi“ (IPA/2017/384-908).

Direkcija je, u 2023. godini, radila na pripremi i izvještavanju o realizaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama. Dio ovoga programa koji se odnosi na Direkciju za sektorske politike i strukturne reforme odnosi se na unapređenje Makroekonometrijskog modela za Crnu Goru. Isti nije realizovan zbog odlaganja ekspertske posjete. Treba istaći i poseban izazov koji se odnosio na otklanjanje problema nastalih hakerskim napadima na informacionu mrežu Vlade Crne Gore, u avgustu 2022. godine.

U organizaciji JVI-a, službenik Direkcije je učestvovao na treningu o Finansijskom razvoju i finansijskoj inkluziji (FDFI). Pored toga, službenici Direkcije su učestvovali na online obukama o pisanju Programa ekonomskih reformi, ključnim indikatorima strukturnih reformi i makroekonomiji. Treba istaći i učešće na Pododboru za indutriju, trgovinu, carine i poreze, a u vezi potrebe i vremenskog okvira za donošenje krovnog implementacionog razvojnog dokumenta.

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike, odnosno Ministarstvo finansija, je u obavezi da učestvuje u procesu pripreme i procesuiranja prema Vladi dokumenata Uprave za statistiku – MONSTAT (zakoni, odluke, strategije i dr.), kao samostalnog organa nad kojim vrši nadzor. S tim u vezi, u toku prethodne godine, aktivnosti su se odnosile na učešće u pripremi procesuiranje sljedećih dokumenata:

- Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu;
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za 2023. godinu;
- Predlog uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa;
- Predlog uredbe o dopuni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa;
- Predlog odluke o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini;
- Predlog odluke o godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu;
- Predlog odluke o programu zvanične statistike 2024 – 2028. godine;
- Predlog strategije zvanične statistike 2024 – 2028. godine sa akcionim planom za 2024 i 2025. godinu;
- Predlog Zakona o popisu po
- ljobrivrede 2024. godine- pripremljen Nacrt zakona, a u toku su aktivnosti na pribavljanju mišljenja relevantnih institucija;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike – u toku priprema nacrta dokumenta.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Tokom 2023. godine u okviru Direkcije za finansijski sistem i finansijske tehnologije sprovedene su sljedeće aktivnosti:

❖ **BANKARSKO TRŽIŠTE**

• ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore***

Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 52/00 i 47/01) osnovana je u novembru 2000. godine Centralna banka Crne Gore, kao samostalna organizacija Republike Crne Gore, odgovorna za monetarnu politiku, uspostavljanje i održavanje zdravog bankarskog sistema i efikasnog platnog prometa i nezavisna u okviru ovlašćenja utvrđenih tim zakonom.

U oktobru 2007. godine zaključen je i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore Evropskoj uniji, kojim je Crne Gore preuzela obavezu da svoje zakonodavstvo usklađuje sa pravnom tekovinom Evropske unije (EU).

Radi usklađivanja statusa i poslovanja Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralne banke) sa Ustavom Crne Gore i pravnom tekovinom EU, u julu 2010. godine donijet je novi Zakon o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 40/00 i 46/00). Ovim zakonom su status i poslovanje Centralne banke u potpunosti usklađeni sa Ustavom Crne Gore, a sa relevantnim propisima EU usklađeni su u visokom stepenu, i to sa:

- odredbama Ugovora o funkcionisanju Evropske unije - (Dio III, Glava VIII: »Ekonomska i monetarna politika«, čl. 119 i 123 i čl. 127 do 133 i Dio VI, Glava 1, Poglavlje I, Odsjek VI, čl. 282 do 284), i
- Protokolom broj 4 o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke.

Nakon što je u junu 2012. godine Crna Gora dobila status kandidata za pristupanje EU, otpočele su aktivnosti analitičkog pregleda (skrininga) za svako od pregovaračkih poglavlja. Položaj i poslovanje Centralne banke obuhvaćeno je Poglavljem 17 – „Ekonomska i monetarna unija“.

U toku ovih pristupnih pregovora, a radi potpunog usklađivanja statusa i poslovanja Centralne banke sa relevantnim propisima EU - odredbama Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i Protokolom broj 4 o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke, u oktobru 2017. godine donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", broj 70/17), koji je u postupku pripreme dobio pozitivno mišljenje Evropske komisije.

Nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, Evropska komisija, u novom sazivu, ponovo je razmatrala tekst usvojenog zakona i početkom 2020. godine dostavila predloge i sugestije na tekst tog zakona. Centralna banka je, u oktobru 2020. godine, dostavila Evropskoj komisiji odgovor na njene predloge i sugestije, na koje Evropska komisija nije imala dodatnih komentara ili predloga. U decembru 2021. godine Evropskoj komisiji je dostavljen revidiran Akcioni plan za harmonizaciju sa pravnom tekovinom EU u oblasti Poglavlja 17 – „Ekonomska i monetarna unija“, kojim je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore planirano za I kvartal 2023. godine.

Tokom 2021. godine, za vrijeme sprovođenja Misije MMF-a za procjenu zaštitnih mehanizama Centralne banke (Safeguards Assesment Mission), identifikovana je potreba za određenim izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore. Preporuke MMF-a u vezi sa ovim izmjenama i dopunama bile su predmet višemjesečnih pregovora između predstavnika Centralne banke i eksperata MMF-a, nakon kojih su dogovorena rješenja koja su unijeta u tekst Nacrta zakona.

Predloženim zakonom, kojim se vrše izmjene i dopune važećeg Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, postižu se sljedeći ciljevi:

- 1) potpuno usklađivanje važećeg Zakona o Centralnoj banci Crne Gore sa pravnom tekovinom EU, a u skladu sa preporukama Evropske komisije,
- 2) usklađivanje sa preporukama MMF-a datih tokom sprovođenja Misije za procjenu zaštitnih mehanizama Centralne banke Crne Gore (Safeguards Assesment Mission), i

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- 3) vrši se usklađivanje ovog zakona sa drugim zakonima i unose se rješenja koje je praksa u primjeni ovog zakona utvrdila kao potrebu.

Nacrt zakona, koji je pripremila Centralna banka je, Ministarstvo finansija, kao predlagač propisa, objavilo na javnu raspravu, u periodu od 23. januara do 13. februara 2023. godine. Obavještenje o javnoj raspravi je dostavljeno svim bankama u Crnoj Gori i Udruženju banaka Crne Gore. Tokom trajanja javne rasprave primjedbi, predloga i sugestija nije bilo⁷.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 16.06.2023. godine, odnosno 14.12.2023. godine usvojila Predlog zakona, a Skupština Crne Gore na sjednici od 29.12.2023. godine. Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 125/2023 od 31.12.2023. godine.

- **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija**

Globalna finansijska kriza ukazala je na postojanje nedovoljno razvijenih instrumenata za efikasno rješavanje problema nestabilnih ili problematičnih kreditnih institucija, neophodnih za sprječavanje insolventnosti odnosno za ublažavanje negativnih posljedica nastalih u slučaju kada je insolventnost već nastupila, sve u cilju očuvanja funkcionisanja kreditne institucije koja je identifikovana kao značajna za sistem. Kako bi se izbjeglo spašavanje ovih institucija korišćenjem novca poreskih obveznika, na nivou EU je izrađen regulatorni okvir za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava, a što je takođe i predmet Zakona o sanaciji kreditnih institucija („Službeni list CG“, br. 72/19 i 8/21). Ovaj okvir zasnovan je na Direktivi 2014/59 EU o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava (tzv. BRRD), kojom se obezbjeđuju instrumenti za pravovremenu intervenciju u kreditnoj instituciji koja je u problemima kako bi se obezbijedio nastavak ključnih finansijskih i ekonomskih funkcija te kreditne institucije, uz istovremeno ograničavanje uticaja propadanja kreditne institucije na ekonomski i finansijski sistem na najmanju moguću mjeru i uz minimiziranje mogućnosti da troškove sanacije u krajnjem snose poreski obveznici.

Evropski parlament je usvojio Direktivu (EU) 2019/879 od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (tzv. BRRD II). Kao zemlja kandidat za ulazak u Evropsku uniju, Crna Gora ima obavezu usklađivanja svog zakonodavstva sa BRRD II Direktivom. Postupak, instrumenti i ovlaštenja za rješavanje pitanja kreditnih institucija koje su od sistemskog značaja a koje propadaju ili će propasti, uređeni su Zakonom o sanaciji kreditnih institucija koji sadrži odredbe koje se odnose na pokretanje postupka sanacije, planove sanacije, postupak sanacije, mjere i instrumente sanacije, sanacioni fond i dr.

Zbog izmjene regulative na nivou Evropske unije koja reguliše okvir sanacije kreditnih institucija, Centralna banka Crne Gore je pripremila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija u skladu sa Direktivom 2019/879/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (BRRD II).

Cilj Direktive BRRD II je i da se postojanjem usklađenih pravila u Evropskoj uniji smanjuju troškovi i pravna nesigurnost, kao i olakšava primjena instrumenta interne sanacije za prekogranične institucije i subjekte. Takođe, sprječava se narušavanje konkurencije na unutrašnjem tržištu, s obzirom da bi bez usklađivanja zakonodavstva troškovi za institucije, kao i ostale subjekte kojima je naloženo ispunjavanje minimalnog zahtjeva za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama, u pogledu usklađivanja sa postojećim zahtjevima, mogli znatno razlikovati širom Evropske unije.

Implementacijom Direktive BRRD II dodatno će se unaprijediti regulatorni okvir Crne Gore koji se odnosi na sanaciju kreditnih institucija.

Nacrtom zakona stvaraju se pravne pretpostavke za:

⁷ <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zakona-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-centralnoj-banci-crne-gore>

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- unapređenje regulatornog okvira iz oblasti sanacije kreditnih institucija u pravcu njegovog dodatnog usklađivanja sa propisima EU;
- podizanje nivoa kapaciteta za pokrivanje gubitaka i dokapitalizacije od strane kreditnih institucija kroz izmjenu kriterijumima za kvalifikovane obaveze koje se koriste za ispunjavanje minimalnog zahtjeva za regulatorni kapital i kvalifikovanim obavezama;
- izbjegavanje znatnog negativnog uticaja na stabilnost finansijskog sistema, naročito sprečavanja širenja negativnih uticaja na finansijski sistem, uključujući i njihovo širenje na tržišnu infrastrukturu i održavanje tržišne discipline, kroz implementaciju MREL standarda u zakonodavstvo Crne Gore, odnosno harmonizaciju sa zakonodavstvom Evropske unije, koje zahtijeva od sistemski važnih institucija kontinuirano održavanje dovoljnog iznosa obaveza za pokriće gubitaka i dokapitalizaciju kreditne institucije u sanaciji;
- unaprjeđenje ovlašćenja za smanjenje i konverziju relevantnih instrumenata kapitala i kvalifikovanih obaveza, koje se može primijeniti od strane Centralne banke kao organa za sanaciju kreditnih institucija prije primjene mjera sanacije ili u kombinaciji sa mjerama sanacije;
- unapređenje ugovornog priznavanja instrumenta na kojima se može primijeniti instrument interne sanacije;
- uvođenja ograničenja raspodjela u vezi sa redovnim osnovnim kapitalom ako institucija ne ispunjava zahtjev za kombinovanim baferom, kada se isti uzima u obzir kao dodatak uz minimalni zahtjev za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama;
- propisivanje pravnih osnova za nekoliko podzakonskih akata koje će Centralna banka u budućem periodu pripremiti u cilju daljeg usaglašavanja sa regulatornim okvirom Evropske unije;
- povećanu zaštitu budžetskih i drugih javnih sredstava, na način da se korišćenje vanredne javne finansijske pomoći pri sanaciji kreditnih institucija, svodi na najmanju moguću mjeru.

U cilju potpunog usklađivanja sa relevantnim pravnim okvirom EU, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija sadrži i dio odredaba koje će se primjenjivati nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i kojima se dodatno jača sistem prevencije i sanacije kreditnih institucija koje su članovi grupe kreditnih institucija iz Evropske unije.

Nacrt zakona je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 11. januara 2023.godine do 13. februara 2023.godine. Obavještenje o javnoj raspravi je dostavljeno svim bankama u Crnoj Gori, Udruženju banaka Crne Gore, Agenciji za zaštitu konkurencije i Komisiji za tržište kapitala. Tokom trajanja javne rasprave primjedbi, predloga i sugestija nije bilo⁸.

Predlog zakona je, nakon dobijanja mišljenja domaćih relevantnih institucija, 08.06.2023. godine, upućen Evropskoj komisiji, na mišljenje. U toku je usaglašavanje sa mišljenjem Evropske komisije.

- ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka***

Minimalni zahtjev za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama (MREL) se primjenjuje na sve kreditne institucije osnovane u EU, u cilju pokrića gubitaka i dokapitalizacije, izbjegavanja širenja negativnog uticaja na stabilnost finansijskog sistema, naročito sprečavanja širenja negativnih uticaja na finansijski sistem. Kroz implementaciju MREL standarda u zakonodavstvo Crne Gore, odnosno harmonizaciju sa zakonodavstvom EU, zahtijeva se od sistemski važnih kreditnih institucija kontinuirano održavanje dovoljnog iznosa obaveza za pokriće gubitaka i dokapitalizaciju kreditne institucije u sanaciji.

Direktivom 2017/2399/EU je izvršena izmjena Direktive 2014/59/EU u pogledu rangiranja neobezbijeđenih dužničkih instrumenata u hijerarhiji stečajnog postupka, sa ciljem povećanja pravne sigurnosti za investitore, pri čemu države članice treba da osiguraju da obični neobezbijeđeni dužnički instrumenti i druge obične neobezbijeđene obaveze koje nisu dužnički instrumenti imaju veći red

⁸ <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zakona-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-sanaciji-kreditnih-institucija>

Izvjestaj o radu i stanju u upravnim oblastima

prioriteta u nacionalnim zakonima o stečajnom postupku od dužničkih instrumenata nižeg reda prioriteta koji se koriste za ispunjavanje MREL zahtjeva. Naime, kako bi se poboljšala mogućnost sanacije kreditnih institucija, ova Direktiva zahtijeva od država članica da propišu red prioriteta u stečajnom postupku, po osnovu dužničkih instrumenata koji će služiti za ispunjavanje MREL zahtjeva, a koji bi u stečajnom postupku imali veći red prioriteta od instrumenata regulatornog kapitala, kao i subordinisanih obaveza koje ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital, ali niži red prioriteta od ostalih obaveza. Tako bi kreditne institucije bile u mogućnosti da emituju, odnosno da se zaduže sa obavezama koje ispunjavaju MREL zahtjev, ali i da istovremeno imaju mogućnost da emituju odnosno da se zaduže po osnovu obaveza koje ne ispunjavaju MREL zahtjev. To će kreditnim institucijama dati mogućnost da koriste obaveze višeg reda prioriteta (koje imaju nižu cijenu) za svoje finansiranje ili bilo koje druge operative razloge, a da sa druge strane imaju mogućnost i da se zaduže na tržištu u cilju ispunjavanja MREL zahtjeva.

Direktivom 2019/879/EU, u dijelu sanacije kreditnih institucija, propisano je da se ovlašćenje za smanjenje vrijednosti ili konverziju kvalifikovanih obaveza prvenstveno primjenjuje na kvalifikovane obaveze koje ispunjavaju uslove za MREL za kreditnu instituciju koja nije subjekat sanacije. S tim u vezi potrebno je propisati i da kvalifikovane obaveze koje se koriste za ispunjavanje MREL zahtjeva za kreditnu instituciju koja nije subjekat sanacije imaju niži red prioriteta u stečajnom postupku od ostalih kvalifikovanih obaveza.

Ukoliko se ne bi izvršila izmjena Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, crnogorski regulatorni okvir ne bi bio usklađen sa evropskim regulatornim okvirom po osnovu stečaja i likvidacije kreditnih institucija. Dodatno, primjena Zakona o sanaciji kreditnih institucija bi bila otežana zbog nedovoljno precizno propisanog redoslijeda prioriteta u stečajnom postupku, što bi otežavalo primjenu instrumenata sanacije u postupku sanacije kreditnih institucija.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka je bio na javnoj raspravi u periodu od 29. maja 2023.godine do 19. juna 2023.godine⁹. Predlog zakona je dobio pozitivno mišljenje domaćih relevantnih institucija, a u toku je usaglašavanje sa Evropskom komisijom. U cilju daljih aktivnosti na pripremi dokumenata za slanje EK-u, CBCG je kroz TAIEX misiju angazovala eksperta na pripremi transpozicione tabele.

- **Arbitražni postupak koji je dr Duško Knežević, “Atlas Capital Holding” DOO i “Meljine Complex” DOO pokrenuo protiv Države Crne Gore, po osnovu Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar (“BIT Kipar - Crna Gora ili “Sporazum”), u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (“UNCITRAL pravila”),**

Advokatska kancelarija “Wilmer Cutler Pickering Hale and Dore LLP” je, u ime dr Duška Kneževića, kompanije “Atlas Capital Holding” DOO i kompanije “Meljine Complex” DOO, dostavila obavještenje o arbitraži protiv države Crne Gore, po osnovu navodnog kršenja odredbi Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar, u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (“UNCITRAL pravila”).

Vlada Crne Gore je, kao i kod prethodnog arbitražnog postupka, označila postupak stepenom internosti i ovlastila Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, za dalje postupanje u ovom postupku.

Ministarstvo je dana 22.03.2021. godine, na svojoj internet stranici objavilo „Javni poziv domaćim i međunarodnim advokatskim kancelarijama da dostave ponude za zastupanje Crne Gore u arbitražnom postupku protiv dr Duška Kneževića, Atlas Capital Holding Limited i Meljine Complex

⁹ <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-sa-javne-rasprave-nacrt-zakona-o-izmjeni-i-dopuni-zakona-o-stečaju-i-likvidaciji-banaka>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Limited“, na našem i engleskom jeziku¹⁰. Pozvane su sve zainteresovane domaće i međunarodne advokatske kancelarije, sa iskustvom u zastupanju Država u ad hoc arbitražnim postupcima po UNCITRAL-ovim Pravilima, da dostave ponude sa specifikacijom cijena usluge, pojedinačno po fazama, za zastupanje Crne Gore u arbitražnom postupku protiv dr Duška Kneževića, Atlas Capital Holding Limited i Meljine Complex Limited.

Ugovor o pravnom zastupanju Crne Gore je potpisan sa advokatskom kancelarijom “Four Knights”.

Tokom 2023. godine, u saradnji sa pravnim zastupnicima Crne Gore, nastavljene su kontinuirane aktivnosti u vezi sa arbitražnim postupkom.

- **Međunarodni centar za rješavanje investicionih sporova (ICSID) objavio Odluku u korist Crne Gore, donesenu u postupku Addiko Bank AG protiv Crne Gore. Odluka je objavljena na internet stranici Ministarstva finansija¹¹**
- **dostavljanje podataka Savjetu za finansijsku stabilnost;**
- **odgovori na poslanička pitanja;**
- **odgovori na pitanja novinara;**
- **tekući dopisi.**

❖ TRŽIŠTE KAPITALA

- **Predlog zakona o penzionim fondovima, Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom i Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima**

Programom rada Vlade za 2023. godinu i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u okviru Pregovaračkog poglavlja 9 – Finansijske usluge, planirano je usvajanje, Predloga zakona o penzionim fondovima¹², Predloga zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom¹³ i Predloga zakona o alternativnim investicionim fondovima¹⁴, u IV kvartalu 2023. godine.

Komisija za tržište kapitala je pripremila Nacrte zakona i RIA obrasce, koje su, nakon usaglašavanja sa mišljenjem Ministarstva finansija, objavljeni na javnu raspravu. Javna rasprava je održana u periodu od 04. jula 2022.godine do 05. septembra 2022.godine, a obavještenje o javnoj raspravi je dostavljeno svim investicionim/brokerskim društvima i CBCG.

Predlozi zakona su usaglašeni sa relevantnim domaćim institucijama, te su u cilju kvalitetnije pripreme materijala za slanje Evropskoj komisiji, na misljenje, putem TAIEX ekspertske misije, tokom 2023. godine, angažovani eksperti HANFA-e, koji u saradnji sa predstavnicima Komisije za tržište kapitala, rade na izradi transpozicionih tabela.

- **učeeće na sastancima RCC-a, Radna grupa za finansijska tržišta;**

Na Samitu premijera održanim u Trstu u julu 2017. godine, postignut je dogovor o formiranju Regionalnog ekonomskog područja (Regional Economic Area- REA) zemalja Zapadnog Balkana i odobrenju Višegodišnjeg Akcionog plana (Multi annual Action Plan - MAP) REA. Tom prilikom, postavljeni su sledeći ciljevi:

¹⁰ <https://mif.gov.me/vijesti/241294/Javni-poziv-domacim-i-medunarodnim-advokatskim-kancelarijama-da-dostave-ponude-za-zastupanje-Crne-Gore-u-arbitraznom-postupku-pr.html>

¹¹ <https://mif.gov.me/en/news/241295/Public-invitation-to-domestic-and-international-law-firms-to-submit-bids-for-advocacy-of-Montenegro-in-arbitral-procedure-agains.html>

¹² <https://www.gov.me/clanak/odluka-u-korist-drzave-u-postupku-addiko-bank-ag-protiv-crne-gore>

¹³ <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-penzionim-fondovima>

¹⁴ <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-otvorenim-investicionim-fondovima-sa-javnom-ponudom>

¹⁵ <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-alternativnim-investicionim-fondovima>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

1. trgovačka integracija zemalja, zasnovane na Sporazumu CEFTA i instrumentima koji proizlaze iz dodatnih protokola o olakšavanju trgovine i trgovini uslugama;
2. Dizajn i sprovođenje regionalnog programa reformi investicija, što dovodi do veće harmonizacije regionalnih investicionih politika sa standardima EU i najboljim međunarodnim praksama
3. prekogranična mobilnost profesionalaca, studenata, istraživača i akademika, integrisanih u profesionalne i akademske mreže EU.
4. Digitalna integracija i otključavanje pristupa digitalnoj ekonomiji integriranjem regiona na panevropsko digitalno tržište.

Savjet za regionalnu saradnju (Regional Cooperation Council- RCC) osnovan je na inicijativu ministara vanjskih poslova zemalja Jugoistočne Evrope, u Sofiji 27.02.2008. godine, sa ciljem:

- ✓ omogućavanja veće ekonomske integracije kroz lakši tok kapitala, ljudi, roba i usluga unutar zemalja Jugoistočne Evrope i Evropske unije i
- ✓ boljim upravljanjem, poboljšanim funkcionisanjem vladavine prava i povećanom sigurnošću u Jugoistočnoj Evropi.

U okviru "Regionalnog programa reformi investicija" je formirana Radna grupa za tržište kapitala, koja je krajem 2018.godine, preimenovana u Radnu grupu za finansijska tržišta, a koju čine predstavnici Ministarstva finansija, predstavnici regulatora - Centralnih banaka i Komisija za tržište kapitala, kao i berzi, zemalja Zapadnog Balkana.

Akcionim planom za zajedničko regionalno tržište 2021-2024, kao jedna od prioritarnih mjera, u okviru komponente Slobodno kretanje kapitala, je definisana mjera: „Razvoj modernog platnog sistema“. Tokom 2021. godine, RCC je formirao Radnu grupu za platni sistem, sastavljenu od predstavnika Ministarstva finansija i Centralnih banaka zemalja Zapadnog Balkana.

Osnovni ciljevi projekta su: povezivanje regionalnih plaćanja kako bi se omogućila jeftina prekogranična instant plaćanja i aktivnosti povezane sa spremnošću za učešće u SEPA. (Single European Payment System). S tim u vezi, održano je više on line sastanka na kojima je diskutovano o daljim aktivnostima na realizaciji predviđenih ciljeva.

Uspostavljanjem modernog regionalnog platnog sistema omogućiće se razvoj zajedničkog regionalnog tržišta zasnovanog na pravilima i standardima EU, povećanju atraktivnosti i konkurentnosti regiona i približavanju regiona tržištima EU. Jedan od ciljeva je smanjenje troškova regionalnih plaćanja i priprema regiona za pridruživanje SEPA-i.

Aktivnosti na priključenju Crne Gore jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA), koje će rezultirati smanjenju troškova prekograničnih plaćanja, što će podstaći prekograničnu trgovinu, su započete.

- **tekući dopisi**

❖ **TRŽIŠTE OSIGURANJA**

- ***Predlog zakona o osiguranju***

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju Crna Gora se obavezala da će svoju regulativu usklađivati sa EU acquis-jem, te ima obavezu da na dan pristupanja EU ima usklađene sve propise sa odgovarajućim direktivama EU. Pregovaračkom pozicijom za Pregovaračko poglavlje 9 – Finansijske usluge, kao jedno od mjerila za zatvaranje poglavlje utvrđeno je usklađivanje Zakona o osiguranju sa Direktivom 2009/138/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II).

Važeći Zakon o osiguranju zasnovan je na principima direktiva iz oblasti osiguranja koje su poznate pod okvirnim imenom "Solventnost I", a koji obuhvata veći broj direktiva iz oblasti životnog i

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

neživotnog osiguranja, reosiguranja, računovodstva osiguranja i direktivu koja uređuje postupak izlaska sa tržišta.

Zakon o osiguranju pored navedenog uređuje i uslove za obavljanje poslova posredovaja i zastupanja u osiguranju kao i uslove za pružanje drugih usluga u osiguranju, a odredbe su bazirane na Direktivi 2002/92 EC o intermedijaciji u osiguranju, koja je zamijenjena 2016.godine Direktivom (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja. Stoga, kako zakon obuhvata i ovaj segment usluga vezanih za osiguranje, i ta direktiva mora biti implementirana u domaći regulatorni okvir najkasnije do pristupanja EU.

Nacrt zakona je Agencija za nadzor osiguranja pripremala u okviru Twinning projekta „ Finansijske usluge: usklađivanje sa EU acquis-om i jačanje kapaciteta supervizora “, u sklopu IPA II Assistance 2014-2020. U periodu 2018-2020 eksperti iz njemačkog regulatora BaFIN i hrvatskog regulatora HANFA pružili su ekspertsku pomoć u pogledu prenošenja i tumačenja odredbi Solventnosti II, neophodnu za izradu normi budućeg propisa i razumijevanje u pogledu njegove primjene. U dijelu prenošenja Direktive o distribuciji, Agencija je 2019.imala jednu Taix misiju sa ciljem identifikovanja ključnih noviteta koje donosi ta direktiva i pomoći u cilju tačnijeg prenošenja zahtjeva te direktive.

Cilj donošenja ovog zakona je uređenje funkcionisanja tržišta osiguranja na istim polaznim osnovama i pod istim uslovima kao što posluju osiguravači sa sjedištem u državama članicama EU. Ovim zakonom na jednak način se uređuju uslovi osnivanja, pravila poslovanja, tehnički zahtjevi u pogledu upravljanja imovinom i obavezama, prekogranično pružanje usluga na nivou EU i u trećim zemljama, kao i svi navedeni uslovi za pružaoce usluga posredovanja i zastupanja u osiguranju. Takođe se uređuju pravila distribucije, način kreiranja proizvoda osiguranja, minimalne obaveze u pogledu informisanja i način informisanja klijenata, zavisno od vrste osiguranja. Zakon uređuje i postupak vršenja nadzora nad djelatnošću osiguranja, mjere nadzora i uslove za oduzimanje dozvole za rad, kao i nadležnosti, prava i obaveze i funkcionisanje regulatora - Agencije za nadzor osiguranja.

Nacrt zakona o osiguranju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 03. februara do 04. marta 2021. godine¹⁵. Predlog zakona je nakon dobijanja pozitivnog mišljenja relevantnih domaćih institucija, 23.09.2022. godine, dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje. Sredinom oktobra 2023. godine je Evropska komisija dostavila prvo mišljenje, te je u toku proces usaglašavanja sa mišljenjem Evropske komisije.

- ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju***

Osnovni razlog za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju je prepoznata potreba daljeg razvoja djelatnosti osiguranja i unaprjeđenja nadzorne prakse kroz uvođenje novih kategorija licenciranih lica u djelatnost osiguranja (sporedni zastupnici/posrednici u osiguranju). Takođe, predloženim tekstom Zakona se vrši usklađivanje terminologije i odredbi sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje.

Predložene izmjene se ne odnose na potrebu usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom, ali će se predloženim tekstom zakona postići sledeći ciljevi :

- unaprjeđenje nadzorne prakse i regulatornih standarda,
- uvođenje novih kategorija licenciranih lica i kanala prodaje u djelatnost osiguranja,
- razrada principa ulaganja zasnovanih na međunarodnim standardima u upravljanju rizicima,
- propisivanje najmanje potrebnih aktivnosti koje je aktuarska funkcija dužna da obezbijedi,
- preciziranje odredbi o nadzornim mjerama u skladu sa konstatovanim potrebama u nadzornoj praksi regulatornog organa,
- povećanje procenta maksimalno moguće godišnje naknade za osiguravajuća društva,

¹⁵ <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-osiguranju>

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- unaprjeđenje stepena zaštite interesa osiguranika, korisnika osiguranja i trećih lica u skladu sa međunarodnim standardima
- preciziranje određenih normi u cilju boljeg razumijevanja i primjene i druge korekcije tehničke prirode.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 12. jula 2023. godine do 31. jula 2023. godine¹⁶.

Predlog zakona je Programom rada Vlade za 2023. predviđen za usvajanje u IV kvartalu. Vlada je na sjednici od 29.12.2023. godine usvojila Predlog zakona.

- **tekući dopisi.**

❖ **FINANSIJSKE TEHNOLOGIJE**

Vlada Crne Gore - Ministarstvo finansija i Centralna banka Crne Gore su započeli aktivnosti na izradi Strategije za uspostavljanje i razvoja FinTech-a, kao jedan od načina za usklađivanje finansijskog sistema Crne Gore sa najboljom međunarodnom praksom. Razvoj FinTecha ili digitalnih finansijskih usluga omogućiće bolji pristup finansijama, operativnu efikasnosti i veću konkurentnost na tržištu. Međutim, konstatovane su značajne prepreke na regulatornom i tržišnom nivou, zbog čega je prije svega bilo neophodno uraditi analizu regulative i evidentirati prepreke na tržištu, a u ciju ocjene izvodljivost, mogućnosti i izazova koji se javljaju po osnovu razvoja fintech-a i digitalnih finansijskih usluga.

U saradnji sa međunarodnim ekspertom je pripremljen upitnik, koji je Centralna banka 19.08.2022. godine objavila na svojoj internet stranici¹⁷ i dostavila kompanijama koje pružaju finansijske usluge (banke, osiguravajuća društva, itd), alternativnim finansijskim firmama, fintech firmama i provajederima finansijskih tehnologija (softverske kompanije); regulatorima finansijskih usluga; ministarstvima, investitorima, udruženjima koja predstavljaju sektore finansijskih usluga, obrazovnim institucijama, itd. Projekat izrade Fintech strategije podržao je „EFSE Development Facility“ i finansira se iz fondova Evropske unije.

Održavano je više sastanaka predstavnika Ministarstva finansija i Centralne banke sa zainteresovanim stranama, u cilju pripreme Strategije za uspostavljanje i razvoja FinTech-a, kao i njenje implementacije. Pripremljene su polazne osnove za Fintech Strategiju.

❖ **INVESTICIONO RAZVOJNI FOND (IRF)**

- **Nacrt Uredbe o osiguranju izvoza;**

Zakonom o Investiciono - razvojnom fondu Crne Gore ("Sl. list CG", br. 88/09, 40/10, 80/17) uređeno je osnivanje, djelatnost, ovlaštenja, organizacija Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore i druga pitanja od značaja za rad Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D. (IRF).

Članom 12 Zakona o Investiciono – razvojnom fondu Crne Gore je, između ostalog, kao djelatnost Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D. definisano i osiguranje izvoza roba i usluga iz Crne Gore od netržišnih rizika. Takođe, istim članom je utvrđeno da će se bliži uslovi i način obavljanja poslova osiguranja izvoza i odobravanja kredita za podsticanje izvoza, urediti podzakonskim aktom, u skladu sa EU propisima.

U cilju podrške ekonomske politike Vlade Crne Gore i podsticanju konkurentnosti izvozno orijentisanih privrednih subjekata Crne Gore, Uredbom će se urediti obavljanje poslova osiguranja potraživanja i izvoznih kredita nastalih izvozom roba i/ili usluga crnogorskog porijekla od netržišnih rizika

¹⁶ <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zakona-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-osiguranju-2>

¹⁷ <https://fintechhub.cbcbg.me/me/fintech-istrazivanje>

Izvjestaj o radu i stanju u upravnim oblastima

u ime i za račun Crne Gore, kao i postupak i način obavljanja poslova osiguranja izvoza, u skladu sa međunarodno prihvaćenim pravilima i uslovima.

Uredbom će se urediti obavljanje poslova osiguranja potraživanja, reosiguranja i izvoznih kredita nastalih izvozom roba i/ili usluga crnogorskog porijekla od netržišnih rizika u ime i za račun Crne Gore, sa ciljem podsticanja crnogorskog izvoza i povećanja konkurentnosti crnogorskih izvoznika na inostranim tržištima.

IRF je 30.09.2022. godine formirao Radnu grupu, sa zadatkom izrade Nacrta Uredbe o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika. Radna grupa je sastavljena od predstavnika IRF-a, Ministarstva finansija, Ministarstva ekonomije, Agencije za nadzor osiguranja i Agencija za zaštitu konkurencije. S obzirom da je "osiguranje izvoznih kredita" potpuno nova oblast, javila se potreba za dodatnim analizama međunarodne prakse i iskustava u vezi sa osiguranjem izvoznih kredita, kao i analize finansijskog uticaja na budžet Crne Gore, u cilju izrade kvalitetnog teksta Uredbe, u skladu sa EU propisima, angažovani i eksperti agencije MARCO WIN s.r.o. Bratislava. Takođe, eksperti iz Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR) su bili angažovani na izradi teksta Uredbe, čiji preporuke i sugestije su inkorporirane u tekst Uredbe.

U saradnji sa predstavnicima HBOR-a, pripremljen je Nacrt uredbe o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika, koji je 27.03.2023. godine objavljen na javnu raspravu. Javna rasprava je bila otvorena do 17.04.2023. godine¹⁸, a obavještenje o javnoj raspravi dostavljeno zainteresovanim stranama.

Predlog uredbe je upućen u dalju proceduru dobijanja mišljenja od nacionalnih insitucija, međutim dobijeno je negativno mišljenje, u smislu da pitanja koja su definisana Uredbom moraju biti uređena Zakonom o investiciono razvojnom fondu, a ne Uredbom.

- Materijali IRF-a su uredno upućivani Vladi Crne Gore, kao jedinom akcionaru, na razmatranje.
- Tekući dopisi.

❖ **EU INTEGRACIJE**

- priprema Informacija, zaključaka, priloga za Izvjestaj EK u okviru: Poglavlja 4- Slobodno kretanje kapitala, Poglavlja 9- Finansijske usluge i Poglavlja 30- Vanjski odnosi;
- Ažuriranje Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG), za Poglavlje 4, 9 i 30.
- Učešće na sastancima pregovaračkih grupa za Poglavlje: 4 (Slobodno kretanje kapitala), 9 (Finansijske usluge) i 30 (Vanjski odnosi)
- priprema priloga za SSP i Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima - Poglavlje 30, u dijelu koji se odnosi na osiguranje izvoznih kredita;
- analiza i ocjenjivanje celexa za progovaračka poglavlja
- tekući dopisi.

❖ **RAZNO**

- **koordinacija i učešće u izradi OECD dokumenta "Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024", komponenta "Pristup finansijama (Access to finance)"**

OECD je pokrenuo proces prikupljanja podataka za izradu publikacije "Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024", kojom će se mjeriti stepen ostvarenog društvenog progressa u ključnim dimenzijama za razvoj konkurentnosti u Jugoistočnoj Evropi, a koja se, između ostalog, osnosi i na pristup finansijama. Ministarstvo ekonomskog razvoja je nacionalni koordinator projekta.

Ministarstvo finansija je, između ostalog, zaduženo da koordinira za oblast "Pristup finansija", odnosno da formira radni tim koji će biti aktivno uključeno tokom izrade publikacije. Radni tim je sastavljen od predstavnika Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Komisije za tržište kapitala, Uprave za katastar, Privrednog suda i Investiciono razvojnog fonda Crne Gore.

¹⁸ <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-o-nacrtu-uredbe-o-osiguranju-izvoza-od-netrzišnih-rizika>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Radni tim je dostavio sve tražene informacije, a nacrt ekonomskog izvještaja za Crnu Goru se očekuje u januaru 2024.godine.

- **dostavljanje informacija po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama;**
- **izveštavanje o saradnji sa NVO sektorom;**
- **dostavljanje informacija za STO i CEFTA;**
- **tekuće aktivnosti Direktorata i Direkcije.**

Tokom 2023. godine u okviru Direkcije za igre na sreću sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- **Nacrt zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama;**

Crna Gora je, Zakon o igrama na sreću, donijela 2004 godine, a 2007. godine, su donešene izmjene i dopune, kojim su stvoreni uslovi za osnivanje posebnog organa Uprave za igre na sreću, koji vrši nadzor nad sprovođenjem ovog Zakona.

Međutim, praksa je pokazala da su određena rješenja nejasna i nedorečena, pojedina rešenja zastarela i prevaziđena, a njihovo rješavanje je od velikog značaja za regulisanje tržišta igara na sreću, posebno u dijelu koji se odnosi na: interaktivne igre na sreću, udaljenost objekata u kojima se priređuju igre na sreću od osnovnih i srednjih škola, priređivanje igara na sreću putem interneta i kaznene odredbe. Takođe, potrebno je bilo, između ostalog, na sveobuhvatan način urediti i lutrijske igre (uslove za dodjelu koncesije, osnovni kapital, te slična pitanja), preciznije urediti ON-LINE sistem nadzora, te jasnije definisati obaveze koncesionara, kako u pogledu ispunjavanja obaveza povezivanja na on-line sistem nadzora Uprave za igre na sreću, tako i u pogledu obezbjeđenja prikupljanja, integriteta, tačnosti, sveobuhvatnosti i pravovremenosti prenijetih podataka iz softverskog sistema priređivača u nadzorni sistem Uprave za igre na sreću.

Imajući u vidu navedeno, kao i kontinuirani razvoj tržišta igara na sreću u svijetu, nedorečenosti i nejasnoće važećeg Zakona o igrama na sreću, odnosno potrebu za unaprijeđenjem ove oblasti u Crnoj Gori, uz uvažavanje svih aspekata i uticaja na ekonomiju, socijalnu politiku, zdravstvo, turizam i društvo u cjelini, pripremljen je novi Nacrt zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama.

Ciljevi koji se žele postići donošenjem novog Zakona su:

- ✓ stvaranje kvalitetnijeg ambijenta za razvoj tržišta i privlačenje priređivača iz inostranstva;
- ✓ veća fiskalna disciplina i bolja zaštita interesa legalnih priređivača;
- ✓ bolja naplata prihoda od igara na sreću;
- ✓ kontrolisani razvoj ove oblasti i smanjivanje "sive zone";
- ✓ ravnopravan i ujednačen tretman svih priređivača igara na sreću na tržištu;
- ✓ jednostavnija i efikasnija kontrola priređivača, kroz uvođenje efikasnog monitoring mehanizma, odnosno uspostavljanjem boljeg kontrolnog sistema (umrežavanjem priređivača);
- ✓ veća zaštita maloljetnika od učestvovanja u igrama na sreću, te kvalitetnija društvena zaštita igrača i njihovih porodica.
- ✓ preciznije regulisanje postupka licenciranja ovlašćenih priređivača i stvaranje efikasnijeg sistema nadzora priređivača.

Nacrt zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore, od 29. decembra 2020. godine.

Ministarstvo je 30. 12. 2020. godine objavilo Nacrt zakona na javnu raspravu i tri puta je produžilo, te je javna rasprava trajala do 31. 05. 2021. godine¹⁹, kako bi sve zainteresovane strane imale mogućnost da dostave svoje mišljenje, sugestije i komentare na Nacrt zakona.

¹⁹ https://mif.gov.me/rubrike/javne_rasprave/239527/Produzenje-Javne-rasprave-o-Nacrtu-zakona-o-igramama-na-srecu-i-nagradnim-igramama.html

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Tokom javne rasprave dostavljen je veliki broj komentara i sugestija (430), koji su pojedinačno razmatrani. Dostavljeni komentari su u najveći mjeri uvaženi i inkorporirani u tekst Predloga zakona. Takođe, Ministarstvo je održalo pojedinačne sastanke sa svim zainteresovanim stranama, koji su izrazili interesovanje da u direktnoj komunikaciji daju svoje mišljenje, sugestije ili komentare na Nacrt zakona. Tokom sastanaka razgovarano je o svim spornim pitanjima i prodiskutovano o različitim segmentima tržišta igara na sreću.

Predlog zakona je početkom decembra 2021. godine upućen u dalju proceduru dobijanja mišljenja. Nakon dobijanja pozitivnog mišljenja, Predlog zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama je, zajedno sa pratećom dokumentacijom (Izveštaj o analizi uticaja propisa (RIA) i Izveštaj sa javne rasprave) 23.08.2022. godine dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje.

Krajem januara 2023. godine su dostavljeni komentari Evropske komisije na Predlog zakona. Nacrt je analiziran u odnosu na preporuke FATF, posebno preporuke 22 i 28, Direktivu (EU) 2015/849 i njene kasnije izmjene i dopune, kao i najbolju praksu i tipologiju pranja novca (PN) i finansiranja terorizma (FT) u sektoru igara na sreću. Takođe su razmotrene Smjernice za procjenu prihvatljivosti i primjerenosti koje je objavila Evropska centralna banka.

Predlog zakona je ocijenjen kao značajno unapređenje postojećeg teksta zakona i dostavljene su određene sugestije na pojedine odredbe Zakona. U toku je analiza dostavljenih komentara na tekst Zakona.

- **Inicijativa za objedinjavanje inspekcija** - U cilju cjelishodnosti rješenja i efikasnijeg inspeksijskog nadzora u oblasti igara na sreću, Ministarstvo finansija je, kod Ministarstva javne uprave, ponovo iniciralo (prvi put 2021. godine) dopunu Zakona o inspeksijskom nadzoru, u dijelu izuzimanja inspekcije za igre na sreću kako bi inspekcija za igre na sreću funkcionisala u okviru Uprave za igre na sreću.
- **Projekat „Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori“**

Ministarstvo finansija i UNDP su, 2018. godine, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke i Slovačke državne pomoći, zajednički započeli realizaciju projekta „Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori“. Projektom su predviđene tri prioritetne aktivnosti, od kojih je u okviru aktivnosti „Jačanje kapaciteta za povećanje javnih prihoda“, kao prioritet definisano „Regulisanje igara na sreću i priređivača igara na sreću“.

U okviru projekta su angažovani nacionalni pravni i IT ekspert koji su, na osnovu novog Predloga zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama, pripremili 17 podzakonskih akata.

- **Odluka o dodjeli koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinu "Merit Starlit"**

DOO "NET MONTENEGRO" sa sjedištem u Podgorici je, 08.08.2023. godine, Upravi za igre na sreću podnio zahtjev za dodjelu koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinima, u posebno opremljenom prostoru kazina "MERIT STARLIT" na lokaciji Mediteranska ulica br. 4, Budva.

Nakon uvida i provjere dostavljene dokumentacije, Uprava za igre na sreću je predložila usvajanje zahtjeva za dodjelu koncesije.

Odluka o dodjeli koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinu "Merit Starlit", Budva je objavljena u Službenom listu broj 95/23.

- **Odluka o dodjeli koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u "Kazino Montenegro" – "Hilton Crne Gora- Hilton", Podgorica**

DOO "DŽEK POT" sa sjedištem u Podgorici, je, 08.08.2023. godine, podnio Upravi za igre na sreću zahtjev za dodjelu koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinima, u posebno opremljenom prostoru kazina "Kazino Montenegro" na lokaciji "Hotel Crna Gora – Hilton", Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.2, Podgorica.

Nakon uvida i provjere dostavljene dokumentacije, Uprava za igre na sreću je predložila usvajanje zahtjeva za dodjelu koncesije.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Odluka o dodjeli koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u "Kazinu Montenegro" - "Hotel Crna Gora – Hilton", Podgorica, objavljena je u Službenom listu broj 95/23.

- **odgovori na pitanja novinara;**
- **tekući dopisi.**

Tokom 2023. godine u okviru Direkcije za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć urađeno je sljedeće:

Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu bila je definisana obaveza donošenja Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori.

Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori je dokument kojim su definisane mjere za suzbijanje neformalne ekonomije za period od 2024 – 2026. godine u cilju nastavka aktivnosti na planu suzbijanja neformalne ekonomije. Već u početnoj fazi izrade Programa sprovedeno je konsultovanje zainteresovane javnosti. Konsultativni proces bio je otvoren u periodu od 1 - 21. juna 2023. godine. Inicijative, predloge, sugestije i komentare mogli su dati organi, organizacije, udruženja i pojedinci koji su zainteresovani za pitanja koja se uređuju Programom. U predviđenom roku za dostavljanje predloga i sugestija nije pristigao ni jedan predlog kao ni sugestija. U septembru su nastavljene konsultacije, ovog puta sa ciljem da se razgovara o prvom nacrtu cjelokupnog dokumenta sa članovima radne grupe koji su uzeli učešće u izradi Programa. S tim u vezi, a nakon ažuriranja nacrtu Programa i akcionog plana, u skladu sa predlozima i sugestijama članova radne grupe, na internet stranici Ministarstva finansija objavljen je Javni poziv za učešće u javnoj raspravi o Predlogu programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa akcionim planom za period od 2024 - 2026. godine u periodu od 17. oktobra do 6. novembra 2023. godine.

Okrugli sto u okviru javne rasprave Nacrta programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori održan je 26. oktobra 2023. godine. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici Centralne banke Crne Gore, Privredne komore Crne Gore, Unije slobodnih sindikata, Uprave za inspekcijske poslove, Uprave prihoda i carina, Savjeta stranih investitora u Crnoj Gori, Unije poslodavaca, Unije mladih preduzetnika Crne Gore, kao i predstavnici opština i resornih ministarstava u Vladi Crne Gore i drugi. Tokom diskusije su saopšteni određeni predlozi, posebno u oblasti turizma, a takođe je i pohvaljena struktura dokumenta.

Takođe, Predlog Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori 2024 – 2026. godine je poslat na mišljenje svim institucijama nadležnim za realizaciju aktivnosti iz akcionog plana, gdje su sve dobijene sugestije prihvaćene u mjeri u kojoj je to bilo moguće.

Nakon dobijanja svih predloga i sugestija tokom konsultativnog procesa, i na osnovu istog, unapređenja teksta Programa, dokument je finalizovan i predat u proceduru razmatranja i usvajanja na sjednici Vlade Crne Gore, u decembru 2023. godine.

Održavanje sastanaka i komunikacija sa predstavnicima Evropske komisije u vezi sa aktivnostima koje se odnose na izradu podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći. S tim u vezi, a u cilju daljeg usklađivanja crnogorskog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, u toku 2023. godine u Direkciji za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć su pripremljena i objavljena u Službenom listu Crne Gore sljedeća podzakonska akta:

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listi pravila državne pomoći kojim je preuzeto Saopštenje Komisije – Privremeni okvir za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu - 2022/C 426/01 („Službeni list Crne Gore”, br. 034/2023 od 24.03.2023. godine);
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listi pravila državne pomoći kojim je preuzeto Saopštenje Komisije – Okvir za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije (2022/C 414/01) i Saopštenje Komisije – Smjernice o državnoj pomoći za klimu, zaštitu životne sredine i energiju za 2022 (2022/C 80/01) („Službeni list Crne Gore”, br. 057/2023 od 08.06.2023. godine);

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listi pravila državne pomoći kojim je preuzeto Saopštenje Komisije – Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama (2014/C 249/01) („Službeni list Crne Gore”, br. 115/2023 od 21.12.2023. godine);

Imajući u vidu obaveze preuzete pregovaračkim poglavljem 8 – Konkurencija, jedna od aktivnosti u daljem procesu usklađivanja legislative u oblasti državne pomoći jeste uređenje postupka prijavljivanja državne pomoći. Do sada je bio propisan samo Opšti obrazac prijave, a donošenjem i posebnih obrazaca za prijavljivanje državne pomoći unapređuje se postupak prijavljivanja i u potpunosti preuzimaju evropske procedure i metodologija prijavljivanja. S tim u vezi, u toku 2023. godine, izmijenjen je i objavljen u Službenom listu Pravilnik o izmjeni pravilnika o načinu podnošenja prijave i obrascu prijave za državnu pomoć („Službeni list Crne Gore”, br. 032/23 od 24.03.2023).

U Direkciji se kontinuirano radilo na praćenju relevantnih međunarodnih izvještaja koji se bave državnom pomoći i sivom ekonomijom, a kojima je obuhvaćena Crna Gora. U okviru Direkcije su izvršene aktivnosti koje se odnose na prikupljanje podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći na nivou cjelokupnog Ministarstva, a za potrebe AZZK radi izrade godišnjeg izvještaja.

Direkcija za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć je, u okviru svojih nadležnosti, aktivno učestvovala u pripremi kvratalanih izvještaja za sjednice Savjeta za konkurentnost.

Redovno održavanje sastanaka i prisustvo sjednicama odbora u okviru projekta “Povećavanje kapaciteta institucija nadležnih za harmonizaciju i implementaciju EU zakonskog okvira u oblasti konkurentnosti i inovativnosti”.

Prisustvo raznim obukama iz oblasti državne pomoći i to:

- Radionica na temu „Postupak prijave i dodjele državne pomoći; pojam pomoći i procena usklađenosti“, gdje su predstavljane različite smjernice, okviri i obaveštenja o državnoj pomoći;
- Radionica na temu „Uslovi za dodjelu državne pomoći za istraživanje, razvoj i inovacije“;
- Radionica na temu „Pravila državne pomoći za davaoce pomoći“.

Priprema Informacija i priloga za Izvještaj EK u okviru Poglavlja 8 – Konkurencija.

Učešće na sastancima radne grupe za Poglavlje: 8 (Konkurencija).

Direkcija za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć, je takođe, u okviru svojih nadležnosti pripremila akcioni plan za ispunjenje završnih mjerila u poglavlju 8.

Priprema priloga, u okviru nadležnosti Direkcije, za:

- Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku;
- Pododbor za trgovinu, industriju, carine i poreze;
- Pododbor za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku;
- Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju.

Tekuće aktivnosti Direktorata i Direkcije (kao npr: priprema Programa rada Vlade Crne Gore za 2024.godinu; priprema budžeta Direktorata za 2024.godinu; itd).

Tokom 2023. godine u okviru Direkcije za analizu efekata regulative (RIA) urađeno je sledeće:

❖ IMPLEMENTACIJA RIA-E U CRNOGORSKI REGULATORNI SISTEM

Analiza efekata propisa je formalno uvedena u crnogorski regulatorni sistem 01. januara 2012. godine. Obaveza je propisana čl. 33 i 40 Poslovnika Vlade Crne Gore. Prije formalnog stupanja na snagu, stvoreni su svi neophodni administrativni i institucionalni preduslovi za njeno uvođenje.

Od formalnog uvođenja RIA-e do danas, Ministarstvo finansija je dalo preko 3800 mišljenja na predloge akata i prateće obrasce Izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa (299 tokom 2012. godine, 429 tokom 2013. godine, 329 tokom 2014. godine, 380 tokom 2015. godine, 312 tokom

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

2016. godine, 350 za 2017. godinu, 470 za 2018. godinu, 385 za 2019. godinu, 216 za 2020. godinu, 428 za 2021. godinu, 377 za 2022. godinu i 366 za 2023. godinu), sa aspekta implikacija na poslovni ambijent.

Direkcija redovno, početkom godine, vrši evaluaciju RIA iz prethodne godine. Tokom prvog kvartala 2023. godine Direkcija je izvršila eksternu evaluaciju RIA iz 2022. godine, koristeći kontrolnu listu za kontrolu kvaliteta RIA izvještaja, koja je sastavni dio *Vodiča za analizu procjene uticaja propisa* iz maja 2018. godine, analizirali sve RIA-e koje su tokom 2022. godine dostavljale resorne institucije. Rezultati procesa prikazani su u ***Izvještaju o kvalitetu primjene analize uticaja propisa (RIA) u Crnoj Gori za period januar-decembar 2022. godine.***

U zaključnim razmatranjima prikazanim u Izvještaju konstatovano je sljedeće:

- Ministarstva dostavljaju RIA analizu u skladu sa Poslovníkom Vlade Crne Gore.
- Kvalitet RIA analiza podignut je na veći nivo u odnosu na prethodni izvještajni period (2016-2022. godina).
- Poređenjem 2021. i 2022. godine bilježi se unaprijeđenje kvaliteta u sljedećim oblastima/koracima RIA-e:
  - ✓ Definisanje problema;
  - ✓ Ciljevi;
  - ✓ Analiza uticaja;
  - ✓ Procjena fiskalnog uticaja.
- Oblasti RIA-e koje je potrebno i dalje unaprijeđivati su:
  - ✓ Analiza opcija;
  - ✓ Analiza uticaja;
  - ✓ Procjena fiskalnog uticaja;
  - ✓ Konsultacije zainteresovanih strana;
  - ✓ Monitoring i evaluacija.

Shodno izvršenim analizama kvaliteta pripremljenih RIA izvještaja, predložene su sljedeće mjere:

- Priprema RIA treba da započne prije samog procesa izrade propisa;
- Potrebno je tokom pripreme samog propisa, a kroz to i pripreme analize RIA obezbijediti uključenost svih članova Radne grupe u razmatranje aspekata koje definiše sama RIA analiza;
- U postupku analize uticaja propisa neophodno je sveobuhvatnije sagledavati definisanje ciljeva (SMART kriterijum);
- Jačati vještine za razmatranje alternativnih opcija (regulatornih/neregulatornih) za postizanje ciljeva politike;
- Detaljno analizirati zakone kojima se kreiraju uslovi za nametanje novih obaveza i troškova;
- Jačati kapacitete za procjenu administrativnih troškova koje propisi mogu imati na privredu i građane, a kako bi se sve obuhvatnije sagledale implikacije propisa (kroz korišćenje Modela standardnog troška, Analize troškova i koristi i Multikriterijumske analize);
- Jačati kapacitete za sagledavanje dugoročnih fiskalnih implikacija propisa (trogodišnji planiranje);
- Unaprijediti dio Analize koji se odnosi na konsultacije sa zainteresovanim stranama (uključiti kao obavezno razmatranje predloženih rješenja sa privrednim udruženjima);
- Unaprijediti dio Analize koji se odnosi na Monitoring i evaluaciju – posebnu pažnju posvetiti definisanju mjerljivih indikatora (kvantitativnih i kvalitativnih), tj. rezultata, kako bi se kvalitetnije pratila implementacija regulatornih rješenja.

Uvažavajući navedena zaključna razmatranja, kao i obaveze koje proizilaze iz Strategije reforme javne uprave tokom 2023. godine aktivno je rađeno na daljem unaprijeđenju kvaliteta RIA analiza i podizanju svijesti državnih službenika o značaju RIA-e.

Tokom 2023. godine, održano je ukupno 6 obuka u skladu sa pripremljenim Programom za sprovođenje specijalističkih obuka za obavljanje tehničkih vještina kada je u pitanju izrada RIA Izvještaja.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Obuke su organizovane za opštine: Bar (11 službenika), Cetinje (13 službenika), Tivat (10 službenika), Pljevlja (8 službenika), Berane i Andrijevica (6 službenika) i Bijelo Polje (10 službenika).

Tabela 1- Obuke održane tokom 2023. godine

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	DATUM ODRŽANE OBUKE	BROJ POLAZNIKA
PRIMORSKI REGION		
BAR	16, 17. i 24.02.2023 godine	11 polaznika
CETINJE	09, 10. i 24.03.2023. godine	13 polaznika
TIVAT	11, 12. i 19.05.2023. godine	10 polaznika
SJEVERNI REGION		
PLJEVLJA	08, 09. i 16.06.2023. godine	8 polaznika
ANDRIJEVICA BERANE	06, 07. i 12.07.2023. godine	6 polaznika
BIJELO POLJE	12, 13. i 20.10.2023. godine	10 polaznika

U saradnji sa UNDP-om, svim polaznicima su uručeni sertifikati o pohađanju obuke.

❖ **KONTINUIRANO PRAĆENJE RANGA CRNE GORE U MEĐUNARODNIM IZVJEŠTAJIMA:**

- ✓ Indeks ekonomskih sloboda, Heritidž fondacija
- ✓ Ekonomske sloboda u svijetu, Fraser Institut
- ✓ Indeks percepcije korupcije, Transparency International
- ✓ Kreditni rejting Standard & Poor's
- ✓ Kreditni rejting Moody's.

❖ **SARADNJA SA KREDITNIM REJTING AGENCIJAMA**

Kreditne rejting agencije kontinuirano vrše procjene fiskalno-finansijske pozicije Crne Gore i u tom dijelu Ministarstvo finansija pruža podršku i neophodne podatke u cilju dobijanja povoljnije ocjene kreditnog rejtinga.

Tokom februara i avgusta 2023. godine, sa analitičarima kreditne agencije „Moody's“ i „Standard and Poor's“, održani su redovni godišnji sastanci.

❖ **PROGRAM EKONOMSKIH REFORMI (2024-2026)**

Proces pripreme PER-a za period 2024-2026. otpočeo je u novembru 2023. godine kada je Vlada usvojila informaciju o pripremi ovog programa. Takođe, tokom novembra mjeseca 2023. u cilju što kvalitetnije pripreme poglavlja održani su sastanci sa predstavnicima ministarstava u čijoj su nadležnosti rad i socijalno staranje, ekonomski razvoj, turizam, javna uprava, ekologija, prostorno planiranje i urbanizam, prosvjeta, nauka i inovacije, zdravlje, finansije, energetika i saobraćaj.

Ovogodišnji rad na poglavlju o strukturnim reformama karakteriše intenzivna horizontalna i vertikalna koordinacija svih ključnih aktera. Nacionalna koordinacija PER-om organizovana je iz Ministarstva finansija, kao i koordinacija u svim poglavljima pojedinačno. Pored Ministarstva finansija, u pripremi poglavlja 3 značajno učestvuje Centralna banka Crne Gore. U pripremi poglavlja 5 učestvovalo je više ministarstava za različite strukturne reforme i reformske mjere.

U procesu pripreme PER-a, proces konsultacija je realizovan u dvije faze. Prvu fazu su karakterisale široke konsultacije sa zainteresovanim stranama, tj. širom javnošću. Tim povodom je 8.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

novembra 2023.godine, održan sastanak kojem su prisustvovali predstavnici UNICEF-a, Svjetske banke, Ambasade SR Njemačke, UNDP-a, Unije slobodnih sindikata Crne Gore, jedinica lokalne samouprave, Privredne komore, Unije poslodavaca, i drugi.

U decembru su nastavljene konsultacije u okviru druge faze, sa ciljem da se razgovara o prvom nacrtu cjelokupnog dokumenta. S tim u vezi, javna rasprava je pokrenuta u periodu od 12. do 29. decembra 2023. godine. Nacrt programa je bio na raspolaganju predstavnicima medija i široj javnosti na web sajtu Vlade: <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-programa-ekonomskih-reformi-cg-2024-2026-rasprava-ce-trajati-do-31-decembra-2023-godine>.

Okrugli sto u okviru javne rasprave Nacrta programa ekonomskih reformi održan je 14. decembra 2023. godine. Prisustvovali su mu predstavnici Saveza sindikata Crne Gore, Unije slobodnih sindikata Crne Gore, Delegacije EU u Crnoj Gori, Privredne komore, Unije poslodavaca, jedinica lokalne samouprave, resornih ministarstava u Vladi Crne Gore i drugi. Tokom diskusije su saopšteni određeni predlozi koji su se odnosili na konkurentnost poslovnog ambijenta.

Dokument je bio predmet razmatranja na Skupštinskom odboru za ekonomiju, finansije i budžet. Nakon dobijanja svih predloga i sugestija tokom konsultativnog procesa, i na osnovu istog, unapređenja teksta PER-a 2024-2026, dokument je finalizovan i usvojen 11. januara 2024. godine na sjednici Vlade.

5.2. DIREKTORAT ZA DRŽAVNI BUDŽET

Direkcija za makroekonomske analize i projekcije

Direkcija za makroekonomske analize i projekcije je, u izvještajnom periodu, u skladu sa nadležnostima, realizovao aktivnosti koje su se odnosile, prije svega, na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske politike i, s tim u vezi, praćenje i analiziranje makroekonomskih kretanja i pripadajućih indikatora. U tom smislu, praćene su promjene i kretanja na nacionalnom, odnosno regionalnom i globalnom nivou, a koja su, zbog specifičnih okolnosti izazvanih ratom u Ukrajini i prilivom stranaca, imala značajan uticaj na kretanje crnogorske ekonomije i, s tim u vezi, na performanse razvoja Crne Gore. Navedena kretanja i očekivanja, pretočena su u makroekonomski okvir i projekcije, sastavni dio niza dokumenata donesenih u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu: Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023 – 2026. godine i Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2023 - 2025. godine. Program ekonomskih reformi (PER) je glavni dokument ekonomske politike zemlje u dijalogu sa EU i predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama, koje imaju za cilj održavanje makroekonomske stabilnosti, jačanje međunarodne konkurentnosti i poboljšanje uslova za inkluzivni rast.

Shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u mandatu Vlade neophodno je izraditi i predložiti Skupštini na usvajanje, Fiskalnu strategiju Crne Gore. U 2023. godini, usljed objektivnih okolnosti (dugo trajajući tehnički mandat Vlade), nije došlo do izrade ovog dokumenta i učešća direkcije u istom.

Ostale aktivnosti u Direkciji za makroekonomske analize i projekcije odnosile su se na:

- Učešće u izradi Izveštaja o napretku u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji, u okviru pregovaračkih poglavlja 17, 18 i 33;
- Priprema i učešće na ekspertskim sastancima sa Evropskom komisijom na temu makroekonomskih srednjoročnih projekcija;
- Priprema i učešće na redovnim sastancima sa predstavnicima međunarodnih finansijskih institucija: MMF-a, Svjetske banke i Evropske centralne banke, kao i Evropske komisije;
- Pripreme za učešće na pododborima za ekonomska i finansijska pitanja sa Evropskom komisijom;
- Priprema i učešće na redovnim sastancima sa predstavnicima kreditnih rejting agencija: Moodys i S&P;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Dostavljanje informacija o bilateralnoj saradnji u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom, za potrebe MVP-a i dr;
- Pripreme odgovora na upitnik za sastanke sa potencijalnim investitorima;
- Učešće na multisektorskoj nacionalnoj konferenciji „ Zelena agenda za Zapadni Balkan“;
- U saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore, Ministarstvo finansija kroz aktivnosti direkcije učestvuje u izradi „Indeksa očekivanja menadžera“, kreiranjem upitnika koji se odnosi na istraživanje o budućim planovima biznis zajednice, a koje će poslužiti kvalitetnijem projektovanju ekonomskih indikatora u zemlji. Upitnik u 2023. godini nije sproveden, usljed organizacionih promjena;
- Učešće u izradi Programa reforme upravljanja javnim finansijama – Izrada polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja sa pratećim Akcionim planovima, u domenu obuka iz makroekonomskog modeliranja i unaprjeđenja uspostavljenih modelskih rješenja za projekcije u direkciji;
- Polugodišnji Izvještaj o realizaciji Programa ekonomskih reformi 2022-2024;
- Učešće u izradi Programa ekonomskih reformi 2024-2026 u dijelu Makroekonomski okvir;
- Učešće u izradi makroekonomskih projekcija za potrebe rebalansa budžeta za 2023. godinu;
- Izrada Makroekonomskog obrazloženja za Nacrt zakona o budžetu za 2024. godinu;
- Tekući izazovi, unaprijeđenje znanja, obuke i jačanje kadrovskih kapaciteta. Dio zaposlenih je u 2023. učestvovao u *online* obuci Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) – Finansijsko programiranje i politike;
- Učešće na obuci za korišćenje EViews programa za potrebe makroekonomskog modeliranja i planiranja, u okviru Decembarske škole statistike, na Ekonomskom fakultetu Podgorica (UCG).
- Razvoj i unapređenje postojećeg makroekonomskog modela (nova projektna aktivnost), koja će obuhvatiti rad na makroekonomskom modelu i upravljanju istim, kao i rad na savremenim alatima za ekonometrijsko programiranje, odložena je u 2023. usljed sajber napada, i planirana početkom 2024. godine u saradnji sa Svjetskom bankom.

Dokument	Rok	2023. godina	Razlozi nerealizacije
Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023 – 2026. godine - Makroekonomski okvir	II kvartal shodno Programu rada Vlade	Prilozi dostavljeni u roku; Dokumenat usvojen u III kvartalu godine	-
Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2024-2026. godine – Makroekonomski okvir	IV kvartal	Prilozi dostavljeni u roku	-
Rebalans budžeta za 2023. godinu - Makroekonomski okvir	-	Prilozi dostavljeni u roku	-
Nacrt godišnjeg zakona o budžetu za 2024. godinu - Makroekonomski okvir	IV kvartal	Prilozi dostavljeni u roku, Zakon usvojen u IV kvartalu godine	-
Učešće u izradi Fiskalne strategije Crne Gore	U mandatu Vlade, shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	Nije pripremana i usvojena u 2023. godini	Tehnički mandat Vlade

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Pripreme i učešće na sastancima sa međunarodnim organizacijama, pododbori i ekspertske sastanci sa Evropskom komisijom	Kontinuirano	Sve obaveze ispunjene	-
Unaprjeđenje makroekonomskog modela i planiranja	Kontinuirano	Djelimično ispunjeno	-Ključni izazov su nerealizacija obuka sa Svjetskom bankom i ekspertima UNDP -Kadrovski izazovi i nedostajući kapaciteti -Tehnički kapaciteti – licence i oprema
Istraživanje MF sa Privrednom komorom	IV kvartal	Nije ispunjeno	Organizacione promjene

Direkcija za fiskalne analize, projektovanje prihoda i izvještavanje

Redovno izvještavanje o budžetu i javnoj potrošnji kroz pripremu i objavljivanje podataka shodno kalendaru objavljivanja:

Dokument	Rok	Osnov	2023. godina
GDDS (obuhvat podataka centralni budžet)	na kraju svakog mjeseca za prethodni mjesec	Zakon o zvaničnoj statistici i sistema zvanine statistike; Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti; Opšti sistem za diseminaciju podataka u okviru MMF -a (GDDS)	Realizovano
Analiza konsolidovane javne potrošnje (obuhvat podataka centralni budžet i lokalna samouprava)	na kvartalnom nivou, 50 dana od završetka kvartala	Zakon o zvaničnoj statistici i sistema zvanine statistike; Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	Realizovano (podaci za treći kvartal su dostavljeni ali nisu još uvijek objavljenu na sajtu MF)
Godišnji preliminarni podaci o izvršenju budžeta (podaci o primicima i izdacima države i lokalne samouprave – obuhvat podataka centralni budžet i lokalna samouprava)	do kraja avgusta	Zakon o zvaničnoj statistici i sistema zvanine statistike; Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	Realizovano
Priprema nedeljnih i mjesečnih analitika o ostvarenju prihoda	Svakog ponedjeljka i svakog posljednjeg	Obaveza izvještavanja proizilazi iz potrebe informisanja kabineta potpredsjednika Vlade za	Realizovano

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

budžeta (obuhvat podataka centralni budžet)	radnog dana u mjesecu	ekonomsku politiku i finansijski sistem i kabineta Ministarstva finansija	
Priprema mjesečnog plana prihoda za 2024. godinu	do kraja januara mjeseca	Za potrebe praćenja ostvarenja prihoda i redovno izvještavanje	Realizovano
Priprema Programa ekonomskih reformi u dijelu fiskalnih projekcija i pokazatelja	do kraja januara mjeseca	Obaveza izrade dokumenta proizilazi iz ekonomskog i monetarnog dijaloga sa EU;	Realizovano
Priprema izvještaja o preliminarnim podacima o izvršenju budžeta za prethodnu godinu	objava do kraja marta mjeseca	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	Realizovano
Priprema Smjernica makroekonomske i fiskalne politike	do kraja aprila	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	Realizovano

Sve navedeno predstavlja aktivnosti tokom godine, utvrđene rokovima, koje su do sad bile u nadležnosti ove direkcije. U proteklom periodu, u radu ove Direkcije nije bilo posebnih izazova prilikom izvršavanja zadataka.

Sve obaveze i zadaci koju su realizovani u 2023. godini:

- ✓ U januaru 2023. godine izrađen je mjesečni plan prihoda za 2023. godinu;
- ✓ Dostavljeni su izvještaji u skladu sa propisanim rokovima, i to:redovno izvještavanje o budžetu i javnoj potrošnji kroz pripremu i objavljivanje podataka shodno kalendaru objavljivanja i to: GDDS mjesečno izvještavanje o izvršenju budžeta (na kraju svakog mjeseca za prethodni mjesec); Analize konsolidovane javne potrošnje (na kvartalnom nivou, 50 dana od završetka kvartala); Godišnji preliminarni podaci o izvršenju budžeta (do kraja avgusta).
- ✓ Pripremljene i redovno dostavljene nedeljne i mjesečne analitike o ostvarenju prihoda budžeta (svakog ponedjeljka i svakog posljednjeg dana u mjesecu);
- ✓ Pripremljen, ažuriran i dostavljen prilog u dijelu fiskalnih projekcija i pokazatelja koordinatoru Poglavlja 4 – fiskalni okvir, Programa ekonomskih reformi;
- ✓ Pripremljen i dostavljen izvještaj o preliminarnim podacima o izvršenju budžeta za 2022. godinu;
- ✓ Pripremljen i dostavljen prilog u dijelu fiskalnih pokazatelja za Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine;
- ✓ Izračunat i dostavljen fiskalni uticaj izmjene poreske politike u dijelu akciza, i to: ubrzanje kalendara na duvan i duvanske proizvode, uvođenje dodatnih tarifnih brojeva kod akzice na jednokratne proizvode od plastike, uvođenja akzice na proizvode od šećera, kakaoa i sladoled i negaziranu vodu sa dodatkom šećera.
- ✓ Izrađene projekcije prihoda budžeta i obrazloženje istih za Zakon o izmjenama Zakona o budžetu za 2023. godinu (Rebalans);
- ✓ Izrađen plan prihoda budžeta za Zakon o budžetu za 2024. godinu;
- ✓ U 2023. godini dostavljeni su podaci po potrebi institucijama, upravama, kao i direkcijama unutar samog Ministarstva. Izrađene su tražene pripreme za sastanke i odbore. Takođe, odgovoreno je pravovremeno na sve tekuće zadatke.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Direkcija za lokalnu samoupravu

U Direkciji za lokalnu samoupravu, u toku 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- pripremana su mišljenja na odluke o izmjenama i dopunama odluka o budžetu jedinica lokalne samouprave za 2023. godinu, mišljenja na odluke o budžetu jedinica lokalne samouprave za 2024. godinu, saglasnosti za prekoračenje limita budžetskog deficita jedinica lokalne samouprave u 2024. godini;
- urađene su Smjernice za pripremu budžeta jedinica lokalne samouprave za 2024. godinu;
- pripremljeni su kvartalni izvještaji o ostvarenim prihodima, rashodima i neizmirenim obavezama i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave u 2023. godini, kao i analiza konsolidovane javne potrošnje na lokalnom nivou;
- pripremana su akta vezana za raspodjelu sredstava Egalizacionog fonda opštinama i rješenja o petnaestodnevnom prenosu sredstava korisnicima tih sredstava za 2023. godinu;
- pripremljena su rješenja koja se odnose na konačnu raspodjelu sredstava Egalizacionog fonda za 2022. godinu;
- pripremani su mjesečni izvještaji za opštine koje koriste sredstva Egalizacionog fonda za 2023. godinu o načinu rasporeda i uplati tih sredstava;
- pripremana su rješenja o dodjeli pozajmica iz Egalizacionog fonda opštinama koje su podnijele zahtjev za dodjelu tih pozajmica;
- sprovedene su aktivnosti oko prijema i obrade zahtjeva jedinica lokalne samouprave za povlačenje sredstava iz Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata;
- pripremana su rješenja o prenosu sredstava sa računa Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata na namjenski račun jedinice lokalne samouprave koja je podnijela zahtjev za pozajmicu iz ovog fonda;
- pripremane su informacije o realizaciji javne potrošnje na lokalnom nivou za potrebe Vlade i Ministra, kao i drugih ministarstava;
- pripremani su odgovori na poslanička pitanja, pitanja novinara i pitanja nevladinog sektora;
- pripremani su dopisi i druga akta u skladu sa potrebama Vlade i Ministra;
- pripremljen je Plan akontativne raspodjele sredstava Egalizacionog fonda opštinama za 2024. godinu;
- pripremani su odgovori na zahtjeve jedinica lokalne samouprave, javnih ustanova i privrednih društava čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, za davanje saglasnosti za raspisivanje javnih konkursa/oglasa za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta;
- pripremana su rješenja (mjesečno) za Prijestonicu Cetinje o raspodjeli sredstava iz budžeta Crne Gore za 2023. godinu;
- priprema mjesečnih izvještaja za Prijestonicu Cetinje o korišćenju sredstava iz budžeta Crne Gore za 2023. godinu;
- pripremljen je Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave za Vladu;
- ostvarivana je komunikacija sa predstavnicima jedinica lokalne samouprave, Zajednicom opština Crne Gore, kao i sa drugim zainteresovanim subjektima i
- obavljane su i druge aktivnosti na zahtjev predpostavljenih.

Direkcija za budžetsku politiku, programski budžet i procedure

Ističemo da je 16. marta 2023. godine, stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji pored brojnih izmjena i dopuna kao i regulisanja više oblasti od značaja za finansijski sistem reguliše i pruža pravne pretpostavke za uspostavljanje Fiskalnog savjeta čime se po prvi put u Crnoj Gori kreira institucija koja će davati nezavisna mišljenja, ocjene, analize i preporuke, u pogledu dosljednosti, usklađenosti i održivosti fiskalne politike sa kriterijumima fiskalne odgovornosti. Izmjenama i dopunama se postiglo usklađivanje sa međunarodnim računovodstvenim

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

standardom IPSAS 2 - Izveštaj o novčanim tokovima, regulisanjem EU sopstvenih sredstava i predviđanje pravne pretpostavke za formiranje IPA strukture.

Sprovedenje aktivnosti iz PFM-a koordinacija

Realizovana su 2 PFM Dijaloga i to 08. juna 2023. godine, kao i 16. novembra 2023. godine nakon kojih su utvrđeni operativni zaključci po osnovu kojih će se organizovati naredni PFM Dijalog sa kolegama iz Evropske komisije, DEU u Crnoj Gori, SIGMA.

Pripremljena su i na Vladi Crne Gore usvojena 2 godišnja izvještaja za realizaciju Programa upravljanja javnim finansijama i to za 2021. godinu i za 2022. godinu.

Sprovedene su aktivnosti na izradi Tehničke specifikacije za projekat podrške strukturi PFM-a "Public Finance Forward: MNE2EU" koji ima za cilj ekspertsku podršku PFM strukturi sa akcentom na oblasti PIFC, javnih finansijama i strateško planiranje.

Takođe, 13. decembra 2023. godine Ministarstvo finansija pokrenulo aktivnosti vezane za pripremu Godišnjeg Izveštaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa reformi javnih finansija 2022- 2026., sa posebnim osvrtom na 2023. godinu.

Pripremljen je Predlog Nacrta odluke o obrazovanju koordinacionog radnog tijela za implementaciju Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026. godine.

Sprovedenje aktivnosti iz PFM-a implementacija

U okviru Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026., tokom 2023. godine preduzimale su se aktivnosti na daljem unapređenju programskog budžetiranja.

S tim u vezi, sprovodile su se aktivnosti na obezbjeđivanju uslova za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja. Obuke za pripremu rodno odgovorne analize programskog budžeta nastavljene su i u 2023. godini. U cilju dalje izgradnje kapaciteta budžetskih korisnika, Direktor je u saradnji sa OEBS-om (OSCE) i Sekretarijatom Savjeta za konkurentnost (SCC) koordinirao pripremu obuka na temu implementacije i izvještavanja o izvršenju rodno odgovornih budžetskih programa, a implementirana je i obuka za trenere za rodno odgovorno budžetiranje. Sastavljena je šira lista pilot ministarstava koja se osposobljavala za pripremu vršenja rodne analize budžeta i izvještavanje o izvršenju rodno odgovornih aktivnosti odnosno programa kako bi se utvrdilo odstupanje od plana i utvrdili razlozi za neostvarivanje rodni ciljeva.

U saradnji sa OEBS-om pripremljen je i Priručnik o rodno odgovornom budžetiranju kao i plan obuka koje će se implementirati u saradnji sa Upravom za ljudske resurse. Priručnik sadrži izradu rodne analize, procjenu uticaja rodno odgovornog budžeta, izvještavanje u skladu sa smjericama itd. Direktor je u saradnji sa OEBS-om (OSCE) i Sekretarijatom Savjeta za konkurentnost (SCC), pripremio i Smjernice za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta koje su budžetskim korisnicima dostupne kroz sistem za upravljanje budžetom (BMIS). Kroz Priručnik i Smjernice za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta, koje su takođe dostupne kroz BMIS, date su instrukcije za praćenje realizacije programa, potprograma i/ili aktivnosti i projekata (monitoring) koje treba sprovoditi redovno i u skladu sa unaprijed utvrđenim objektivnim indikatorima, dok procedure na osnovu kojih bi se vršila evaluacija nijesu definisane. S tim u vezi, Direktor je u saradnji sa OSCE tokom 2023. godine radilo na nacrtu metodologije za monitoring i evaluaciju rodno odgovornog budžetiranja, kao i na izradi konkretnog primjera sprovedene evaluacije rodno odgovorne aktivnosti, odnosno programa iz Zakona o budžetu za 2023. godinu.

Kroz unapređenje sistema za upravljanje budžetom (BMIS) poboljšana je struktura programa i informacija o učinku u dijelu izvještavanja o rodno odgovornim ciljevima i indikatorima dok je za pilot ministarstva (Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava i Ministarstvo prosvjete) vidljiva ex ante evaluacija aktivnosti/programa u

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

odnosu na koje će pripremiti godišnje izvještaje za 2023. godinu kako bi se procijenilo da li je program bio efikasan u postizanju željenih rezultata.

Nadalje, službenici su prikupljali podatke, izvještavali o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama Državne revizorske institucije i pripremili Akcioni plan za realizaciju preporuka i izvještaj o realizaciji preporuka iz izvještaja o reviziji uspjeha "Uspješnost sprovođenja politike rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori" DRI broj: 02-035/23-420/20, od 31.03.2023. godine. Takođe, pripremljen je i nacrt Akcionog plana za realizaciju preporuka i izvještaj o realizaciji preporuka iz konačnog izvještaja o reviziji uspjeha „Uspješnost sprovođenja rodno odgovornog budžetiranja u Crnoj Gori" DRI broj: DRI broj: 02-035/23-1080/44, od 29.12.2023. godine.

Sprovođenje aktivnosti koje proizilaze iz Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja

Iz nadležnosti Direkcije, a shodno shodno Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list Crne Gore", br. 038/20 od 25.04.2020) tokom 2023. godine donešene su sljedeće odluke:

- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2023. godinu, br. 02-430/23-166 od 16.01.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2023. godinu, br. 02-430/23-167 od 16.01.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za period od 01.01.2023. godinu do 26.07.2023. godine, br. 02-402/23-3453/1 od 31.07.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za period od 01.01.2023. godinu do 26.07.2023. godine, br. 02-402/23-3454/1 od 31.07.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za period od 27.07.2023. godinu do 31.12.2023. godine, br. 02-430/23-3516/1 od 04.08.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za period od 27.07.2023. godinu do 31.12.2023. godine, br. 02-430/23-3515/1 od 04.08.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za period od 27.07.2023. godinu do 31.12.2023. godine, br. 02-430/23-3710/1 od 28.08.2023. godine;
- Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za period od 27.07.2023. godinu do 31.12.2023. godine, br. 02-430/23-3709/1 od 28.08.2023. godine;
- Odluka o izmjeni odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za period od 27.07.2023. godinu do 31.12.2023. godine, br. 02-430/23-5978/1 od 18.12.2023. godine.

Na osnovu pripremljenih odluka donijeta su i rješenja za isplatu sredstava pojedinačno po političkim partijama.

Takođe, imajući u vidu da je 16. januara 2023. godine, objavljena Odluka o raspisivanju vanrednih parlamentarnih izbora, shodno odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Službeni list Crne Gore“, br.38/20), pripremljena je Informacija o finansiranju troškova izborne kampanje za izbor poslanika u Skupštini Crne Gore u 2023. godini, iz Tekuće budžetske rezerve. U skladu sa navedenim, sredstva za finansiranje troškova izborne kampanje za izbor poslanika u Skupštini Crne Gore potrebno obezbijedena su iz Tekuće budžetske rezerve u iznosu od 3,159,104.15€, sa izdatka 4710-Tekuća budžetska rezerva.

Dodatno, uzimajući u obzir da je 16. januara objavljena i Odluka o raspisivanju izbora za Predsjednika Crne Gore, u skladu sa Zakonom propisanim odredbama pripremljena je i Informacija o

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

finansiranju dijela troškova izborne kampanje kandidata za izbor Predsjednika Crne Gore u 2023. godini, iz Tekuće budžetske rezerve. U skladu sa navedenim, Zakonom o budžetu Crne Gore za 2023. godinu budžetska sredstva za finansiranje dijela troškova izborne kampanje kandidata za izbor Predsjednika Crne Gore iznosila su 884.549,16€.

Pripremljena su i rješenja o raspodjeli budžetskih sredstava za finansiranje troškova izborne kampanje, kako za predsjednika tako i za parlamentarne izbore.

Direkcija za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske unije

U Direkciji za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske unije, u toku 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Realizacija Akcionog plana imalo je sprovođenje Projekta „Uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori“, koji je finansiran od strane Evropske unije, sa periodom implementacije maj, 2022. – maj, 2023. godine;
- Pripremljen i usvojen Završni izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori;
- Godišnji i polugodišnji i izvještaji (kao i prevedeni na engleskom jeziku);
- Izvještaji o napretku I i II (kao i prevedeni na engleskom jeziku);
- Skupština Crne Gore je 28. februara 2023. godine usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (Službeni list Crne Gore, broj 27/23). Ovim zakonom definisano je poglavlje koje se odnosi na sopstvena sredstva Evropske unije, pružajući zakonski osnov za uplatu sredstava koja se planiraju i uplaćuju u budžet Evropske unije u skladu sa propisima EU o sistemu sopstvenih sredstava.
- Pripremljena Analiza nedostataka i preporuka za usklađivanje regulatornog okvira za uspostavljanje sistema upravljanja sopstvenim sredstvima;
- Pripremljena je Uredba o bližem postupku planiranja sredstava koje Crna Gora uplaćuje u budžet Evropske unije, u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, dok je Vlada usvojila na sjednici od 6. jula 2023. godine;
- Pripremljene i uvojene Smjernice za upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske Unije u Crnoj Gori i listu nadležnih organa, koje su objavljen na internet stranici (kao i prevedeni na engleskom jeziku);
- Radi poboljšanja administrativnih kapaciteta, održana je radionica o funkcionisanju sistema sopstvenih sredstava EU, namijenjena predstavnicima institucija zaduženih za planiranje, plaćanje i izvještavanje;
- U okviru pomenutog Projekta, sa aspekta ove Direkcije su koordinisane aktivnosti u cilju:
  - Uspostavljanja informacionog sistema i procedura za vođenje računa A i B;
  - Pripreme službe za uspostavljanje sistema izvještavanja u vezi sa tradicionalnim sopstvenim sredstvima koja se prikupljaju na osnovu rezultata otkrivenih slučajeva prevara i nepravilnosti;
  - Usklađivanja carinskog zakona sa pravnom tekovinom EU
  - Obračuna prosječne ponderisane stope PDV-a i pozitivnih i negativnih naknada i izrada simulacije izvještaja o PDV –u:
  - Usklađenosti Zakona o porezu na dodatu vrijednost sa pravnom tekovinom EU;
  - Usklađivanje BDP – BND podataka.

Direkcija za planiranje budžeta države

U Direkciji za planiranje budžeta države, posredstvom aktivnosti dva odsjeka, u 2023. godini sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- U skladu sa članom 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti donijet je plan potrošnje za tekuću godinu;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Pripremljena mišljenja na dostavljene Planove javnih nabavki i Kadrovske planove potrošačkih jedinica u skladu sa defisanim rokovima;
- Izrada cirkulara i razmatranje novih politika kao osnova za izradu smjernica;
- Pripremljene i usvojene Smjernice Makroekonomske i fiskalne politike za trogodišnji period;
- Razmatranje dostavljenih polugodišnjih izvještaja o izvršenju Programskog budžeta;
- Preporuke i rad na unapređenju IT Sistema za planiranje budžeta;
- Priprema i izrada cirkulara za planiranje budžeta za 2024. godinu;
- Priprema i izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2023. godinu, u skladu sa makroekonomskim i fiskalnim trendovima i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave;
- Unošenje u BMIS nove organizacione strukture, shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave;
- Analiza dostavljenih zahtjeva za budžetskim sredstvima i izrada Nacrta zakona o budžetu za 2024. godinu;
- U skladu sa instrukcijama Vlade, pripremljen Predlog zakona o budžetu za 2024. godinu;
- Priprema za skupštinske odbore povodom Predloga zakona o budžetu za 2024. godinu;
- Zaposleni u Direkciji, osim pripreme procedura i uputstava, obavljali su i redovne aktivnosti na pripremi mišljenja na predloge zakona i drugih pravnih akata sa aspekta analize procjene fiskalnog uticaja na Budžet Crne Gore i to:
  1. Da li je potrebno izdvajanje finansijskih sredstava za implementaciju propisa i u kom iznosu?
  2. Da li je izdvajanje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze?
  3. Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
  4. Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
  5. Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihodi za budžet Crne Gore?
  6. Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda?
  7. Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na incijativu za donošenje predloga propisa?
- Analiza i odobravanje potrošnje sredstava planiranih godišnjim zakonima o budžetu, u skladu sa mjesečnim i kvartalnim planom potrošnje, priprema i realizacija rješenja o preusmjeravanju;
- Analiza podataka o realizaciji budžetskih sredstava u cilju obezbjeđivanja održivosti javnih finansija i dr.;
- Drugi poslovi, u skladu sa potrebama Vlade i Ministarstva.

Takođe, sa aspekta informacionog sistema za upravljenje budžetom, u 2023. godini realizovano je sledeće:

- Finalizovan je ugovor o izradi sistema interoperabilnosti i komunikacije između SAP sistema i sistema za upravljanje budžetom (BMIS) i finalizovane su sve funkcionalnosti predviđene ugovorom. Ovim se u velikoj mjeri ubrzao i olakšao proces rada i sprovođenja svakodnevnih (redovnih) aktivnosti i budžetskih operacija kako budžetskim analitičarima tako i korisnicima sistema (potrošačkim jedinicama);
- Odrađen je upgrade interfejsa dijela BMIS sistema koji se tiče planiranja budžeta i unosa zahtjeva potrošačkih jedinica, radi lakšeg i efikasnijeg unosa i slanja zahtjeva kao i u krajnjem revidiranju tih zahtjeva od strane budžetskih analitičara (sumarni pregledi, komparacije i slično);
- Update dijela oko ispunjavanja izvještaja o izvršenju budžeta;
- Uvođenje korisnika sistema u korišćenje funkcionalnosti slanja zahtjeva za izmjenu mjesečne dinamike, otpuštanje i preusmjeravanje kroz sistem;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Uvedeno nekoliko vrsta novih izvještaja koji imaju primjenu u svakodnevnom obavljanju aktivnosti kao i primjenu kod efikasnijeg planiranja budžeta.

5.3. DIREKTORAT DRŽAVNOG TREZORA

Direkcija za upravljanje dugom, analizu zaduženosti i odnose sa inostranstvom (front office)

U Direkciji za upravljanje dugom, analizu zaduženosti i odnose sa inostranstvom (front office), u 2023. godini realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Pripremljen je, usvojen od strane Vlade i objavljen Izveštaj o javnom dugu za 2022. godinu;
- Pripremljeni su i objavljeni izvještaji o državnom dugu za I, II i III kvartal 2023. godine;
- Učešće u pripremi Programa Ekonomskih reformi 2023-2025. godine;
- Učešće u pripremi Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godina;
- Učešće u pripremi priloga za Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku;
- Realizovano je zaključenje kreditnog aranžmana sa Deutsche bankom u visini od 100 miliona eura, za potrebe finansiranja budžeta;
- Realizovano je zaključenje kreditnog aranžmana sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) zaključila kreditni aranžman za realizaciju Projekta olakšica u trgovini i transportu na Zapadnom Balkanu u iznosu od 14,5 miliona eura ;
- Realizovano je zaključenje kreditnog aranžmana sa Hapoalim bankom, a za potrebe nabavke minobacača za potrebe Vojske Crne Gore, I tom prilikom potpisani su Sporazum o izvoznom kreditu i Sporazum o avansnom plaćanju u ukupnom iznosu od 19,8 miliona eura;
- Izdate su sledeće garancije:
  - Za potrebe kreditnog aranžmana između Željezničkog prevoza AD i Eurofime, u iznosu od 2,00 miliona eura.
  - Za potrebe kreditnog aranžmana između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD (CGES) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) u iznosu od 9,00 miliona eura.
- Realizovan je prekid hedžing aranžmana i tom prilikom je prihodovano 64 miliona američkih dolara;
- Sprovedene su Aktivnosti koje su vezane za pripremu budžeta za 2023. godinu;
- Obavljane su redovne aktivnosti koje se tiču analize zaduženosti, sprovođenja procedure povlačenja kreditni sredstava, aktivnosti vezanih za plaćanje kreditnih obaveza, izvještavanja prema međunarodnim finansijskim institucijama, centralnoj banci Crne Gore i kreditnim rejting agencijama i sl.;
- Kontinuirana saradnja sa međunarodnim finansijskim institucijama u vezi sa donošenjem odluka, priprema glasanja i sl.;
- Učešće u realizaciji pristupanja Crne Gore grupi donatora u Međunarodnom udruženju za razvoj (International Development Association -IDA);
- Realizacija upisa i plaćanja dodatnog akcijskog kapitala Crne Gore u Međunarodnoj finansijskoj korporaciji (IFC) kroz generalno povećanje kapitala;
- Realizacija upisa i uplate kapitala u okviru procesa povećanja kapitala Banke za razvoj Savjeta Evrope (CEB);
- Učestvovanje u Koordinacionom odboru za realizaciju projekta sa KfW bankom „Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama“;
- Učestvovanje u komisijama za odabir izvođača radova na objektima iz klastera IV I VI, koji se realizuje u okviru KfW projekta “Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama”;
- Rad na razvoju softvera za upravljanje dugom;
- Analiza i predviđanje budućih zaduživanja i u skladu sa tim izrada projekcija i analiza za potrebe izrade dokumenta koje objavljuje Ministarstvo finansija;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Pripreme za sastanke i druge događaje za potrebe Kabineta predsjednika Crne Gore, Generalnog sekretarijata Vlade, Ministra finansija, generalnih direktora i sl.
- Učešće u pregovorima sa međunarodnim finansijskim organizacijama u cilju realizacije potreba zaduživanja, i realizacije predviđenih projekata;
- Učešće u realizaciji projekata u smislu praćenja realizacije, ispunjenosti ugovorenih uslova, praćenja raspoloživosti sredstava, evidencije promjena i sl.

Direkcija za upravljanje gotovinom, servisiranje duga, evidenciju državnog i javnog duga (back office)

Pored svakodnevnih redovnih aktivnosti i informacija dostavljenih Vladi Crne Gore pripremljene su i sljedeće informacije i izvještaji:

- Redovne aktivnosti u cilju servisiranja i otplate državnog duga;
- Redovne aktivnosti u cilju realizacije donacija korisnika budžeta;
- Redovne aktivnosti u cilju realizacije projektnih zajmova;
- Aktivnosti u cilju pripreme Izveštaja o državnom dugu Crne Gore za I, II i III kvartal 2023. godine;
- Aktivnosti u cilju pripreme Izveštaja o javnom dugu za 2022. godinu;
- Redovne aktivnosti u cilju vođenja evidencije i praćenja stanja domaćeg duga i ino i domaćih garancija;
- Saradnja sa centralnom monetarnom institucijom i drugim relevantnim finansijskim institucijama u vezi sa pitanjima politike likvidnosti;
- Redovne aktivnosti u cilju pripreme izvještaja i planova novčanih tokova u cilju blagovremenog servisiranja duga;
- Redovne aktivnosti u cilju predlaganja opcija investiranja državnog novca;
- Redovne aktivnosti u cilju kvartalnog prikupljanja podataka i evidencije stanja duga lokalne samouprave i izrade izvještaja o stanju duga lokalne samouprave;
- Redovne aktivnosti u cilju realizacije transfernih zajmova;
- Konsolidovano praćenje stanja novčanih sredstava na državnim računima;
- Praćenje stanja na državnim bankarskim računima, otvaranje i zatvaranje računa za potrebe projektnih zajmova potrošačkih jedinica budžeta države, donacija i IPA sredstava;
- Sproveden proces zaduživanja na domaćem tržištu kroz emisije državnih zapisa i dugoročne kredita u cilju obezbjeđivanja sredstava za finansiranje budžeta za 2023. godinu i stvaranja fiskalne rezerve.

Direkcija za računovodstvo i izvršenje budžeta

Radne aktivnosti koje spadaju u domen Direkcije za računovodstvo i izvršenje budžeta se u dobrom dijelu ponavljaju iz godine u godinu, aktivnosti se ogledaju u sledećem:

- Praćenje i realizacija svih promjena na Konsolidovanom računu Državnog trezora, što podrazumijeva identifikaciju i evidenciju svih primitaka na dnevnom nivou, vođenje pomoćne evidencije u cilju bolje i detaljnije analitike svih primitaka, izvještavanje o ostvarenim primicima po budžetskim klasifikacijama na zahtjev pretpostavljenih.
- Praćenje Konsolidovanog računa, podrazumijeva i kontrolu izvršenja budžeta, tj. praćenje rashoda svih korisnika budžeta. Realizacija i kontrola izvršenja budžeta odvija se kroz SAP sistem, što podrazumijeva da je u opisu dnevnih aktivnosti Direkcije za računovodstvo izvještavanje po zahtjevu pretpostavljenih, korisnika budžeta, institucija sistema, nevladinog sektora, bankarskog sektora, dobavljača, kao i građana Crne Gore, što ima za cilj transparentnost u postupanju (tokom godine, odgovori se na veliki broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama) i efikasnost u pružanju neophodne informacije. Takođe, u nadležnosti Direkcije za računovodstvo je i izrada izvještaja, propisanih Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- U Direkciji za računovodstvene poslove vrši se kontrola tehničke ispravnosti svih pristiglih zahtjeva za plaćanje, kontrola usaglašenosti zahtjeva za plaćanje sa kartonom deponovanih potpisa korisnika budžeta, kao i njihovo plaćanje, gdje se na dnevnom nivou u prosjeku plati preko 1500 zahtjeva. Sva plaćena dokumentacija se na kraju dana sortira po korisniku i pakuje u registratore, gdje se čuva u skladu sa zakonskim rokom od 5 godina.
- Takođe, Direkcija je zadužena za vođenje evidencije i upis dobavljača u SAP bazu podataka, kao i kreiranje i ažuriranje pomenute baze.
- Direkcija za računovodstvo na dnevnom nivou saraduje sa Centralnom bankom, vezano za identifikaciju i kreiranje zahtjeva za plaćanje po osnovu izvršnih rešenja.
- U Direkciji za računovodstvo se vrši obrada zahtjeva za plaćanje za „manje“ korisnike budžeta koji nisu konektovani na SAP sistem. Takođe, radi se kreiranje zahtjeva za plaćanje i evidentiranje po rešenjima.
- Direkcija za računovodstvo u značajnom obimu, učestvuje u izradi Završnog računa države (tabelarni prikaz i obrazloženje) i to: analiza primitaka koja se u Završnom računu iskazuje po ekonomskoj klasifikaciji uz komparaciju s planom i realizacijom u odnosu na prethodnu godinu, zatim analiza realizacije tekućeg budžeta, analiza realizacija budžeta državnih fondova, kapitalnog budžeta, budžetske rezerve, obrazloženje ekonomske klasifikacije, organizacione klasifikacije po korisnicima, projektne klasifikacije, realizacija sudskih rešenja po korisnicima i dr.
- Direkcija za računovodstvo učestvuje u inoviranju i kreiranju novih funkcionalnosti SAP softvera. U poslednje dvije godine, pokrenuta je inicijativa za modifikaciju softvera, u dijelu plaćanja elektronskih naloga. Pomenute aktivnosti su uspješno okončane, do kraja godine očekuje se implementacija navedenog projekta kroz obuku i stručnu podršku korisnicima sistema.
- Predstavnici Direkcije za računovodstvo učestvuju u izradi zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti javnih finansija.

Direkcija za budžetsko računovodstvo i izvještavanje

Direkcija za budžetsko računovodstvo i izvještavanje u 2023. godini, realizovala je aktivnosti iz svoje nadležnosti u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

S tim u vezi, aktivnosti Direkcije u 2023. godini odnosile su se na:

- Pripremi Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2022. godinu, gdje je Direkcija, u toku 2023. godine, radila na prikupljanju i analizi finansijskih izvještaja i izradi Predloga Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2022. godinu, kao i koordinaciji procesa revizije i saradnji sa Državnom revizorskom institucijom.
- Sprovođenje obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru, revidiranje udžbenika koji se koriste u okviru Programa obuke za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru
- PULSAR projekat Svjetske banke – Predstavnici Direkcije aktivno su učestvovali u PULSAR (Public Sector Accounting and Reporting) projektu Svjetske banke za podršku računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru, kao dio radne grupe za finansijsko izvještavanje i upravljanje obukama u oblasti računovodstva javnog sektora. U okviru projekta predstavnici Direkcije pripremili su izvještaj koji se našao u Publikaciji Svjetske banke "Public Sector Accounting Reform Status in PULSAR Countries"
- Pripremu Naredbe o načinu uplate javnih prihoda
- izradu Predloga Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije
- pripremu kvartalnih Informacija o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije datih prilikom usvajanja Zakona o završnom računu za 2021. godine –

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

Informacije o realizaciji Akcionog plana usvajaju se na sjednicama Vlade Crne Gore i potom dostavljaju skupštinskom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i Državnoj revizorskoj instituciji.

- Stručno uputstvo svim korisnicima budžeta za izradu završnog računa za 2023. godinu. Uputstvo se dostavlja shodno odredbama tačke 94 Uputstva o radu Državnog trezora i istim se daju detaljnije instrukcije za završna knjiženja i dostavljanje finansijskih izvještaja.

Direkcija je u 2023. godini aktivno učestvovala u radnoj grupi za Program reforme upravljanja javnim finansijama, radnoj grupi za Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija i radnoj grupi za IPA projekat "Improvement of Budgeting System, Multi-annual Budget Framework and Public Internal Financial Control System".

Direkcija je u 2023. godini radila na donošenju naloga za preusmjeravanje poreza na dodatu vrijednost, a koje Uprava prihoda i carina nije u mogućnosti da realizuje. S tim u vezi, u 2022. godini, donešeno je 540 naloga za preusmjer poreza na dodatu vrijednost, a o svakom realizovanom nalogu obaviještena je Uprava prihoda i carina posebnim aktom.

Direkcija je u 2023. godini sprovodila proceduru otvaranja računa za uplatu javnih prihoda kod Centralne banke i računa za uplatu lokalnih javnih prihoda kod poslovnih banaka, kao i računa korisnika budžeta kod poslovnih banaka za posebne namjene. Takođe, vršen je raspored priliva sa deviznih računa koji služe za priliv budžetskih prihoda iz inostranstva, po zahtjevu potrošačkih jedinica.

U toku 2023. godine obrađeno je 596 predmeta za povraćaj i preusmjer pogrešno uplaćenih javnih prihoda.

Pored navedenog, redovne aktivnosti Direkcije odnosile su se i na:

- pripremu mišljenja iz oblasti računovodstvene politike potrošačkim jedinicama, lokalnoj samoupravi, kao i organizovanje i učestvovanje u radu raznih sastanaka sa potrošačkim jedinicama budžeta Crne Gore;
- praćenje finansijskih izvještaja korisnika budžeta na kvartalanom nivou;
- pripremu odgovora na pitanja u skladu sa slobodnim pristupom informacijama;

Na kvartalnom nivou prikupljane su neizmirene obaveze korisnika budžeta, o kojima je zajedno sa mjesečnim izvještajem o povraćaju poreza na dodatu vrijednost izvještavan Savjet za finansijsku stabilnost.

Direkcije za održavanje SAP-a i drugih informativnih sistema

Tokom 2023. godine su rađene redovne aktivnosti Direkcije za održavanje SAP-a i drugih IS u Direktoratu državnog trezora, koje su podrazumijevale:

- Raspodjelu i knjiženje javnih prihoda koja podrazumijeva prikupljanje i dnevnu obradu podataka i pripremu izvještaja, administracija i podrška korisnicima;
- Dnevna obrada podataka vezano za praćenje izvoda i analitike uplata na račune Ministarstva finansija otvorene kod Centralne banke Crne Gore, priprema izvještaja po zahtjevima korisnika, administracija i podrška korisnicima;
- Sprovođenje plaćanja sa računa Ministarstva finansija prema CBCG, prikupljanje podataka i dnevna obrada izvoda, administracija lokalne baze, zamjena sertifikata, testiranja po zahtjevu CBCG, administracija novih računa;
- Sprovođenje procedura automatskog plaćanja u SAP sistemu za praćenje izvršenja budžeta i javni dug, generisanje izveštaja, sprovođenje standardnih SAP-ovih procedura, podrška krajnjim korisnicima - službenicima računovodstva svih potrošačkih jedinica, obuka krajnjih korisnika za rad u sistemu, dio aktivnosti vezano za otvaranje godine, administracija SAP korisnika, kreiranje rola;
- Podrška korisnicima SAP sistema za procese praćenja IPA programa, administracija aplikacije, aktivnosti vezano za otvaranje nove godine, prenos budžeta u novu godinu;
- Koordinacija sa eksternom podrškom sistema, praćenje licenci;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Tokom 2023. je rađen projekat migracije aplikacije Prihodni modul, koja se koristi za obradu svih prihoda prikupljenih od strane prihodnih institucija. Zamijenjen je postojeći SQL Server 2000 DBMS sa novom verzijom Oracle platforme i izmjenjena aplikacija uz zadržane funkcionalnosti. Aplikacija je instalirana na postojećem REES serveru koji se nalazi u MJU, testirana i krenula sa produkcionim radom.

Direkcija za obračun i kontrolu zarada

Shodno obavezi iz Programa Vlade za 2023. godinu, Ministarstvo je pripremilo i Vladi Crne Gore dostavilo:

- Odluku o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2024. godinu ("Službeni list CG", broj 121/23), kojim je utvrđena obračunska vrijednost koeficijenta u visini od 90€ za fiskalnu 2024. godinu, kao i u prethodnim godinama.

Odredbama Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru predviđeno je donošenje ovog podzakonskog akta.

Pored navedene obaveze zaposleni u Direkciji su pripremili i Vladi Crne Gore dostavili:

- Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima ("Službeni list CG", broj 82/23), kojom je između ostalih utvrđena mogućnost dodjeljivanja dodatka na zaradu zaposlenima koji rade na poslovima unutrašnje revizije.
- Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima ("Službeni list CG", broj 96/23), kojom je između ostalih utvrđena mogućnost dodjeljivanja dodatka na zaradu zaposlenima koji rade na poslovima u Birou za odnose sa javnošću i zaposlenim u Ministarstvu vanjskih poslova, čija zvanja su utvrđena Zakonom o vanjskim poslovima.
- Odluku o izmjeni Odluke o specijalnom dodatku ("Službeni list CG", broj 13/23), koja je izmijenjena u dijelu visine specijalnog dodatka u Policijskom odjeljenju obrazovanom u skladu sa članom 26 Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu.

Stanje u upravnim oblastima i izvještaj o radu organizacionih jedinica

Osnovna nadležnost Direkcije za obračun i kontrolu zarada su poslovi koji se odnose na: obračun i kontrola zarada putem kontrole slogova potrošačkih jedinica koje Ministarstvo finansija ne obračunava. Vršiti se uredna i ažurna distribucija izvještaja o zaradama potrošačkim jedinicama, kao i blagovremena dostava izvještaja o obračunatim zaradama bankama preko kojih se vrši isplata zarada državnih službenika. Takođe, se kontrolišu ostala budžetskih sredstava vezana za zarade, naknade, dodatke i otpremnine; priprema prijedloga zakona i podzakonskih akata kojim se uređuje pitanje zarada zaposlenih u javnom sektoru i davanje mišljenja na druge akte kojim se uređuje pitanje zarada i dataka na zaradu u javnom sektoru.

U Direkciji se organizuje Help-desk za potrebe pružanje savjetodavne podrške zainteresovanim stranama u domenu obračuna zarada zaposlenih javnom sektoru i obaveza koje proizilaze iz Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i podzakonskih akata; komunikacija sa institucijama koje vrše obračun zarada; ostvarivanje saradnje sa međunarodnim institucijama i ekspertima iz oblasti obračuna zarada; kontinuirano praćenje i predlaganje daljeg razvoja ove oblasti; obezbjeđivanje podataka za potrebe budžetskog planiranja; priprema redovnih i periodičnih izvještaja; davanje stručnog mišljenja na akte u okviru djelokruga rada direkcije.

Pored navedenog, u skladu sa predviđenim aktivnostima i uz podršku kancelarije EU delegacije u Crnoj Gori finalizovan je tenderski postupak i procedura za nabavku serverske opreme pod nazivom "Nabavka opreme sa serverskim licencama za funkcionisanje novog sistema za centralizovani sistem zarada i planiranja budžeta" (iz sredstava EUIF fonda). Nakon pripremnih aktivnosti i sprovedenog postupka odabira ponuđača, aktivnosti su otpočele 20. avgusta 2020. godine. serverska oprema je

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

isporučena tokom oktobra 2020. godine. Potrebne licence su pribavljene uz pomoć Ministarstva javne uprave i nabavkom sa sajtova proizvođača. Radovi na adaptacije serverske sobe u sklopu Mininstarstva finansija i socijalnog staranja su obavljani i prostorija je adekvatno tehnički opremljena za prijem opreme. Nakon završetka instalacije serverske opreme, omogućen je pristup autorima sistema Centralizovanog obračuna zarada i Budžet planera uz koordinaciju sa Ministarstvom javne uprave putem odobrenog VPN pristupa. Interfejs sa sistemom HRMA je demonstriran i testiran preuzimanjem podataka za nekoliko testnih institucija.

U skladu sa ustaljenom praksom, vođena je politika kontrole obračuna zarada svih potrošačkih jedinica koje se finansiraju iz budžeta. Naime, pored centralizovanog sistema obračuna zarada u Ministarstvu finansija, u okviru kojeg se vrši obračun zarada za oko 9500 zaposlenih u državnoj upravi, omogućeno je vršenje kontrole obračuna zarada potrošačkih jedinica koje vrše samostalni obračun zarada. Kroz podnošenje standardizovanih izvještaja o obračunu zarada koje je propisalo Ministarstvo finansija i socijalno staranje, sprovedena je kontrola tehničke ispravnosti obračuna zarada, kao i ispunjavanje uslova za ostvarivanje dodataka na zaradu po osnovu prekovremenog, prazničnog, noćnog rada i drugih vidova dodataka utvrđenih propisima. Takođe, se svakodnevno vrši usaglašavanje akata lokalnih samouprava, javnih ustanova, kulturnih ustanova i drugih obaveznika primjene Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru sa zakonom i davanje mišljenja na iste, kao i prosleđivanje Vladi na davanje saglasnosti.

Pored navedenog, u okviru Direkcije, vrši se:

- Priprema podzakonskih akata iz oblasti zarada zaposlenih u javnom sektoru;
- Priprema i izrada analize i procjene fiskalnog uticaja vezanih za izmjene u politici zarada;
- Shodno članu 23 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, a na osnovu Pravilnika o načinu rada i visini nadoknade Komisije za ocjenu Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu dajemo mišljenje o visini troškova za rad Komisije za ocjenu Elaborata o procjenu uticaja za tražene projekte.

Predlog mjera za unapređenje stanja u oblasti obračuna zarada

U smislu ostvarivanja opšteg cilja projekta „Implementacija Sistema za centralizovani obračun zarada” nastavljene su aktivnosti u skladu sa utvrđenom dinamikom i objektivnim okolnostima na postupku uvođenja Sistema za centralizovani obračun zarada kod preostalih subjekata/potrošačkih jedinica koji se finansiraju iz državnog budžeta. U tom cilju su preduzeti su pripremni postupci obuka krajnjih korisnika i daptacija aplikacije utvrđenim specifičnostima za 10 novih potrošačkih jedinica koje se finansiraju iz Budžeta CG. Nakon završene obuke korisnika i probnih obračuna, subjekti su na mjesečnom nivou uključeni u Sistem za centralizovan obračun zarada.

Tokom 2023. godine iskazali su se benefiti u primjeni Sistema u smislu bolje kontrole, povećane efikasnosti, eliminisanja dostave podataka u papirnoj formi, ujednačene primjene propisa iz oblasti obračuna Zarada za subjekte koji su uključeni u COZ sistem.

Tokom 2023. godine prisutni su izazovi i otežani uslovi u smislu omogućavanja pristupa Sistemu za centralizovani obračun zarada za postojeće korisnike koji su izvan mreže državnih organa, uslijed mjera uvedenih od strane MJU, a koje je prouzrokovao sajber napad. Iz ovih razloga uključivanje novih subjekata u Sistem je u značajnoj mjeri otežano i usporeno. Na kraju 2023. godine sistem je sadržao 153 subjekta sa oko 11300 zaposlenih.

5.4. DIREKTORAT ZA UPRAVLJAČKU STRUKTURU

Realizacija programa rada Vlade CG za 2023. i realizacija zaključaka

Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je pripremio i Vladi dostavio na razmatranje i usvajanje dvije informacije u vezi sa sprovođenjem IPA programa kroz model indirektnog upravljanja i to:

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

1. Predlog uredbe o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA), i
2. Informaciju o nastavku aktivnosti na uspostavljanju pravnog i institucionalnog okvira za sprovođenje podrške Evropske unije kroz finansijsku perspektivu IPA III (2021-2027).

Informacije su pripremljene u skladu sa obavezom praćenja funkcionisanja sistema samostalnog upravljanja sredstvima pretpristupne podrške EU, posebno uzevši u obzir značaj obezbijeđivanja preduslova za uspostavljanje zakonodavnog i institucionalnog okvira, zahtijevanog od Evropske komisije, u cilju početka sprovođenja prvih IPA III programa u Crnoj Gori, u okviru nove finansijske perspektive 2021-2027.

Usvajanjem Uredbe o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA) je realizovan Zaključak VCG br. 01-010/23-4488/1 od 1. juna 2023.

Realizacija obaveza po Programu pristupanja CG u EU

Djelokrug rada Direktorata nije u direktnoj korelaciji sa Programom pristupanja CG u EU, međutim, upravljanje pretpristupnim fondovima EU i uspostavljanje sistema samostalnog upravljanja jedno je od mjerila pregovaračkog poglavlja 22 „Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata“, posebno u dijelu spremnosti institucionalne strukture za upravljanje fondovima EU nakon pristupanja, koje će, u velikoj mjeri, zavisiti od spremnosti i uspješnosti sistema samostalnog upravljanja pretpristupnim fondovima, posebno u pogledu sticanja iskustva i izgradnje kadrovskih kapaciteta.

Dodatno, indirektan uticaj na Program pristupanja CG u EU ima i procenat iskorištenosti dostupnih sredstava pretpristupne podrške, imajući u vidu da se kroz navedena sredstva finansiraju aktivnosti koje su u direktnoj ili indirektnoj vezi sa ispunjavanjem pojedinačnih mjerila u svim pregovaračkim poglavljima.

Realizacija Programa rada Ministarstva za 2023. godinu

Kadrovski kapaciteti

Zaključno sa krajem 2023., Direktorat je, pored generalne direktorice, imao ukupno 12 zaposlenih. U Direkcija za upravljanje kontrolnim okvirom i nadgledanje sistema zaposleno je 6 službenika: načelnik i 5 službenika za nadgledanje sistema. U Direkciji za nacionalni fond i upravljanje računima zaposleno je 5 službenika: načelnica, 3 finansijska menadžera i 1 računovođa. Svi zaposleni su angažovani po osnovu ugovora na neodređeno vrijeme. U 2023. je došlo do promjene statusa generalne direktorice Direktorata, koja je imenovana za vršiteljku dužnosti za istu poziciju. Imajući u vidu dugoročna odsustva u Direktoratu (trudnička/porodiljska/roditeljska odsustva), te uzevši u obzir obim posla, važno je istaći da je jačanje kadrovskih kapaciteta Direktorata od izuzetnog značaja.

Direktorat je, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova i Upravom za ljudske resurse i tokom 2023. nastavio sa sprovođenjem Plana obuka za IPA oblast, a sve u cilju obučavanja kadrova i sprovođenja motivacione politike u pogledu stručnog usavršavanja.

Redovne aktivnosti u dijelu praćenja funkcionisanja sistema

Jedna od najvažnijih aktivnosti na početku svake godine jeste dostavljanje izvjava o upravljanju za sve programe indirektnog upravljanja za prethodnu godinu. U februaru 2023., pripremljene su i dostavljene je godišnje izvještaje o upravljanju za sve IPA programe za 2022., u skladu sa obavezom propisanom Zakonom o potvrđivanju okvirnog sporazuma. Detaljni izvještaji o procjeni NAO pripremljeni su na osnovu odgovarajućih okvira unutrašnje kontrole sistema i dostavljeni nadležnim direktoratomima EK, uz propratne anekse koji podržavaju procjenu NAO-a.

Kako je formiranjem nove Vlade Crne Gore 31. oktobra 2023., stupila na snagu nova Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave, došlo je do formiranja novih i reorganizacije postojećih

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

ministarstava i organa uprave, te su aktivnosti koje se odnose na pripremu i dostavljanje Vladi Predloga odluke o imenovanju lica u okviru akreditovanih IPA struktura odgovornih za vršenje indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske unije bile prolongirane u odnosu na inicijalno planirani rok i pomjerene za I kvartal 2024.

Formiranje nove Vlade i reorganizacija ministarstava dovelo je do promjena u strukturi uspostavljenoj za samostalno upravljanje sredstvima pretpristupne podrške EU. Značajne kadrovske promjene su se desile na pozicijama visoko-rukovodnog kadra, s posebnim akcentom na ključne IPA pozicije - imenovanja Nacionalnog službenika za ovjeravanje (NAO) i Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK), kao i imenovanja novih generalnih direktora na nivou IPA institucija, o čemu je EK redovno izvještavana. Pratili su se kadrovske promjene na svim nivoima u okviru IPA jedinica kroz mjesečni presjek kadrovskih kapaciteta. U cilju zadržavanja kadra, kroz važan mehanizam motivacione politike, NAO se dostavljaju i zahtjevi za dodatke na osnovnu zaradu za IPA pozicije od strane svih IPA institucija. Nastavljena je praksa praćenja funkcionisanja sistema kroz praćenje promjena i izdavanja mišljenja na pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u svim ministarstvima, sa posebnim akcentom na ministarstva u kojima su formirana IPA tijela/jedinice.

Direktorat je i tokom 2023. kontinuirano spovodio aktivnosti koordinacije i obezbijedivanja blagovremenog formiranja pojedinačnih struktura na nivou IPA III programa, definisan je i okvir strukture za godišnje i višegodišnje programe i uloga i pozicioniranje upravljačkog tijela na nivou IPA programa.

Važno je napomenuti da će dobijanje pune akreditacije za godišnje i višegodišnje operative programe zavisiti od dodatne procjene spremnosti institucionalnog i pravnog okvira nacionalnih IPA tijela od strane EK, čija je revizorska misija održana u aprilu 2023. Direktorat je, u junu 2023., pripremio inovirani Zahtjev za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka za Godišnji akcioni program za 2021., kao i za Program prekogranične saradnje Crna Gora- Kosovo i isti dostavio EK.

U toku 2023., **IPARD Operativna struktura** je sprovodila značajne aktivnosti koje se odnose na obavezu kvartalnog izvještavanja EK, pružajući garancije u dijelu praćenja kadrovskih kapaciteta, kao i adekvatnog praćenja relevantnih akcionih planova N+4 za 2020. i plan povlačenja EU sredstava. U cilju akreditacije novih mjera ruralnog razvoja, kao i sprovođenja dosadašnjih mjera ruralnog razvoja, IPARD struktura je tokom 2023. otpočela sa aktivnostima pripreme neophodne dokumentacije - usvajanje i stupanje na snagu cjelokupnog zakonodavnog okvira, kao i pripremu relevantnih procedura za IPARD III program i nove mjere ruralnog razvoja u okviru IPARD III programa.

Takođe, Direktorat je, u saradnji sa svim IPA institucijama, intenzivno radio na pripremi i odobrenju Priručnika o procedurama za poslovne procese koji se odnose na implementaciju godišnjih akcionih i programa prekogranične saradnje u okviru IPA III, koji je stupio na snagu 28.decembra 2023.

Važno je istaći da dosadašnji rezultati implementacije jednogodišnjih i višegodišnjih akcionih, programa prekogranične saradnje, kao i IPARD II programa ukazuju na efikasno funkcionisanje sistema. Inicirani su koordinacioni sastanci u cilju rješavanja potencijalnih i/ili postojećih rizika, kako bi se poboljšala dinamika sprovođenja pojedinačnih programa i nadalje, što efikasnije ugovarala i koristila sredstva EU i spriječio rizik od gubitka istih. Dodatno, pripremane su detaljne mjesečne analize po svim programima iz IPA II, kako bi se stalno pratilo ugovaranje i implementacija svih projekata i pravovremeno reagovalo na potencijalne rizike.

Nastavljena je saradnja sa revizorima EK u pogledu nalaza i preporuka za unapređenje sistema. Važno je istaći da su preduzeti neophodni koraci u vidu kreiranja adekvatnih akcionih planova i praćenja mjera za otklanjanje nedostataka.

Važno je napomenuti i aktivnosti koje se odnose na praćenje funkcionalnosti i nadgledanja sistema u dijelu sprovođenja kontrola na licu mjesta, kako na sistemskom nivou, tako i na transakcionom nivou. Kontrole su se sprovodile u skladu sa pripremljenim Godišnjim planom provjera za 2023., u skladu sa propisanim procedurama. Konačni izvještaji sa kontrola su izdati i dostavljeni institucijama sa

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

sadržanim nalazima i preporukama u cilju daljeg unapređenja funkcionisanja subjekata revizije i obezbjeđivanja nesmetane implementacija projekata za koje su nadležni.

U skladu sa propisanim procedurama, u 2023. organizovana su dva panela za upravljanje rizicima na nivou IPA strukture čiji je cilj da se obuhvate sva pitanja koja se odnose na politiku upravljanja rizicima, kao i predlože mjere za smanjenje rizika i razmotri praćenje rizika u vezi sa ranije planiranim korektivnim mjerama.

U dijelu upravljanja nepravilnostima, nastavljena je komunikacija i saradnja sa AFCOS kancelarijom u cilju praćenja utvrđenih nepravilnosti, kao i pravovremenog djelovanja u smislu obezbjeđivanja kvalitetne i efikasne zaštite finansijskih interesa EU.

Kada je riječ o politici informacione sigurnosti, kontinuirano se sprovode aktivnosti praćenja i otklanjanja nalaza iz Akcionog plana ISO 27002 u komunikaciji s Ministarstvom javne uprave. Angažovan je ekspert u okviru projekta tehničke podrške Direktoratu u cilju pružanja mjera za adekvatno sprovođenje aktivnosti predviđenih Akcionim planom.

Redovne aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja

U saradnji sa nadležnim IPA tijelima kontinuirano tokom 2023. Direktor je obavljao redovne aktivnosti u vezi sa finansijskim upravljanjem i finansijskim izvještavanjem, a sve u cilju efikasnog korišćenja fondova EU i što veće apsorpcije dostupnih sredstava. U tom pogledu, aktivnosti u oblasti finansijskog upravljanja IPA fondovima, uključujući izradu finansijskih projekcija, analizu likvidnosti, unos i evidentiranje podataka, vođenje računovodstvene evidencije, usaglašavanje podataka, finansijsko izvještavanje, prenos sredstava i sl, redovno su se obavljale i u propisanim rokovima.

S tim u vezi, svi relevantni izveštaji, kako godišnji (za 2022.), tako i kvartalni (za prva tri kvartala 2023.) su pripremljeni za sve programe koji se sprovode u okviru modela indirektnog upravljanja IPA sredstvima.

Rezultat aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja jeste da je tokom 2023. od EK dobijeno ukupno **cca. 18,8 miliona eur EU dijela podrške**. Imajući u vidu da sredstva dostupna kroz IPA programe formalno postaju raspoloživa potpisivanjem finansijskih sporazuma, povlačenje sredstava, odnosno uplate od strane EK se vrše u tranšama, a na bazi stvarnih potreba, pa je povučeni iznos tokom 2023. pokazatelj intenzivnih aktivnosti u dijelu sprovođenja ugovora i realizacije plaćanja. S tim u vezi, važno je istaći i da je, tokom 2023., za ugovore koji se finansiraju iz IPA programa, realizovano **cca. 19,5 miliona eur plaćanja prema ugovaračima/krajnjim korisnicima iz sredstava EU podrške**, i to u cilju jačanja sistema u oblastima vladavine prava, obrazovanja, zapošljavanja, konkurentnosti i inovacija, zaštite životne sredine, i sl, tako i u oblastima jačanja prekogranične saradnje sa Albanijom i Kosovom, te u oblasti unapređenja poljoprivrede.

Može se zaključiti da su se tokom 2023. redovno i u rokovima sprovodile sve aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja: finansijsko izveštavanje, izrada i ažuriranje finansijskih projekcija, priprema, verifikacija i odobravanje izveštaja o napretku ugovora i plaćanja za sve programe kojima se upravlja pod indirektnim upravljanjem, mjesečnom usaglašavanje podataka, prenosi EU dijela sredstava i plaćanja ugovaračima/krajnjim korisnicima.

Pored redovnih aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja IPA programima, koji se sprovode u okviru modela samostalnog upravljanja, tokom 2023. realizovane su i aktivnosti u dijelu sprovođenja sektorske budžetske podrške, sa aspekta pregovora, definisanja oblasti i dostupnih sredstava, kao i povlačenja dijela dostupnih sredstava. S tim u vezi, iznos od **30,5 miliona eura** (27 miliona eura dobijenih iz sredstava **sektorske budžetske podrške** za oblast energetske efikasnosti i 3,5 miliona dobijenih iz sredstava sektorske budžetske podrške za oblast reforme javne uprave) predstavljalo je prihod budžetu Crne Gore za 2023.

Na chartovima u nastavku dat je slikoviti prikaz dobijenih sredstava od strane Evropske komisije, po osnovu indirektnog upravljanja i sektorske budžetske podrške, u poređenju sa ukupnim dostupnim sredstvima:

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Indirektno upravljanje (IPA II 2014-2020)

Sektorska budžetska podrška (IPA III 2021-2027)

Stanje u upravnim oblastima i izveštaj o radu organizacionih jedinica

Djelokrug rada DUSa ne uključuje praćenje upravnih oblasti i organizacionih jedinica za čiji rad je potrebno dostaviti izveštaje.

5.5. DIREKTORAT ZA FINANSIRANJE I UGOVORANJE SREDSTAVA EU POMOĆI

Direktorat za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške (CFCU) vrši poslove koji se odnose na: sprovođenje postupaka javnih nabavki za projekte u okviru programa koji se finansiraju iz EU sredstava, a u skladu sa pravilima koja važe za ove programe; pripremanje i zaključivanje ugovora sa odabranim ponuđačima; praćenje sprovođenja i izmjena ugovora; sprovođenje administrativnih i provjera na licu mjesta radi kontrole izvještaja o implementaciji ugovora koje podnose ugovarači; planiranje potreba za finansijskim sredstvima i priprema budžetskog plana Direktorata; finansijsko upravljanje, kontrolu i računovodstvo u vezi sa ugovorima finansiranim od strane EU; praćenje ispunjenosti uslova za održavanje akreditacije za decentralizovano/indirektno upravljanje EU fondovima na nivou Direktorata; učestvovanje u izradi zakona, podzakonskih akata, propisa, poslovnika, procedura, koji su neophodni za funkcionisanje decentralizovanog/indirektnog upravljanja EU fondovima; izvještavanje o nepravilnostima i potencijalnim rizicima i sprovođenje i praćenje korektivnih

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

mjera; pripremu potrebnih analiza i izvještaja; vrši i sve druge poslove u skladu sa propisanim internim procedurama.

Direktorat za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške (CFCU) funkcioniše kao ugovorno tijelo za (trenutno) 10 programa koji se finansiraju iz IPA sredstava i realizuju kroz sistem indirektnog upravljanja. Ovo podrazumijeva da je ovlašćenje za upravljanje EU sredstvima prenijeto na crnogorsku administraciju, čemu je prethodilo dobijanje akreditacije od strane Evropske komisije. Ukupna vrijednost pomenutih programa je **213,6 miliona eura**, dok je CFCU zadužen za realizaciju oko **80 miliona eura**. Ukupan broj do sada potpisanih ugovora u djelokrugu rada CFCU je 277.

Tokom 2023. godine glavni fokus CFCU-a je bio na sprovođenju tenderskih procedura i ugovaranju projekata u okviru 5 programa: Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2020. godinu, Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2021. godinu, Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020, Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020.

Dakle, CFCU je u referentnom periodu nastavio sprovođenje tenderskih procedura i implementaciju ranije potpisanih ugovora u okviru programa za koja je prepoznat kao Ugovorno tijelo.

Pored navedenih programa Direktorat za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške vrši funkciju Kontrolnog tijela za Program prekogranične saradnje Srbija - Crna Gora –2014-2020 godine. Uloga Kontrolnog tijela se odnosi na obavezu praćenja implementacije ugovora i verifikacije troškova prijavljenih od strane korisnika iz Crne Gore. Do sada su bila objavljena 3 poziva u okviru kojih je potpisano ukupno 29 ugovora.

Detaljnije informacije o aktivnim programima u 2023. godini

Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2016. godinu:

Ukupna vrijednost ovog programa je oko 15.730.316,43 eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 5.280.248,00 eura. Finansijski sporazum je potpisan 22 decembra 2017. godine, dok je rok za ugovaranje istekao 22 decembra 2020. godine.

U okviru ovog Programa, CFCU je potpisao 10 ugovora čija je korisnička institucija Ministarstvo ekonomskog razvoja (Sektor Konkuretnost i inovacije).

Ugovori su potpisani u iznosu od 5.095.942,00 miliona eura, sto je **96,5% od dostupnih sredstava**. U 2023. godini od 10 ugovora, 9 ugovora je prethodno bila završeno, dok se 1 projekat i dalje sprovodi.

Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2017. godinu:

Ukupna vrijednost ovog programa je oko 16.924.199,00 eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 2.898.000,00 eura. Finansijski sporazum je potpisan 17. decembra 2018. godine, dok je rok za ugovaranje istekao 17. decembra 2021. godine.

U okviru ovog Programa, CFCU je potpisao 10 ugovora čije su korisničke institucije Ministarstvo finansija, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

Ugovori su potpisani u iznosu od 2.628.115,00 eura, sto je **90,7% od dostupnih sredstava**. U 2023. godini od 19 potpisanih ugovora, 16 ugovora je prethodno bilo završeno, 2 su se završila u toku referentnog perioda, dok se 1 projekat i dalje sprovodi. Takođe, priprema tenderske dokumentacije za 1 ugovor o uslugama u iznosu od oko 200.000,00 eura je započeta u toku 2023. godine, dok se procedura pokrenula u narednoj godini.

Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2018. godinu:

Ukupna vrijednost ovog programa je 35.300.025,00 eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 2.060.000,00 eura. Finansijski sporazum je potpisan 2. decembra 2019. godine, dok je rok za ugovaranje istekao 2. decembra 2022. godine.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U okviru ovog Programa, CFCU je potpisao 12 ugovora čije su korisničke institucije Ministarstvo finansija i Ministarstvo unutrašnjih poslova (Sektor Vladavina prava i temeljna prava).

Ugovori su potpisani u iznosu od 1.980.552,42 eura, što je oko **96,1% od dostupnih sredstava**. U 2023. godini implementacija 10 ugovora je završena, dok se 2 projekta i dalje sprovode.

Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2020. godinu:

Ukupna vrijednost ovog programa je 11.238.234,94 eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 9.238.234,94 eura. Finansijski sporazum za ovaj Program je potpisan 28. avgusta 2020. godine, dok je rok za ugovaranje istekao 28. avgusta 2023. godine.

U okviru ovog Programa CFCU je do sada potpisao 56 ugovora u iznosu od 8.420.225,43 miliona eura, što je **91,1% od dostupnih sredstava**. Korisničke institucije su Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma i Ministarstvo rada i socijalnog staranja (Sektor Konkurentnost i inovacije i Sektor zapošljavanje) i Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja (Sektor Nauka).

U toku je sprovođenje tenderske procedure za 1 ugovor o uslugama koja je u nadležnosti Ministarstva evropskih poslova. Ukupna vrijednost predmetne tenderske procedure je oko 100,000 eura,. U toku 2023. godine implementacija 1 ugovora je završena, 1 ugovor je raskinut dok je implementacija 54 ugovora u toku.

Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2021. godinu:

Ukupna vrijednost ovog programa je oko 10.782.353,00 eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 1.700.000,00 eura. Finansijski sporazum za ovaj Program je potpisan 15. decembra 2022. godine, dok rok za ugovaranje ističe 15. decembra 2025. godine.

U okviru ovog Programa planirano je sprovođenje 4 tenderske procedure. Do sada je pokrenuta tenderska procedura za jedan ugovor o uslugama dok se u narednom periodu očekuje priprema tenderske dokumentacije za preostale 3 procedure. Korisnička institucija je Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (Sektor Poljoprivrede).

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020. godine

Program prekogranične saradnje Crna Gora-Albanija je usvojen u decembru 2014. godine, ukupne vrijednosti 12.600.000,00 eura, od čega je 10.710.000,00 eura namijenjeno finansiranju projekata u nadležnosti CFCU.

Treći poziv za dostavljanje projektnih aplikacija je objavljen 29. juna 2021. godine u iznosu od 4.900.000,00 eura. Evaluacioni proces je otpočeo krajem 2021. godine i nastavljen 2022. godine. Krajem decembra 2022. godine potpisano je 6 grant ugovora u ukupnoj vrijednosti od 2.100.000,00 milion eura, što je oko **43% od dostupnih sredstava**.

Imajući u vidu da su u okviru trećeg poziva ostvarene određene uštede zbog manjeg broja kvalitetnih projektnih prijedloga, 17. marta 2023. godine je objavljen i četvrti poziv za dostavljanje aplikacija u iznosu od 2.800.000,00 eura. Poziv je objedinio preostala sredstva iz alokacije 2019 i a kompletnu alokaciju 2020, a kako su rokovi za ugovaranje alokacija decembar 2023. godine odnosno decembar 2024. godine, uzimajući u obzir da je evaluacioni proces trajao više od predviđenog vremenskog roka sredstva iz alokacije 2019 u iznosu oko 1.279.690,24 eura su ostala neraspoređena, dok je u toku evaluacija dostavljenih projektnih prijedloga za alokaciju 2020 u iznosu 1.530.000,00 eura.

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020. godine

Program prekogranične saradnje Crna Gora-Kosovo je usvojen u decembru 2014. godine, ukupne vrijednosti 8.894.116,30 eura, od čega je 7.560.000,00 eura namijenjeno finansiranju projekata u nadležnosti CFCU.

Treći poziv za dostavljanje projektnih aplikacija je objavljen 11. maja 2021. godine u iznosu od 3.480.000,00 eura. Evaluacioni proces je otpočeo krajem 2021. godine i nastavljen 2022. godine.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Krajem decembra 2022. godine potpisano je 10 grant ugovora, dok je sredinom 2023. godine potpisan još jedan projekat sa rezervne liste u ukupnoj vrijednosti od 3.479.999,95 eura, što je **99,99% od dostupnih sredstava**. U toku 2023. godine svih 11 ugovora je bilo u implementacionom procesu.

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2021-2027. godine

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo usvojen je u avgustu 2023. godine. Finansijski sporazum potpisan je u ukupnom iznosu 7.560.000,00. Finansijski sporazum je podijeljen na tri alokacija za 2022 godinu potpisana je i stupila je na snagu u avgustu 2023. godine u iznosu od 2.160.000,000 eura.

Operativne strukture dvije zemlje su odlučile da spoje izdvajanja za 2024. i 2026. godinu u ukupnom iznosu od 5.400.000,00 EUR.

Rok za ugovaranje sredstava je avgust 2026. godine.

5.6. DIREKTORAT ZA PORESKI I CARINSKI SISTEM

I REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2023. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu predviđene su aktivnosti iz normativnog dijela. Shodno navedenim obavezama iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, Ministarstvo finansija- Direktorat za poreski i carinski sistem, je pripremio i Vladi Crne Gore dostavio sljedeće:

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, rok IV kvartal;

Vlada Crne Gore utvrdila je na sjednici od 25. decembra 2023. godine, a Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list RCG" 125/2023) usvojen je u Skupštini 29. decembra 2023. godine. Ovim zakonom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2009/133/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na spajanja, podjele, djelimične podjele, prenosa imovine i zamjene akcija društava iz različitih država članica Evropske unije, kao i prenosa sjedišta Evropskog privrednog društva ili Evropske zadruge iz jedne države članice u drugu državu članicu, kao i sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Takođe, predmetnim izmjenama izvršeno je i:

- proširivanje obuhvata lica koja su u obavezi da obračunavaju porez po odbitku, na način da pravno lice u obavezi da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku;
- uvođenje novog oblika prihoda koji je predmet oporezivanja porezom po odbitku, tj. prihoda od raspodjele likvidacionog ostatka drugim pravnim licima;
- smanjenje amortizacionih stopa osnovnih sredstava i nepokretnosti, u svrhu priznavanja rashoda;
- odvajanje otpisa vrijednosti sumnjivih potraživanja od ispravke vrijednosti;
- isključivanje iz definicije kapitalnog dobitka prenosa uz naknadu, uz zadržavanje prenosa kao jednog od načina za ostvarivanje kapitalnog dobitka;
- reciznije definisanje nabavne cijene svih izvora kapitalnog dobitka/gubitka.

2. Utvrditi Prijedlog Zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu (normativni dio), rok za završenje aktivnosti II kvartal;

Prijedlog zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu - Utvrđivanje prijedloga Zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku - Programom rada Vlade za 2023. godinu predviđeno je za II kvartal. Međutim, zbog odlaganja implementacije Novog klompjuterizovanog tranzitnog sistema-NCTS na nacionalnom nivou, ratifikacija Konvencije će se odložiti u skladu sa dinamikom implementacije projekta. Očekuje se da primjena NCTS-a na nacionalnom nivou otpočne u septembru 2024. godine.

3. Utvrditi Prijedlog Zakona o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom (normativni dio), rok za završetak aktivnosti II kvartal;

Prijedlog Zakona o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju u formalnosti u trgovini robom - Utvrđivanje predloga Zakona o ratifikaciji Konvencije o olakšavanju trgovine robom, Programom rada Vlade za 2023. godinu predviđeno je za II kvartal. Međutim, zbog odlaganja implementacije Novog klompjuterizovanog tranzitnog sistema-NCTS na nacionalnom nivou, ratifikacija Konvencije će se odložiti u skladu sa dinamikom implementacije projekta. Očekuje se da primjena NCTS-a na nacionalnom nivou otpočne u septembru 2024. godine.

4. Donijeti Uredbu o Carinskoj tarifi za 2024. godinu(normativni dio), rok IV kvartal;

Vlada je na sjednici od 14. decembra 2023. godine donijela Uredbu o Carinskoj tarifi za 2024. godinu, kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2024. godinu (Regulativa Komisije br. 2023/2364 od 26. septembra 2023. godine).

5. Donijeti Uredbu o carinskim postupcima i carinskim formalnostima (ranije Uredba za sprovođenje Carinskog zakona) (normativni dio), rok I kvartal;

Prijedlog Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti („Sl. list CG”, broj 26/23) (u Programu rada Vlade naziv je Uredba o carinskim postupcima i carinskim formalnostima) - Vlada je na sjednici od 24. februara 2023. godine donijela Uredbu o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti („Sl. list CG”, broj 26/23). Ovom Uredbom se detaljnije uređuju odredbe Carinskog zakona i u najvećoj mjeri je usaglašena s odredbama Delegirane regulative br. 2015/2446 i Implementacione regulative br. 2015/2447 EU. Ova Uredba predstavlja najobuhvatniji podzakonski akt za primjenu Carinskog zakona koji treba da obezbijedi sprovođenje carinskih postupaka i carinskih formalnosti na isti način kao i u državama članicama EU. Primjena predmetne uredbe, uz adekvatnu IT podršku, treba da doprinese pojednostavljenju i modernizaciji carinskih procedura.

6. Donijeti Uredbu o postupanju carinskog organa sa robom za koju postoji osnovana sumnja da povrjeđuje prava intelektualne svojine (normativni dio), rok I kvartal;

Pripremljen je Prijedlog Uredbe o zaštiti prava intelektualne svojine na granici. Međutim, na osnovu stava Sekretarijata za zakonodavstvo, odredbe ovog podzakonskog propisa su iz razloga sveobuhvatnosti morale biti sastavni dio Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti. U tom smislu pripremljen je Prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti, kojim su obuhvaćene sve odredbe relevantnih propisa EU u ovoj oblasti (Regulativa EU br. 608/2013 Evropskog Parlamenta i Savjeta o carinskom sprovođenju prava intelektualne svojine i Regulative Komisije 1352/2013 o uspostavljanju obrazaca utvrđenih Uredbom br. 608/2013). Vlada je na sjednici od 25. oktobra 2023. godine donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti (»Sl. List Crne Gore«, br. 97/23).

7. Programom rada Vlade Crne Gore za 2022. godinu bila predviđena izmjena i dopuna Zakona o duvanu.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu Vlada Crne Gore utvrdila je na sjednici od 22. decembra 2022. godine, i koji je usvojen na Drugoj sjednici Prvog redovnog zasijedanja u 2023. godini koja je održana 8.maja 2023. godine. Nakon toga, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu je bio upućen u skupštinsku proceduru, međutim, zbog novonastale političke situacije, svi zakoni koji su se nalazili u skupštinskoj proceduri, među kojima je bio i Predlog zakona o izmjenama

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

i dopunama Zakona o duvanu su vraćeni na ponovan postupak. Zbog svega navedenog u toku 2023.godine radilo se na pripremi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu Vlada Crne Gore utvrdila je na sjednici od 28.marta 2024.godine, nakon čega je upućen u skupštinsku proceduru.

II REALIZACIJA OBAVEZA PO PROGRAMU PRISTUPANJA CG U EU

Shodno navedenim obavezama iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2023. godinu, Ministarstvo finansija- Direktorat za poreski i carinski sistem je pripremio sljedeće:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica – Skupština Crne Gore je 29. XII 2023. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl.list CG", broj 125/23), a koji je pripremljen u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2023. godinu.

III REALIZACIJA DRUGIH NORMATIVNIH AKTIVNOSTI DIREKTORATA ZA 2023. GODINU

Pored opisanih materijala, Ministarstvo finansija - Direktorat za poreski i carinski sistem je pripremio predloge zakona, uredbi i podzakonska akta:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama („Sl. list CG“, broj 27/13), kojim je, u cilju usklađivanja ovog zakona sa Direktivom Savjeta 2011/64/EU od 21. juna 2011. o strukturi i stopama akcize koje se primjenjuju na prerađeni duhan, izvršeno postepeno povećanje visine specifične akcize na cigarete kao i zadržavanje iznosa proporcionalne na istom nivou. Takođe, u cilju obezbjeđenja stabilnih budžetskih prihoda i predvidljivost poreske politike ovim zakonom se uvodi akcizni kalendar minimalne akciza na cigarete, izražene u apsolutnom iznosu za 1000 komada cigareta gdje je propisano da će od 1. januara 2025. godine ukupna minimalna akciza za cigarete iznositi 91,50 eura za 1000 komada cigareta. Pored navedenog, ovim zakonom, čija rješenja su u primjeni od 1. jula 2023. godine, u akcizni sistem su uvedeni proizvodi od šećera, kakaoa i sladoled kako bi se kroz mehanizme oporezivanja proizvoda koji sadrže šećer smanjio negativni trend obolijevanja od šećerne bolesti, a sredstva koja se ubiraju po ovom osnovu bila iskorišćena za unaprijeđenje zdravstvenog sistem. Shodno navedenom zakonu, akciza na proizvode od šećera, kakaoa i sladoled se plaća po kilogramu tih proizvoda u iznosu od 0,5 eura.

2. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o akcizama ("Službeni list RCG" 125/2023), se u cilju smanjenja negativnih uticaja koje upotreba proizvoda od šećera imaju na zdravlje stanovništva, uvela akciza na negaziranu vodu sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju i bezalkoholno pivo. Naime, ovim zakonom je propisano da visina akcize za negaziranu vodu sa dodatkom šećera iznosi 25,00 eura po hektolitru, koliko iznosi i akciza za gaziranu vodu sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju.

3. Zakon o dopuni Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja („Sl. list CG“, broj 27/13). Dopuna ovog zakona ima za cilj uvođenje, odnosno proširivanje obima zabrane poslovanja za poreske obveznike koji imaju neizmirene poreske obaveze, a koji su do sada vršili pozajmice drugim privrednim društvima, fizičkim licima ili preduzetnicima i na taj način izbjegavali da izmiruju poreske obaveze. Takođe, uvedena je zabrana priređivanje igara na sreću u ugostiteljskom objektu u kojem se služe hrana i piće, kao i u bilo kom drugom objektu koji nije registrovan za obavljanje privredne djelatnosti priređivanja igara na sreću. Pored navedenog, u kaznenim odredbama predviđena je novčana kazna za pravna i fizička lica za nepoštovanje navedenih odredbi predviđenih dopunama ovog zakona.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost (*"Sl. list CG", broj 3/23*). Ovim zakonom se predviđa dodatno usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2006/112 o zajedničkom sistemu PDV i propisuje poresko oslobođenje pri uvozu prirodnog gasa, električne energije ili energije za grijanje ili hlađenje preko prenosne, transportne ili distributivne mreža ili bilo koje mreže priključene na takav sistem kao i uvoz prirodnog gasa koji se puni iz nekog plovila za prevoz prirodnog gasa u sistem za prirodni gas ili u mrežu proizvodnih gasovoda. U cilju daljeg usklađivanja Zakona sa predmetnom direktivom navedenim zakonom se uvodi poseban postupak oporezivanje prometa investicionog zlata. Ovim zakonom se predviđa i uvođenje novog zakonskog rješenje kojim se na drugačiji način uređuje oporezivanje poreskih obveznika (strano pravno i fizičko lice) koji nemaju sjedište ili stalnu poslovnu jedinicu, prebivalište ili boravište u Crnu Goru i obavljaju isključivo povremeni međunarodni drumski prevoz putnika u Crnoj Gori, odnosno na dio usluge prevoza putnika koji se obavlja u Crnoj Gori.

5. Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na promet nepokretnosti (*"Sl. list CG", broj 28/23*), kojim se izvršilo uvođenje progresivnog oporezivanja prometa nepokretnosti. Naime, stope poreza iznose 3% za promet nepokretnosti čija vrijednost ne prelazi iznos od 150.000,00 eura. Sa druge strane, u slučaju nepokretnosti vrijednosti preko 150.000,01 eura poreska obaveza iznosi 4.500,00 eura + 5% na iznos preko 150.000,01 eura, dok preko 500.000,01 eura poreska obaveza iznosi 22.000,00 eura + 6% na iznos preko 500.000,01 eura. Cilj ovog sistema oporezivanja je pravednija raspodjela poreskog terete u skladu sa ekonomskim kapacitetom poreskog obveznika – kupca nepokretnosti, odnosno da poreski obveznici koji imaju veću ekonomsku moć treba da snose veći poreski teret.

6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (*"Službeni list Crne Gore", broj 28/23*) kojim se uvodi poseban poreski status određenih transakcija koje se odvijaju između poreskih obveznika poreza na dobit na osnovu ovog Zakona i nerezidentnih pravnih lica sa teritorija sa poreskim suverenitetom:

- a) na kojoj se primjenjuje zakonodavstvo koje ima manje poresko opterećenje na dobiti pravnih lica i na isplatu dividendi u odnosu na ovaj zakon i zakon koji uređuje oporezivanje dohotka fizičkih lica,
- b) koje ne razmjenjuju podatke sa nadležnim poreskim organom radi utvrđivanja:
  - stvarnih vlasnika pravnih lica.
  - poreskih obaveza u skladu sa zakonom.

Navedenim zakonskim izmjenama propisano je da se, izuzetno od primjene poreske stope poreza po odbitku od 15%, na prihode koje ostvari nerezidentno pravno lice, plaća porez po odbitku po stopi od 30%, ako je to lice iz prethodno definisanih teritorija. Takođe, izvršeno je dodatno pojašnjenje odredbe koja se odnosi na oporezivanje pozajmica privrednog društva prema fizičkom licu na način da obveznik poreza po odbitku neće biti dužan da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku na isplate izvršene po osnovu zajma, odnosno pozajmice sa ili bez kamate fizičkim licima za pozajmice do 5.000 eura na godišnjem nivou, a koja nemaju status povezanog lica iz člana 38 ovog zakona.

7. Pravilnik o obrascu izvještaja o uplaćenom porezu po odbitku na isplate izvršene po osnovu zajma fizičkim licima za 2023. godinu (*"Službeni list CG", br 54/23*) kojim se propisuje obrazac Izvještaja o uplaćenom porezu po odbitku na isplate izvršene po osnovu zajma, odnosno pozajmice sa ili bez kamate fizičkim licima, kao i u slučaju produženja roka otplate zajma odnosno pozajmice, osim fizičkog lica za pozajmice do 5.000 eura na godišnjem nivou, a koje nema status povezanog lica.

8. Pravilnik o kamatnoj stopi za koju se smatra da je u skladu sa principom "van dohvata ruke" za 2024. godinu (*"Službenom listu CG", br. 115/2023*) kojim se propisuje kamatna stopa koja se, u skladu

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

sa principom "van dohvata ruke", za 2024. godinu, obračunava na pozajmice, zajmove, kredite i druge finansijske instrumente između povezanih lica.

9. Pravilnik o bližem načinu dostavljanja obavještenja o namjeri obračuna PDV na promet investicionog zlata („Sl. list CG“, broj 64/23) kojim se propisuje bliži način dostavljanja obavještenja o namjeri obračuna PDV na promet investicionog zlata.

10. Pravilnik o evidenciji o izvršenom prometu investicionog zlata („Sl. list CG“, broj 64/23) kojim se propisuje evidencija o izvršenom prometu investicionog zlata.

11. Pravilnik o sadržaju računa za promet investicionog zlata („Sl. list CG“, broj 64/23) kojim se propisuje sadržaj računa za promet investicionog zlata.

12. Pravilnik o obrascu prijave za usluge međunarodnog drumskog prevoza putnika („Sl. list CG“, broj 57/23) kojim se propisuje obrazac prijave za usluge međunarodnog drumskog prevoza putnika.

13. Pravilnik o izmjeni i dopunama Pravilnika o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV („Sl. list CG“, broj 45/23) kojim se bliže uređuju proizvodi i usluge koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV.

14. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju prijave za obračun poreza na promet nepokretnosti („Sl. list CG“, broj 116/23) kojim se bliže uređuje prijava za obračun poreza na promet nepokretnosti.

15. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG“, broj 15/23) kojim je dopunjen Šifarnik osnova za obračun u IOPPD obrascu.

16. Pravilnik o bližem načinu i postupku povraćaja doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje („Sl. list CG“, broj 107/23) kojim je propisan bliži način i postupak povraćaja više plaćenog doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje po osnovu ostvarenja najviše godišnje osnovice.

17. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o programu i načinu polaganje ispita za poreskog savjetnika („Sl. list CG“, broj 76/23) kojim je unaprijeđeno važeće podzakonsko rješenje, posebno u dijelu procedura koje su sastavni dio ispita za poreskog savjetnika.

18. Vlada Crne Gore je 27. oktobra 2023. godine usvojila Izvještaj o rezultatima prve runde pregovora radi zaključivanja Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja.

19. Vlada Crne Gore je 1. decembra 2023. godine usvojila Izvještaj o rezultatima druge runde pregovora radi zaključivanja Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja.

20. Donijet je Pravilnik o usklađivanju iznosa najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za 2023. godinu („Sl. list CG“ br. 108/23).

IV STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku

Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku u 2023. godini je postupala po dva zahtjeva za izdavanje odobrenja za otvaranje slobodne carinske prodavnice (SCP). U prvom slučaju donijeto je rješenje kojim se odbija zahtjev za izdavanje odobrenja za otvaranje SCP, na koje je podnijeta tužba Upravnom sudu i postupak je u toku. U drugom slučaju, stranka je odustala od zahtjeva i donijeto je rješenje kojim se obustavlja postupak.

Direkcija za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i prometa duvanskih proizvoda

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Osnovna nadležnost Direkcije za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i prometa duvanskih proizvoda je primjena propisanih procedura shodno Zakonu o duvanu, za odlučivanje po zahtjevima privrednih subjekata radi izdavanja odobrenja za obavljanje određenih djelatnosti propisanih zakonom.

U toku 2023. godine Direkcija za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i prometa duvanskih proizvoda donijela je 1.623 rješenja i svi su riješeni u propisanom roku.

U sledećoj tabeli dat je pregled donijetih rješenja u 2023.godini, i to:

r.b.	Vrsta rješenja	Broj rješenja
1.	Obavljanje uvoza duvana, obrađenog duvana i duvanskih proizvoda	1
2.	Obavljanje izvoza duvana, obrađenog duvana i duvanskih proizvoda	1
3.	Obavljanje prometa na malo duvanskim proizvodima	1193
4.	Upis u registar o markama duvanskih proizvoda	428

Krajnji subjekti u prometnom lancu su maloprodajni objekti, i prema evidenciji Direkcije, odobrenje za prodaju duvanskih proizvoda ima oko 1.884 maloprodajna objekta.

Direkcija je u okviru svoje nadležnosti u 2023. godini, ostvarila prihod Budžetu Crne Gore u iznosu od 260.064,79 eura.

Shodno Zakonu o duvanu jedna od nadležnosti Direkcije je i praćenja stanja na tržištu duvanskih proizvoda.

Tržište cigareta bilježi oporavak i u 2023. godini, pa je legalnim kanalima prodato 6,7% više cigareta nego u 2022. godini. Time se značajno smanjio efekat crnog tržišta cigareta i konačno se skoro cjelokupno tržište vratilo u legalne tokove.

Istovremeno, ukupni prihodi budžeta Crne Gore po osnovu akciza na sve duvanske proizvode u 2023. godini iznosili su 100,23 miliona eura.

Na našem tržištu zadnjih godina primjećene su određene promjene u upotrebi različitih vrsta duvanskih proizvoda. Iako su cigarete i dalje dominantne u ukupnoj prodaji, bezdimni duvanski proizvodi postaju značajan dio tog tržišta. Promet ovih duvanskih proizvoda u 2023. godini bilježi porast od 28% u odnosu na 2022. godinu.

Direkcija vodi i Registar o robnim markama duvanskih proizvoda (cigarete i ostali duvanski proizvodi). U 2023. godini imamo registrovanih 182 marki cigareta, od čega se u prometu nalazilo 102 marke.

Na poziv Ministarstva finansija, od 29. maja do 2.juna 2023. godine, organizovana je posjeta Misije eksperata Sekreterijata Okvirne konvencije o kontroli duvana (WHO FCTC) povodom implementacije Protokola o eliminaciji nezakonite trgovine duvanskim proizvodima u Crnoj Gori, u čijem radu su učestvovali i službenici Direkcije.

Fokus rada ekspertske grupe odnosio se na identifikaciju postojećih potreba i nedostataka u dosadašnjoj primjeni Protokola, a krajnji cilj posjete je dobijeni Izveštaj sa detaljnim preporukama na putu pune implementacije svih članova Protokola, koji je Crna Gora ratifikovala 2017. godine, a koji je stupio na snagu 25. septembra 2018. godine i time postao obavezujući za sve njene potpisnice.

Direkcija za drugostepeni poreski i carinski postupak

Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću pojedinačnih akata Uprave prihoda i carina i Uprave za inspeksijske poslove u drugostepenom postupku po žalbama pravnih i fizičkih lica, a preko Direkcije za drugostepeni poreski i carinski postupak, koja je organizaciono u sastavu Direktorata za poreski i carinski sistem.

U Direkciji za drugostepeni poreski i carinski postupak, u 2023. godini, zaprimljeno je ukupno 1821 predmeta. Od 1821 zaprimljeno je 607 novih predmeta. Od novih 607 predmeta koji su zaprimljeni

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

u 2023. godini ova direkcija je donijela 180 rješenja kojim je poništila prvostepena rješenja, 328 rješenja kojima je žalba odbijena, dok se 7 predmeta odnosi na obustavu postupka. Preostalih 92 predmeta se odnosilo na neposredne žalbe, dopunu postupka, kao i 14 neriješenih predmeta koji su u radu. Za predmete iz 2023. godine bilo je 188 tužbi na drugostepena rješenja i 136 odgovora na tužbu.

U toku 2023. godine stigla je 261 presuda Upravnog suda od kojih je usvojenih tužbi bilo 156, odbijenih tužbi 84, a Upravni sud je u 21 premet donio rješenja (obustava postupka, neblagovremene tužbe itd.).

U toku 2023. godine stiglo je 17 presuda Vrhovnog suda, u kojima je u 10 predmeta odbijen zahtjev za ispitivanje sudske odluke, a u 7 predmeta je taj zahtjev usvojen.

Osim navedenih u toku 2023. godine, takođe, je stiglo i 612 predmeta koji su započeti u prethodnim godinama, a odnose se na donošenje rješenja po presudama Upravnog suda, zahtjeve, traženja spisa, dopune, odgovore, dostave spisa Upravnom i Vrhovnom sudu itd.

5.7. DIREKTORAT ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU I RAZVOJ UNUTRAŠNJIH KONTROLA

Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je tokom 2023. godine obavljao poslove u skladu sa svojim nadležnostima (koordinaciju, uspostavljanje i unapređenje upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije, shodno Zakonu o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, nadzor nad sprovođenjem zakona iz oblasti računovodstva i revizije i sprovođenje kontrole u skladu sa Zakonom o reviziji, sprovođenje analiza finansijskog stanja javnih preduzeća i privrednih društava u većinskom vlasništvu države, procjenu, praćenje i izvještavanje o finansijskim i fiskalnim rizicima ovih društava, kao i ostale poslove iz nadležnosti ovog direktorata).

Posebne aktivnosti bile su usmjerene na:

- ✓ Izmjenu Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Tokom 2023. godine predlog Zakona usaglašen je sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, dobijena su pozitivna mišljenja od relevantnih crnogorskih institucija i poslat je Evropskoj komisiji na mišljenje. Nakon dobijanja mišljenja od DG budget-a i SIGMA-e pristupilo se daljem unapređenju teksta predloga Zakona u skladu sa dobijenim sugestijama.
- ✓ učestvovanje u izvještavanju o implementaciji aktivnosti prepoznatim Programom reforme upravljanja javnim finansijama i programa Strategije reforme javne uprave;
- ✓ učestvovanje u izvještavanju o implementaciji aktivnosti prepoznatim Programom ekonomskih reformi 2023-2025. i učestvovanje u pripremi Programa ekonomskih reformi 2024-2026.;
- ✓ davanje metodoloških uputstava i smjernica, između ostalog i kroz organizovanje i održavanje obuka iz oblasti upravljanja i kontrola za rukovodioce i zaposlene u finansijskim i drugim službama;
- ✓ sertifikaciju unutrašnjih revizora i kontinuiranu obuku za unutrašnje revizore;
- ✓ sagledavanje kvaliteta rada unutrašnje revizije i upravljanja i unutrašnjih kontrola;
- ✓ priprema svih neophodnih informacija i dokumentacije ekspertima Svjetske banke u procesu sprovođenja analize, ocjene i izrade Izveštaja o poštovanju kodeksa i standarda računovodstva i revizije u Crnoj Gori (Report on the Observance of Standards and Codes Accounting and Auditing - ROSC A&A) kao i koordinacija cijelog ovog procesa na nacionalnom nivou;

Izvjestaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- ✓ sprovođenje nadzora nad radom 4 društva za reviziju;
- ✓ koordinacija rada međuresorske radne grupe i priprema analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države;
- ✓ nastavak saradnje sa ekspertima MMF-a, na temu „Snaženje nadzora nad preduzećima u državnom vlasništvu“ kroz sprovođenje 3. misije i izrade detaljnih ekonomsko-finansijskih analiza za više od 20 privrednih društava uz pomoć Alata za procjenu ekonomskog stanja preduzeća u državnom vlasništvu (SOE HCT);
- ✓ priprema prve preliminarne agregatne ekonomsko-finansijske analize poslovanja sa nacrtom izjave o fiskalnim rizicima na osnovu finansijskih iskaza za 48 privrednih društava koje ima u svojoj evidenciji registrovanih sa preko 50% vlasništva;
- ✓ prikupljanje podataka za potrebe izrade javnog registra državnih preduzeća sa svim neophodnim i relevantnim informacijama;
- ✓ uspostavljanje sljedećih internih evidencija: registar državnih preduzeća, registar članova odbora direktora i izvršnih direktora u državnim preduzećima, registar članova revizorskih odbora u državnim preduzećima;
- ✓ Jačanje saradnje sa Svjetskom bankom u oblastima računovodstva, finansijskog izvještavanja, revizije i nadzora nad revizijom kao i u oblasti analize regulatornog okvira poslovanja privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu u okviru projekta EU Reform Facility koji je ugovoren od strane Delegacije EU u Podgorici.

Realizacija Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30.06.2023. godine usvojila Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru Crne Gore za 2022. godinu i shodno tome usvojila niz zaključaka koji se odnose na realizaciju aktivnosti iz ove oblasti. Konsolidovani izvještaj je pripremljen na osnovu pojedinačnih godišnjih izvještaja korisnika sredstava budžeta Crne Gore i budžeta jedinica lokalne samouprave o:

- ✓ preduzetim aktivnostima na sprovođenju i unaprjeđenju upravljanja i unutrašnjih kontrola,
- ✓ radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije, i
- ✓ obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare.

Realizacija obaveza po Programu pristupanja Crne Gore u EU

Obaveza donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru nije realizovana u predviđenom roku. Donošenje pomenutog Zakona predviđena je za II kvartal 2024. godine.

EU integracije

- ✓ Priprema informacija i priloga za izvještaj Evropske komisije u okviru pregovaračkog poglavlja 6 – Privredno pravo;
- ✓ Priprema informacija i priloga za izvještaj Evropske komisije u okviru pregovaračkog poglavlja 32 - Finansijski nadzor;
- ✓ učešće na sastancima pregovaračkih grupa za pregovaračka poglavlja 3, 6, 32 i 33;
- ✓ učešće na sastancima Podobora za industrijsku politiku, kao i Podobora za ekonomiju, finansije, budžet i statistiku.

Stanje u upravnim oblastima i izvještaji o radu organizacionih jedinica

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

a) Aktivnosti i rezultati u oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola

U oblasti **upravljanja i unutrašnjih kontrola**, aktivnosti su bile usmjerene na dalje unapređenje regulatornog okvira, pregled postojećeg sistema upravljanja i kontrola, identifikovanje oblasti u kojima je potrebno unaprijediti sistem, kao i organizovanje i održavanje obuka za rukovodioce i zaposlene u finansijskim i drugim službama.

Tokom 2023. godine spovedene su sljedeće aktivnosti:

- ✓ U cilju analize trenutnog stanja uspostavljanja i razvoja upravljačke odgovornosti u javnom sektoru Crne Gore, odnosno delegiranja ovlašćenja rukovodiocima organizacionih jedinica za upravljanje i ostvarivanje ciljeva iz njihove nadležnosti, Ministarstvo finansija je početkom 2023. godine sprovelo analizu prenošenja određenih poslova i zadataka u ministarstvima.
- ✓ Ministarstvo finansija je krajem novembra 2023. godine organizovalo Konferenciju o upravljačkoj odgovornosti. Cilj konferencije bio je promocija upravljačke odgovornosti i delegiranja ovlašćenja, kao i podizanje svijesti o značaju implementacije ovog koncepta u državnoj upravi, kao i da se predstave iskustva Ministarstva finansija Holandije. Na Konferenciji su prisustvovali predstavnici Ministarstva finansija Holandije i relevantni predstavnici institucija iz sistema državne uprave.
- ✓ U cilju pružanja podrške subjektima da na odgovarajući način definišu zahtjeve za informacijama koje su im potrebne za efikasno upravljanje pripremljena je Metodologija za interno izvještavanje, koja je objavljena na sajtu Ministarstva finansija.
- ✓ U prvoj polovini 2023. godine analizirani su godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola i godišnji izvještaji o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare, dostavljeni od strane korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou, radi pripreme Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2022. godinu.
- ✓ Krajem 2023. godine sprovedeno je sagledavanje kvaliteta uspostavljenog sistema prikupljanja i razmjene informacije u Ministarstvu sporta i mladih i Ministarstvu rada i socijalnog staranja i o tome su pripremljeni nacrti izvještaja sa preporukama za unapređenje ovog sistema.
- ✓ Tokom 2023. godine u saradnji sa Upravom za ljudske resurse, a u okviru Programa obuke za sticanje i unapređenje znanja, vještina i sposobnosti iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru, održano je 13 obuka iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola²⁰ na kojima je ukupno prisustvovalo 199 službenika.

b) Aktivnosti i rezultati u oblasti unutrašnje revizije

U oblasti **uspostavljanja i razvoja unutrašnje revizije**, aktivnosti su bile usmjerene na dalje unapređenje regulatornog okvira, uspostavljanju jedinica za unutrašnju reviziju i angažovanju unutrašnjih revizora, organizovanje i održavanje kontinuirane obuke i obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru.

Tokom 2023. godine na jačanje kapaciteta unutrašnje revizije su bile usmjerene sljedeće aktivnosti:

- ✓ U skladu sa Pravilnikom o programu obuke i načinu polaganja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore”, broj 071/19 od 25.12.2019. godine), u februaru 2023. godine započeo je četvrti krug lokalizovanog Programa obuke za

²⁰ Obuke su bile na teme: „Priprema godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola“, „Upravljanje rizicima“, „Samoprocjena unutrašnjih kontrola“, „Upravljačka odgovornost“ i „Interne procedure“

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 25 kandidata. Do kraja 2023. godine održana su predavanja i teorijska provjera znanja za sva četiri predmeta „Osnovi nacionalnog zakonodavstva”, „Upravljanje i unutrašnja kontrola”, „Osnovi unutrašnje revizije” i „Finansijsko izvještavanje i računovostvo u javnom sektoru“;

- ✓ U izvještajnom periodu, u okviru programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru, ukupno je održano 24 obuke²¹ za unutrašnje revizore raspoređene u jedinicama za unutrašnju reviziju na centralnom i lokalnom nivou. Teme su bile sljedeće: „Angažman uvjeravanja sa posebnim akcentom na kvalitet revizorskih dokaza”, „Izvještavanje o rezultatima obavljenog angažmana u odnosu na plan rada unutrašnje revizije”, „Konsalting angažmani unutrašnje revizije i IIA globalni okvir kompetencija unutrašnje revizije”, „Upravljanje funkcijom unutrašnje revizije i uloga unutrašnjeg revizora u upravljanju rizicima”, „Revizija upravljačke odgovornosti i meke vještine unutrašnje revizije” i „IT kontrole i revizija informacionih sistema”;
- ✓ U izvještajnom periodu, sagledavanje kvaliteta rada unutrašnje revizije na centralnom i lokalnom nivou sprovedeno je na osnovu dostavljenih godišnjih izvještaja o radu jedinica za unutrašnju reviziju i konačnog revizorskog izvještaja o obavljenom pojedinačnom revizorskom angažmanu. Pregledom godišnjih izvještaja o radu unutrašnje revizije, konačnih revizorskih izvještaja i revizorske dokumentacije vršena je analiza i ocjena stepena razumijevanja i nivoa primjene metodologije rada unutrašnje revizije od strane jedinica za unutrašnju reviziju;
- ✓ Direkcija za harmonizaciju unutrašnje revizije u prvoj polovini 2023. godine vršila je analizu godišnjih izvještaja o radu unutrašnje revizije, dostavljenih od strane korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou u cilju pripreme Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2022. godinu;
- ✓ Od septembra 2023. godine zaposleni u Direkciji za harmonizaciju unutrašnje revizije pripremali su saglasnosti za dodatak na osnovnu zaradu za unutrašnje revizore kod korisnika sredstava budžeta na centralnom nivou u skladu sa Odlukom o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima (“Službeni list CG” br. 96/23). Saglasnost se daje na osnovu ocjene obavljenih aktivnosti unutrašnjih revizora.
- ✓ Kontinuirana svakodnevna komunikacija sa unutrašnjim revizorima (održavanje redovnih neposrednih sastanaka, telefonska komunikacija, e-mail komunikacija) u cilju pružanja stručne pomoći unutrašnjim revizorima u primjeni metodologije rada unutrašnje revizije.

c) Aktivnosti i rezultati u oblasti računovodstva i revizije

Ministarstvo finansija, odnosno Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je tokom 2023. godine značajno intezivirao saradnju sa Svjetskom bankom na poljima računovodstva, finansijskog izvještavanja, revizije i nadzora nad revizijom.

Ministarstvo finansija je u julu 2023. godine uputilo zahtjev prema Svjetskoj banci za sprovođenjem analize, ocjene i izrade Izvještaja o poštovanju kodeksa i standarda računovodstva i revizije u Crnoj Gori (Report on the Observance of Standards and Codes Accounting and Auditing - ROSC A&A). U ovom kontekstu, generalni direktor Direktorata za centralnu harmonizaciju je imao više sastanaka sa predstavnicima Svjetske banke pružajući im potrebne informacije i dokumenta neophodna za sprovođenje ovog procesa. Takođe, Ministarstvo je koordinisalo cijeli proces na nacionalnom nivou tako da smo pratili sve segmente koji čine sastavni dio sveukupne ocjene i

²¹ Za 4 grupe unutrašnjih revizora

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

nakon završenih svih misija eksperata Svjetske banke i našeg izjašnjenja na nacrt izvještaja, očekujemo finalni ROSC izvještaj da bude dostavljen do kraja I kvartala 2024.godine.

Predstavnici Ministarstva finansija su tokom 2023.godine bili učesnici na 3 događaja koji su bili organizovani od strane Centara Svjetske banke za reformu finansijskog izvještavanja (CFRR) i to: u Beču u maju 2023. godine Regionalni forum za osiguranje kvaliteta revizije na temu „Poboljšanje kvalitete revizije u zemljama zapadnog Balkana kroz regionalnu saradnju”, početkom oktobra 2023. godine u Varšavi je organizovan događaj pod nazivom „Najbolje prakse u nadzoru nad radom revizije i izvršenjem njenih odluka: iskustva Poljske agencije za nadzor nad radom revizije” i Drugi Forum za provjeru kvaliteta revizije "Praktični primjeri javnog nadzora i kontrole kvaliteta revizije" dio puta ka Evropi: Program računovodstvenih reformi i institucionalnog jačanja za mala i srednja preduzeća na zapadnom Balkanu (REPARIS za mala i srednja preduzeća) za Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo, Crnu Goru, Severnu Makedoniju i Srbiju. Prethodno pomenuti događaji i saradnja koju imamo sa Svjetskom bankom na polju nadzora nad revizijom je od izuzetnog značaja za Crnu Goru koja teži i predano radi na uspostavljanju efektivnog sistema nadzora nad revizijom koji će u konačnom da poveća kvalitet revizorskih angažmana i izvještaja i na taj način poveća povjerenje stakeholdera, zainteresovanih investitora i sveukupne javnosti u rad revizije.

U skladu sa članom 45 Zakona o reviziji Ministarstvo finansija je u maju 2023. godine donijelo Plan kontrole društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora za 2023. godinu na osnovu kojeg su vršeni nadzori.

Izradi Plana je prethodila detaljna analiza rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora. U sklopu aktivnosti na pripremi Plana kontrola rada revizora, Ministarstvo je dostavilo upitnike za revizorska društva i revizore sa ciljem prikupljanja informacija o ovlašćenim revizorima i društvima za reviziju, unutrašnjoj organizaciji društava za reviziju, njihovom odnosu sa drugim revizorima, pojedinačnim revizorskim angažmanima i analizi rizika, koje su bile korišćene kao osnova za planiranje budućeg vršenja nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora.

U skladu sa donešenim Planom kontrola za 2023. godinu, ovlašćeno službeno lice Ministarstva finansija je u toku 2023. godine izvršilo nadzor nad sljedećim društvima za reviziju:

- PRICEWATERHOUSECOOPERS d.o.o. Podgorica;
- BDO d.o.o. Podgorica; ➤ Certitudo d.o.o. Podgorica; ➤ MV

Konsalt d.o.o. Podgorica.

d) Aktivnosti i rezultati u oblasti procjene i praćenja fiskalnih rizika državnih kompanija

Shodno nadležnostima Direkcije za fiskalne rizike javnih preduzeća (daskorašnje Direkcije za fiskalne rizike državnih kompanija) koje proizilaze iz opisa poslova definisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, ova organizaciona jedinica je tokom cijele godine u kontinuitetu vršila poslove koji se odnose na pripremu ekonomsko-finansijskih analiza, davanje mišljenja na finansijske planove i izvještaje društava koja su u većinskom vlasništvu države, kao i davanje mišljenja na finansijske planove i izvještaje nezavisnih regulatornih tijela, pripremu i ažuriranje ekonomsko-finansijske baze podataka privrednih društava u većinskom vlasništvu države, procjenu, praćenje i izvještavanje o finansijskim i fiskalnim rizicima društava u većinskom državnom vlasništvu. Pored redovnih, kontinuiranih aktivnosti, ova Direkcija je svoje ključne aktivnosti sprovodila i shodno zahtjevima kako resornih ministarstava, tako i privrednih društava (kojih shodno internom registru MF ima 50), kao i 6 regulatornih agencija.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Uvažavajući udio i značaj koji privredna društva u državnom vlasništvu imaju za crnogorsku ekonomiju i građane, neophodan je proaktivan pristup u praćenju fiskalnih rizika, posebno onih koji dolaze od sektora državnih preduzeća.

Imajući u vidu značaj unaprjeđenja oblasti upravljanja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države, što je i prepoznato kao jedna od prioritarnih reformskih aktivnosti u okviru Programa ekonomskih reformi 2023-2025, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o obrazovanju Međuresorske radne grupe sa zadatkom da pripremi analizu regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države ("Službeni list Crne Gore", br. 049/23), kojom su imenovani članovi radne grupe, odnosno relevantni predstavnici institucija i resornih ministarstava, koji će nabolje odgovoriti zahtjevima grupe i dati puni doprinos uređenju oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države, svako iz nadležnosti svog resora. Presjek analize stanja za svako privredno društvo pojedinačno obrađen je po jedinstvenom obrascu koji je kreiralo Ministarstvo finansija, koje je, između ostalog, bilo zaduženo za koordinaciju pripreme, obradu i procesuiranje ovog dokumenta prema Vladi Crne Gore. Do kraja 2023. godine su prikupljeni i obrađeni svi relevantni dokumenti i podaci tako da će do kraja I kvartala 2024. godine predmetna analiza biti upućena prema Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje. Vođeni proaktivnim pristupom, zaposleni Ministarstva finansija su već u februaru 2023. posredstvom Delegacije Evropske unije u Podgorici aplicirali za pružanje tehničke i stručne pomoći u procesu pripreme pomenute Analize, međutim, do finalizacije tenderske procedure i potpisivanja Ugovora sa Svjetskom bankom u okviru EU Reform Facility programa o pružanju tehničke i stručne pomoći došlo je tek krajem 2023. godine. Tokom 2023. godine su održana tri sastanka radne grupe i pripremljen je nacrt ovog dokumenta.

Ministarstvo finansija je tokom 2023. nastavilo saradnju sa ekspertima MMF-a, na temu „Snaženje nadzora nad preduzećima u državnom vlasništvu“. Zaključno sa novembrom 2023. godine, održane su tri misije na daljinu, koje su bile od neprocjenjivog značaja za dalju gradnju ekonomsko analitičkih kapaciteta Ministarstva finansija. Razvijen je Alat za procjenu ekonomskog stanja preduzeća u državnom vlasništvu (SOE HCT) sa jasno utvrđenom Metodologijom za sprovođenje ocjene fiskalnog rizika, koju je neophodno dalje unaprjeđivati tj. prilagođavati kontekstu crnogorske ekonomije. U dva navrata, održani su online sastanci sa po deset ključnih privrednih društava i tom prilikom analizirani su finansijski iskazi za 2021. i 2022. godinu, uz sagledavanje budućih reformskih i investicionih aktivnosti koje bi imale (pozitivne ili negativne) efekte na poslovanje privrednih društava, i poslednično, imale uticaja na centralni budžet.

Tokom treće Misije MMF-a (u periodu septembar-oktobar 2023. godine), održani su ekspertski sastanci sa najvišim rukovodstvom sljedećih privrednih društava: Elektroprivreda Crne Gore (EPCG), Crnogorski elektroprenosni sistem (CGES), Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS), Željeznička infrastruktura Crne Gore (ZICG), Željeznički prevoz Crne Gore (ZPCG), Montecargo, Crnogorska plovidba, Barska plovidba, Montenegrobonus.

Pored navedenog, zaposleni Ministarstva finansija su pripremili preko 20 ekonomskofinasijskih analiza korišćenjem alata Health check tool (HCT), razvijenog od strane MMFa, za potrebe sagledavanja fiskalnog uticaja kompanija u državnom vlasništvu. Istovremeno, analizirani su bilansi za 2022. godinu za 48 privrednih društava i za njih je utvrđena kategorizacija rizika korišćenjem HCT alata.

Direkcija za fiskalne rizike javnih preduzeća Ministarstva finansija, kao odgovorna cjelina za monitoring i izvještavanje o fiskalnim rizicima preduzeća u državnom vlasništvu je pripremila prvu

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

preliminarnu agregatnu ekonomsko-finansijsku analizu poslovanja sa nacrtom izjave o fiskalnim rizicima na osnovu finansijskih iskaza za 48 privrednih društava koje ima u svojoj evidenciji registrovanih sa preko 50% vlasništva, i to na osnovu rezultata poslovanja zaključno sa 2022. U trenutku pripreme ovog dokumenta zaposlenima Ministarstva finansija nijesu dostupni kvartalni finansijski iskazi za 2023. godinu, a finansijski planovi za 2024. godinu još uvijek nijesu bili doneseni od strane državnih preduzeća, stoga je postojao značajan rizik da dobijeni rezultati u ovom dokumentu u trenutku objave ovog dokumenta više nijesu aktuelni, i iz tog razloga je odlučeno da se objava ovog dokumenta odloži, dok se na pribave relevantni podaci.

Tokom 2023. godine, preduzete su aktivnosti na prikupljanju podataka za potrebe izrade javnog registra državnih preduzeća sa svim neophodnim i relevantnim informacijama, a sve u cilju stvaranja baze za efikasnije izvještavanje o fiskalnim rizicima koji bi poboljšali transparentnost kao i nadzornu i kontrolnu funkciju Vlade Crne Gore u ovoj oblasti. Uspostavljene su sljedeće interne evidencije: registar državnih preduzeća, registar članova odbora direktora i izvršnih direktora u državnim preduzećima, registar članova revizorskih odbora u državnim preduzećima.

Nadalje, tokom godine realizovano je nekoliko obuka za potrebe Direkcije za fiskalne rizike državnih kompanija u cilju jačanja kapaciteta i unapređenja praktičnih vještina zaposlenih da identifikuju, analiziraju, upravljaju i otkriju različite izvore fiskalnih rizika. Pored obuka sa ekspertima MMF-a, dio obuka je organizovan u saradnji sa Institutom sertifikovanih računovođa Crne Gore, dok su određene edukacije sprovedene od strane Ekonomskog fakulteta u Podgorici, kao i putem webinaru od strane Zagrebačke berze. Istovremeno, rađeno je na jačanju kapaciteta Direkcije, pa su tokom godine angažovana još dva savjetnika, pa je na kraju godine, ova Direkcija imala tri savjetnika i načelnika.

Direkcija za fiskalne rizike državnih kompanija je aktivno učestvovala u pripremi Programa ekonomskih reformi 2024-2026. godina, konkretno u okviru izrade strukturne reforme „Reforma državnih preduzeća“ koja je dalje razrađena kroz reformsku mjeru br. 2. „Uspostavljanje adekvatnog modela upravljanja i efikasnog sistema nadzora nad državnim preduzećima.“ Njen cilj je povećanje privrednog i fiskalnog potencijala preduzeća u većinskom državnom vlasništvu i smanjenje fiskalnih rizika njihovog poslovanja.

Zaposleni Direkcije su dali svoj doprinos i kroz učešće na sastancima Podobora za industrijsku politiku, kao Podobora za ekonomiju, finansije, budžet i statistiku. Zaposleni Direkcije su učestvovali u izradi raznih programa, izvještaja i publikacija.

5.8. DIREKTORAT ZA POLITIKU JAVNIH NABAVKI

Regulatorni okvir i evropske integracije

Oblast javne nabavke

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama (“Sl. list Crne Gore”, br. 074/19 od 30.12.2019, 003/23 od 10.01.2023, 011/23 od 27.01.2023.), usvojen krajem 2022. godine počeo je sa primjenom od januara 2023. godine. U svrhu primjene novih zakonskih rješenja, u izvještajnom periodu donešena je i nova podzakonska regulativa, koja uključuje sljedeće akte:

- Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližim kriterijumima za obrazovanje komisije za sprovođenje postupka javne nabavke;
- Pravilnik o dopuni Pravilnika o obrascu izjave privrednog subjekta;
- Pravilnik o obrascu prijave za kvalifikaciju u postupku javnih nabavki;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o metodologiji načina vrednovanja ponuda;

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Pravilnik o obrascu izjave privrednog subjekta;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju ponude u postupku javne nabavke;
- Pravilnik o obrascima za sprovođenje postupaka javnih nabavki;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obrascu plana javnih nabavki;
- Pravilnik o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki.

Treba napomenuti i da su, u cilju prilagođavanja novim zakonskim rješenjima, mijenjani i adaptirani Pravilnik o načinu rada i korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki, kao i Uputstvo za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki.

U cilju pružanja podrške naručiocima prilikom sprovođenja procesa planiranja javne nabavke i pripreme postupka, u saradnji sa SIGMA-om pripremljene su Smjernice za izračunavanje procijenjene vrijednosti javne nabavke.

U cilju uvažavanja sugestija iz Izvještaja Evropske komisije i kao rezultat naših aktivnosti koje se odnose na korišćenje jednostavnih nabavki i njihovog udjela u ukupnoj vrijednosti nabavke, Ministarstvo finansija je u izvještajnom periodu sprovelo aktivnosti na pripremi akata i funkcija elektronskog sistema nabavki kako bi se realizovao navedeni mehanizam monitoringa jednostavnih nabavke, koji je počeo sa radom od 1. januara 2024. godine. Njime se omogućava ponuđačima koji učestvuju u postupcima jednostavnih nabavki da podnesu zahtjev za monitoring postupka. Na taj način sprečava se kršenje odnovnih principa javnih nabavki i moguće nepravilnosti pri sprovođenju ove vrste postupaka. Zahtjev za monitoring postupka jednostavne nabavke podnešen od strane zainteresovanog ponuđača zaustavlja sve radnje naručioca u postupku.

Statistički podaci koji se odnose na sistem javnih nabavki u Crnoj Gori - Izvještaj o javnim nabavkama

Zakon o javnim nabavkama („Sl. list CG“, broj: 074/19, 003/23, 011/23) u članu 182 propisuje da Ministarstvo finansija sačinjava statistički izvještaj o javnim nabavkama na godišnjem nivou za prethodnu godinu i izvještaj dostavlja Vladi, najkasnije do 31. maja tekuće godine. Nakon usvajanja, Ministarstvo objavljuje Izvještaj na svojoj internet stranici.

Pored godišnjeg izvještaja, Ministarstvo je u obavezi da priprema i dostavlja Vladi i polugodišnje izvještaje o sprovedenim postupcima javnih nabavki, čime se pojačava funkcija monitoringa sistema javnih nabavki i stvaraju preduslovi za definisanje aktivnosti u pravcu poboljšanja sveukupne politike javnih nabavki u zemlji.

Uvođenje elektronskog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori od 1. januara 2021. godine donijelo je novi način sprovođenja cjelokupnog procesa javne nabavke – od planiranja nabavki do zaključenja ugovora, ali i potpuno promijenjenu metodologiju prikupljanja statističkih podataka u oblasti javnih nabavki. Umjesto obaveze naručilaca da pojedinačne izvještaje o sprovedenim postupcima javnih nabavki dostavljaju Ministarstvu kako bi se objedinili u zbirni izvještaj, elektronski sistem je omogućio da su sve vrste evidencija o javnim nabavkama automatski dostupne u realnom vremenu, čime je kreiranje izvještaja olakšano kako za obveznike primjene Zakona, tako i za nadležni organ, odnosno Ministarstvo.

U statističkom dijelu Izvještaja o javnim nabavkama dat je prikaz nacionalnog sistema javnih nabavki sa kvantitativnog aspekta procjene i ocjenjivanja sistema javnih nabavki. Podaci koji su prikazani u ovom izvještaju rezultat su elektronski prikupljenih podataka od strane svih naručilaca.

Statistički dio izvještaja sadrži sveobuhvatne informacije, rangirane po prioritetima u želji da se ciljevi politike u javnim nabavkama mjere na kvantitativan, pouzdan i uporediv način, za pojedine segmente i na period od četiri godine.

Upotrebom elektronskog sistema javnih nabavki (CEJN-a) omogućena je efikasnija, preciznija i brža obrada podataka, kao i novi parametri u izvještavanju o kojima će biti više riječi u daljem tekstu.

Elektronski sistem javnih nabavki

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Elektronski sistem javnih nabavki (<http://cejn.gov.me/landingPage>) je u potpunosti operativan i pokriva 100% svih postupaka javnih nabavki koje se sprovode u državi. U toku 2023. godine radilo se na procjeni funkcionisanja sistema i definisanju mogućnosti za njegovo poboljšanje.

U toku 2023. godine, a u skladu sa preporukama Evropske komisije vezanim za kontinuirano unapređivanje rada CEJN-a, izvršeno je funkcionalno povezivanje sistema sa elektronski vođenim javnim evidencijama od značaja za ovu oblast - evidencija Uprave prihoda i carina o obavezama privrednih subjekata po osnovu poreza i doprinosa obaveznog socijalnog osiguranja, dok su za povezivanje sa kaznenom evidencijom Ministarstva pravde stvorene tehničke pretpostavke, ali navedena konekcija još uvijek nije u funkciji. Pored pomenutih institucija, planira se i povezivanje CEJN-a sa elektronskim registrom Agencije za sprečavanje korupcije, a dogovor o povezivanju je postignut i sa Agencijom za zaštitu konkurencije.

Navedene aktivnosti imaju za cilj olakšavanje razmjene podataka između relevantnih institucija u sistemu i borbu protiv nepravilnosti i koruptivnih radnji u vezi sa postupcima javnih nabavki.

U sklopu unapređivanja funkcionalnosti CEJN-a, u prethodnoj godini su uvedene dodatne forme izvještavanja, odnosno prikupljanja statističkih podataka sa sistema, što u velikoj mjeri olakšava praćenje pokazatelja uspješnosti sistema javnih nabavki. Takođe, u toku 2023. godine omogućeno je da se žalbeni mehanizam u postupcima javnih nabavki u potpunosti sprovodi preko CEJN-a. Dodatna unapređenja e-sistema nabavki koja uključuju uvođenje elektronske izjave privrednog subjekta, nove forme izvještavanja i monetizaciju e-sistema planirana su kroz aktivnosti projekta za koji je sproveden tenderski postupak u saradnji sa Delegacijom EU u Crnoj Gori.

Prema podacima sa sistema, broj ponuda po postupku javne nabavke - indeks konkurentnosti u 2023. godini iznosio je 3,18, što predstavlja ispunjenje projektovanih ciljeva za dati period.

Krajem januara 2024. godine sistem ima ukupno 11068 korisnika. Ukupno registrovanih ponuđača ima 4391, od kojih je aktivno registrovano njih 3758.

Profesionalizacija i ostala poboljšanja u sistemu

S obzirom na to da je početkom 2023. godine stupio na snagu novi zakonski okvir, fokus aktivnosti Ministarstva finansija tokom cijelog izvještajnog perioda bilo je jačanje administrativnih kapaciteta i podizanje nivoa profesionalizacije zaposlenih u javnim nabavkama, što je aktivnost koja se sprovodi u kontinuitetu.

Na temu primjene propisa u oblasti javnih nabavki i novih zakonskih rješenja Ministarstvo je sprovedo 9 obuka za 372 polaznika, dok je u saradnji sa Upravom za ljudske resurse organizovano 5 obuka za 113 polaznika, na teme zakonskog okvira u oblasti javnih nabavki i korišćenja CEJN-a.

Ministarstvo je organizovalo i 5 specijalističkih obuka, i to: za sektorske naručioce u oblasti energetike; na temu centralizovanih nabavki; primjena kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda (sve tri u saradnji sa SIGMA-om); primjena zelenih i održivih javnih nabavki (u organizaciji TAIX-a) i na temu bid-rigginga (u sklopu IPA, u saradnji sa AZZK). Specijalističke obuke je pohađalo ukupno 102 polaznika.

Ministarstvo finansija u kontinuitetu organizuje i polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki. Ispit je do sada položilo 868 službenika za javne nabavke, dok je ukupno 681 naručilaca registrovano u Crnoj Gori. U nastavku su informacije o sertifikaciji službenika za 2023. godinu.

Polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki je sprovedeno kontinuirano, elektronskim putem dok se usmeni dio ispita sprovodio neposredno pred komisijom, u manjim grupama.

U toku 2023. godine, Direktor za politiku javnih nabavki je realizovao **6 ispitnih rokova**, sa ukupno **57 službenika** koji su položili ispit, što čini ukupnu brojku od **868 sertifikovanih službenika** za rad na poslovima javnih nabavki u Crnoj Gori.

Stepen zainteresovanosti za stručno osposobljavanje i usavršavanje i pored velikog broja obučeni i sertifikovani službenika je u konstantnom rastu i u prilog tome govori činjenica da se kao kandidati za polaganje stručnog ispita pored službenika za javne nabavke prijavljuju i predstavnici

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

privatnog sektora i druga zainteresovana lica. Takođe, navedeni podaci ukazuju na važnost usavršavanja i unaprjeđenja znanja u oblasti javnih nabavki.

Strateški okvir u oblasti javnih nabavki i JPP

Vlada Crne Gore je 14. oktobra 2021. godine usvojila Strategiju za unapređenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine. Akcioni planovi za sprovođenje Strategije usvajaju se na godišnjem nivou.

Strategija se implementira u skladu sa važećim Akcionim planom. Ministarstvo finansija, u skladu sa propisanim obavezama, pripremi je nacrt Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu za implementaciju pomenute Strategije, a na osnovu zaključaka i preporuka iz Izvještaja i Predlog Akcionog plana za 2024. godinu. Usvajanje ovog dokumenta definisano je za prvi kvartal 2024. godine.

U okviru funkcije monitoringa u javnim nabavkama, a u skladu sa aktivnostima zacrtanim Akcionim planom Strategije unapređenja politike javnih nabavki i JPP za period 2021-2025. godine, Ministarstvo finansija je izradilo i analitički dokument Analiza sprovođenja centralizovanih nabavki u Crnoj Gori, sa ciljem identifikovanja nedostataka i mogućnosti proširenja opsega korišćenja ove vrste nabavki. Takođe, s obzirom na obim i udio jednostavnih nabavki u ukupnoj vrijednosti javnih nabavki, urađena je i Analiza jednostavnih nabavki.

Statistika o sprovedenim pregovaračkim postupcima u 2023. godini, izdavanje mišljenja

U skladu sa članom 65 Zakona o javnim nabavkama, naručilac je dužan da prije pokretanja pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje pribavi mišljenje Ministarstva, osim u slučaju iz člana 59 stav 1 tačka 3 ovog zakona. Ministarstvo mišljenje iz stava 2 ovog člana daje, bez ispitnog postupka, na osnovu dostavljenih dokaza, u roku od osam dana, od dana prijema potpune dokumentacije.

<i>Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva na javno nadmetanje u 2023. godini</i>	
Broj usvojenih zahtjeva	25
Broj odbijenih zahtjeva	6
Nije dopunjen zahtjev u roku	3
Odustali od zahtjeva	1
Ukupno:	35

Godišnji Izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori za 2023. godinu

U skladu sa svojom zakonskom obavezom i propisanom funkcijom monitoringa sistema javnih nabavki Direktor za politiku javnih nabavki je prikupio podatke i objedinio ih u godišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2023. godinu ugovorili su ukupno Obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama u 2023. godini ugovorili su ukupno **809.301.703.30 EUR** nabavki, od čega su javne nabavke **675.196.902,04 EUR** i nabavke električne energije i uglja **134.104.801,26 EUR**. Nabavke i javne nabavke imaju učešće u bruto domaćem proizvodu (BDP) u Crnoj Gori, sa učešćem nabavki u 2023. godini od 11,84% BDP-a i učešćem javnih nabavki od 9,87% BDP-a.

Javno – privatno partnerstvo

Kao rezultat reformi usmjerenih ka kreiranju povoljnih uslova za investicije, 2019. godine uspostavljen je uređen sistem za sprovođenje politika i projekata na bazi javno-privatnog partnerstva, usvajanjem Zakona o javno-privatnom partnerstvu ("Sl. list CG", br. 073/19) koji je usklađen sa

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

relevantnom pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti (Direktiva 2014/23/EU), kao i **prateća podzakonska regulativa**, koja uključuje sledeće akte:

1. Pravilnik o obrascu analize opravdanosti javno-privatnog partnerstva ("Sl. list CG", br. 59/20);
2. Pravilnik o obrascu izveštaja o realizaciji ugovora o javno-privatnom partnerstvu ("Sl. list CG", br. 59/20);
3. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra odobrenih predloga projekata javno-privatnog partnerstva ("Sl. list CG", br. 59/20);
4. Pravilnik o sadržaju registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu ("Sl. list CG", br. 59/20);
5. Pravilnik o metodologiji za procjenu dobijene vrijednosti u odnosu na uložena sredstva ("Sl. list CG", br. 59/20);
6. Pravilnik o sadržaju izjave o nepostojanju sukoba interesa članova tenderske komisije ("Sl. list CG", br. 58/20).

Javno-privatno partnerstvo u Crnoj Gori bazira se na iskustveno najboljim međunarodnim osnovama. Cilj je da se usvajanjem standarda koji predstavljaju dobru praksu razvijenih zemalja, kreira povoljna klima za investore, koja će, po principima i politikama, biti slična onoj u kojoj svoje projekte razvijaju u zemljama zapadne Evrope.

Uvažavajući navedeno, trenutni fokus nam je na boljem razumijevanju i efikasnijoj implementaciji regulatornog okvira. S tim u vezi, zadatak koji je pred nama je da unaprijedimo znanje i vještine za primjenu propisa i standarda, pri kreiranju novih rješenja i kvalitetnijih projekata, u funkciji razvoja društva u cjelini. Dodatno, podizanje svijesti o ulozi i značaju javno-privatnog partnerstva na nivou lokalnih samouprava od izuzetne je važnosti, posebno u manje razvijenim predjelima Crne Gore, koja obiluju neiskorišćenim resursima usled nedovoljnih sredstava za njihovu *valorizaciju*.

Unapređenje vještina za realizaciju investicionih poduhvata po modelu javno – privatnog partnerstva uz podršku međunarodnih organizacija

Aktivnosti na unapređenju politika za iniciranje i sprovođenje projekata javno-privatnog partnerstva sprovode se uz podršku međunarodnih institucija, gdje smo uspostavili **saradnu sa ozbiljnim institucijama poput UNDP-a, EBRD-a, Svjetske banke, Američke ambasade, USAID-a, RESPA-e, OECD-a**. Konstantna potreba za razvojem vještina i usvajanjem dobre prakse razvijenih zemalja u ovoj oblasti zahtijeva iznova uključivanje i drugih institucija čije iskustvo i međunarodni kontakti mogu osnažiti našu malu ekonomiju idejama i postupanjima razvijenijih od nas.

Tako smo, posredstvom **TAIEX-a**, u oktobru 2023. godine posjetili Riga-u. Delegacija Ministarstva finansija upoznala se sa sistemom za iniciranje i sprovođenje projekata javno-privatnog partnerstva koji je uspostavljen u Letoniji, procedurama za planiranje, pripremu i implementaciju projekata JPP-a (privlačenje investitora, priprema dokumentacije, odabir privatnog partnera, pregovaranje, sprovođenje postupka javnih nabavki i zaključivanje ugovora, praćenje implementacije ugovora, i rješavanje otvorenih pitanja), kao i idejama za konkretne projekte.

U cilju unapređenja kapaciteta za uspostavljanje i sprovođenje politika javno-privatnog partnerstva, u saradnji sa UNDP-om, Ministarstvo finansija, u novembru 2023. godine, organizovalo je studijsku posjetu Bratislavi. Pored delegacije Ministarstva finansija, vještine u oblasti javno-privatnog partnerstva unapređivali su i predstavnici Glavnog grada, kao i Agencije za investicije.

Prepoznajući važnost realizacije investicionih aktivnosti, uz primjenu modela javno-privatnog partnerstva, Ministarstvo finansija, u saradnji sa UNDP-om (u okviru projekata: "Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori") uz ekspertsku podršku SIGMA-e u februaru 2024. godine u Budvi, organizovalo je okrugli sto za predstavnike lokalnih samouprava, i nadležnih resora na centralnom nivou. Uspješno je pokrenuta diskusija o značaju saradnje javnog i privatnog partnera, kao optimalnog modela saradnje za rast broja kvalitetnih infrastrukturnih projekata, kao i manjih funkcionalno i ekonomski značajnih projekata. Razmjenom iskustava na centralnom i lokalnom nivou

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

podstičemo nove ideje i pronalazimo efikasne načine za realizaciju istih, uvažavajući autoritet institucija u javnom sektoru i znanje i vještine koje posjeduje privatna strana.

Važno je napomenuti da je, nakon događaja, Prijestonica Cetinje, inspirisana diskusijom na ovu temu, započela aktivnosti na procjeni mogućnosti za izradu stračkog doma na Cetinju, po modelu javno-privatnog partnerstva.

U saradnji sa RESPA-om 9. i 10. maja Ministarstvo finansija organizovalo je studijsku posjetu institucijama Hrvatske nadležnim za realizaciju projekata javno-privatnog partnerstva. Uspostavljanjem mreže na regionalnom nivou, želimo usvajati naprednu praksu, stvarajući tako investicioni ambijent u kojem će privatni partner rado stavljati na raspolaganje "know-how" javnoj strani, kako bi kroz partnerski odnos gradili veću vrijednost za društvo u cjelini.

Uz razumijevanje motiva i pokretača za važne investicione projekte, specifičnosti pojedinih tipova investicija, kao i svih izazova od momenta prezentovanja investicione ideje, želi se kroz zajednički pristup unaprijediti okvir za sprovođenje politika javno-privatnog partnerstva, kao i podstaći na dalji razvoj ove oblasti.

S ciljem da primjeri investicionih projekata, realizovanih po modelu javno-privatnog partnerstva, koji su prezentovani tokom studijskih posjeta Rigi, Bratislavi i Zagrebu budu od koristi potencijalnim inicijatorima investicionih ideja na državnom i lokalnom nivou, u toku je izrada brošura sa konkretnim primjerima JPP projekata iz međunarodne prakse. Aktivnost se realizuje uz podršku UNDP-a.

Izrada alata za bolju primjenu regulatornih rješenja

U saradnji sa EBRD-om u okviru projekta: "Jačanje kapaciteta i pomoć u razvoju okvira za projekte JPP i koncesije u Crnoj Gori, sa fokusom na postkrizni oporavak" pripremljen je dokument: "*Politika javno-privatnog partnerstva (JPP) - Identifikovani prioritetni projekti i sektori.*" Nove vrijednosti postižu se zajedničkim zalaganjem svih aktera u društvu, postupajući u okvirima zakonskih normi, definisanih od strane institucija u sistemu. Stoga, ovim dokumentom želi se podstaći na primjenu propisa i standarda, pri kreiranju novih rješenja i kvalitetnijih projekata, u funkciji razvoja društva u cjelini. Glavni cilj je poslati poruku na svim nivoima vlasti o identifikovanim prioritetnim projektima i sektorima na koje se treba usmjeriti u narednom periodu. Dokument će biti polazna osnova za pokretanje dijaloga i podizanje svijesti o značaju udruživanja javnih i privatnih kapaciteta u stvaranju zajedničkih vrijednosti za zajednicu u cjelini. Cilj je posebno pokrenuti diskusiju na lokalnim nivou.

U okviru preporuka za lokalne samouprave ističu se sljedeći sektori i projekti koje treba razmotriti u smislu realizacije investicija po modelu javno-privatnog partnerstva:

- Javna rasvjeta (ESCO projekti javnog osvjetljenja);
- Upravljanje otpadom;
- Parking garaže;
- Lokalni javni putevi.

Kada je riječ o preporukama na **državnom nivou**: Državna putna infrastruktura, obilaznice, tuneli, mostovi, aerodromi itd.

Dalji koraci koji se predlažu: pokretati dijalog na ovu temu, unaprijeđivati vještine službenika na državnom i lokalnom nivou kroz okrugle stolove, obuke, povezati se sa regionalnim institucijama nadležnim za sprovođenje JPP politika u funkciji prenošenja regionalnih praksi.

Posebno je važno napomenuti da je dokument "*Politika javno-privatnog partnerstva (JPP) - Identifikovani prioritetni projekti i sektori*" u martu 2024. godine prezentovan Savjetu za javne investicije, kojim predsjedava premijer.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U okviru projekta IPA 2014 "Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira u oblastima javnih nabavki i državne pomoći" čiji je korisnik Ministarstvo finansija – Direktorat za politiku javnih nabavki, urađen je Priručnik o identifikaciji i pripremi projekata javno-privatnog partnerstva. Namjera nam je da ovaj Priručnik posluži boljem razumijevanju i efikasnijoj implementaciji regulatornog okvira.

Novi projekti javno – privatnog partnerstva

Želimo posebno da napomenemo da je Prijestonica Cetinje započela projekat javno-privatnog partnerstva za izgradnju (obnovu) zaštićenog kulturnog dobra hotela Lokanda uz trg i podzemnu parking garažu. Predlog projekta odobren je od strane Ministarstva finansija i Agencije za investicije. Naredni korak je izbor privatnog partnera po Zakonu o javnim nabavkama, preko e-sistema javnih nabavki.

Opština Petnjica, je u procesu pripeme analize opravdanosti za realizaciju javno-privatnog partnerstva za projekat Poljoprivrednog centra.

Strateško investiranje

U dijelu podrške strateškom investiranju, u toku je priprema Predloga zakona o strateškim investicijama. Koncipiranjem Zakona o strateškim investicijama nastoji se kreiranjem novog koncepta strateških investicija regulatorno obuhvatiti svi važni aspekti aktivnosti na privlačenju i podršci važnih investicionih projekata. Uz razumijevanje motiva i pokretača strateških investicija, specifičnosti pojedinih tipova strateških investicija, kao i administrativnih izazova od momenta prezentovanja projekta pokušava se, ovim propisom, napraviti jedan novi pristup strateškim investitorima i njihovim investicionim idejama u Crnoj Gori.

Namjera je da se stvori jedinstven okvir za postupanje državnih organa, prilagođen potrebama investitora, prije svega u smislu podrške sa strane Vlade, kao i drugih organa javnih vlasti.

Ovakvim postupanjem želi se poslati poruka o naporima Vlade da Crna Gora postane interesantna investiciona opcija za strateške projektne ideje, što u konačnom vodi oporavku naše ekonomije i najvažnije poboljšanju životnog standarda građana.

Koncept propisa je da se strateškim investicijama, pored investicija koje u osnovi imaju privatni kapital, mogu tretirati i javne investicije, stoga na taj način dodatno doprinijeti intenzivnijoj realizaciji.

Javne investicije

U skladu sa novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, od decembra 2023. godine, politika upravljanja javnim investicijama se sprovodi u okviru Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki. S tim u vezi, od Direktorata za državni budžet preuzete su aktivnosti: na pripremi predloga zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti kapitalnog budžeta i drugih javnih investicija; planiranja i upravljanje kapitalnim projektima koji se finansiraju iz budžeta Crne Gore; ostvarivanje saradnje sa potrošačkim jedinicama u dijelu planiranja, realizacije i izvršenja kapitalnih projekata; priprema predloga propisa u dijelu politike javnih investicija; kreiranja sistema monitoringa javnih investicija koje se finansiraju iz kapitalnog budžeta Crne Gore, kao i drugih javnih investicija finansiranih javnim sredstvima; utvrđivanje Liste prioriternih projekata i obavljanje administrativnih i stručnih poslove u vezi sa radom Komisije za ocjenjivanje projekata; praćenje finansijskih i fiskalnih efekata realizacije zaključenih ugovora sa investicionim ulaganjima; planiranje i finansijski monitoring javnih investicija; ostvarivanje saradnje sa potrošačkim jedinicama u dijelu realizacije, praćenja i uspostavljanja sistema monitoringa javnih investicija.

Aktivnosti u oblasti javnih investicija

U skladu sa aktivnošću TD 38 iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, Vlada je na sjednici održanoj 15. juna 2023. godine donijela Rješenje o imenovanju članova komisije za ocjenjivanje projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta države, shodno Odluci o izradi kapitalnog budžeta i

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

utvrđivanju i vrednovanju kriterijuma za izbor kapitalnih projekata ("Sl. list Crne Gore", br. 057/18 i 67/21). Komisija je od pristiglih 159 Obrazaca za kandidovanje kapitalnih projekata koji se finansiraju iz budžeta države, u skladu sa kriterijumima iz članova 9, 10 i 11 Odluke ocijenila njih 75 novih projekata, koji su sastavni dio predložene Liste prioriternih projekata.

Nadalje, Vlada je na sjednici održanoj 25. oktobra 2023. godine, usvojila Informaciju o Prijedlogu liste prioriternih kapitalnih projekata za finansiranje iz kapitalnog budžeta države u 2024. godini, gdje je zaključkom 2 zaduženo Ministarstvo finansija da u Prijedlog zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu u Kapitalni budžet uvrsti 18 projekata sa Liste prioriternih kapitalnih projekata.

S tim u vezi, Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu ("Sl. list CG", br. 124/23) opredijeljeno je 240 miliona eura za realizaciju 332 projekta tj budžetskih aktivnosti, uključujući i 18 projekata sa Liste prioriternih kapitalnih projekata, u okviru kapitalnog budžeta Uprave za kapitalne projekte i Uprave za saobraćaj.

Prioritetne aktivnosti u 2024. godini

U skladu sa preporukama iz procesa pristupanja Evropskoj uniji, aktivnosti iz oblasti javnih investicija koje će biti prioritetne u 2024. godini uključivaće sljedeće:

- Osnivanje Savjeta za javne investicije, na čijem čelu će biti predsjednik Vlade Crne Gore, uz učešće resornih ministara i ključnih institucija u realizaciji kapitalnih projekata. Na ovaj način stvariće se novi institucionalni okvir za unapređenje javnih investicija, efikasniju koordinaciju i realizaciju aktivnosti u dijelu kapitalnih projekata i drugih projekata infratrakturnog razvoja. Poseban akcenat u narednom periodu biće pokretanje novih infrastrukturnih projekata u sektoru saobraćaja, energetike, obrazovanja i stvaranja novih preduslova ekonomskog razvoja Crne Gore;
- Uspostavljanje procedura na faznoj izradi informacionog sistema za upravljanjem javnim investicijama, koji će biti sastavni dio već postojeće systemske aplikacije za upravljanje budžetom (BMIS) u okviru koje će biti uspostavljen Registra javnih investicija, koji će imati nekoliko podregistara;
- U okviru izrade Prijedloga za izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti stvoriti pravni osnov za uspostavljanje sistema za upravljanje kapitalnim projektima, kao i za jačanje kontrole i upravljanja javnim investicijama, čime će se prepoznati značaj uloge Savjeta za javne investicije, uspostavljanje Informacionog sistema za upravljanje javnim investicijama, obavezu izrade Registra javnih investicija, ali i jasnije definisati prava i obaveze implementacionih jedinica zaduženih za sprovođenje kapitalnog budžeta države;
- Pripremiti prijedlog nove Odluke o izradi kapitalnog budžeta, usaglašene sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, sa ciljem kreiranja novih okvira izrade Kapitalnog budžeta i unaprijeđenja procesa uključivanja novih kapitalnih projekata za finansiranje iz državnog budžeta.

5.9. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

I UVODNE NAPOMENE

Revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo) obavljaju poslove unutrašnje revizije na način i po postupku propisanim Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru (Službeni list Crne Gore, br. 075/18 od 23.11.2018. godine), Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl.list CG br.134/2022. od 07.12.2022.godine), Poveljom unutrašnje revizije (br: 11-401/23-8564/1 od 28.11.2023.godine), metodologijom rada unutrašnje revizije utvrđene Pravilnikom o metodologiji rada unutrašnje revizije u javnom sektoru (Službeni list Crne Gore, br. 001/20 od 03.01.2020.godine), Etičkim kodeksom i u

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

najboljem uvjerenju i saznanju o primjeni Međunarodnih standarda profesionalne prakse interne revizije.

Unutrašnja revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i savjetodavna aktivnost, koja ima za cilj da doda vrijednost i unaprijedi poslovanje Ministarstva. Ona pomaže rukovodstvu da ostvari svoje ciljeve, obezbjeđujući sistematičan, disciplinarn pristup ocjeni i poboljšanju efektivnosti procesa upravljanja rizikom, kontrola i procesa upravljanja.

Svrha unutrašnje revizije se ogleda u davanju nezavisnog i objektivnog uvjeravanja i pružanja savjetodavnih usluga sa ciljem doprinosa unaprijeđenju poslovanja subjekta.

Misija unutrašnje revizije je da unapređuje i štiti organizacione vrijednosti kroz objektivno uvjeravanje i pružanje savjeta zasnovano na rizicima.

II REVIZIJE OBAVLJENE U 2023. GODINI

Revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju obavljaju najsloženije poslove koji se odnose na reviziju kompletnih procesa u Ministarstvu finansija, kao i kod subjekata javnog sektora u skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl.list CG br.134/2022. od 07.12.2022.godine). Takođe, napominjemo da kao dodatni zadatak obavljamo revizije za potrošačke jedinice (Prilog 1) koje nemaju uspostavljenu svoju unutrašnju reviziju (u skladu sa potpisanim Sporazumima o povjeravanju poslova unutrašnje revizije između rukovodioca potrošačkih jedinica i Ministra finansija), kao i posebne revizije po nalogu starješine organa.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u Odjeljenju za unutrašnju reviziju je predviđeno 6 radnih mjesta, od čega je popunjeno mjesto Rukovodioca i 3 unutrašnja revizora. Tokom 2023. godine 1 revizorka je bila na porodiljskom odsustvu, dok je 1 revizorka napustila Odjeljenje na početku II kvartala 2023. godine.

Godišnjim planom unutrašnje revizije za 2023. godinu br.11-430/23-974/1 od 08.02.2023. god. planirano je 7 i obavljeno 7 revizija od kojih se 1 odnosi na praćenje datih preporuka, a ostale na:

- 4 revizije u Ministarstvu finansija,
- 1 u Fondu za obeštećenje i
- 1 u Komisiji za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki.

U obavljenim revizijama došlo se do 47 zaključka, 6 nalaza i 11 preporuka. Sve preporuke su prihvaćene, i u fazi implementacije, a unutrašnji revizori će u narednom periodu pratiti njihovu realizaciju.

Pregled obavljenih revizorskih angažmana dat je u tabeli:

r.b.	Predmet revizije	Naziv revizije	Vrijeme vršenja revizije
1.	Ministarstvo finansija -Direkcija za lokalnu samoupravu-	Revizija procesa raspodjele i korišćenja sredstava Egalizacionog fonda u Direkciji za lokalnu samoupravu	16.02. do 31.03.2023
2.	Ministarstvo finansija -Direktorat za poreski i carinski sistem-	Revizija procesa vođenja drugostepenog carinskog upravnog postupka	11.04. do 15.06.2023
3.	Fond za obeštećenje	Revizije godišnjih rata obeštećenja bivših vlasnika i njihovih nasljednika u Fondu za obeštećenje	26.04 do 03.07.2023.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

4.	Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki	Revizija procesa žalbenog postupka u Komisiji za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki	12.05 do 23.06.2023.
5.	Ministarstvo finansija -Direktorat za politiku javnih nabavki-	Revizija procesa vršenja monitoringa javnih nabavki u Direktoratu za politiku javnih nabavki	12.09 do 06.12.2023.
6.	Ministarstvo finansija -Direktorat državnog trezora-	Revizija plaćanja izdataka u Direktoratu državnog trezora	17.07. do 01.12.2023.

U narednoj tabeli dat je pregled sprovođenja preporuka po godinama u procentima:

Godina	Sprovedene	Djelimično sprovedene	Nesprovedene
2017	71,4%	28,6%	0%
2018	92,9%	7,1%	0%
2019	75,9%	10,3%	13,8%
2020	44.4%	22.2%	33.3%
2021	60%	0%	40%
2022	82%	0%	18%

III ZAKLJUČAK

Nakon obavljene revizije, unutrašnji revizori sačinjavaju revizorski izvještaj u formi Nacrta koji se dostavlja odgovornom licu subjekta kod kojeg je izvršena revizija, i to radi izjašnjenja. Izjašnjenje na Nacrt revizorskog izvještaja, sa predlogom akcionog plana za sprovođenje prihvaćenih preporuka, revidirani subjekat dostavlja Rukovodiocu Odjeljenja za unutrašnju reviziju u roku od osam dana od dana prijema Nacrta izvještaja. Nakon razmatranja izjašnjenja i predloga akcionog plana, unutrašnji revizori i Rukovodilac Odjeljenja za unutrašnju reviziju sačinjavaju i potpisuju Konačni revizorski izvještaj koji se dostavlja Ministru i Rukovodiocu subjekta kod koga je izvršena revizija.

Na osnovu prezentiranih zaključaka iz pojedinačnih izvještaja o izvršenoj reviziji, može se zaključiti da su date preporuke za otklanjanje uočenih nepravilnosti i unaprjeđenje sistema internih kontrola. Otklanjanju nepravilnosti mora se posvetiti dužna pažnja, a na prevazilaženju istih trebaju biti uključeni svi zaposleni u javnom sektoru, svako u okviru svojih obaveza i odgovornosti, a u cilju ekonomičnog, efikasnog i namjenskog korišćenja javnih sredstava.

SUBJEKTI JAVNOG SEKTORA NAD KOJIM ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU MINISTARSTVA FINANSIJA VRŠI REVIZIJU

Red ni broj	Subjekti javnog sektora koji nisu uspostavili unutrašnju reviziju u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru nad kojim Odjeljenje za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija vrši reviziju
1.	Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore

Izvršaj o radu i stanju u upravnim oblastima

2.	Fond za obeštećenje
3.	Uprava za statistiku
4.	Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki

SPORAZUMI O POVJERAVANJU POSLOVA UNUTRAŠNJE REVIZIJE U 2023.GODINI

Redni broj	Subjekti javnog sektora sa kojima Odjeljenje za unutrašnju reviziju ima potpisan sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije
1.	Ustavni sud
2.	Revizorsko tijelo
3.	Regionalni ronilački centar za podvodno deminiranje i obuku ronilaca

5.10. ODJELJENJE ZA SUZBIJANJE NEPRAVILNOSTI I PREVARA

Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS kancelarija) je tokom 2023. godine realizovala:

- 1) Implementacija Twinning light projekta „Obuka kadrova za jačanje AFCOS Sistema u cilju zaštite finansijskih interesa EU“ – od januara do septembra 2023.
- 2) Potpisivanje Protokola o saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova/Upravom policije – februar 2023.
- 3) **Izrada izmjena i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti – februar 2023. godine, koje se odnose na zaštitu finansijskih interesa EU, AFCOS i OLAF.**
- 4) **Izrada Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreže) – februar 2023.**
- 5) **Izrada Uredbe o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske podrške u okviru Instrumenta pretprijetne podrške Evropske unije za finansijsku perspektivu IPA III – jul 2023.**
- 6) Organizovanje TAIEX ekspertske misije na temu upravljanja rizicima od prevara i nepravilnosti prilikom implementacije EU fondova – septembar 2023.
- 7) AFCOS/OLAF godišnja konferencija - septembar 2023
- 8) Prijavlivanje utvrđenih nepravilnosti putem IMS aplikacije

Detaljnija razrada navedenih aktivnosti

- 1) U okviru ovog 8-mjesečnog projekta pored komponente evaluacije Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2019 – 2022. godine, druge dvije komponente odnosile su se na jačanje administrativnih kapaciteta cjelokupnog AFCOS sistema, dakle predstavnika Strukture za prijavljivanje nepravilnosti, odnosno IPA strukture i predstavnika institucija zaduženih za borbu protiv prevara, korupcije i nekih drugih oblika nezakonitih aktivnosti u sistemu (AFCOS mreža), kroz održavanje obuka/seminara za njihove

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

službenike. Kada je riječ o ove dvije komponente projekta, mora se napomenuti da je tokom 8 mjesecnog trajanja projekta, održano 9 seminara, na sljedeće teme: konflikt interesa, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti, tzv. crvene zastavice-indikator, pravila javnih nabavki, saradnja sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara, Kancelarijom evropskog javnog tužioca, kao i na temu prijavljivanja nepravilnosti i prevara putem softvera Evropske komisije - Irregularity management system. Dodatno, razmijenjena su iskustva u vezi sa uobičajenim nepravilnostima koje se javljaju tokom implementacije projekata, budući da je za uspješnu i pravilnu implementaciju projekata koju finansira Evropska unija neophodno posjedovanje jakih administrativnih kapaciteta i temeljno poznavanje odgovarajućih pravila i procedura.

- 2) **Protokol o saradnji između Ministarstva finansija i Ministarstva unutrašnjih poslova u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije potpisan je u februaru 2023.god.**
- 3) Skupština je 28. II 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“, broj 27/23, od 8.marta 2023 godine). Glavne promjene u vezi sa zaštitom finansijskih interesa EU koje izmjene i dopune ovog Zakona uvode su: uvođenje koncepta tj. novog poglavlja Finansijska podrška i sopstvena sredstva Evropske unije, samostalno upravljanje IPA sredstvima, zaštita finansijskih interesa, definisanje pojma sistema zaštite, pojma AFCOS kancelarije, kao i pojma OLAF kancelarije. Iniciranjem izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti od strane Ministarstva finansija, po prvi put u jedan sistemski nacionalni zakon uvodi se samostalno upravljanje finansijskim sredstvima u okviru IPA podrške EU što predstavlja početni korak ka formiranju struktura za sprovođenje finansijske podrške IPA III (2021-2027). Tačnije, u članu 76a ovog Zakona navedeno je da „ Crna Gora kao korisnica sredstava Evropske unije osigurava samostalno upravljanje IPA sredstvima i zaštitu njenih finansijskih interesa uspostavljanjem sistema za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS) koji vrši koordinaciju zakonodavnih, upravnih i operativnih aktivnosti i neposredno saradjuje sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF). Dodatno, u istom članu navodi se da „Prikupljanje podataka o nepravilnostima i potencijalnim slučajevima prevara nastalih upravljanjem IPA sredstvima, kao i njihovo prijavljivanje Evropskoj kancelariji za borbu protiv prevara (OLAF), vrši organizaciona jedinica Ministarstva finansija“. Sve to pruža mogućnost za bolji tretman zaštite finansijskih interesa EU, gdje se EU sredstva štite na način kao da je riječ o nacionalnim budžetskim sredstvima. Na ovaj način stvoreni su osnovni preduslovi za usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa evropskim u dijelu koji se tiče tretmana finansijskih sredstava EU fondova.
- 4) Vlada Crne Gore, na sjednici od 15. februara 2023. godine, donijela je Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS) mreže) – („Sl. list CG“, broj 24/23, od 3.marta 2023 god.) Imajući u vidu da prethodna Odluka o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreža) („Sl.list CG“, broj 60/13 i 06/15) nije pružila dovoljno dobre rezultate da odgovori izazovima u odnosu na prevenciju nepravilnosti i prevara koji su uočeni u praksi, u cilju dodatnog poboljšanja sistema za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije, pravovremene reakcije i donošenja korektivnih mjera, predložena je izmjena i dopune odluke, radi efikasnijeg rada AFCOS mreže. Nakon toga, Vlada Crne Gore, na sjednici od 30. marta 2023. godine, donijela je Rješenje o imenovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS) mreže) – („Sl. list CG“, broj 38/23, od 5.aprila 2023 god.), u čijem su sastavu predstavnici Ministarstva finansija, pravde, evropskih poslova, unutrašnjih poslova, ali i

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Uprave policije, Uprave prihoda i carina, Revizorskog tijela, Državnog tužilaštva i Agencije za sprječavanje korupcije. U skladu sa obavezama definisanim u Odluci i Pravilniku o radu AFCOS mreže, AFCOS kancelarija ima obavezu izvještavanja Vlade Crne Gore o radu AFCOS mreže. S tim u vezi, AFCOS mreža je donijela na svojoj prvoj sjednici/sastanku Pravilnik o radu, kojim se bliže uređuje organizacija, način rada i druga pitanja koja su od značaja za rad AFCOS mreže. Ukupno su održana dva sastanka AFCOS mreže, na kome su razmatrane i pojašnjene uloge svakog učesnika u okviru AFCOS mreže, ali i obaveze, zatim tekuće aktivnosti iz nadležnosti i dogovoreni budući koraci u oblasti zaštite finansijskih interesa EU.

- 5) Vlada Crne Gore na sjednici od 12. jula 2023. godine usvojila Uredbu o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA), („Sl. list CG”, broj 77/23, od 28.jula 2023 godine). Ovom Uredbom definisane su obaveze i odgovornosti svih aktera u IPA sistemu, pa i u pogledu utvrđivanja i prijavljivanja nepravilnosti i prevara.
- 6) AFCOS kancelarija je u okviru TAIEX-a organizovala u septembru radionicu na temu upravljanja rizicima od nepravilnosti i prevara, gdje su hrvatski eksperti prezentovali Metodologiju koju je izradila Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF), radi izrade systemske analize rizika u oblasti sprječavanja prevara i upravljanje nepravilnostima, koju je neophodno izraditi u narednom vremenskom periodu, i koja će predstavljati bazu za izradu naredne Strategije.
- 7) Crna Gora je bila domaćin ovogodišnjeg (11-13.09.2023.) AFCOS seminara za sve zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU, u Budvi, u organizaciji Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF). Riječ je godišnjem skupu koji okuplja predstavnike institucija AFCOS sistema, a na marginama seminara, generalni direktor OLAF-a, sa saradnicima, i državni sekretar Ministarstva finansija, sa predstavnicima AFCOS kancelarije, održali su bilateralni sastanak. Tom prilikom predstavnici OLAF-a su istaknuli zadovoljstvo zbog saradnje sa AFCOS institucijama, u okviru kontrole na licu mjesta, prilikom dolaska OLAF-ih istražitelja na teritoriji Crne Gore. Razmatrani su i modaliteti unaprijedjenja partnerstva i dalji zajednički projekti i aktivnosti.
- 8) Tehnički problemi izazvani cyber napadom usloveli su neadekvatno ažuriranje sertifikata koje dodjeljuje OLAFa svojim korisnicima, pa samim tim otežano je i prijavljivanje slučajeva kroz softver IMS. Samim tim, do juna 2023.godine prijavljena su 2 nova slučaja nepravilnosti. Kada su prevaziđeni problemi izazvani cyber napadom AFCOS je zatražio od OLAF-a ponovno slanje ažuriranih sertifikata, koji su ponovo instalirani korisnicima IMS-a, i u oktobru 2023. godine je prijavljeno 8 novih slučajeva koji su poslali OLAF-u putem kroz IMS. Svi navedeni slučajevi nepravilnosti podpadaju pod kategoriju nepravilnosti bez sumnje na prevaru (utvrđeni neprihvatljivi troškovi prilikom implementacije i sredstva će biti vraćena kroz proceduru povraćaja) osim kod jednog slučaja koji je klasifikovan kao sumnja na prevaru (riječ je o slučaju CFCU-a, projekat „Grant scheme for supporting the implementation of Smart Specialisation Strategy through projects“). Prilikom provjere evaluacionog izvještaja koji je CFCU-u podnio korisnik projekta utvrđen je potencijalni konflikt interesa. Naime, u prvorangiranoj prijavi br. 19 (stavljene na listu privremeno odabranih prijavi), čiji je vodeći podnosilac Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju Univerziteta u Donjoj Gorici (FFTFSE-UDG), kopodnosilac NVO „Za napredak Zagarača“ je osumnjičen da je direktno povezana sa višim programskim službenikom (SPO), generalnom direktorkom Direkcije za evropske integracije i fondove EU u Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma, gđom Ivanom Janković Mijanović. Tačnije, gospođa Janković Mijanović je i ranije bila prisutna u crnogorskim medijima (novinski članci u prilogu ovog zaključka), pri čemu je predstavljala predmetnu NVO. Dodatno, kako je utvrđeno u daljoj verifikaciji prateće dokumentacije, koja je dostavljena uz potpuni formular za prijavu (odjeljak 2.2.5 Potpune prijave, Smernice za podnosioc

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

prijava), CFCU napominje da je statut NVO „Za napredak Zagarača“ potpisuje Zoran Janković, navodno jedan od najbližih članova porodice SPO u Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma (otac Ivane Janković Mijanović). Ovaj slučaj je, kao što je navedeno, prijavljen putem IMS-a u oktobru 2023. godine a, u skladu sa Smjernicama za upravljanje nepravilnostima i Priručnikom o procedurama, informacija je poslata VDT-u na dalje odlučivanje. Informaciju VDT-u šalje Implementaciona agencija (u ovom slučaju CFCU) i o tome obavještava AFCOS kancelariju. Ovaj slučaj će se dalje pratiti. Takođe, svi ostali slučajevi nepravilnosti se prate i redovno ažuriraju kroz IMS.

5.11. ODJELJENJE ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, MEĐUNARODNU SARADNJU I PROGRAMIRANJE I IMPLEMENTACIJU EU FONDOVA

Odjeljenje za evropske integracije, međunarodnu saradnju i programiranje i implementaciju EU fondova u izvještajnom periodu efikasno i uspješno je realizovalo aktivnosti vezane za programiranje, ugovaranje i praćenje realizacije projekata u nadležnosti Ministarstva finansija i organa nad kojima Ministarstvo vrši nadzor, koji se finansiraju iz sredstava Instrumenta za pretpriступnu podršku (IPA).

Odjeljenje je u 2023. godini, u saradnji sa korisničkim institucijama, kompletiralo Akcioni dokument za akcije u oblasti finansijskih usluga, carine i statistike, koje će biti finansirane iz sredstava IPA 2024. U skladu sa zahtjevom Evropske komisije, uz akcioni dokument pripremljeni su i dostavljeni nacrti tenderske dokumentacije za sve kandidovane projekte, na osnovu čega je od strane EK sprovedena ocjena zrelosti projekata i dobijeno zeleno svjetlo za finansiranje.

U 2023. godini Odjeljenje je pratilo realizaciju projekata u nadležnosti Ministarstva finansija u okviru Godišnjeg akcionog programa IPA-e za Crnu Goru za 2017. godinu i Godišnjeg akcionog programa IPA-e za Crnu Goru za 2018. godinu, što je podrazumijevalo redovnu komunikaciju i blisku saradnju sa korisnicima projekata, ugovaračima, IPA strukturom u cilju obezbjeđivanja blagovremenog rješavanja svih potencijalnih problema i prepreka u realizaciji, učešće u radu upravnih odbora projekata, odobravanje izvještaja o realizaciji projekata, angažmanu eksperata i *outputa* projekata, za sljedeće projekte:

- “Podrška Upravi prihoda i carina (UPC) u implementaciji Sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou” (korisnik: Uprava prihoda i carina). Cilj projekta je implementacija nacionalnog sistema carinskih odluka u IT sistem UPC, što će omogućiti efikasan i djelotvoran elektronski carinski postupak, olakšavanje trgovine i efikasnu naplatu Prihoda
- “Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore u nadogradnji Carinskog informacionog sistema (CIS)” (korisnik: Uprava prihoda i carina). Cilj projekta je nadogradnja CIS za: podršku elektronskog podnošenja deklaracija i popratnih dokumenata; arhivska aplikacija za čuvanje dokumenata; unapređenje Registra upravljanja rizicima i Baze podataka o rizicima; bolje funkcionalnosti za privredu u podršci za elektronsko podnošenje deklaracija
- “Isporuka i ugradnja montažnog Data centra, sa isporukom i montažom opreme – ISO kontejner” (korisnik: Uprava prihoda i carina). Cilj projekta je nabavka mobilnog kontejnera (data centra) u kome bi bili smješteni serveri UPC.
- “Nabavka opreme za sprovođenje kontrolne funkcije Uprave prihoda i carina” (korisnik: Uprava prihoda i carina). Nabavljeni su: pribor za inspekciju krijumčarene robe, rendgenski prenosni sistem i ručni rendgenski fluorescentni (XRF) analizatori. Očekuje se nabavka ručnih detektora za

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

pronalaženje eksploziva i narkotika “Podrška Upravi prihoda i carina za osiguranje efikasne i efektivne carinske kontrole na granicama,” (korisnik: Uprava prihoda i carina). Projekat je okončan a cilj mu je bio jačanje kapaciteta UPC, posebno u oblasti jačanje borbe protiv krijumčarenja.

U izvještajnom periodu je ostvarivana redovna komunikacija i saradnja s predstavnicima Delegacije Evropske unije, tijelima u okviru IPA strukture, ugovaračima i korisničkim institucijama.

Uspješno je organizovan XVI sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, koji je održan u novembru 2023. godine, u Podgorici. U saradnji s predstavnicima nadležnih institucija, pripremljen je i Evropskoj komisiji u predviđenom roku dostavljen sveobuhvatan materijal koji sadrži informacije o napretku ostvarenom u oblasti javnih finansija, makroekonomske politike, finansijskog sistema, statistike, revizije, i odgovoreno na sva naknadno dostavljena pitanja nadležnih direktorata Evropske komisije.

U dijelu međunarodne saradnje, Odjeljenje je koordiniralo process pristupanja Crne Gore Koaliciji ministara finansija za klimatsku akciju i održavalo redovnu saradnju sa Sekretarijatom Koalicije. Odjeljenje je održavalo redovnu komunikaciju sa predstavnicima Ministarstva finansija Holandije, u cilju realizacije postojećeg aranžmana bilateralne saradnje i pripreme novog.

5.12. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU FONDOVA EU U JAVNOM SEKTORU

I UVODNE NAPOMENE

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru formirano je u skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Odjeljenje ima organizacionu nezavisnost obezbijeđenu Pravilnikom kao i Poveljom unutrašnje revizije kroz direktnu odgovornost Ministru finansija i Nacionalnom službeniku za ovjeravanje (NAO).

Takođe Odjeljenje je prvi put, novom Uredbom o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA), br.77/23 od 20.07. 2023.godine, prepoznato kao dodatni mehanizam kontrole i upravljanja IPA sredstvima.

Odjeljenje obavlja revizije programa/projekata koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz sredstava pretpristupne podrške EU u organima državne uprave koja čine strukturu za samostalno upravljanje pretpristupnim fondovima (tzv.IPA tijela) sa ciljem davanja nezavisnog i objektivnog uvjeravanja o adekvatnosti i efektivnosti sistema upravljanja, upravljanja rizicima i unutrašnjih kontrola. U Odjeljenju su u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđena 4 izvršioca: Rukovodilac, Viši unutrašnji revizor, Stariji unutrašnji revizor i Mlađi unutrašnji revizor.

Trenutna popunjenost Odjeljenja je: Rukovoditeljka, Viša unutrašnja revizorka i Starija unutrašnja revizorka.

Posljednji Nacrt izvještaja sa revizorske misije (revizori EK) sprovedene u crnogorskim IPA tijelima, u dijelu unutrašnje revizije fondova EU u javnom sektoru, akcenat je stavio na jačanje kadrovskih kapaciteta. Analiza opterećenosti poslom (WLA) za 2023. godinu, takođe i procjena za 2024.i 2025.godinu predviđa 5 unutrašnjih revizora koji bi se bavili revizijom fondova EU. Ovo je važna preporuka imajući u vidu da se novom perspektivom IPA III, koja i predstavlja prelaznu fazu ka strukturnim fondovima Evropske unije, stavlja akcenat na jačanje kontrolnih mehanizama.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

II REALIZACIJA STRATEŠKOG PLANA 2023-2025.GODINE

Strateškim planom unutrašnje revizije za period od 2023 - 2025. godine bile su definisane aktivnosti unutrašnje revizije fondova EU u javnom sektoru u planiranom periodu kao i glavni ciljevi: obezbjeđivanje kompetentnog revizorskog tima kao i obavljanje IPA revizija.

Misija unutrašnje revizije u strateškom periodu ogledala se u unaprjeđenju sistema funkcionisanja organizacije (IPA strukture) i njenih ciljeva kroz objektivno uvjeravanje i pružanju savjeta zasnovano na rizicima.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru nastojalo je da razvija znanja i kompetencije revizora, čime se osigurava uloga unutrašnje revizije kao pouzdanog partnera u postizanju ciljeva svih tijela uključenih u indirektno upravljanje IPA sredstvima, što je istovremeno i vizija Odjeljenja.

Strateškim planom je definisano da se utvrđeni ciljevi u strateškom periodu mogu postići kroz odgovarajuće aktivnosti koje su kvantitativno i vremenski određene.

Za postizanje cilja – “Obezbjedivanje kompetentnog revizorskog tima” utvrđene su sljedeće aktivnosti:

- Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta Odjeljenja u skladu sa postojećim usvojenim Pravilnikom o sistematizaciji i organizaciji Ministarstva finansija
- Obučavanje unutrašnjih revizora kako iz oblasti revizije tako iz oblasti IPA fondova
- Sticanje sertifikata unutrašnjih revizora u javnom sektoru

Kroz Akcioni plan detaljnije su razrađene sve tri aktivnosti i dati rokovi za njihovu realizaciju.

Akcioni plan je realizovan u potpunosti, i to:

Aktivnost	Rok za realizaciju	Status
1. Pokretanje procedure popunjavanja slobodnih radnih mjesta u Odjeljenju	I kvartal 2023.godine	Realizovana
2. Izraditi plan obuka i dostaviti na odobrenje rukovodstvu	I kvartal 2023. godine	Realizovana
3. Razviti Program obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta unutrašnje revizije	Prva polovina 2023.godine	Realizovana
4. Sprovođenje Programa obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta unutrašnje revizije	2023.- 2025.godine	Realizovana
5. Obezbijediti sertifikaciju novih revizora	2023.- 2025.godina	Realizovana

Za postizanje cilja – “Obavljanje IPA revizija ” utvrđene su sljedeće aktivnosti:

- Razvijanje planova unutrašnje revizije u skladu sa trenutnim stanjem
- Razvijanje sopstvene metodologije za revizije IPA fondova
- Procjena rizičnih oblasti, tj. tijela u strukturi
- Inteziviranje saradnje sa Upravljačkom strukturom kao preduslov za kvalitetno obavljanje IPA revizija
- Realizovanje pojedinačnih revizija (uz pojedinačnu procjenu rizika na nivou programa i projekata).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Kroz Akcioni plan detaljnije su razrađene sve aktivnosti i dati rokovi za njihovu realizaciju. **Akcioni plan za 2023. godinu je realizovan u većoj mjeri, i to:**

Aktivnost	Rok za realizaciju	Status
1. Uraditi WLA analizu za strateški period	I kvartal 2023.godine	Realizovana
2. Razviti metodologiju za revizije IPA	2023-2024.godina	Nije realizovana
3. Tražiti podršku kroz projekte za izradu specifičnih metodologija	tokom 2023. godine	Nije realizovana
4. Razviti godišnji plan unutrašnje revizije	decembar 2022.- januar 2023.godine	Realizovana
5. Iniciranje sastanka i razmjena informacija sa NAOSO u cilju izbjegavanja preklapanja	januar 2023.godine	Realizovana
6. Iniciranje sastanka i razmjena informacija na nivou strukture u cilju dobijanja informacija i boljeg uvida u samu strukturu, kako bi se na pravi način dodala vrijednost	tokom 2023.godine	Realizovana
7. Realizacija godišnjih planova u strateškom periodu	2023-2025. godine	Djelimično realizovana

III REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZA 2023.GODINU

r.b.	Subjekt revizije	Vrsta revizije	Sprovedena u 2023.godini
1.	NIPAK kancelarija (Ministarstvo evropskih poslova)	Revizija uvjeravanja	Da
2.	Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma	Revizija uvjeravanja	Da
3.	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	Revizija uvjeravanja	Da
4.	Uprava za kapitalne projekte	Revizija uvjeravanja	Da
5.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Revizija uvjeravanja	Da
6.	CBC (Tijelo za prekograničnu saradnju – Ministarstvo evropskih poslova)	Revizija uvjeravanja	Ne (planirana u II kvartalu 2024.godine)

Stepen realizacije preporuka datih u 2023.godini čiji je rok za realizaciju dospio

U 2023.godini data je 21 preporuka za koju je rok dospjeća bila ista godina. Nakon praćenja realizacije istih, utvrđeno je sljedeće: 15 preporuka je u potpunosti sprovedeno, dok je 6 preporuka sprovedeno djelimično i dalje će se pratiti.

Nije bilo preporuka koje su ostale nerealizovane. Za sve sprovedene preporuke revizorima je dostavljen dokaz i nakon uvida u isti nalaz i preporuka su zatvoreni.

Stepen realizacije dospelih preporuka u 2023.godini

IV REALIZACIJA PROGRAMA OBEZBJEĐENJA I UNAPRJEĐENJA KVALITETA

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru je u januaru 2024.godine pripremio i utvrdilo Program unaprjeđenja i obezbjeđenja kvaliteta rada unutrašnje revizije.

U skladu sa ovim Programom, Poglavlje 2.1. – Interna ocjena definisano je:

- Standardom 1311 – Interna ocjenjivanja uključuju:
- stalni nadzor učinaka aktivnosti unutrašnje revizije i
- periodična samocjenjivanja ili ocjenjivanja koja vrše druga lica koja imaju dovoljno poznavanja prakse unutrašnje revizije

U skladu sa Poglavljem 2.1.1. – Stalni nadzor, Rukovoditeljka Odjeljenja je izradila Analizu pokazatelja rada.

Kontrolne liste za pojedinačne revizije (Selektivna ocjena), stalni nadzor od početka do kraja svake revizije, uključujući pregled i potpisivanje svakog radnog dokumenta, kao i slanje Ankete zadovoljstva revidiranom subjektu se planira tokom 2024.godine.

U skladu sa Poglavljem 2.1.2. - Periodična samoocjena od strane Rukovodioca, sprovedena je samoocjena, kao dio interne ocjene, čija je svrha potvrđivanje usklađenosti sa Standardima i Etičkim kodeksom.

5.13. ODJELJENJE - ALIMENTACIONI FOND

I UKUPNO PRIMLJENIH PREDMETA:

- Alimentacioni fond je od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine primio ukupno 69 rješenja centara za socijalni rad u kojima je priznato pravo na privremeno izdržavanje.
- Isplata je izvršena po 21 rješenju centra za socijalni rad koja su pristigla u Alimentacioni fond prije privremene obustave privremenog izdržavanja u ukupnom od 23.159,24 eura.
- Isplata po 48 rješenja centra za socijalni rad nije izvršena zbog retroaktivnog priznavanja prava na privremeno izdržavanje. Ova su rješenja primljena nakon predloženih izmjena Zakona, a predloženim izmjenama Zakona predviđeno je da ova rješenja budu poništena od strane centara za socijalni rad.

II ISPLATA PRIVREMENOG IZDRŽAVANJA

- Isplata privremnog izdržavanja izvršena je po 21 rješenju u toku januara i početkom februara mjeseca u ukupnom od 23.159,24 eura.
- Isplata je vršena sve do trenutka dok Zaštitnik imovinsko pravnih interesa početkom februara tužbama kod Upravnog suda nije osporio retroaktivno priznavanje prava na privremeno izdržavanje koje su u rješenjima priznavali centri za socijalni rad. Upravnom sudu su podnijete dvije tužbe i to: Tužba broj: U br. 1920/23 od 06.02.2023. godin i Tužba broj: U br. 3066/23 od 10.02.2023. godine).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Tužbu broj 3066/23 od 10.02.2023. godine Upravni sud Crne Gore je rješenjem broj U.br 3066/23 od 04.04.2023.godine odbio kao neblagovremenu.
- Po tužbi broj U br. 1920/23 od 06.02.2023. godin, Upravi sud još nije donio odluku.

III NAPLATA PRIVREMENOG IZDRŽAVANJA

- Alimentacioni fond je od 01.01.2023. godine do 30.12.2023. godine donio ukupno 18 rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja, kojim se potražuje iznos od 19.688,04 eura.
- U izvještajnom periodu samo u 1 predmetu naplaćen je dio potraživanja Alimentacionog fonda prema dužniku izdržavanja u iznosu od 211,00 eura, dok u ostalim slučajevima još nije bilo uplata na račun ovog Fonda.
- Od 18 rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja 4 rješenja su poslata Zaštitniku imovinsko pravnih interesa na dalju nadležnost budući da dužnici izdržavanja u ostavljenom roku nijesu izvršili povraćaj sredstava Alimentacionom fondu, dok preostalih 14 rješenja nije poslato Zaštitniku imovinsko pravnih interesa zbog toga što se ovim rješenjima potražuje isplaćeni iznos privremnog izdržavanja, a koji su centri za socijalni rad priznali retroaktivno.
- Takođe u 3 predmeta nijesu donijeta rješenja o povraćaju zbog reaktivne primjene zakona od strane centara za socijalni rad.

IV AKTIVNOSTI ALIMENTACIONOG FONDA PREDUZETE NA RJEŠAVANJU PROBLEMA U VEZI SA RETRAKTIVNOM PRIMJENOM ZAKONA KOJE SU PRETHODILE IZMJENI ZAKONA

Alimentacioni fond je u januaru i februaru mjesecu održao ukupno 5 sastanaka sa predstavnicima Centra za socijalni rad Podgorica, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa Crne Gore, na kojim se pokušalo da se nađe rješenje u vezi sa nepreciznim određenjem zakona u dijelu od kada se priznaje pravo na privremeno izdržavanja. O svim sastancima sačinjeni su zapisnici.

- Prvi sastanak održan je dana 12.01.2023. godine sa predstavnicima Centra za socijalni rad Podgorica
- Drugi sastanak je održan dana 23.01.2023.godine sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- Treći sastanak je održan dana 14.02.2023. godine sa Zaštitnicom imovinsko pravnih interesa Crne Gore;
- Četvrti sastanak je održan dana 28.02.2023.godine sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- Peti sastanak je održan dana 09.03.2023. godine sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zaštitnicom imovinsko pravnih interesa Crne Gore.

V AKTIVNOSTI ALIMENTACIONOG FONDA PREDUZETE NA IZMJENI ZAKONA O PRIVREMENOM IZDRŽAVANJU DJECE

- Ministarstvo finansija, Odjeljenje Alimentacioni fond je iniciralo izmjene člana 8 stav 1 Zakona o privremenom izdržavanju djece i predložilo da se privremeno izdržavanje priznaje od dana podnošenja zahtjeva centru za socijalni rad. Slično zakonsko rješenje imaju i zemlje u okruženju koje su već članice EU (Slovenija i Hrvatska).
- Predložene Izmjene dostavljene su Ženskom klubu poslanika dana 28.03.2023. godine.
- Izmjene su usvojene u Skupštini Crne Gore dana 19 Aprila 2023. godine.
- Dakle, izmjenama zakona se pristupilo da bi se obezbjedila pravilna primjena zakona i da bi se sporne zakonske odredbe upodobile sa ostalim zakonskim odredbama. Zatim da bi se zaštitili roditelji djece da zbog nepreciznosti člana 8 zakona dođu u situaciju da vraćaju isplaćene iznose zbog eventualnih

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

sporova, zatim da bi se zaštitila Budžetska sredstva opredjeljena za ovu namjenu, ali i da bi se obezbjedio sistem naplate isplaćenog iznosa, te na taj način obezbjedila održivost ovog sistema.

VI PREDNOSTI USVOJENIH IZMJENA ZAKONA

- Pravo na privremeno izdržavanje priznaje se od dana podnošenja zahtjeva centru za socijalni rad pa za ubudući period i traje sve dok drugi roditelj u kontinuitetu ne počne redovno da plaća alimentaciju ili do 18 godine života djeteta. Dakle cilj ove izmjene je da se obezbjedi da roditelji počnu da plaćaju djeci u kontinuitetu alimentaciju, a država samo privremeno na sebe preuzima ovu obavezu, što je i sama suština zakona. Dakle kroz izmjene zakona sporni član 8 stav 1 upodobljena sa ostalim članovima zakona sa kojim članovima je bio u koliziji.
- Navedenim zakonskim rješenjem od roditelja koji je dužan da plaća za dijete alimentaciju Alimentacioni fond će potraživati svaki mjesec nakon isplate mjesečni iznosi isplaćenog privremenog izdržavanja sa kamatama, a ne dugove dužnika izdržavanja za određeni prethodni period kao što bi to bio slučaj da se priznaje pravo na privremeno izdržavanje retroaktivno. Ovim bi trebalo da se obezbjedi da roditelji u kontinuitetu počnu sa plaćanjem alimentacije, ali i da se obezbjedi sistem naplate budući da će se potraživati mjesečni iznosi alimentacije koje je isplatio Alimentacioni fond.
- Izmjena zakona nijesu uticale na način da roditelji ne mogu da podnose zahtjeve centrima za socijalni rad budući da je samo obustavljena privremeno isplata ali ne i podnošenje zahtjeva centrima od strane roditelja (do sada je podnijeto centrima za socijalni rad 349 zahtjeva). Imajući u vidu da se pravo na privremeno izdržavanje priznaje od dana podnošenja zahtjeva, roditelji koji su već centrima za socijalni rad podnijeli zahtjeve neće biti oštećeni, jer će njihovoj djeci biti priznato pravo za čitavo ovo vrijeme dok je privremeno obustavljena isplata izdržavanja.
- Rješenja Centara za socijalni rad, po kojima Alimentacioni fond nije izvršio isplatu, a u pitanju je 48 rješenja koja su u međuvremenu pristigla Alimentacionom fondu i u kojima je pravo na privremeno izdržavanje retroaktivno priznato, biće poništena i donijeta nova rješenja u kojima će se pravo na privremeno izdržavanje priznati od dana podnošenja zahtjeva.
- Takođe, jedna od novina izmjene zakona je da će se neplaćanje alimentacije dokazivati rješenjem Javnog izvršitelja, a ne kao do sad bankarskim izvodom. Na ovaj način pravo na privremeno izdržavanje će moći i da ostvare i ona djeca kojim je alimentacija priznata presudama suda, a u kojima je plaćanje alimentacije glasilo na ruke, budući da je do sada bankarskim izvodom bilo teško dokazati neplaćanje alimentacije u tim situacijama. Rješenje javnog izvršitelja, kao dokaz omogućava veću sigurnost prilikom sprovođenja ispitnog postupka kod centara za socijalni rad, a samim tim znači da su prije priznavanja prava na privremeno izdržavanje iscrpljena sva prethodna procesna prava.

VII AKTIVNOSTI ALIMENTACIONOG FONDA KOJE SU PREDUZETE U MEĐUVREMENU DOK PREDLOŽENE IZMJENE NE STUPE NA SNAGU

- 15. marta 2023. godine Ministarstvo finansija potpisalo je Memorandum o saradnji sa Javnim stipendijskim, razvojnim, invalidskim i alimentacionim fondom Republike Slovenije. Memorandum o saradnji predstavlja značajan bilateralni ugovor između dvije zemlje. Razmjena iskustva sa kolegama iz Slovenije omogućila je da unaprijed planiramo kako da prevaziđemo određene prepreke koje mogu eventualno da se pojave u primjeni zakona, imajući u vidu višegodišnje iskustvo Slovenačkog fonda i izazove sa kojima se isti suočavao.
- Alimentacioni fond se u međuvremenu i kadrovski popunio. U Alimentacionom fondu popunjeno je radno mjesto Samostalni savjetnik I, Samostalna savjetnica III i radno mjesto Samostalna referentkinja.
- Pripremljen nacrt Pravilnika o iznosu, načinu i dinami o obezbjeđenja sredstava Alimentacionog fonda.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Pripremljene specifikacije i tehnička dokumentacija za izradu softvera Alimentacionog fonda, koji će omogućiti bržu obradu predmeta i lakši pregled isplaćenih i naplaćenih iznosa privremnog izdržavanja. Očekuje se pokretanje postupka jednostavne nabavke za izradu softvera.

VIII SARADNJA SA MEDIJIMA

Odjeljenje Alimentacioni fondu ima dobru saradnju sa medijima. U izvještajnom periodu alimentacioni fond je u roku od 24 časa odgovarao na postavljena pitanja medija. Takođe, načelnik Alimentacionog fonda učestvovao je u emisijama:

- 1) „Jutarnji program“ televizija Vijesti, dana 05.04.2023. godine ;
- 2) „Naglas“ Radio i televizija Crne Gore, dana 25.04.2023. godine;
- 3) Centralni dnevnik televizija Nova M, dana 27.04. 2023. godine;
- 4) Jutarni program televizija Prvam, dana 26.10.2023. godine.

IX TRANSPARENTNOST RADA ALIMENTACIONOG FONDA

Transparentnost rada Alimentacionog fonda ostvaruje se objavljivanjem mjesečnih izvještaja o radu Alimentacionog fonda na Internet stranici Ministarstva finansija, u skladu sa odredbom člana 30 Zakona o privremenom izdržavanju djece.

5.14. ODJELJENJE ZA BUDŽETSKU INSPEKCIJU

Odjeljenje za budžetsku inspekciju je tokom 2022. godine zaprimila 45 inicijativa za vršenje inspeksijskog nadzora, od čega se na obračun zarada po programu Evropa sad odnosi 27 inicijativa. Od 27 inicijativa za kontrolu obračuna zarada za 10 inicijativa je upućen dopis organizacionoj jedinici za kontrolu obračuna zarada u Ministarstvu finansija, dopis broj : 15-430/22-6361/1 od 19.09.2022, za podatak da li se u navedenim institucijama (Uprava za katastar i državnu imovinu, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, MUP, Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo odbrane - Vojska Crne Gore, Glavni), vršile isplate ispod zakonskom minimuma i po kojem pravnom osnovu. Za inicijativu za Glavni grad Podgorica, koja se odnosi na primjene koeficijenta i obračun u skladu sa njima, potrebno je da se inspeksijski nadzor izvrši na terenu, u tom periodu nije bilo zaposlenih inspektora u Direktoratu, glavna budžetska inspektorka je postavljena 8. jula 2022. godine, a nakon toga nijesu bile izdate službene legitimacije (dobijene su tek krajem septembra 2023. godine).

Inicijative za koje je poslat dopis Ministarstvu finansija imaju status nezavršenog predmeta.

Ostale inicijative su prosljeđene drugim inspekcijama na nadležnost i imaju status završenog predmeta.

U toku 2023. godine zaprimljeno je 8 inicijativa za pokretanje inspeksijskog nadzora. Od toga je 5 predmeta završeno – dostava na nadležnost drugoj inspeksijskom organu ili nadležnoj instituciji.

Nezavršeni predmeti se odnose:

- na inicijativu Stomatološke komore u vezi visine opredijeljenih sredstava iz budžeta.

Ministarstvu zdravlja je upućen zahtjev br 15-702/23-9017/1 od 14.12.2023 sa zahtjevom da nam shodno *Zakonu o zdravstvenoj zaštiti* dostave kompletne izvještaje o izvršenoj kontroli (prethodno dostavljeni izvještaj nije bio potpun, niti je sadržao potpis ovlašćenog i odgovornog lica). Pored toga, traženo je da dostave upućeni Zahtjev za dostavljanje informacija u vezi sa prenesenim poslovima za 2023. i 2024.godinu Stomatološkoj komori i analizu izvještaja o obimu prenesenih poslova, na osnovu koje je dobijen prosjek sredstava po godini, na osnovu kojih je Ministarstvo sačinilo izvještaj o potrebnim

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

sredstvima na godišnjem nivou za Stomatološku komoru. Navedana dokumentacija nije dostavljena do datuma sačinjavanja ovog izvještaja.

- na inicijativu pokrenutu od strane Sindikata Agencije za sprječavanje korupcije, u vezi isplata varijabilnog dijela zarade, kao i ostalih isplata, menadžmentu Agencije za sprječavanje korupcije.

Agenciji za sprječavanje korupcije upućena su dva dopisa koja se odnose na zahtjev za dostavu tražene dokumentacije.

- na inicijativu za obračun zarade po osnovu bolovanja u Fondu za zdravstvenu zaštitu. Dostavljena je dokumentacija na zahtjev inspektora. Kontrola obračuna je u toku.

Statistički podaci:

Od ukupno 53 zaprimljena predmeta, 49 predmeta se odnosilo na primjenu Zakona o zaradama u javnom sektoru.

U prethodnom periodu nije zaprimljen nalog ili inicijativa od strane za pokretanje inspekcijskog nadzora od strane prethodnog ministra.

Broj predmeta koji se odnose na lokalne uprave – 7 predmeta (Opština Pljevlja 1, Plav 1, Andrijevića 2 i Glavni grad Podgorica 1, Vatrogasna jedinica, Budva, Služba zaštite i spašavanja, Opština Budva). Predmeti se odnose na primjenu Zakona o zaradama u javnom sektoru.

Broj predmeta koji se odnosi na institucije – 39 predmeta:

- Skupština Crne Gore,
- Uprava za katastar i državnu imovinu, Podgorica
- Ministarstvo unutrašnjih poslova,
- Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Podgorica
- Uprava za šume Pljevlja, PJ Nikšić
- Osnovni sud, Nikšić
- Uprava za sport i mlade
- Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Podgorica
- Uprava prihoda i carina, Podgorica
- Uprava javnih radova CG, Podgorica
- Ministarstvo odbrane, Vojska CG
- Zavod za zapošljavanje Crne Gore
- Ministarstvo ekonomije
- JZU Herceg Novi
- Stomatološka komora Crne Gore

Broj predmeta koji se odnosi na fondove, agencije, privredna društva u većinskom državnom ili opštinskom vlasništvu – 4 predmeta:

- Agencija za zaštitu konkurencije
- Agencija za sprečavanje korupcije
- Fond za zdravstveno osiguranje
- Skijališta Crne Gore Crne Gore

Ostale aktivnosti i izvještaj o tehničkoj opremljenosti:

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U maju 2022. godine, formirana je Radna grupa za izradu Strategije razvoja budžetske inspekcije. Održana su dva sastanka Radne grupe, te nakon usvajanja Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Radna grupa je prestala da postoji.

Od strane budžetske inspekcije je bilo više inicijativa u vezi:

1. Izmjena i dopuna Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama, kao i predlozi izmjene i dopune Pravilnika o načinu uspostavljanja sistema za otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na prevare u javnom sektoru, sa pratećim priložima, dostavljeno u julu 2022.godine, mejlom. Nije dobijena povratna informacija o predlozima.
2. Izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u dijelu metodologije rada budžetskih inspektora i u cilju stvaranja pravnog osnova radi izrade podzakonskih akata, više puta dostavljano mejlom, te u oktobru 2022.godine i u fizičkoj formi. Nije dobijena povratna informacija.
3. U vezi službenih legitimacija, više puta urgirano, obzirom da je glavna budžetska inspektorka postavljena 8.07.2022.godine.
4. Napominjem da smo računare dobili u julu 2023.godine, do tada smo koristili privatne lap topove, dok se nije desio sajber napad, te je kasnije ta praksa ukinuta. Štampač smo dobili u oktobru 2023.godine, do tada smo koristili usluge privatne kopirnice.
5. Iako je inicijativa krenula još u februaru 2022.godine o studijskoj posjeti Ministarstvu finansija Republike Hrvatske odnosno budžetskoj inspekciji, istu smo realizovali krajem oktobra 2023.godine, a posjetu Ministarstvu finansija Republike Srbije tj Sektoru za budžetsku inspekciju, koja je inicirana u aprilu 2022.godine, zatim u junu 2022.godine, realizovali smo u avgustu 2023.godine.
6. Prvog septembra 2023.godine postavljena je inspektorka I, nakon sprovedenog javnog oglašavanja.

U cilju operacionalizacije centralizovane funkcije budžetske inspekcije, neophodno je sledeće:

1. Izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u dijelu zakonskog omogućavanja **povraćaja u državni budžet sredstava** za koje je utvrđeno da su nenamjenski i/ili nezakonito korišćena od strane korisnika budžeta.
2. Uspostavljanje metodologije rada budžetske inspekcije.
3. Definisane trajanja inspeksijskog nadzora nalogom za pokretanje inspeksijskog nadzora.
4. Definisane dužeg roka za izradu Zapisnika.
5. Izmjena Zakona o državnim službenicima i namještenicima u dijelu načina zapošljavanja budžetskih inspektora (na neodređeno vrijeme, a da se ne postavljaju na mandat od 5 godina kao što je sada Zakonom određeno). Uslijed ovog je evidentno smanjeno interesovanje kadrova za inspeksijske poslove, jer nakon 5 godina ponavlja se postupak oglašavanja te opšteg i posebnog testiranja.
6. Specijalizovane obuke sa ovlašćenim institucijama koje realizuju obuke (Institut sertifikovanih računovođa, Institut računovođa i revizora, Uprava za ljudske resurse, Fakulteti).
7. Mogućnost radnog angažovanja kadrova sa iskustvom u vršenju inspeksijskog nadzora kroz stimulaciju na osnovnu zaradu - **dodatak na osnovnu zaradu u visini od 45% za poslove inspeksijskog nadzora** (Dodatak za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima član 17. stav 5 Zakon o zaradama u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 016/16 od 08.03.2016, 083/16 od 31.12.2016, 021/17 od 31.03.2017, 042/17 od 30.06.2017, 012/18 od 23.02.2018, 039/18 od 15.06.2018, 042/18 od 29.06.2018, 034/19 od 21.06.2019, 130/21 od 16.12.2021, 146/21 od 31.12.2021, 092/22 od 22.08.2022, 152/22 od 30.12.2022, 152/22 od 30.12.2022).

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

8. In house obuke sa kolegama iz Direktorata za državni budžet – Direkcija za planiranje budžeta države, Odsjek za budžetske procedure i Odsjek za izvršenje kapitalnog budžeta Direkcije za kontrolu kvaliteta, budžetske procedure i izvršenje kapitalnog budžeta, kao i Direktorata državnog trezora.
9. Uvezivanje računara inspektora iz Direkcije za budžetsku inspekciju sa SAP-om, kao i podacima Direktorata za državni budžet.
10. In house obuka sa kolegama iz Direktorata za sistem finansiranja lokalne samouprave i politiku zarada.
11. Tehnička pomoć od strane stranih stručnjaka iz regiona (konkretno Ministarstva finansija Republike Hrvatske) u cilju rada na regulativi koja se odnosi na budžetsku inspekciju, metodologiju rada, podzakonskih akata.

Tabelarni prikaz za 2023. godinu

Ukupan broj zaprimljenih podnesaka	8
Ukupan broj inspeksijskih pregleda	
Ukupan broj utvrđenih nepravilnosti	Po inicijativi Instituta Alternativa, kod svih pravnih lica čiju smo analizu izvršili, utvrđena je nepravilnost odnosno kršenje člana 10 stav 2 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.
Ukupan broj Rješenja	0
Ukupan broj inicijativa koje su dostavljene na dalju nadležnost i postupanje	5
Izrečene novčane kazne po prekršajnim nalozima	0
Broj prekršajnih naloga	0
Broj krivičnih prijava	0
Planirane kontrole na licu mjesta po osnovu inicijative Instituta Alternativa	
Planirani subjekti nadzora: <ol style="list-style-type: none"> 1. 13. jul Plantaže AD Podgorica 2. Institut "Dr Simo Milošević" AD Igalo 3. Hotelska grupa Budvanska rivijera AD Budva 4. Barska plovidba AD Bar 5. Željeznička infrastruktura Crne Gore AD 6. Održavanje željezničkih vozniha sredstava AD Podgorica 7. Radio-difuzni centar DOO Podgorica 8. Businessmontenegro AD Podgorica 9. Crnogorski elektrodistributivni sistem DOO Podgorica 10. Zeta Energy DOO Danilovgrad 11. Fond za zaštitu životne sredine DOO 12. PIO DOO Ulcinj 13. Berza električne energije DOO Podgorica 14. Turistički centar Durmitor DOO Žabljak 15. ToMontenegro DOO Podgorica 16. Univerzitetski sportsko-kulturni centar DOO Podgorica 17. Fond za inovacije Crne Gore DOO Podgorica 18. EPCG-Solar-gradnja DOO Nikšić 19. Montenegroturist AD Budva 20. DOO "Komunalno" Andrijevića 21. DOO "Park prirode Komovi" Andrijevića 22. DOO "Sportski centar" Berane 23. DOO "Komunalno" Berane 	<p>Od 1-66- kontrola primjene člana 10 Zakona o zaradama u javnom sektoru (pravna lica iz člana 2 stav 1 tač. 3, 5 i 6 ovog zakona, koja su u prethodnoj godini ostvarila gubitak u poslovanju dužna su da smanje ukupan fond zarada za 10% u prvoj godini i dodatno 5% u narednoj kalendarskoj godini).</p> <p>Na osnovu javno raspoloživih podataka, utvrđeno je da su sva navedena pravna lica prekršila član 10 Zakona o zaradama u javnom sektoru.</p> <p>Poslat dopis na ruke ministru za pokretanje inspeksijskog nadzora broj 15-430/23-6713/1 od 06. 09.2023.godine</p> <p>Nije postupljeno po inicijativi.</p>

Izvjestaj o radu i stanju u upravnim oblastima

<p>24. DOO "Agencija za izgradnju i razvoj" - Berane 25. DOO "Benergo" Berane 26. DOO "Parking servis" Berane 27. "Lokalni javni emiter Radio Berane" DOO Berane 28.. DOO "Regionalni biznis centar" - Berane 29. DOO "Komunalno - Lim" Bijelo Polje 30. DOO Vodovod "Bistrica" Bijelo Polje 31. DOO "Parking servis" Bijelo Polje 32. Lokalni javni radio-difuzni servis "Radio Bijelo Polje" 33. Aquapark DOO Budva 34. DOO "Mediteran reklame" Budva 35. DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva 36. DOO "Komunalno" - Budva 37. DOO "Mediteranski sportski centar" Budva 38. DOO "Sportski centar Cetinje" Cetinje 39. DOO "Vodovod i kanalizacija - Cetinje" Cetinje 40. Agencija za razvoj i podršku poslovanju DOO Cetinje 41. DOO za uzgoj, zaštitu, lov divljači i riba - Danilovgrad 42. DOO "Komunalno" Danilovgrad 43. DOO "Komunalne djelatnosti" - Gusinje 44. "Parking servis Herceg Novi" DOO Herceg Novi 45. "Sportski centar Igalo" DOO Herceg Novi 46. DOO "Društvo za izgradnju vodovodne i kanalizacione infrastrukture u Opštini Herceg Novi" 47. "Agencija za razvoj i zaštitu Orjena" DOO Herceg Novi 48. Javni radio difuzni servis "Radio televizija Herceg Novi" DOO Herceg Novi 49. Lokalni javni emiter "Radio - Kotor" DOO Kotor 50. Luka Kotor AD za usluge u međunarodnom pomorskom saobraćaju Kotor 51. DOO "Vodovod i kanalizacija Kotor" Kotor 52. DOO "Vodovod i kanalizacija" Nikšić 53. DOO "Parking servis Nikšić" Nikšić 54. AD "Tehno baza" Nikšić 55. DOO "Komunalna djelatnost" Petnjica 56. DOO "Komunalne usluge" Pljevlja 57. Lokalni javni emiter Radio televizija Pljevlja DOO Pljevlja 58. AD "Fudbalski klub Budućnost" Podgorica 59. AD "Plodovi Crne Gore" Podgorica 60. DOO "Komunalno" Rožaje 61. DOO "Sportski centar" Rožaje 62. DOO Park prirode "Gradišnica i Komarnica" Šavnik 63. DOO "Pijace/Tregu" TUZI 64. DOO "Vodovod i kanalizacija" Ulcinj 65. DOO Lokalni javni emiter "Radio televizija Ulcinj" Ulcinj 66. JP za uzgoj i zaštitu divljači Ulcinj 67. Fond za zdravstveno osiguranje</p>	<p>67. Kontrola obračuna zarada</p>
<p>Predmeti u radu :</p> <p>1. Inicijativa Stomatološke komore - analiza pribavljene dokumentacije 2. Agencija za sprečavanje korupcije - isplata varijabilnog dijela zarade - traženo mišljenje na Odluku</p>	<p>Analiza pribavljene dokumentacije</p> <p>Analiza pribavljene dokumentacije</p>

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

5.15. KABINET MINISTRA FINANSIJA

Odlukom o izboru predsjednika i članova 44. Vlade Crne Gore za ministra finansija biran je Novica Vuković, koji ovu funkciju obavlja od 31.10.2023. godine. Prethodno je, do izbora 44. Vlade Crne Gore, Ministarstvom finansija rukovodio ministar, mr Aleksandar Damjanović.

Imajući u vidu važnost otvorene i stalne saradnje sa međunarodnom zajednicom, uz čiju podršku su realizovani projekti koji su od ključne važnosti za razvoj Crne Gore, ministar finansija je ostvario konstruktivne kontakte sa predstavnicima međunarodne zajednice.

Ministar finansija je sa saradnicima realizovao brojne bilateralne i multilateralne susrete i radne sastanke, te učestvovao u različitim događajima, konferencijama i sastancima u zemlji i inostranstvu. Ostvarena je intenzivna saradnja sa relevantnim institucijama i tijelima, kao i komunikacija sa predstavnicima medija.

5.16. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE I UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

Služba za opšte poslove i upravljanje ljudskim resursima kroz svakodnevne aktivnosti i redovne radne zadatke obavlja poslove koji se odnose na izradu rješenja o raznim vrstama pomoći, raspoređivanje službenika po raznim osnovama u skladu sa propisima o radu, ocjenjivanje službenika i lica iz kategorije visoko – rukovodnog kadra, rješenja o godišnjim odmorima, rješenja o plaćenom i neplaćenom odsustvu itd.

Takođe, ova Služba je radila na izradi akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, izradi Kadrovskega plana, pripremi Plana integriteta, vođenju centralne kadrovske evidencije, sprovođenju konkursa i oglasa za potrebe Ministarstva, zatim poslovi iz nadležnosti Pisarnice (prijem i zavođenje akata) i ostale redovne aktivnosti iz djelokruga rada Ministarstva i ove Službe.

Na osnovu člana člana 59 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave²² na predlog ministra finansija, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj u decembru 2023. godine utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Ovim pravilnikom su formirane 22 organizacione jedinice.

5.17. SLUŽBA ZA MATERIJALNO - FINANSIJSKE, RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

U izvještajnom periodu u okviru Službe za materijalno – finansijske računovodstvene poslove i javne nabavke, obavljali su se tekući poslovi kao što su: interno računovodstvo i nadzor nad izvršenjem budžeta Ministarstva finansija, praćenje utrošaka finansijskih sredstava koji se godišnjim zakonom o budžetu opredjeljuju za rad Ministarstva, kao i praćenje propisa iz oblasti računovodstva i finansija.

Takođe, u ovoj Službi u izvještajnom periodu obavljali su se poslovi u vezi planiranja javnih nabavki roba, radova i usluga, kao i sprovođenje postupaka za realizaciju istih, a koji su propisani Zakonom o javnim nabavkama²³, osim javnih nabavki koje, shodno Uredbi o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki²⁴, sprovodi Uprava za katastar i državnu imovinu.

Ministarstvo finansija je pripremio i usvojilo *Plan javnih nabavki za 2023. godinu*, koji je objavljen na portalu nadležnog organa za javne nabavke dana 30.1.2023. godine, uz prethodno dobijenu saglasnost od strane Direktorata za državni budžet. Procijenjena vrijednost Plana sa PDV-om iznosila je 1.397.691,13 €, za 22 stavke ukupno.

²² "Službeni list" br. 98/23, 102/23 i 113/23

²³ "Službeni list CG" br. 74/19, 3/23 i 11/23

²⁴ "Službeni list CG" br. 69/20, 105/20, 139/22 i 29/23

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U toku 2023. godine Plan javnih nabavki se mijenjao jednom. Nakon izmjene Plan je iznosio 2.636.731,13 €, za ukupno 24 stavke.

U toku 2023. godine sprovedeno je 7 otvorenih postupaka (od kojih je jedan poništen), 7 jednostavnih nabavki i 266 nabavki realizovanih direktnim dogovorom između ponuđača i naručioca.

U skladu sa zakonskim odredbama i rokovima, Službenici za javne nabavke pripremili su *Izveštaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima za 2022. godinu* – koji je potpisan od strane ovlašćenog lica Ministarstva i dostavljen nadležnom organu za javne nabavke – Direktoratu za politiku javnih nabavki. Izveštaj sadrži sve relevantne informacije vezane za javne nabavke.

5.18. SLUŽBA ZA ODOSE SA JAVNOŠĆU

Imperativ Ministarstva finansija jeste odgovorno, otvoreno i transparentno informisanje javnosti. Kako bi građani bili pravovremeno i tačno informisani o aktivnostima Ministarstva, a mediji ažurno dobili tražene informacije uvažavajući pravo javnosti da zna, Ministarstvo finansija kreiralo je pristupačan, jasan i informativan sadržaj koristeći više kanala komunikacije. Pored tradicionalnih kanala komunikacije poput saopštenja za javnost, redovnih odgovora na upite medija i blagovremenih najava različitih aktivnosti, unaprijeđen je sadržaj na web stranici: www.gov.me/mif.

5.19. SLUŽBA ZA IT PODRŠKU

Služba za IT podršku je tokom 2023. godine imala povećan obim posla zbog serije organizovanih cyber napada na informatičku infrastrukturu Crne Gore. S tim u vezi, službenici ove Službe su, uz podršku i stalnu komunikaciju sa administratorima iz Ministarstva javne uprave, izvršili reinstalaciju preostalih računara u Ministarstvu, kao i instalaciju novih, backup-ovanje podataka, kao i sve ostale radnje koje su bile neophodne kako bi se obezbijedilo nesmetano obavljanje posla u svim organizacionim jedinicama Ministarstva.

Pripremljen je Plan kontinuiteta poslovanja čiji je primarni cilj konstantna zaštita zaposlenih, servisa i imovine i kojim je propisana procedura postupanja u slučaju smetnji u svakodnevnom obavljanju posla.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

6. PODACI IZ FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA MINISTARSTVA FINANSIJA ZA 2023. GODINU

Zakonom o budžetu za 2023. godinu, za finansiranje Ministarstva finansija, opredijeljena su sredstva u iznosu od 549.137.105,83€.

Organizacioni kod: MINISTARSTVO FINANSIJA

IZVEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA III

Obrazac 3

Godina

2023

Period

01 – 12

r. b.	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	Izvršenje	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI	549.137.105,83	528.289.140,00	506.528.171,57
1.1	Opšti prihodi	543.075.843,32	490.736.655,86	485.929.335,69
1.2	Namjenski prihodi			
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije	6.061.258,51	6.553.573,01	13.380.425,17
1.5	Pozajmice i krediti	4,00	30.998.911,13	7.218.410,71
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	549.137.105,83	528.289.140,00	506.528.171,57
2	IZDACI	549.137.105,83	528.289.140,00	506.528.171,57
2.1	Tekući izdaci	126.005.746,25	110.946.310,44	142.903.079,47
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	4.569.835,30	7.343.425,26	3.933.837,12
2.1.2	Ostala lična primanja	755.940,19	444.949,38	540.783,79
2.1.3	Rashodi za materijal	212.556,62	99.975,92	73.288,68
2.1.4	Rashodi za usluge	13.009.069,12	9.334.827,06	12.849.402,26
2.1.5	Tekuće održavanje	40.750,00	31.254,63	15.312,59
2.1.6	Kamate	104.850.000,00	91.829.774,83	124.311.678,17
2.1.7	Renta	1,00	2.096,42	
2.1.8	Subvencije		786.184,81	
2.1.9	Ostali izdaci	2.567.594,02	1.073.822,13	1.178.776,76
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu	104.776,00	45.384.484,59	4.590,00
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite		45.383.224,59	
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove	104.776,00	1.260,00	4.590,00
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	27.349.499,24	29.966.300,83	31.796.103,00
2.4.	Kapitalni izdaci	2.668.042,31	1.868.287,80	2.181.029,69
2.5.	Pozajmice i krediti	6,00	21.027.872,74	5.852.185,67
2.6.	Otplata dugova	345.629.381,50	294.140.154,35	305.523.264,53
2.7.	Rezerve	47.379.654,53	24.955.729,25	18.267.919,31
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 + 2.6 + 2.7)	549.137.105,83	528.289.140,00	506.528.171,57

7. PREDLOG MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE

Glavni strateški cilj ekonomske politike Crne Gore je: "ostvarenje pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana". U srednjem roku, mjere ekonomske politike biće usmjerene na:

- diversifikaciju ekonomske aktivnosti i povećanje konkurentnosti privrede;
- jačanje otpornosti crnogorske ekonomije na eksterne šokove;
- obezbjeđivanje makroekonomske i fiskalne stabilnosti;
- unapređenje poslovnog ambijenta
- pokretanje snažnog investicionog ciklusa.

Perspektive ekonomskog rasta u srednjem roku podržane su prioritetima ka ispunjavanju EU agende u procesu pristupanja Crne Gore. U tom smislu, posebnu važnost ima nova inicijativa Evropske unije pod nazivom - Novi plan rasta za Zapadni Balkan u ubrzanju procesa proširenja i ekonomskog rasta. Jasna posvećenost država regiona sprovođenju reformi, praćena spremnošću EU da pomogne u ključnim oblastima i da poveća finansiranje projekata, doprinijeće ostvarivanju dugoročnih i održivih rezultata, daljoj transformaciji i razvoju regiona i ubrzati njegovu integraciju u EU.

Ministarstvo će, u narednom periodu, nastaviti aktivnosti u cilju unaprijeđenja stanja u upravnoj oblasti, u skladu sa projektovanim ciljevima i očekivanjima.

Jačanje mehanizama za upravljanje javnim investicijama jedna je od prioriternih aktivnosti Ministarstva finansija, kojoj smo posebno usmjereni od uspostavljanja nove Vlade, kroz niz aktivnosti: osnivanje Savjeta za javne investicije, na čijem čelu će biti predsjednik Vlade Crne Gore, uz učešće resornih ministara i ključnih institucija u realizaciji kapitalnih projekata i uspostavljanje procedura na faznoj izradi informacionog sistema za upravljanjem javnim investicijama, koji će biti sastavni dio već postojeće systemske aplikacije za upravljanje budžetom (BMIS) u okviru koje će biti uspostavljen Registar javnih investicija, koji će imati nekoliko podregistara.

Takođe, s ciljem obezbjeđivanja poštenih, konkurentnih, transparentnih i finansijski odgovornih javnih nabavki, planira se uvođenje dodatnih kontrolnih mehanizama, jačanje sistema elektronskih javnih nabavki, uvezivanje sistema e-nabavki sa elektronskim sistemima Agencije za sprječavanje korupcije i Agencije za zaštitu konkurencije, kao i sistemom Ministarstva pravde.

Setom reformskih mjera u oblasti poreske politike i jačanjem kapaciteta Poreske uprave, planira se unaprijeđenje regulatornog okvira i otklanjanje prepreka u razvoju privatnog sektora i privrede u cjelini. Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog i carinskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Poreske uprave i Uprave carina. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Imajući u vidu rastuće pritiske na javne finansije, koji se primarno odnose na otplatu duga u iznosu od 1,1 milijardu eura po izdatim obveznicama u 2019. i 2020. godini, sprovođenje dodatnih mjera fiskalne konsolidacije i stvaranje značajne fiskalne rezerve biće imperativ u narednom periodu. U tom kontekstu, potencijal na prihodnoj strani budžeta prepoznat je u širenju poreskog obuhvata, suzbijanju sive ekonomije, uređenju oblasti igara na sreću, ali i efikasnijem uređenju turističke industrije. Na rashodnoj strani, pored racionalizacije neproaktivne potrošnje, fokus je potrebno usmjeriti ka reformi sistema socijalne zaštite, odnosno finansiranja zdravstvenog sistema, socijalnih davanja i penzijskog sistema, ali i reformu javne uprave.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

8. IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE PRIHODA I CARINA²⁵

Shodno *Instrukciji o načinu i postupku vršenja nadzora zakonitosti i cjelishodnosti rada državne Uprave* ("Sl.list Crne Gore br 78/18), a polazeći od Zakonom definisanih zadataka Uprave prihoda i carina, kao i drugih zadataka utvrđenih poreskim i carinskim propisima, prezentuju se kvantitativni i kvalitativni pokazatelji poslovanja za **2023. godinu**.

➤ Podaci o realizaciji plana naplate potraživanja za 2023. godinu

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog i carinskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Uprave prihoda i carina. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Tabelarni pregled bruto naplate prihoda za 2023. godinu

Ukupno ostvarena naplata	2022.godina (A)	2023.godina (B)	Apsolutno odstupanje (B-A)	% (B/A)
a) Po osnovu poreskih obaveza	1.125.146.365,3	1.418.959.827,92	293.813.462,60	126,11
b) Po osnovu carinskog duga	999.682.539,78	1.178.100.488,23	178.417.948,45	117,85
Svega:	2.124.828.905,08	2.597.060.316,15	472.231.411,07	122,22

Ukupno ostvarena bruto naplata za 2023. godinu iznosi **2.597.060.316,15€**, pri čemu je po osnovu **poreskih obaveza** naplaćeno **1.418.959.827,92€**, dok naplata po osnovu **carinskog duga** iznosi **1.178.100.488,23€**, što predstavlja porast u odnosu na 2022. godinu za **22,22%**.

a) Ukupno ostvarena naplata po osnovu poreza i doprinosa za 2023. godinu

Ukupno ostvarena naplata	Plan 2023. (A)	Ostvarena naplata 2022. (B)	Ostvarena naplata 2023. (C)	Apsolutno odstupanje (C-B)	% 2023/2022
1. Porez na dobit pravnih lica	121.648.421,17	90.335.374,32	152.621.034,64	62.285.660,32	168,95
2. Porez na dohodak građana	145.235.151,88	154.834.916,72	170.634.852,18	15.799.935,46	110,20
3. Porez na dodatu vrijednost	345.366.571,16	317.929.112,96	400.834.108,22	82.904.995,26	126,08
4. Koncesije	43.768.099,24	43.673.089,88	59.934.466,90	16.261.377,02	137,23
5. Porez na promet nepokretnosti	22.041.511,26	29.388.681,69	31.643.944,10	2.255.262,41	107,67
6. Ostali rep. prih. porez na prom, kazne	20.952.231,54	20.931.300,24	22.633.498,91	1.702.198,67	108,13
UKUPNO POREZI	699.011.986,25	657.092.475,81	838.301.904,95	181.209.429,14	127,58
Doprinosi republičkog fonda PIO	440.137.033,14	409.429.798,27	530.950.354,36	121.520.556,09	129,68
Doprinosi republičkog fonda za zdrav.osig.	1.269.885,65	26.511.182,70	7.249.545,25	-19.261.637,45	27,35
Doprinosi zavoda za zapošlj. Crne Gore	31.288.516,15	28.444.105,59	37.628.197,00	9.184.091,41	132,29
Doprinosi republičkog fonda rada	3.937.811,98	3.663.080,91	4.818.466,89	1.155.385,98	131,54
UKUPNO DOPRINOSI	476.633.246,92	468.048.167,47	580.646.563,50	112.598.396,03	124,06
Posebne takse	5.990,98	5.722,04	11.359,47	5.637,43	198,52
UKUPNO (porezi+doprinosi+takse)	1.175.651.224,15	1.125.146.365,3	1.418.959.827,92	293.813.462,60	126,11

²⁵ Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", broj 113/23), umjesto dotadašnje Uprave prihoda i carina, formirana su dva organa uprave - Poreska uprava i Uprava carina. Uredba se primjenjuje od 1.1.2024. godine.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Prema strukturi naplaćenih prihoda ostvarena je naplata poreza na dodatu vrijednost sa iznosom od **400,8 mil €**, što je odnosu na planirani iznos više za **55 mil € (ili 16%)** a u odnosu na prošlu godinu više za **82 mili € (ili 26%)**.

Po osnovu poreza na dobit pravnih lica naplaćeno je **152,6 mil €**, i veća je za **62 mil € (ili 69%)** u odnosu na prošlu godinu, dok u odnosu na plan naplata veća za **30 mil € (ili 25%)**.

Naplata poreza na promet nepokretnosti iznosila je **31,6 mil €** što je u odnosu na prošlu godinu više za **2,2 mili € (ili 8%)**, dok je u odnosu na plan naplata povećana za **9,6 mi € (ili 43%)**.

Kod koncesionih naknada naplaćeno je **60 mil €** što je u odnosu na prošlu godinu više za **16 mil € (ili 37%)**, dok je u odnosu na plan naplata povećana za **16 mil € (ili 37%)**.

Ostvarena naplata po osnovu poreza na dohodak građana iznosi **170,6 mil €** i veća je za **15,8 mil € (ili 10%)** u odnosu na prošlu godinu, dok je u odnosu na planirani iznos veća za **25,4 mili € (ili 17%)**.

Naplata doprinosa za navedeni period iznosi **580,6 mil €** što je za **112,6 mili € (ili 24%)** više od naplate u prošloj godini, dok je za **104 mil € (ili 22%)** više od planiranog iznosa.

Za vrijeme izvještajnog perioda dostavljena su rješenja od nadležnih organa po osnovu koncesionih naknada i to po osnovu rješenja:

➤ Po osnovu rješenja Uprave za gazdovanje šumama i lovištima izvršeno je evidentiranje obaveza u poreskom knjigovodstvu u iznosu od **15.812.607,02€**, a naplaćeno **13.682.369,98€**.

➤ Po osnovu rješenja Uprave za vode izvršeno je evidentiranje obaveze u poreskom knjigovodstvu po osnovu korišćenja vode u iznosu od **5.321.996,08€**, a naplaćeno je **5.394.652,95€**, dok je po osnovu zaštite voda od zagađivanja evidentirana obaveza u iznosu od **744.916,55**, a naplaćeno je **725.970,95€**.

➤ Po osnovu rješenja Ministarstva kapitalnih investicija o obračunu koncesione naknade za korišćenje hidroenergetskog potencijala izvršeno je evidentiranje obaveze u poreskom knjigovodstvu u iznosu od **1.325.126,41**, a naplaćeno je **1.409.454,20€**.

➤ Po osnovu koncesione naknade za korišćenja mineralnih sirovina za fiksni dio koncesione odrađeno je zaduženje u iznosu od **5.230.005,28€**, po istom osnovu naplaćeno je **5.139.097,80€**.

➤ Lučka Uprava u izvještajnom periodu je dostavila rješenja po osnovu koncesione naknade za korišćenja koncesionog područja i odrađeno je zaduženje u iznosu od **1.284.734,19€** a naplaćeno je **1.139.308,45€**.

➤ Sektor za igre na sreću dostavio je ugovore, aneks ugovore i objave o koncesionoj naknadi za posebne igre na sreću i to: za 952 kladionica /prosjek mjesečni/, za 295 automat klubova /mjesečni prosjek/ koji obavljaju klađenje na 2.957 aparata /mjesečni prosjek/. Zaduzenja po osnovu fiksne koncesione naknade za 2023. godinu iznose **10.333.898,07€** a naplaćeno je po ovom osnovu **13.215.761,68€**. Po osnovu varijabilne koncesione naknade zaduzenje je **9.041.775,71€** a naplaćeno je po istom osnovu **9.095.468,12€**. Za lutrijske igre na sreću odrađeno je i zaduzenje po osnovu nagradnih igara u iznosu od **37.819,82€** a uplaćeno je **43.924,61€**.

➤ Agencija za zaštitu životne sredine dostavljala je rješenja za eko naknade za stvaranje i deponovanje opasnog otpada u izvještajnom periodu odrađena su zaduzenja u iznosu od **549.440,61€** a uplaćeno je u izvještajnom periodu **639.925,01€**, a po osnovu naknade za ispuštanje zagađujućih materija u vazduh zaduzenje je **185.659,73€**, uplaćeno je **110.542,40€**.

b) Pregled naplate carinskih prihoda za 2023. godinu

VRSTA PRIHODA	Ostvareno u 2022.godini (A)	Ostvareno u 2023.godini (B)	Apsolutno odstupanje (B-A)	% (B/A)
PDV pri uvozu	704.106.692,46	793.725.043,69	89.618.351,23	112,73
Akciza	252.551.622,05	329.306.128,68	76.754.506,63	130,39
Carina	40.320.089,29	52.225.989,11	11.905.899,82	129,53
Porez na kafu	2.455.189,84	2.707.512,50	252.322,66	110,28
Ostali prihodi	248.946,14	135.814,25	-113.131,89	54,56

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

BRUTO NAPLATA	999.682.539,78	1.178.100.488,23	178.417.948,45	117,85
<i>Carinski povraćaj sredstava</i>	1.611.385,11	3.786.362,20	2.174.977,09	234,98
<i>Akcizni povraćaj sredstava</i>	6.691.019,54	6.185.228,17	-505.791,37	92,44
NETO NAPLATA	991.380.135,13	1.168.128.897,86	176.748.762,73	117,83

Ukupno ostvarena naplata carinskih prihoda u **2023. godini** iznosila je **1.178.100.488,23€**, što je u odnosu na prethodnu godinu više za **178.417.948,45€** ili **17,85%**.

Izvršeno je **505** rješenja o povraćaju carinskih sredstava u iznosu od **3.786.362,20€** i **1.593** rješenja o povraćaju akciznih sredstava u ukupnom iznosu od **6.185.228,17€** i time ostvarena neto naplata prihoda u iznosu od **1.168.128.897,86€**. U odnosu na procjenu plana, bruto prihodi su veći **122.101.798,48€**, odnosno za **11,56%**.

Prema strukturi naplaćenih prihoda **PDV-a pri uvozu** naplaćen je u iznosu od **793.725.043,69€**, što je više za **89.618.351,23€**, ili **12,73%**, po osnovu akcize naplaćeno je **329.306.128,68€**, što je više za **76.754.506,63€**. Ostvarena naplata po osnovu carine iznosila je **52.225.989,11€** što je više za **11,9 mil. €**, ili **29,53%**, dok je naplata poreza na kafu iznosila **2.707.512,50€**, a ostali prihodi naplaćeni su u iznosu od **135.814,25€**.

c) Pregled naplate akcize po vrstama proizvoda

Bruto prihod od akciza iznose **329.306.128,68€** i veći su za **76.754.506,63€** u odnosu na isti period prethodne godine, odnosno za **30,39%**. U odnosu na procjenu plana, bruto naplata akciza je veća za **50.478.149,20€**, odnosno za **18,10%**.

VRSTA PRIHODA	Ostvareno u 2022.godini (A)	Ostvareno u 2023.godini (B)	Apsolutno odstupanje (B-A)	% (B/A)
<i>Akciza na mineralna ulja i njihove derivate</i>	124.755.565,24	185.227.763,75	60.472.198,51	148,47
<i>Akciza na duvanske proizvode</i>	92.078.532,27	100.231.060,42	8.152.528,15	108,85
<i>Akciza na alkohol i alkoholna pića</i>	19.117.220,30	21.175.074,49	2.057.854,19	110,76
<i>Akciza na gaziranu vodu</i>	10.671.042,86	12.649.968,56	1.978.925,70	118,54
<i>Akciza na proizvode od plastike za jednokratnu upotrebu</i>	1.049.417,58	1.800.607,32	751.189,74	171,58
<i>Akciza na uglj</i>	4.506.813,82	4.834.927,31	328.113,49	107,28
<i>Akciza na proizvode od šećera, kaka i sladoled</i>	0,00	2.595.640,53	2.595.640,53	#DIV/0!
<i>Razlika akcize u trgovačkoj djelatnosti</i>	373.029,98	791.086,30	418.056,32	212,07
BRUTO NAPLATA	252.551.622,05	329.306.128,68	76.754.506,63	130,39
<i>Akcizni povraćaj sredstava</i>	6.691.019,54	6.185.228,17	-505.791,37	92,44
NETO NAPLATA	245.860.602,51	323.120.900,51	77.260.298,00	131,42

Pregled naplate akcize prema nastanku obaveze plaćanja

VRSTA PRIHODA	Ostvareno u 2022.godini (A)	Ostvareno u 2023.godini (B)	% učešća u bruto naplati akcize u 2022.godini	% ostvarenja u odnosu na 2021. (B/A)
<i>Akciza naplaćena u carinskom postupku</i>	67.139.708,67	102.098.414,41	26,58	152,07
<i>Akciza naplaćena po akciznim prijavama</i>	185.411.913,38	227.207.714,27	73,42	122,54
BRUTO NAPLATA	252.551.622,05	329.306.128,68	100,00	130,39

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Inspeksijska kontrola i postupak provjere i utvrđivanja činjenica bitnih za oporezivanje poreskih obveznika i drugih lica, za poslovnu 2023. godinu, bile su osnovne aktivnosti Sektora za operativu u oblasti inspeksijskog nadzora.

- Izrada 56 naloga za postupanje područnim jedinicama;
- Sačinjavanje odgovora po zahtjevima poreskih obveznika (72);
- Sačinjavanje izjašnjenja Zaštitniku imovinsko pravnih odnosa po tužbi poreskog obveznika i sačinjavanje odgovora Zaštitniku ljudskih prava i sloboda (3);
- Dostavljanje dokumentacije i informacija po zahtjevima Uprave policije (103), Specijalnog državnog tužilaštva (42); Osnovnog državnog tužilaštva (5) i Višeg državnog tužilaštva (1);
- Prosljeđene 32 inicijative Upravi policije na dalju nadležnost, kako bi nadležni organ utvrdio da li u radnjama pravnih lica i odgovornih lica u pravnom licu ima elemenata krivičnog djela za koje se gonjenje preuzima po službenoj dužnosti.

➤ Po osnovu **334 zahtjeva za povraćaj/preusmjer PDV kredita** izvršena je analiza 159 poreskih obveznika i predloženo 116 obveznika za kontrolu, a za 43 poreska obveznika je predloženo odlučivanje po zahtjevima za povraćaj PDV kredita bez prethodno izvršenog inspeksijskog nadzora. Inspeksijski nadzor je izvršen kod 11 poreskih obveznika - kod 4 poreska obveznika nijesu utvrđene neprevilnosti, dok su kod 7 obveznika utvrđene nepravilnosti (**63,6%**) u ukupnom iznosu od **139.692,59€**, od čega se na PDV odnosi 128.221,12€.

Ukupan broj izvršenih kontrola **8.498**

➤ U postupku inspeksijskog nadzora, u periodu januar - decembar 2023.godine, izvršeno je **1.090** potpunih kontrola (po svim poreskim oblicima) i **1.473** djelimične kontrole po pojedinim poreskim oblicima.

➤ U periodu toku 2023. godine poreski inspektori su izvršili **1.090** potpunih kontrola što predstavlja **65,15%** planiranog broja kontrola, odnosno **7.324** djelimične kontrole, što predstavlja **99,84%** planiranog broja kontrola.

➤ **Zaštita i bezbjednost**

U izvještajnom periodu od strane carinskih službenika otkriveno je **389** prekršaja. Postupajući po ovim prekršajima izdato je 368 prekršajnih naloga i 50 podnijetih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka pred nadležnim sudom. Ukupan iznos naplaćenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima je **153.129,71€**. Oduzeta je roba u vrijednosti od **2.608.135,8€** za ukupno **210** predmeta, dok je u 17 slučajeva spriječen pokušaj krijumčarenja droge.

Inicirano je **13** krivičnih prijava. Prekinuto je 67 carinskih postupka po osnovu sumnje u povredu prava intelektualne svojine i privremeno je zadržana roba u količini od **94.780** komada (odjeća, torbe, obuća, sportska obuća, nakit i dr). Donijeto je 166 rješenja kojima su usvojeni zahtjevi za preduzimanje carinskih mjera za zaštitu prava intelektualne svojine.

➤ **Integritet i etika**

U toku 2023. Odjeljenje za unutrašnju kontrolu sprovelo je povratnu kontrolu realizacije naloženih mjera po izvještajima Odjeljenja za unutrašnju kontrolu u svim Područnim jedinicama i pripadajućim ekspoziturama. Nije bilo pritužbi na rad i postupanje službenika Uprave prihoda i carina.

Sprovedeno je 95 unutrašnjih kontrola pravilnog sprovođenja propisa, zakonitosti, blagovremenosti, odgovornosti i efikasnosti sprovođenja propisanih postupaka i procedura rada zaposlenih. Sprovedenim kontrolama utvrđeno je činjenično stanje i predložene mjere za unapređenje rada i otklanjanja nepravilnosti, kroz donijete izvještaje o unutrašnjoj kontroli.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

9. IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA IGRE NA SREĆU

I PRIHODI OD IGARA NA SREĆU I NAGRADNIH IGARA

1.1 PRIHODI OD IGARA NA SREĆU I NAGRADNIH IGARA ZA 2023. GODINU PO MJESECIMA

Ukupan prihod²⁶ od igara na sreću i nagradnih igara u 2023. godini, po osnovu koncesionih naknada je iznosio **22,352,550.69 €**. U tabeli br. 1 je prikaz prihoda po mjesecima.

2023. GODINA	KLADIONIČKE IGRE	AUTOMAT KLUBOVI	KAZINA	JEDNOKRATNA NAKNADA ZA KAZINO	INTERNET KLAĐENJE	NAGRADNE IGRE	TOMBOLA ZATVORENOG TIPRA	Σ
JANUAR	689,560.58	308,440.27	196,728.82		110,000.00	277.55	428.49	1,305,435.71
FEBRUAR	826,157.52	443,224.76	124,628.83		140,000.00	3,033.62	313.66	1,537,358.39
MART	724,644.52	296,302.50	165,617.69		140,000.00	4,789.52	447.71	1,331,801.94
APRIL	615,468.66	316,527.34	116,280.95		130,000.00	243.21	598.73	1,179,118.89
MAJ	899,542.64	389,819.78	164,240.32		149,354.82	701.60	460.58	1,604,119.74
JUN	754,586.61	410,923.64	182,156.56		130,000.00	1,427.27	457.23	1,479,551.31
JUL	660,959.49	362,470.21	175,409.12		130,000.00	1,448.02	359.55	1,330,646.39
AVGUST	786,562.91	468,629.05	283,021.77		140,000.00	3,750.15	131.36	1,682,095.24
SEPTEMBAR	763,840.76	539,265.39	452,641.93		130,000.00	2,695.57	160.25	1,888,603.90
OKTOBAR	787,579.13	468,276.55	234,219.45	2,000,000.00	140,000.00	4,882.75	142.30	3,635,100.18
NOVEMBAR	686,516.01	537,358.79	276,008.00	2,000,000.00	120,000.00	8,366.40	152.88	3,628,402.08
DECEMBAR	801,984.63	457,940.75	344,339.05		140,000.00	5,923.44	129.05	1,750,316.92
Σ	8,997,403.46	4,999,179.03	2,715,292.49	4,000,000.00	1,599,354.82	37,539.10	3,781.79	22,352,550.69

Tabela br. 1

Kvartalni prihod od igara na sreću i nagradnih igara po osnovu koncesionih naknada u 2023. godini je prikazan u tabeli br. 2

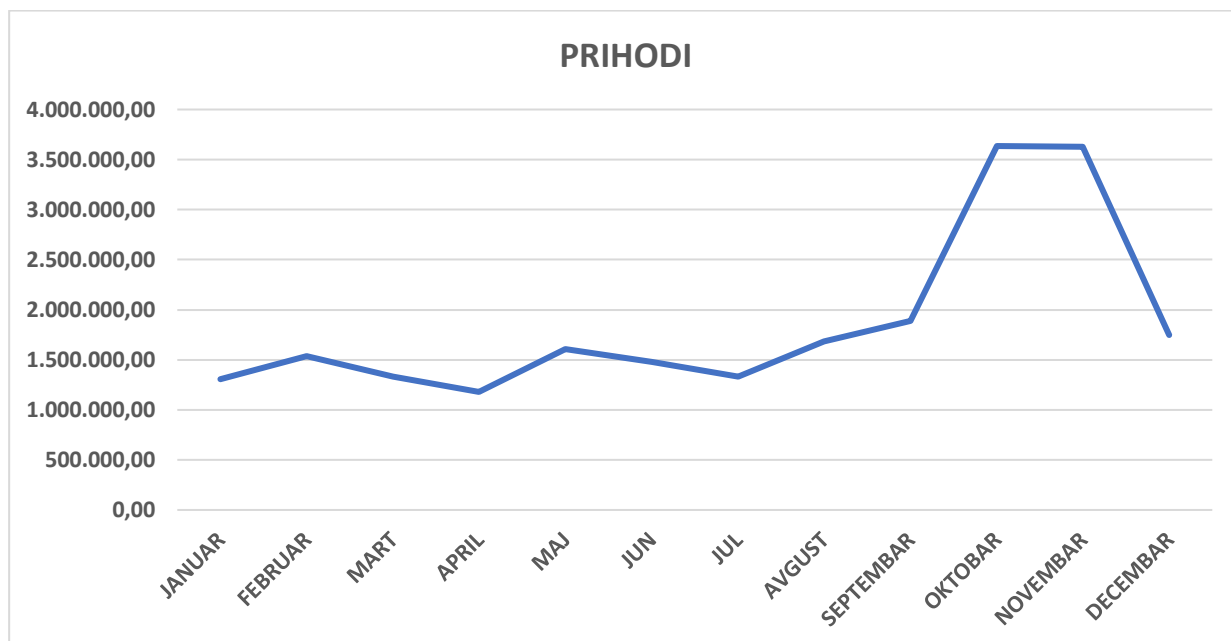
2023. GODINA	KLADIONIČKE IGRE	AUTOMAT KLUBOVI	KAZINA	INTERNET KLAĐENJE	NAGRADNE IGRE	TOMBOLA ZATVORENOG TIPRA	Σ
I KVARTAL	2,240,362.62	1,047,967.53	486,975.34	390,000.00	8,100.69	1,189.86	4,174,596.04
II KVARTAL	2,269,597.91	1,117,270.76	462,677.83	409,354.82	2,372.08	1,516.54	4,262,789.94
III KVARTAL	2,211,363.16	1,370,364.65	911,072.82	400,000.00	7,893.74	651.16	4,901,345.53
IV KVARTAL	2,276,079.77	1,463,576.09	4,854,566.50	400,000.00	19,172.59	424.23	9,013,819.18
Σ	8,997,403.46	4,999,179.03	6,715,292.49	1,599,354.82	37,539.10	3,781.79	22,352,550.69

Tabela br. 2

²⁶ Svi novčani iznosi u tabelama su izraženi u EUR (€)

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Na grafikonu br. 1 je prikazano kretanje mjesečnih budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada u 2023. godini.

Grafikon br. 1

Povećanje budžetskih prihoda u 2023. godini u odnosu na isti period prethodne godine, po osnovu koncesionih naknada, iznosio je **37,36%**, što je predstavljeno u tabeli br. 3:

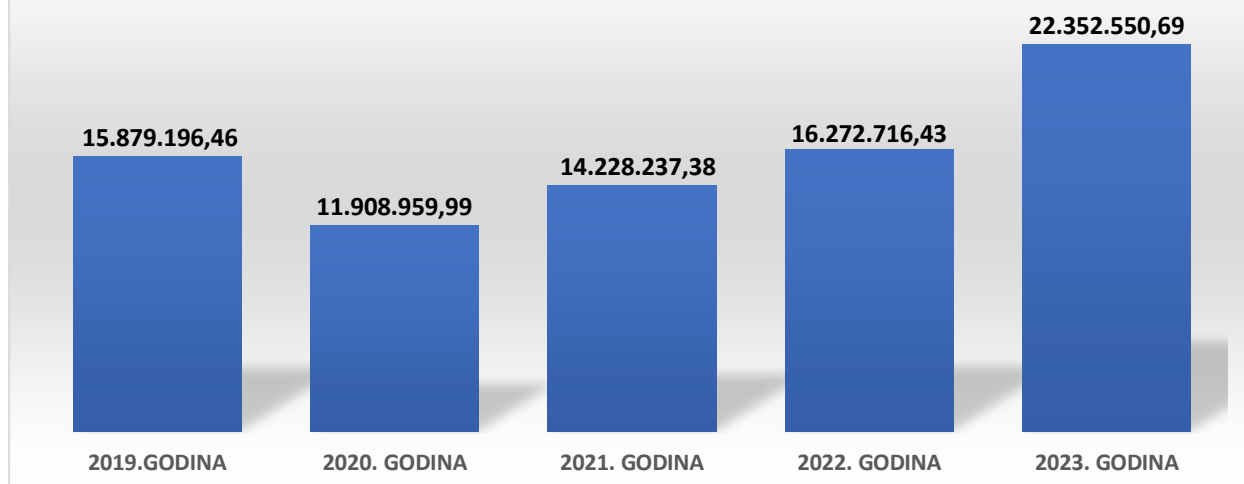
VRSTE IGRE	2023. GODINA	2022. GODINA	% U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU
KAZINA	6,715,292.49	2,442,664.94	174.92%
NAGRADNE IGRE	37,539.10	25,062.02	49.78%
KLADIONIČKE IGRE	8,997,403.46	8,567,433.78	5.02%
AUTOMAT KLUBOVI	4,999,179.03	3,755,220.93	33.13%
TOMBOLA ZATVORENOG TIPA	3,781.79	4,678.85	-19.17%
INTERNET KLAĐENJE	1,599,354.82	1,477,655.91	8.24%
UKUPNO	22,352,550.69	16,272,716.43	37.36%

Tabela br. 3

Kretanje budžetskih prihoda od igara na sreću i nagradnih igara tokom perioda od 01.01.2019. do 31.12.2023. godine, prikazano je na grafikonu br. 2.

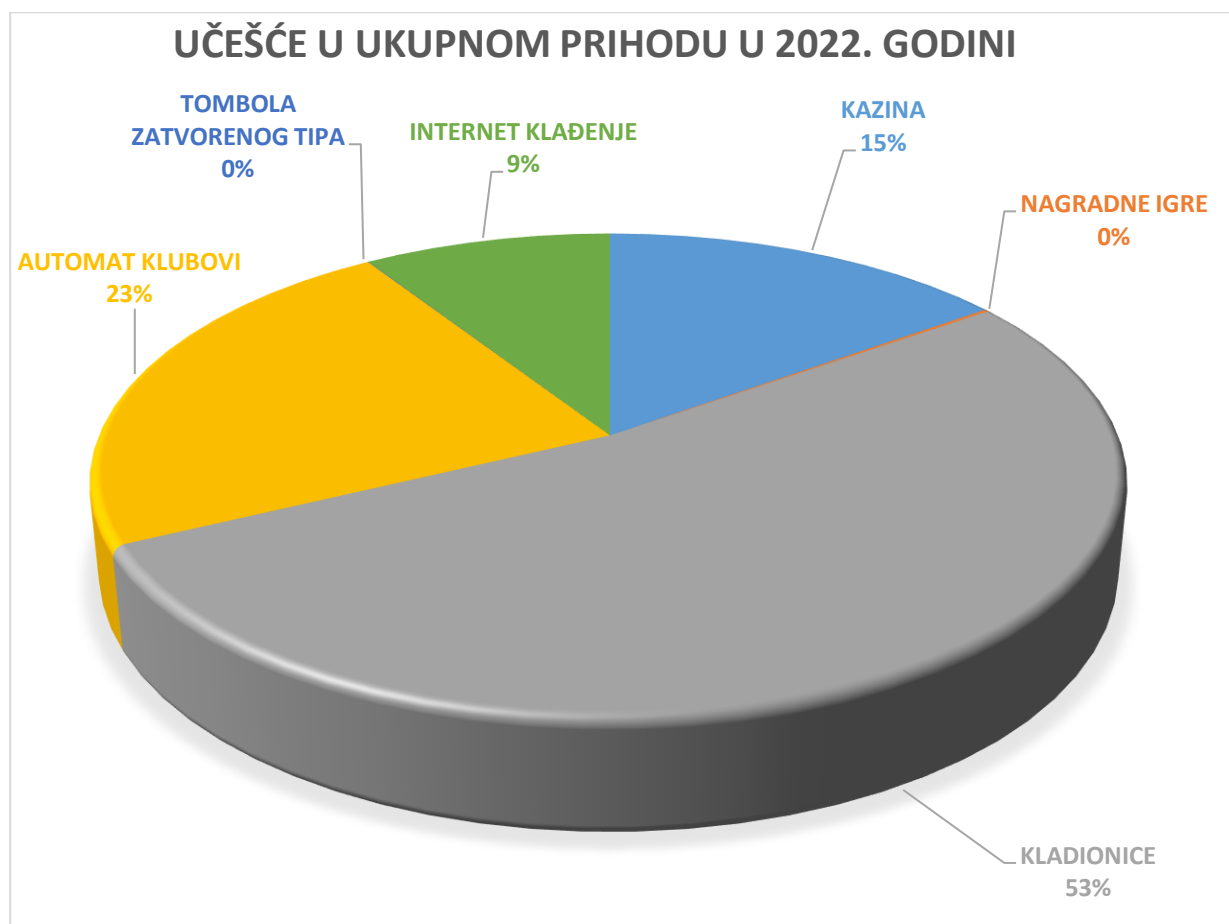

Prihodi 2019 - 2023

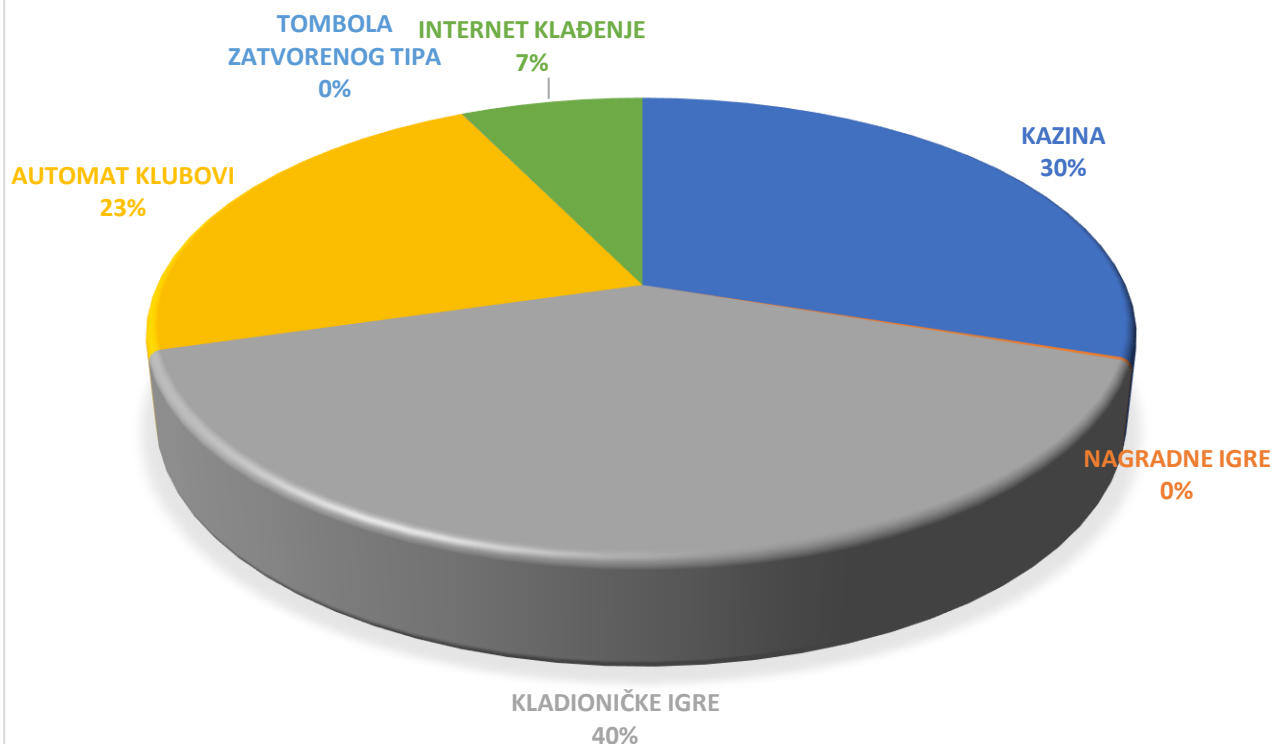
Grafikon br. 2

1.2. GRAFIČKI PRIKAZ UČEŠĆA PRIHODA OD POJEDINIHR VRSTA IGARA U UKUPNOM PRIHODU

Grafikon br. 3

UČEŠĆE U UKUPNOM PRIHODU U 2023. GODINI

Grafikon br. 4

Učešće pojedinih vrsta igara na sreću i nagradnih igara u ukupnom budžetskom prihodu za 2022. godinu je prikazano na grafikonu br. 3 i učešće pojedinih vrsta igara na sreću i nagradnih igara u ukupnom budžetskom prihodu za 2023. godinu je prikazano na grafikonu br. 4.

1.3. PRIHODI OD IGARA NA SREĆU PO PRIREĐIVAČIMA

1.3.1. LISTA 10 NAJVEĆIH PRIREĐIVAČA PO PRIHODIMA U 2023. GODINI

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	PRIHODI U 2023.GODINI
1	VEZUV DOO	3,302,065.28
2	DŽEK POT	3,234,033.25
3	MNA GAMING DOO	3,163,627.55
4	NET MONTENEGRO ²⁷	2,000,000.00
5	LOB COMPANY DOO	1,666,970.54
6	MAESTRAL HOTELS AND CASINOS DOO - Budva	1,482,072.14
7	ČIBRI DOO	1,420,275.80
8	SPORTING GROUP DOO	1,063,362.11
9	FUN FUN DOO	951,513.16
10	ARUA DOO	865,547.56

Tabela br. 4

²⁷ Uplać en iznos jednokratne naknade za dodjelu licence za priređivanje igara na sreću u u kazinu „ Merit Starlit“, Budva.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

1.3.2. PRIHODI OD KAZINA U 2023. GODINI PO PRIREĐIVAČIMA

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	PRIHODI U 2023.GODINI
1	DŽEK POT	3,233,220.35
2	NET MONTENEGRO	2,000,000.00
3	MAESTRAL HOTELS AND CASINOS DOO - Budva	1,482,072.14

Tabela br. 5

1.3.3. LISTA 5 NAJVEĆIH PRIREĐIVAČA IGARA NA SREĆU NA AUTOMATIMA PO PRIHODIMA U 2023. GODINI

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	PRIHODI U 2023.GODINI
1	MNA GAMING DOO	1,921,367.78
2	VEZUV DOO	805,950.41
3	ARUA DOO	505,336.84
4	ČIBRI DOO	302,560.22
5	GIDA DOO	231,500.30

Tabela br. 6

1.3.4. LISTA 5 NAJVEĆIH PRIREĐIVAČA KLADIONIČKIH IGARA PO PRIHODIMA U 2023. GODINI

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	PRIHODI U 2023.GODINI
1	VEZUV DOO	2,371,041.95
2	LOB COMPANY DOO	1,517,341.36
3	MNA GAMING DOO	1,122,259.77
4	ČIBRI DOO	997,715.58
5	SPORTING GROUP DOO	943,362.11

Tabela br. 7

1.3.5. PRIHODI OD TOMBOLE ZATVORENOG TIPRA PO PRIREĐIVAČIMA U 2023. GODINI

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	PRIHODI U 2023.GODINI
1	VEZUV DOO	2,092.92
2	REGINA SPORT DOO	1,688.87

Tabela br.8

II REGISTAR PRIREĐIVAČA

2.1. KLADIONIČKE IGRE NA SREĆU

U Crnoj Gori, na dan 31.12.2023. godine, **18** privrednih društava priređivalo je posebne igre na sreću – kladioničke igre u 1000 objekata (sportskih kladionica).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

PRIREĐIVAČI KLADIONIČKIH IGARA NA SREĆU 31.12.2023. GODINE		
REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	Broj kladionica
1	ALFA-99 INFOTECH CONSULTANCY DOO, PODGORICA	1
2	ARUA DOO, PODGORICA	26
3	ATMOSFERA PLUS DOO, NIKŠIĆ	5
4	BONUS DOO, NIKŠIĆ	14
5	CLICKWIN DOO, PODGORICA	1
6	ČIBRI DOO, PODGORICA	135
7	FEDORA DOO, BUDVA	8
8	FUN FUN DOO, PODGORICA	88
9	LOB COMMPANY DOO, PODGORICA	108
10	LUCA`S BET DOO, PODGORICA	46
11	MERIDIANBET DOO, PODGORICA	30
12	MNA GAMING DOO, PODGORICA	96
13	SALON PRIVE DOO, TIVAT	1
14	SOCCERBET DOO, PODGORICA	5
15	SPORT BET DOO, PODGORICA	8
16	SPORTING GROUP DOO, BUDVA	79
17	VEZUV DOO, PODGORICA	346
18	WESTERFULL MONTENEGRO DOO, PODGORICA	3
	UKUPNO:	1000

Tabela br.9

2.2 AUTOMAT KLUBOVI

Na dan 31.12.2023. godine, 25 priređivača su priređivali posebne igre na sreću – igre na automatima i elektronskim ruletima u 153 objekata (automat klubova).

Redni broj	BROJ AUTOMATA I RULETA PO PRIREĐIVAČIMA 31.12.2023. GODINE				
	NAZIV PRIREĐIVAČA	Broj klubova	Broj automata	Broj ruleta	Broj mjesta na ruletima
1	ADRIA TRANSPORT DOO, HERCEG NOVI	1	12	/	/
2	ARBUN COMMERCE DOO, BUDVA	3	34	/	/
3	ARUA DOO, PODGORICA	18	219	13	64
4	BEE FEE MNE DOO, PODGORICA	2	45	3	10
5	BINGO-KRIVOKAPIĆ DOO, NIKŠIĆ	1	10	/	/
6	CATTARO COMPANY GROUP DOO, KOTOR	2	24	2	10
7	ČIBRI DOO, PODGORICA	11	199	9	35
8	DŽEK POT DOO, PODGORICA	1	13	1	8
9	FUN FUN DOO, PODGORICA	4	27	3	20

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

10	GAME CEZAR DOO, PODGORICA	2	41	3	21
11	GIDA DOO, PODGORICA	15	151	10	45
12	LOB COMMPANY DOO, PODGORICA	3	22	3	12
13	LUTRIJA CRNE GORE AD, PODGORICA	11	100	8	45
14	MARKOVIĆ GRAND COMPANY DOO, TIVAT	6	81	6	23
15	MERIDIANBET DOO, PODGORICA	2	20	/	/
16	MMK GROUP DOO, BUDVA	1	10	1	5
17	MNA GAMING DOO, PODGORICA	31	808	21	113
18	MONTENEGRO BETTING DOO, PODGORICA	4	40	4	16
19	MONTEVEGAS DOO, PODGORICA	2	63	2	11
20	MTV DOO, PODGORICA	1	24	1	5
21	PALADIUM DOO, BAR	2	19	2	13
22	SALON PRIVE DOO, TIVAT	4	67	2	11
23	VEZUV DOO, PODGORICA	20	432	13	81
24	ZEN A MATIC DOO, DANILOVGRAD	1	12	1	4
25	Z & N GROUP DOO, PODGORICA	5	44	4	19
	UKUPNO:	153	2517	112	571

Tabela br.10

2.3. KAZINA

Na dan 31.12.2023. godine, posebne igre na sreću u kazinima priređivala su **2** privredna društva, u **3** kazina.

Naziv priređivača	Naziv kazina
DŽEK POT DOO, PODGORICA	„CASINO ROYAL SPLENDID“
DŽEK POT DOO, PODGORICA	„CASINO MONTENEGRO“
MAESTRAL Hotels And Casinos DOO, BUDVA	„KAZINO HOTELA MAESTRAL- BUDVA“

Tabela br.11

2.4. LUTRIJSKE IGRE NA SREĆU

U Crnoj Gori na dan 31.12.2023. godine, 1 privredno društvo priređivalo je lutrijske igre na sreću – tombolu zatvorenog tipa.

Redni broj	Naziv priredjivača	Adresa	Naziv objekta
1	REGINA SPORT DOO, NIKŠIĆ	UL. NJEGOŠEVA BR. 21 - NIKŠIĆ	"SKVER"

Tabela br.12

2.5 IGRE NA SREĆU PREKO INTERNETA

U Crnoj Gori je na dan 31.12.2023. godine, 13 (trinaest) privrednih društava priređivalo igre na sreću preko interneta:

- ALFA-99 INFOTECH CONSULTANCY DOO, PODGORICA
- ARUA DOO, PODGORICA
- FEDORA DOO, BUDVA
- FUN FUN DOO, PODGORICA
- LOB COMPANY DOO, PODGORICA
- LUCA'S BET DOO, PODGORICA
- MERIDIANBET DOO, PODGORICA
- MNA GAMING DOO, PODGORICA
- SPORT BET DOO, PODGORICA
- SPORTING GROUP DOO
- ČIBRI DOO
- VEZUV DOO, PODGORICA
- SOCCERBET DOO, PODGORICA

2.6 NAGRADNE IGRE

Tokom 2023.godine, organizovane su ukupno 79 nagradne igre. Od toga je 26 nagradnih igara organizovano sa fondom nagrada u iznosu od preko 10,000.00 €. Ukupan budžetski prihod realizovan u 2023. godini je iznosio **37,539.10€**.

Kako je prihod od nagradnih igara za 2022. godinu iznosio, **25.062,02 €**, u 2023. godini je uvećan za **49,78%**.

III RAD SEKTORA ZA INFORMACIONI SISTEM ZA ON-LINE NADZOR PRIREĐIVAČA

Nakon implementacije Informacionog sistema za on-line nadzor igara na sreću (ISONIS) i početka produkcije povezivanjem IS priređivača tokom 2017.godine, Sektor za informacioni sistem za on-line nadzor priređivača je tokom 2023. godine uspješno izvršavao svoje obaveze:

- Od 01.01.2023. godine, primljeno je 944 zahtjeva od strane priređivača igara na sreću, koji se odnose na: priključenje komunikacionih platformi novih priređivača, priključenje novih lokacija na ISONIS, priključenje uređaja, uklanjanje platformi privrednih društava koja su izgubila status priređivača, kao i deaktiviranje lokacija i uređaja;
- Odgovoreno je na preko 1500 e-mail poruka preko isonis2015@gmail.com adrese za pružanje tehničke podrške;
- Tehnička pomoć od strane Sektora za informacioni sistem za on-line nadzor priređivača je pružana putem telefona, kao i organizovanjem brojnih sastanaka u prostorijama Uprave za igre na sreću; Redovna izrada backup-a podataka u ISONIS-u;
- Svakodnevna analiza rada ISONIS-a, presjek stanja sistema i analiza prenesenih podataka o transakcijama priređivača;
- Evidentirano je preko 3000 nepravilnosti i grešaka u prenosu podataka;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Upoređivanje i analiza mjesečnog Izveštaja sektora za igre na sreću o radu priređivača i Sektora za informacioni sistem za On- Line nadzor priređivača.

IV OSTALO

4.1 ZAKONSKA I PODZAKONSKA REGULATIVA

Oblast igara na sreću regulisana je Zakonom o igrama na sreću („Sl. list RCG“ br. 52/04 i „Sl. list Crne Gore“ br. 13/07, 40/11, 61/13, 37/17,3/23 i 125/23), kao i sljedećim pravilnicima:

- Pravilnik o bližim prostornim i tehničkim uslovima za automat klub i obrascima izvještaja o radu i popisu stanja brojčanika („Službeni list RCG“, br. 10/05 i „Službeni list CG“, br. 14/13 i 50/16);
- Pravilnik o uslovima za vršenje tehničkog pregleda i stolova za igre na sreću („Službeni list RCG“, br. 10/05);
- Pravilnik o prostornim i tehničkim uslovima za priredjivanje kladioničkih igara („Službeni list RCG“, br. 10/05, i „Službeni list CG“, br. 17/13, 50/16 i 24/17); Odluka Ustavnog suda Crne Gore U-II br. 41/16 i 44/16 („Sl. list CG“, br. 24 od 10. aprila 2017. godine). S obzirom da je ovom Odlukom ukinuta odredba člana 6 stav 3 pomenutog Pravilnika, od objavljivanja u Službenom listu Crne Gore, dana 10.04.2017. godine, terminali za klađenje ne mogu se postavljati u ugostiteljskim objektima.
- Pravilnik o bližim prostornim i tehničkim uslovima koje kazino mora da ispunjava i obrascima o dnevnom obračunu po pojedinom stolu za igre na sreću („Sl. listu RCG“, br. 10/05, i „Sl. listu CG“, br. 14/13 i 50/16);
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije priređivača igara na sreću u kazinima o licima koja uplate odnosno kojima se izvrši isplata iznosa većih od 15.000 eura i priređivača kladioničkih igara o licima koja uplate odnosno kojima se izvrši isplata iznosa većih od 1.000 eura („Službeni list Crne Gore“, br. 034/18);
- Pravilnik o prostornim i tehničkim uslovima za priređivanje binga, tv tombole i tombole („Službeni list RCG“, br. 10/05, i „Službeni list CG“, br. 14/13);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispuni priređivač nagradnih igara („Službeni list CG“, br. 12/13).

10. IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA STATISTIKU

I REALIZOVANE OBAVEZE PO PROGRAMU PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI ZA 2023. GODINU

Shodno obavezama definisanim Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2022 - 2023. godinu²⁸, za 2023. godinu planirane su sljedeće obaveze donošenja:

- Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
- Uredbe o plaćanju učesnicima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- Uredbe o definisanju perioda prikupljanja podataka i referentnog momenta popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- Zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine;
- Programa zvanične statistike za 2024-2028. godinu;
- Strategije razvoja zvanične statistike za 2024-2028. godinu;
- Izveštaja o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu i
- Izveštaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. (za 2022. godinu) sa Akcionim planom za 2023. godinu.

Obaveze koje su realizovane u 2023. godini:

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. juna 2023. godine, donijela **Odluku o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godinu** ("Sl.list Crne Gore", br. 73/23).

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 09. februara 2023. godine, donijela **Uredbu o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa** ("Sl.list Crne Gore", br. 25/23).

Vlada Crne Gore je 27. decembra 2023. godine, bez održavanja sjednice na osnovu pribavljenje saglasnosti većine članova Vlade, donijela **Odluku o Programu zvanične statistiku za 2024 – 2028. godinu** ("Sl.list Crne Gore", br. 122/23).

Strategija razvoja zvanične statistike 2024 – 2028. godine, objavljena je na sljedećem linku:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=7&pageid=7>

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 09. februara 2023. godine razmotrila **Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu**. S tim u vezi Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 07-011/23-529/2 od 15. februar 2023. godine, kojim je usvojila ovaj izvještaj.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. (za 2022. godinu) sa Akcionim planom za 2023. godinu, objavljena je na sljedećem linku: <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=2026&pageid=7>

Obaveze koje nijesu realizovane tokom 2023. godine su:

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike - obaveza je definisana za drugi kvartal 2024. godine;
- Zakon o popisu poljoprivrede 2024. godine – obaveza je definisana za prvi kvartal 2024. godine.

II REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2023. GODINU

U skladu sa definisanim aktivnostima Uprave za statistiku u Programu rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, predložena su i usvojena sljedeća dokumenta:

²⁸ Program pristupanja Crne Gore, Evropskoj uniji za 2022-2023. godinu, str.119 <https://wapi.gov.me/download-preview/201269a4-2301-4e15-bd22-be4d8a542830?version=1.0>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu;
- Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. godine (za 2022. godinu) sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za 2023. godinu;
- Strategija razvoja zvanične statistike 2024 – 2028. godine sa dvogodišnjim Akcionim planom;
- Program zvanične statistike 2024-2028. godine;
- Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu;
- Uredba o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa i
- Odluka o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini.

Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu predloženo je i usvajanje Predloga zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine i Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike. Međutim, predlozi nijesu realizovani u ovoj godini, već su isti predloženi Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, da budu usvojeni.

III STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA UPRAVE ZA STATISTIKU U 2023. GODINI

Postupanje Uprave za statistiku u upravnim poslovima u periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine, osim primjene Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), karakteriše i postupanje po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list Crne Gore“, br.44/12,30/17).

Primjenom ovih zakona Uprava za statistiku je postupala po podnijetim zahtjevima. U gore navedenom periodu primljeno je trideset pet (35) zahtjeva, koji su riješeni u skladu sa *Zakonom o slobodnom pristupu informacijama* i petnaest (15) zahtjeva za izdavanje uvjerenja/potvrda o podacima o kojima se vodi službena evidencija, u skladu sa *Zakonom o upravnom postupku*.

U navedenom periodu, povodom donijetih akata podnijeto je pet (5) žalbi, u vezi primjene *Zakona o slobodnom pristupu informacijama*. Nijesu zaključivani upravni ugovori.

Kadrovska služba je shodno Zakonu o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list Crne Gore“, br.02/18,34/19,08/21,37/22), a u skladu sa Kadrovskim planom za 2023. godinu u decembru 2023. godine, objavila javne oglase za zapošljavanje deset (10) izvršilaca iz kategorije ekspertske kadra, koji je u toku postupka realizacije i to:

- jedan (1) viši/a savjetnik/ca III u Odsjeku statistike nacionalnih računa sektora opšte države;
- jedan (1) viši/a savjetik/ca III u Odsjeku statistike poljoprivrede i ribarstva;
- jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Odsjeku ekonomskih računa u poljoprivredi, šumarstvu i životnoj sredini;
- jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III i jedan (1) viši/a savjetik/ca III u Odsjeku statistike životne sredine i šumarstva;
- jedan (1) viši/a savjetik/ca III u Odsjeku statistike demografije i migracija;
- jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Odsjeku za informaciono - komunikacione tehnologije;
- jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Odsjeku za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora podataka;
- jedan (1) viši/a savjetik/ca III u Odsjeku za statističke registre i klasifikacije i
- jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Službi za opšte, kadrovske poslove i finansije.

U okviru Kalendara obuke za realizaciju opšteg programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika, koje priprema i realizuje Uprava za ljudske resurse, obuku je pohađalo sedam (7) službenika.

IV REALIZACIJA CILJEVA IZ PROGRAMA RADA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku u 2023. godini, u izvršenju strateških ciljeva definisanih Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godine²⁹ ("Službeni list Crne Gore" br. 07/19) i Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine³⁰ ("Službeni list Crne Gore", br. 54/19) u okviru opštih ciljeva, realizovala je sljedeće aktivnosti:

1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

- izrađen je Akcioni plan za sprovođenje preporuka korisnika na osnovu Istraživanja o zadovoljstvu korisnika za 2022. godinu;
- izrađen je Akcioni plan i definisane interne procedure za sprovođenje foruma korisnika (planirane su i održane tri javne rasprave u saradnji sa Ministarstvom finansija);
- potpisan je ugovor o saradnji sa Ministarstvom ekologije, urbanizma i prostornog planiranja, kao i jedanaest (11) ugovora o saradnji sa naučno – istraživačkim institucijama;
- održani su informativno edukativni sastanci sa - ambasadama i međunarodnim organizacijama, nacionalnim savjetom u Crnoj Gori, univerzitetima, akademskim i naučno-istraživačkim zajednicama u Crnoj Gori;
- održani informativno edukativni sastanci sa predstavnicima NVO-a u vezi Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i
- održani informativno edukativni sastanci sa medijima u vezi Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.

2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

- zaposleni Uprave za statistiku učestvovali su na dvije ekspertske misije u Podgorici i na edukativnoj radionici u Ljubljani;
- Kadrovskim planom Uprave za statistiku za 2023. godinu, planirano je zapošljavanje 10 izvršilaca, u kom cilju je raspisan javni oglas u decembru 2023. godine;
- u cilju promocije i podrške studentima Evropskog magistarskog programa zvanične statistike, šest EMOS studenata je obavljalo stručnu praksu u Upravi za statistiku, u oblasti demografije, statističkog uzorka, diseminacije, turizma i IT;
- dva zaposlena Uprave za statistiku su bila na višemjesečnom stažiranju u EUROSTAT-u;
- pet predstavnika Uprave za statistiku, učestvovali su na dva sastanka, na temu razvoja zvanične statistike, korišćenjem "Big Data" i
- u 2023. godini nastavljena je analiza podataka prikupljenih kroz pilot projekat, koristeći metod "Web scraping", pomoći programskog jezika Python, koji je sproveden 2022. godine.

3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima i preporukama

- kontinuirana koordinacija i harmonizacija statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanje zahtjeva koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika;
- u toku 2023. godine realizovano je 208 statističkih istraživanja, od ukupno 213 definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2023. godinu i
- na nivou statističkog sistema, u toku 2023. godine zaposleni su učestvovali na 121-oj obuci, kroz seminare, kurseve i sastanke u organizaciji EUROSTAT, UNECE, Energy Community, FAO, itd.

²⁹ Program zvanične statistike 2019 – 2023 godine (2019) Uprava za statistiku <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=10&pageid=10>

³⁰ Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine (2019) Uprava za statistiku <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=7&pageid=7>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

- edukacija zaposlenih u statističkom sistemu u okviru ESS i drugih statističkih organizacija i institucija o korišćenju novih izvora podataka;
- u nadležnosti Uprave za statistiku su 23 probna statistička istraživanja i dva u nadležnosti Centralne banke Crne Gore, u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka, koje treba prikupiti statističkim istraživanjima;
- u 2023. godini, testirana je CAPI metoda za istraživanje ARS, administrativni izvor za obračun prosječnih zarada i Web scraping za oblast cijena, u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji i
- povećan je broj istraživanja koja koriste nove metode u prikupljanju podataka – dva istraživanja CAPI metod i dva istraživanja CAWI metod.

5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

- Uprava za statistiku je pripremila IT aplikaciju GSBPM;
- izvršena je samoprocjena statističke proizvodnje, kod šest statističkih istraživanja;
- pripremljen je novi dizajn i format izvještaja kvaliteta koji su dostupni na web stranici Uprave za statistiku i
- definisan je Akcioni/Radni plan u cilju realizacije GSBPM modela.

6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

- povećan je broj istraživanja na kojima je primijenjen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike;
- izrađen je Akcioni plan za primjenu elektronskog poslovanja i dokumentovanja;
- povećan je broj setova podataka za koje se SDMX fajlovi kreiraju, korišćenjem SDMX RI alata i
- izrađena je analiza stanja za izradu diseminacione baze podataka za "open data".

7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

- u 2023. godini pripremljen predlog Politike diseminacije;
- organizovana je PR kampanja u elektronskim medijima, na portalima i društvenim mrežama, u cilju promocije zvanične statistike i
- pripremljeno je i objavljeno 19 infografika i 4 animacije u cilju promocije rezultata zvanične statistike.

V REALIZACIJA POSLOVA I ZADATAKA IZ DJELOKRUGA RADA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku u sprovođenju i izvršavanju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu, realizovala je 162 statističkih istraživanja od planiranih 165, koja su u njenoj nadležnosti.

Pregled realizovanih aktivnosti po statističkim domenima:

Makroekonomska statistika, nacionalni računi i cijene

- dalja harmonizacija statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanju zahtjeva, koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika;
- objavljivanje rezultata obračuna godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka za 2022. godinu;
- objavljivanje konačnih rezultata obračuna godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda za 2022. godinu po proizvodnoj metodi prema Nace Rev. 2 klasifikaciji djelatnosti i potrošnoj metodi prema potrošnim kategorijama, u tekućim i stalnim cijenama, u skladu sa metodologijom Evropskog sistema nacionalnih računa (u daljem tekstu ESA 2010 metodologijom);

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- objavljivanje rezultata obračuna godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi za period 2006 - 2022. godine;
- proizvodnju godišnjih podataka Bruto domaćeg proizvoda u ulančanim mjerama obima za 2022. godinu;
- objavljivanje konačnih podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za 2022. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom po potrošnoj metodi, kao i preliminarnih podataka za I-III kvartal 2023. godine;
- objavljivanje konačnih podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za 2022. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom po proizvodnoj metodi na nivou A10 sektora djelatnosti, kao i preliminarnih podataka za I - III kvartal 2023. godine;
- objavljivanje rezultata kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda u prosječnim cijenama 2010. godine, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, za vremensku seriju od I kvartala 2022. godine do III kvartala 2023. godine;
- objavljivanje sezonski prilagođenih podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda u tekućim cijenama, po potrošnim kategorijama, od I kvartala 2006. godine do III kvartala 2023. godine;
- proizvodnja godišnjih i kvartalnih podataka Lične potrošnje po COICOP-u i po trajnosti dobara u tekućim i stalnim cijenama i u lančanim mjerama obima i
- proizvodnja godišnjih i kvartalnih podataka Bruto investicija u osnovna sredstva po vrstama osnovnih sredstava u skladu sa ESA 2010 metodologijom i programom za transmisiju podataka;
- kontinuirana modernizacija u dijelu slanja podataka EUROSTAT-u, kroz unaprijeđenu platformu SDMX alata preporučenih od strane EUROSTAT-a, čime je obezbijeđeno slanje podataka nacionalnih računa, bez upotrebe SDMX konvertora;
- nastavak rada na redovnim aktivnostima visoko usklađenog projekta Pariteta kupovne moći i dalje usklađivanje Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena sa međunarodnim standardima i
- kontinuiran rad na unapređenju statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema fakturnoj vrijednosti (TIC), predstavlja značajan iskorak u pogledu usklađivanja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene sa međunarodnim standardima.

Poljoprivreda, ribarstvo, poslovna statistika, životna sredina i šumarstvo

- realizacija redovnih istraživanja, shodno Godišnjem planu zvanične statistike i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka za 2023. godinu;
- usklađivanje statistike kratkoročnih indikatora sa EBS Regulativom (EU) 2019/2152;
- kalendarsko i sezonsko prilagođavanje podataka kratkoročnih indikatora i
- rad na poboljšanju kvaliteta istraživanja u skladu sa Kodeksom prakse Evropske statistike (metadata i izvještaji o kvalitetu)

Socijalna statistika i demografija

- izrada i testiranje aplikacije za CAPI metodu prikupljanja podataka za potrebe Ankete o radnoj snazi (ARS) i
- realizovan Popis stanovništva, domaćinstava i stanova.

Međunarodna saradnja

- postignut veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnim tekovinama EU iz oblasti zvanične statistike, a koja dalje služi kao input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA metodologijom;
- Uprava za statistiku kao glavni koordinator međunarodne statističke saradnje redovno sprovodi aktivnosti međunarodne saradnje i učestvuje na evropskim i međunarodnim sastancima radi postizanja međunarodne uporedivosti rezultata zvanične statistike: učešće na *64. Svjetskom*

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

statističkom kongresu (*World Statistics Congress – WSC*), učešće na 71. konferenciji “Evropskih statističara” (*CES*) i učešće na 54. sjednici Statističke komisije UN-a u Njujorku i

- na nivou statističkog sistema, u toku 2023. godine zaposleni su učestvovali na 121-oj obuci, kroz seminare, kurseve i sastanke u organizaciji EUROSTAT, UNECE, Energy Community, FAO itd.

Međunarodni projekti

- obuka statističara kroz edukaciju o međunarodnim metodologijama i standardima;
- unapređenje zvanične statistike kroz implementaciju statističkih projekata u saradnji sa međunarodnim ekspertima i
- usavršavanje i unapređenje znanja i vještina kroz studijske posjete i kratkoročne misije međunarodnih eksperata.

VI PREGLED MJERA I AKTIVNOSTI PREDUZETIH ZA IZVRŠAVANJE POSTAVLJENIH CILJEVA

Mjere i aktivnosti koje su preduzete za operativne ciljeve su:

- u cilju uspostavljanja stalnog dijaloga i informisanosti korisnika, u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu usvojena su važna starteška dokumenata Uprave za statistiku i izvještaji (ukupno sedam dokumenata);
- održane su tri (3) javne rasprave u saradnji sa Ministarstvom finansija, u postupku usvajanja strateških dokumenata;
- održani su informativno edukativni sastanci sa konkretnim subjektima, radi informisanja javnosti o benefitima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- aktivno učestvovanje na sastancima, kursevima i obukama u cilju stvaranja stručnog i profesionalnog kadra;
- realizovana stručna praksa EMOS studenata u Upravi za statistiku sa Univerziteta Donja Gorica;
- izvršena usklađenost statističkih istraživanja sa pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike;
- prati se usklađenost od strane EUROSTAT-a, pomoću statističkog Kompendijuma i SMIS+, ali i kroz Izvještaj o napretku na godišnjem nivou;
- realizovane preporuke definisane misijom procjene;
- nastavljena bilateralna saradnja u pravcu modernizacije statističkog sistema (IT transformacija);
- koriste se novi izvori podataka, upotrebom “Web scraping” metoda i programskog jezika Python;
- usvojeno interno pravilo, sa ciljem da se utvrdi koji organ proizvodi “zvaničnu statistiku” i koji ima mogućnost da se kvalifikuje kao drugi proizvođač zvanične statistike;
- ostvaren napredak u Izvještaju o kvalitetu, prilikom izračunavanja indikatora kvaliteta, u skladu sa ESS Priručnikom za izvještaje o kvalitetu i metapodacima;
- razvijen je elektronski upitnik za prikupljanje metapodataka od drugih proizvođača zvanične statistike i elektronski upitnik za potrebe statistike zarada i
- organizovana je edukacija zaposlenih na temu komunikacija kroz aktivnosti: trening javnog nastupa, krizna komunikacija i odnosi sa medijima i društvena mreža.

Aktivnosti koje su sprovedene u vezi Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz oblasti diseminacije i komunikacije su: poseban baner Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini na web sajtu, konferencija za medije na početku popisne aktivnosti, kao i PR kampanja u elektronskim medijima i “outdoor” oglašavanje.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

VII PRIKAZ IZVRŠAVANJA ZAKONA I DRUGIH PROPISA

Uprava za statistiku je pored obaveza definisanih Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, koji je sastavni dio Srednjoročnog programa rada Vlade Crne Gore za 2022 – 2024. godinu i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ispunila sljedeće zakonske obaveze:

- Skupština Crne Gore 28 saziva na Trećoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2023. godini, dana 27 novembra 2023. godine donijela je **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova**, koji je objavljen u "Sl. listu Crne Gore", br. 105/23 od 28.11.2023. godine;
- Vlada Crne Gore na sjednici od 31. oktobra 2023. godine donijela **Uredbu o izmjeni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa**, koja je objavljena u "Sl. listu Crne Gore", br. 98/23 od 31.10.2023. godine;
- Vlada Crne Gore na sjednici od 16 novembra 2023. godine donijela je **Odluku o izmjenama Odluke o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini**, koja je objavljena u "Sl. listu Crne Gore", br. 102/23 od 17.11.2023. godine;
- Vlada Crne Gore je dana 29. novembra 2023. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela **Uredbu o izmjeni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa**, koja je objavljena u "Sl. listu Crne Gore", br. 107/23 od 29.11.2023. godine;
- Vlada Crne Gore je dana 15. decembra 2023. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela **Uredbu o izmjeni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa i Odluku o izmjeni Odluke o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini** koje su objavljene u "Sl. listu Crne Gore", br. 113/23 od 15.12.2023. godine;
- Vlada Crne Gore je 27. decembra 2023. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljene saglasnosti većine članova Vlade, donijela **Uredbu o dopuni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa**, koja je objavljena u "Sl. listu Crne Gore", br. 119/23 od 28.12.2023. godine i
- objavila **Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2024. godinu** na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku www.monstat.org;

Shodno **Zakonu o javnim nabavkama** ("Sl. list Crne Gore", br. 74/19, 03/23, 11/23) u toku 2023. godine u okviru postupka centralizovanih javnih nabavki, zaključeni su ugovori i to za:

- osiguranje zaposlenih;
- osiguranje vozila;
- kancelarijski namještaj;
- kancelarijski materijal (partije 1, 2 i 5) i
- gorivo za službena vozila.

Za potrebe Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova sprovedene su centralizovane nabavke za:

- kancelarijski namještaj i
- kancelarijski materijal (partije 1, 2 i 3).

U postupku javnih nabavki Uprava za statistiku je zaključila ugovore:

- I za redovne aktivnosti
- licanca za antivirus;
- štampanje obrazaca;

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

- nadogradnja softvera eAnketa;
- ugovor za pružanje poštanskih usluga;
- ugovor za nabavku i implementaciju Cisco licenci;
- ugovor za nabavku DLP softvera i klasifikaciju dokumenata i emailova;
- ugovor za medijsko praćenje aktivnosti;
- ugovor za SAS licence;
- ugovor za edukaciju iz oblasti komunikacija;
- ugovor za reklamno -promotivni materijal;
- ugovor za agencijske usluge – avio prevoz i hotelski smještaj;
- ugovor za nabavku Office 365 share point;
- ugovor za fiksnu telefoniju;
- ugovor za mobilnu telefoniju;
- ugovor za praćenje medija, medijske analize i održavanje društvenih mreža;
- ugovor za pružanje usluga - razvoj softvera za EU SILC;
- ugovor za rezervne djelove za kompjutersku opremu i
- jednostavne nabavke do 4.000,00 eura.

II za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova:

- štampanje obrazaca;
- aneks ugovora za štampanje obrazaca;
- agencijske usluge – hotelski smještaj;
- aneks ugovora za agencijske usluge hotelski smještaj;
- ugovor za usluge prevođenja;
- javna kampanja;
- aneks ugovora za javnu kampanju;
- izrada pregradnih panela;
- ugovor za izradu SKS komunikacione infrastructure;
- ugovor o nabavci materijala za zdravstvenu zaštitu;
- kompjuterska oprema;
- ugovor za izradu dizajna za obrasce popisa;
- ugovor za prevoz popisnog materijala;
- ugovor za konsultantske usluge – pravni savjeti i
- jednostavne nabavke do 4.000,00 eura.

III Zaključen je i ugovor o ustupanju na privremeno upravljanje i korišćenje bez naknade poslovnog prostora.

VIII PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U STATISTIČKOJ OBLASTI

Predlog mjera za unapređenje stanja u statističkoj oblasti odnosi se na:

- definisanje nove Strategije razvoja zvanične statistike;
- unapređenje zakonodavnog okvira koji uređuje oblast zvanične statistike;
- nastavak aktivnosti usmjerene na dalju modernizaciju proizvodnje i snažniju promociju rezultata zvanične statistike;
- povećanje ljudskih resursa Uprave za statistiku i
- nastavak pregovora u cilju obezbjeđenja uslova Upravi za statistiku, za dobijanje adekvatnog poslovnog prostora.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

IX FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Zakonom o budžetu za 2023. godinu, ukupno odobreni budžet Uprave za statistiku iznosio je 7.093.660,59€.

Ukupna realizovana budžetska sredstva iz opštih prihoda iznose 3.301.459,98€, što predstavlja izvršenje od 46,54% u odnosu na odobrena.

Posmatrano po aktivnostima, izvršenje budžeta u odnosu na odobrena sredstva, iznosi:

- Aktivnost statistička istraživanja, analize i informisanje 1.764.535,00€ ili 89,73%
- Aktivnost upravljanje i Administracija 435.078,13€ ili 86,52%
- Aktivnost popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 1.006.475,66€ ili 22,35%
- Objedinjene javne nabavke 95.371,19€, ili 78,34%.

Ovakav procenat realizacije je rezultat kasnijeg početka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini. Naime, Uredbom o izmjeni uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa ("Sl. list CG", br. 107/23) propisano je da se popis odlaže i da počinje 03. decembra 2023. godine. Uredbom o dopuni uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa ("Sl. list CG", br. 119/23), popis je produžen do 30. decembra 2023. godine, usled čega se znatan dio aktivnosti u finansijskom smislu, nije mogao realizovati u toku 2023. godine.

Pored opštih prihoda budžeta, ukupno realizovana sredstva u 2023. godini iz IPA sredstava i ostalih donacija iznose 313.882,34€.

Zajedno sa realizovanim sredstvima iz IPA sredstava i ostalih donacija, ukupno realizovana sredstva iz svih izvora sredstava u 2023. godini iznose 3.615.342,32€.

U toku 2023. godine Upravi za statistiku je predložena preporuka P-1 Odjeljenja za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija za popunjavanje sistematizovanih radnih mjesta u Službi za opšte, kadrovske poslove i finansije, sa rokom izvršenja za drugi kvartal 2023. godine – koja je djelimično realizovana.

U toku 2023. godine Državna revizorska institucija je u ovom organu sprovela reviziju Godišnji finansijski izvještaj i pravilnosti poslovanja Uprave za statistiku za 2021. godinu. Upravi za statistiku u Konačnom izvještaju o reviziji, su predložene četiri (4) preporuke, koje su Akcionim planom za realizaciju preporuka, sve izvršene u utvrđenim rokovima.